

ΦΕΚ Β΄ 2334

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Να διατηρηθεί μέχρι
Βαθμός ασφαλείας

ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ
Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ
ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄

Μαρούσι 03-10-2011
Αριθ. Πρωτ. 113734/Γ2
Βαθμός Προτερ.

Ταχ. Δ/ση: Α. Παπανδρέου 37
Τ.Κ.-Πόλη: 151 80 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: <http://www.minedu.gov.gr>
Πληροφορίες: Κ. Παπαχρήστος
Σ. Μερκούρης
Τηλέφωνο : 210 3443284, 210 3442234

Α Π Ο Φ Α Σ Η

ΘΕΜΑ: Έγκριση Προγραμμάτων Σπουδών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την Πιλοτική τους Εφαρμογή του Διδακτικού Πεδίου: Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία.

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του εδαφ. β της παραγράφου 3 του άρθρου 1 του Ν. 1566/85 (ΦΕΚ Α΄ 167).
2. Τις διατάξεις του εδαφ. α της παραγράφου 9 του άρθρου 3, του εδαφ. ε της παραγράφου 11 του άρθρου 4, του εδαφ. γ της παραγράφου 11 του άρθρου 5 και του εδαφ. γ της παραγράφου 2 του άρθρου 24 του Ν. 1566/85 (ΦΕΚ Α΄ 167), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν με τις διατάξεις 1 και 2 του άρθρου 7 του Ν. 2525/97 (ΦΕΚ Α΄ 188) "Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις".
3. Τις διατάξεις της παραγράφου 33 του άρθρου 20 του Ν. 3966/2011 (ΦΕΚ Α΄ 118).
4. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.Δ. 63/2005 (ΦΕΚ Α΄ 98).
5. Την περίπτωση β, της παραγράφου 7, του άρθρου 13, του Π.Δ. 201/98 (ΦΕΚ 161, Τ. Α΄) «Οργάνωση και λειτουργία δημοτικών σχολείων».
6. Την 1120/Η/7-1-2010 (ΦΕΚ Β1) κοινή Απόφαση του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων με θέμα: «Καθορισμός αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων».
7. Την εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, όπως αυτή διατυπώθηκε με την αριθμ. 22/2011 πράξη του Συντονιστικού Συμβουλίου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.
8. Την με αριθμ. 11279/28-7-2010 Απόφαση Ένταξης της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών» στους Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3, -Οριζόντια Πράξη».
9. Τη με αριθμ. 14647/30-09-2010 Σύμφωνη Γνώμη ΕΥΔ για το σχέδιο «Απόφασης Υλοποίησης με ίδια μέσα του Π.Ι. για το Υπόεργο 1 της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών» στους Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3, -Οριζόντια Πράξη», με κωδικό MIS 295450.

10. Το γεγονός ότι δεν έχει εκδοθεί Υπουργική Απόφαση σύμφωνα με την παράγραφο 33 του άρθρου 20 του Ν. 3966/2011 (ΦΕΚ Α' 118).
11. Το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

Αποφασίζουμε

Καθορίζουμε τα παρακάτω προγράμματα σπουδών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δημοτικό και Γυμνάσιο) του Διδακτικού Πεδίου: **Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία** ως εξής:

Α. ΔΗΜΟΤΙΚΟ

1. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Σκοποί και στόχοι

Το Π.Σ. της ΝΕ, χωρίς να αρνείται τις κλασικές αρχές ενός προγράμματος γλωσσικής διδασκαλίας για καλλιέργεια του γλωσσικού γραμματισμού των μαθητών και των μαθητριών, στηρίζεται στις αρχές της διαφοροποίησης στη διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση, της ενίσχυσης της καινοτομίας και της δημιουργικότητας, της διαπολιτισμικής συνεργασίας, της δημοκρατίας και της ισονομίας των πολιτών, της διάχυσης των ιδεών της αειφορίας και της προστασίας του περιβάλλοντος και της προώθησης της ψηφιακής επικοινωνίας.

Στη βάση των παραπάνω αρχών επιδιώκεται με τη διδασκαλία του μαθήματος της ΝΕ οι μαθητές και οι μαθήτριες να αποκτήσουν γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις οι οποίες έχουν να κάνουν όχι μόνο με την ίδια τη γλώσσα και την αποτελεσματική γλωσσική επικοινωνία αλλά και με την προσωπική και κοινωνική τους ζωή και τη συνδιαμόρφωση του κοινωνικού γίνεσθαι.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τη γλώσσα και τη γλωσσική επικοινωνία επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- ✓ Να κατακτήσουν το μηχανισμό προφοράς και γραφής της πρότυπης ΝΕ, ώστε να είναι σε θέση να προφέρουν σύμφωνα με τους παραδεκτούς φωνολογικούς κανόνες της ελληνικής, να κωδικοποιούν προφορικά μηνύματα χρησιμοποιώντας τα γράμματα της ΝΕ και να αποκωδικοποιούν γραπτά μηνύματα.
- ✓ Να είναι σε θέση να αποτιμούν τα σημεία σύγκλισης μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου αλλά και τις αποκλίσεις μεταξύ τους· να κατανοούν ότι οι αποκλίσεις οφείλονται είτε σε ιστορικούς λόγους είτε στην ύπαρξη γλωσσικής ποικιλότητας, τόσο γεωγραφικής όσο και κοινωνικής.
- ✓ Να αποτιμούν κριτικά τους διάφορους τρόπους γραφής, με βάση τα κοινωνικά συμφραζόμενα μέσα στα οποία εμφανίζονται.
- ✓ Να αποκτήσουν στέρεη μεταγλωσσική ενημερότητα της μορφολογίας και της σύνταξης της ΝΕ, που έχουν ήδη κατακτήσει με φυσικό τρόπο· να κατακτήσουν πτυχές της σύνταξης της πρότυπης γλώσσας που ενδεχομένως δε γνωρίζουν (π.χ. αρχαιοπρεπείς συντακτικές δομές, δομές της πρότυπης γλώσσας που αποκλίνουν από αυτές των τοπικών ποικιλιών)· να αποτιμούν κριτικά τη συντακτική και μορφολογική ποικιλότητα.
- ✓ Να αποκτήσουν τις απαραίτητες μεταγλωσσικές γνώσεις πάνω στους μορφολογικούς και ορθογραφικούς κανόνες της πρότυπης ΝΕ, ώστε να είναι σε θέση να παράγουν κείμενα σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς.

- ✓ Να αποκτήσουν το απαραίτητο λεξιλόγιο για τις επικοινωνιακές τους ανάγκες, ώστε να είναι σε θέση να εκφράζουν τα νοήματα που επιθυμούν· να είναι σε θέση να αποτιμούν κριτικά τη διαφοροποίηση στο λεξιλόγιο, όχι μόνο ως απόρροια διαφορετικών σημασιολογικών πεδίων αλλά και ως ενδείκτη κοινωνικών και πολιτισμικών σχέσεων.
- ✓ Να αποκτήσουν ακαδημαϊκές δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να αντεπεξέρχονται στις απαιτήσεις όχι μόνο του γλωσσικού μαθήματος αλλά και όλων των γνωστικών αντικειμένων του ΠΣ.
- ✓ Να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες που δίνουν τη δυνατότητα κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν και να μεταδίδουν γλωσσικά μηνύματα με τρόπο διαφοροποιημένο ανάλογα με την κατάσταση επικοινωνίας και το κειμενικό είδος.
- ✓ Να κατακτήσουν τους απαραίτητους επικοινωνιακούς κανόνες της ΝΕ, ώστε να είναι σε θέση να διαφοροποιούν τον λόγο τους ανάλογα με την κατάσταση επικοινωνίας.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι οι γλωσσικές μορφές (τρόποι γραφής και προφοράς, μορφολογικές, συντακτικές και λεξιλογικές επιλογές, κειμενικά είδη) λειτουργούν ως ενδείκτες κοινωνικών παραμέτρων και ως μηχανισμοί δόμησης ταυτοτήτων, ιδεολογιών, στάσεων και συμπεριφορών, ώστε να είναι σε θέση να αναδεικνύουν τη σχέση της γλώσσας των κειμένων με ποικίλες κοινωνικές συνθήκες και ιδεολογίες και να προσεγγίζουν κριτικά αυτές τις σχέσεις.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η νέα ελληνική, όπως και κάθε ζωντανή γλώσσα, χαρακτηρίζεται από γεωγραφική και κοινωνική ποικιλότητα, η οποία χρησιμοποιείται από τους/τις χρήστες της για την κωδικοποίηση κοινωνικών και πολιτισμικών νοημάτων, ώστε να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν δημιουργικά την ποικιλότητα και να αποτιμούν τον κοινωνικοπολιτισμικό της ρόλο.
- ✓ Να αξιοποιούν ως μέρος του γλωσσικού τους κεφαλαίου την προϋπάρχουσα ή αναδυόμενη γνώση διαλέκτων, κοινωνικών ποικιλιών ή και άλλων γλωσσών από τις τοπικές τους κοινότητες και να τις αντιπαραβάλλουν συστηματικά και κριτικά με την πρότυπη ποικιλία, τόσο ως προς τη γλωσσική όσο και ως προς την υφολογική, επικοινωνιακή και κοινωνική τους διάσταση (ως μέσα δόμησης εναλλακτικών νοημάτων, κειμενικών ειδών, ταυτοτήτων κτλ.).
- ✓ Να κατανοήσουν ότι τα κειμενικά είδη και η γλωσσική τους μορφή αποτελούν προϊόντα κοινωνικών παραγόντων και σχέσεων εξουσίας μεταξύ των επικοινωνούντων, δηλαδή ότι δεν είναι τυπολογικά σταθερές και αναλλοίωτες κατηγορίες, αλλά ότι μετασχηματίζονται ιστορικά αλλά και συγχρονικά ανάλογα με τις επικοινωνιακές ανάγκες της εκάστοτε κοινότητας αλλά και στη βάση οικονομικών, πολιτικών και πολιτισμικών αλλαγών.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι ο προφορικός και ο γραπτός λόγος δεν είναι απόλυτα οριοθετημένες και ομοιόμορφες γλωσσικές μορφές, αλλά χαρακτηρίζονται από γλωσσική και κειμενική ποικιλότητα, ώστε να χειρίζονται τις δύο αυτές μορφές ανάλογα με τις αναδυόμενες απαιτήσεις της κατάστασης επικοινωνίας.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι ο λόγος των κειμένων που αναδύονται μέσα από τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των πολυμέσων είναι λόγος που διαφέρει ως προς τα χαρακτηριστικά του από τον καθημερινό προφορικό και γραπτό λόγο, ώστε να είναι σε θέση να τον αναγνωρίζουν, να τον αξιολογούν και να τον χρησιμοποιούν.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι εκτός από τα προφορικά και γραπτά κείμενα υφίστανται και υβριδικά κειμενικά είδη, τα οποία χρησιμοποιούνται σε ορισμένες περιπτώσεις

καθημερινής επικοινωνίας κυρίως μέσω των ΤΠΕ, ώστε να είναι σε θέση να τα αναγνωρίζουν ως τέτοια και να τα χρησιμοποιούν σε αναγνωρίσιμες επικοινωνιακές περιστάσεις και σε επικοινωνιακές περιστάσεις που αναδύονται.

- ✓ Να κατανοήσουν ότι ο υψηλός βαθμός συνθετότητας είναι χαρακτηριστικό πλέον σε κάθε τομέα της κοινωνίας, άρα και στην εκπαίδευση.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι οι ΤΠΕ μέσω των αλληλεπιδραστικών περιβαλλόντων που προσφέρουν, τους δίνουν τη δυνατότητα να γίνουν κοινωνοί και μέτοχοι στο σύγχρονο κόσμο.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η γλώσσα κατέχει μεν κεντρική θέση στην πρόσληψη της πραγματικότητας και στην επικοινωνία, αλλά ότι και άλλα σημειωτικά συστήματα όπως οι εικόνες, τα γραφήματα, τα σύμβολα, τα διαγράμματα κι άλλα οπτικά σύμβολα παίζουν κι αυτά σημαντικό ρόλο.
- ✓ Να κατανοήσουν και να αποδεχτούν τα εργαλεία του ιστού δεύτερης γενιάς (web.2.0) ως μια πρακτική του ψηφιακού γραμματισμού, η οποία συνδυάζει τη λεκτική με την οπτική παράμετρο.
- ✓ Να κατανοήσουν πως τόσο η κατανόηση όσο και η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου μπορούν να υποστηριχτούν από εργαλεία web2.0 παρεμβαίνοντας υποβοηθητικά στην καλλιέργεια της ΝΕ.
- ✓ Οι νέοι μαθητές και μαθήτριες που ανήκουν στη γενιά του διαδικτύου και έχουν εξοικειωθεί με αλληλεπιδραστικά μέσα, να μεταφέρουν τις δεξιότητες αυτές στη μάθηση.
- ✓ Να δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να επιλέγουν το εργαλείο web2.0 που αυτοί επιθυμούν για να επικοινωνήσουν κι έτσι η γλωσσική διδασκαλία να αποτελέσει μια επικοινωνιακή πράξη. (Οι ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες (wikis), οι ιστοσελίδες/τα ιστολόγια (weblogs/blogs), τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social networking), οι ψηφιακές πλατφόρμες που φιλοξενούν λογισμικά και δραστηριότητες αποτελούν μια ψηφιακή εφαρμογή χρήσης και διδασκαλίας της γλώσσας.)
- ✓ Να κατανοήσουν ότι κάθε επικοινωνιακό συμβάν διαμορφώνεται από διάφορους επικοινωνιακούς παράγοντες (σκοπός, πομπός, δέκτης, κοινωνικό πλαίσιο, θεσμοθετημένες κοινωνικές πρακτικές, σχέσεις ισότητας, ανισότητας, αυθεντίας, αλληλεγγύης μεταξύ των συμμετεχόντων, παγιωμένες ή μη γλωσσικές και κειμενικές πρακτικές κτλ.), ώστε να είναι σε θέση να τους ανακαλύπτουν, να τους κατονομάζουν και να εξηγούν το ρόλο τους.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι κατανόηση σημαίνει ικανότητα εντοπισμού όχι μόνο των δηλούμενων αλλά και των υπο-δηλούμενων νοημάτων ενός κειμένου μέσω επανορθωτικών διαδικασιών, για να γεφυρώνουν τα χάσματα συνοχής του κειμένου· κατ' επέκταση να συνειδητοποιήσουν ότι κατανόηση σημαίνει στάση «κριτικού αναγνώστη» απέναντι στις ιδέες του κειμένου και την οργάνωσή τους.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η κατανόηση ενός κειμένου απαιτεί εκ μέρους του αναγνώστη γνώσεις για τον κόσμο (καταστάσεις, κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες, συμβάσεις και αξίες, συμπεριφορές οργανωμένες σε γνωστικά σχήματα), γνώσεις για τη γλώσσα και συγκεκριμένα τους κειμενογλωσσολογικούς μηχανισμούς που καθιστούν το κείμενο μια ενότητα λόγου με επικοινωνιακό, λειτουργικό χαρακτήρα και γνωστικές δεξιότητες για την παρακολούθηση της σκέψης.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου αποτελεί μια διαδικασία συνεργατική και δημιουργική, ώστε να είναι σε θέση να επανασχεδιάζουν, να σχολιάζουν και να αξιολογούν τον παραγόμενο λόγο τους.

- ✓ Να κατανοήσουν ότι η ανάγνωση και η γραφή είναι κοινωνικοπολιτισμικές και κοινωνιογνωσιακές δραστηριότητες κατασκευής νοήματος και επίλυσης προβλήματος.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η κατανόηση και η παραγωγή κειμένου ως κοινωνιογνωσιακές δραστηριότητες μοιράζονται κοινές γνωστικές διαδικασίες και υπόκεινται στους ίδιους κειμενικούς και περικειμενικούς περιορισμούς.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η αναγνωστική δραστηριότητα είναι διαδικασία ανάλυσης και η παραγωγή διαδικασία σύνθεσης, όμως και οι δύο είναι πλευρές μιας ενιαίας δραστηριότητας, της επικοινωνίας.
- ✓ Να χρησιμοποιούν το γραπτό λόγο ως ένα μέσο στοχασμού και αναστοχασμού καθώς και ανάπτυξης των μεταγνωσιακών δεξιοτήτων τους.
- ✓ Να αποκτήσουν επίγνωση της δηλωτικής, της διαδικασιακής και της πλαισιοθετημένης γνώσης που είναι αναγκαία κατά τη σύνθεση ενός εκτεταμένου επικοινωνιακού κειμένου.
- ✓ Να κατανοήσουν στην κατεύθυνση ενός πολυτροπικού γραμματισμού τη σχέση οπτικού και λεκτικού γραμματισμού.
- ✓ Να κατακτήσουν τις αναγκαίες στρατηγικές για την κατανόηση και παραγωγή κειμένων, όπως: κατανόηση άγνωστων λέξεων από τα συμφραζόμενα, περίληψη βασικών σημείων του κειμένου, χρήση γραφικών οργανωτών κτλ.

Όσον αφορά την προσωπική και κοινωνική τους ζωή επιδιώκεται:

- ✓ Να κατανοήσουν ότι η κατανόηση και παραγωγή κειμένων αποτελούν κοινωνικές πράξεις με την αντίστοιχη βαρύτητα και το ρόλο που έχουν όλες οι κοινωνικές πράξεις, ώστε να είναι σε θέση να τις αντιμετωπίζουν ως τέτοιες.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η επικοινωνία αποτελεί μια διαδικασία κατά την οποία ανταλλάσσονται διαφορετικές γνώσεις, στάσεις και ιδεολογίες, ώστε να είναι σε θέση να τις διαπραγματεύονται με σεβασμό στην προσωπικότητα των συνομιλητών και συνομιλητριών τους.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η παραγωγή λόγου αποτελεί προϊόν συνεργασίας, ώστε να είναι σε θέση να συνεργάζονται ισότιμα και δημοκρατικά για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των επικοινωνιακών καταστάσεων.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας διαδραματίζουν το ρόλο μεταφοράς και μετάδοσης μηνυμάτων, ώστε να είναι σε θέση να προσλαμβάνουν τα νοήματα ως προϊόντα διαμεσολάβησης.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι οι διαφορετικές γλώσσες και διάλεκτοι αποτελούν γλωσσικές μορφές που μεταφέρουν διαφορετικές κουλτούρες και συμπεριφορές από τη δική τους, ώστε να είναι σε θέση να τις βλέπουν ως ισότιμες με τη γλώσσα τους, αλλά διαφορετικές, και να αποδέχονται τα νοήματα και την προσωπικότητα των ατόμων που παράγουν αυτά τα νοήματα.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι στο σύγχρονο κόσμο κυρίαρχος τρόπος μάθησης είναι ο διερευνητικός, ώστε να είναι σε θέση να λειτουργούν ως ερευνητές και ερευνήτριες και να αποκτούν πρόσβαση σε πρακτικές γραμματισμού εκτός σχολείου.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι οι ΤΠΕ αποτελούν φορείς γνώσης και πληροφόρησης, ώστε να προσπαθήσουν να πλοηγούνται σε έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές και να αποκτήσουν δεξιότητες παραγωγής λόγου με τη βοήθεια εφαρμογών της σύγχρονης τεχνολογίας (εργαλεία επικοινωνίας, συνεργασίας, κοινωνικής δικτύωσης, μάθηση μέσω διαδικτύου κτλ.).

1. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
1.2 Α' και Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ & ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/- ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αναγνωρίζουν τον πομπό και τον δέκτη μιας προφορικής επικοινωνίας. 2. Συνειδητοποιούν ότι ο προφορικός λόγος αποτελεί κείμενο. 3. Συνειδητοποιούν ότι η ακρόαση γίνεται με διαφορετικούς κάθε φορά σκοπούς . 4. Διευρύνουν τις γνώσεις τους σχετικά με την ποικιλία των σκοπών της ακρόασης (π.χ. ακρόαση για πρόσκτηση πληροφοριών, επίλυση προβλήματος, απόλαυση λόγου κ.ο.κ.). 5. Διευρύνουν τις γνώσεις τους σχετικά με περιστάσεις κατά τις οποίες χρησιμοποιούνται διαφορετικά είδη προφορικών κειμένων (πρόσκληση, παράκληση, διαταγή, κτλ.). 6. Συνειδητοποιούν διαισθητικά τις γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές του ομιλητή και της ομιλήτριας ανάλογα με το κειμενικό είδος (περιγραφή, αφήγηση, επεξήγηση, επιχειρηματολογία- 	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Ο Άνθρωπος και η ταυτότητά του, Η κοινωνική ζωή, Η φύση και το περιβάλλον</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> - παραμύθια - ποιήματα - ιστορίες - βιωματικές αναδιηγήσεις - προφορικές αφηγήσεις προς οικείους - περιγραφές αντικειμένων ή προσώπων της καθημερινότητας της τάξης, του οικογενειακού περιβάλλοντος, του ευρύτερου περιγύρου - καθημερινοί διάλογοι ή/και συζητήσεις μεταξύ οικείων και μη προσώπων, με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό (π.χ. για πρόσκληση, καθοδήγηση, προσανατολισμό κ.ο.κ.) - απλοί διάλογοι μεταξύ αγνώστων με</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1, 2. Ακρόαση κειμένων παιχνίδια ρόλων και αξιοποίηση υλικού από τη σχολική βιβλιοθήκη ή το διαδίκτυο, και διατύπωση υποθέσεων για τον πομπό και δέκτη των υπό επεξεργασία κειμένων. 3, 4. Επεξεργασία οπτικοακουστικού υλικού στην τάξη. Διατύπωση υποθέσεων και εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το θέμα και τους σκοπούς που εξυπηρετεί το κάθε προφορικό κείμενο. Εστίαση (με τη βοήθεια προγραμμάτων όπως το prezzi) σε παρουσίαση με slides εμπλουτισμένα με ψηφιακές φωτογραφίες ή/και video τα οποία απεικονίζουν μια τυπική περίπτωση επικοινωνίας και σχολιασμός στην τάξη. 5. Οι μαθητές αναζητούν στο διαδίκτυο και επεξεργάζονται στην τάξη διαφορετικά προφορικά κείμενα τα ταξινομούν με βάση χαρακτηριστικά που προκύπτουν μέσα από συζήτηση και σχολιάζουν τότε χρησιμοποιείται κάθε ομάδα κειμένων. 6α. Οι μαθητές συγκρίνουν στην τάξη κείμενα που ανήκουν σε διαφορετικά είδη και κατα- 	<p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p>

<p>α).</p> <p>7. Αντιλαμβάνονται διαισθητικά ότι η μορφή του προφορικού κειμένου εξαρτάται από τις σχέσεις μεταξύ των συνομιλητών, το θέμα, το σκοπό του ομιλητή.</p> <p>8. Αξιοποιούν το επικοινωνιακό πλαίσιο για να κάνουν αρχικές υποθέσεις για το θέμα του προφορικού κειμένου.</p> <p>9. Αξιοποιούν γλωσσικά στοιχεία (π.χ. κωδικοποιημένες φράσεις έναρξης και λήξης παραμυθιών και ιστοριών, ρίμα) ως ενδείξεις για επιβεβαίωση των αρχικών υποθέσεων που έχουν διατυπώσει για το υπό ακρόαση επικοινωνιακό γεγονός ή το κειμενικό είδος.</p> <p>10. Αναγνωρίζουν διαφορετικού τύπου επικοινωνιακές στρατηγικές που χρησιμοποιεί ο συνομιλητής (αναδιατυπώσεις, παραφράσεις για λέξεις που δεν θυμάται, αυτοδιορθώσεις).</p> <p>11. Αναπτύσσουν στρατηγικές κατανόησης των κειμένων.</p> <p>12. Αρχίζουν να συνειδητοποιούν τη λειτουργία των παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών μέσων στο λόγο.</p> <p>13. Αρχίζουν να διακρίνουν την οπτική γωνία του ομιλητή.</p> <p>14. Συνειδητοποιούν ότι ο προφορικός λόγος δεν αποτελεί ένα σύνολο από λέξεις ή προτάσεις, αλλά ένα κείμενο με νόημα.</p> <p>15. Κατανοούν το λεξιλόγιο και τις γραμματικές επιλογές του συνομιλητή τους ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο κειμενικό είδος.</p> <p>16. Επιλέγουν στρατηγικές για να πάρουν το λόγο, να ζητήσουν διευκρινίσεις, να δηλώσουν τη</p>	<p>συγκεκριμένο στόχο (π.χ. οδηγίες/προσανατολισμός, προφορική πρόσκληση, κανόνες παιχνιδιού κτλ.)</p> <p>-κειμενικά είδη του τηλεοπτικού και ραδιοφωνικού λόγου (π.χ. διαφημίσεις, παιδικές εκπομπές, συνταγές κτλ.)</p> <p>- προφορικά παραμύθια</p> <p>- ποιήματα, τραγούδια, αινίγματα, γλωσσοδέτες, παροιμίες</p> <p>- πολυτροπικά κείμενα, κείμενα, δηλαδή, που συνδυάζουν προφορικό λόγο, ήχο/μουσική και εικόνα, π.χ. διαφημίσεις, συνταγές (βλ. και παραπάνω)</p>	<p>γράφουν σε μορφή πίνακα τις γραμματικές και λεξιλογικές διαφορές των κειμένων. Έπειτα συζητούν για αυτές.</p> <p>6β Επεξεργασία μικρών ιστοριών με λογικές συσχετίσεις, ώστε να αποκαλυφθούν οι γραμματικές επιλογές που οργανώνουν τις σημασιολογικές σχέσεις.</p> <p>7, 8. Παρακολούθηση δραματοποιημένων διαλόγων στο διαδραστικό πίνακα όπου υπάρχει διαφορετική σχέση μεταξύ των συνομιλητών (π.χ. οικεία ή σχέση εξουσίας) ή διαφορετικό θέμα ή διαφορετικό πλαίσιο επικοινωνίας.</p> <p>9. Οι μαθητές ακούν στην τάξη μαγνητοφωνημένα προφορικά κείμενα και μαντεύουν το είδος τους αιτιολογώντας την άποψή τους.</p> <p>10. Τα παιδιά παρακολουθούν βιντεοσκοπημένους διαλόγους και σε ομάδες καταγράφουν σε σχάρα παρατήρησης τις επικοινωνιακές στρατηγικές των συνομιλητών. Έπειτα τις σχολιάζουν.</p> <p>11. Συζήτηση στην τάξη όπου τα παιδιά εξηγούν τον τρόπο με τον οποίο σκέφτηκαν, ώστε να κατανοήσουν τη σημασία λέξεων ή φράσεων που τους ήταν άγνωστες.</p> <p>12. Θεατρικό παιχνίδι με διαλόγους όπου χρησιμοποιούνται ή όχι τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία, ώστε οι μαθητές βιωματικά να αντιληφθούν το ρόλο τους στη μετάδοση των μηνυμάτων ενός προφορικού κειμένου. Βιντεοσκόπηση του παιχνιδιού ρόλων των μαθητών και σχολιασμός των κινήσεων και των φράσεων που χρησιμοποιήθηκαν. Ε-</p>	
--	--	--	--

<p>συμφωνία τους ή την αντίθεσή τους στο συνομιλητή.</p> <p>17. Θέτουν ερωτήσεις στον συνομιλητή ή τη συνομιλήτριά τους, προκειμένου να κατανοήσουν πληροφορίες που δεν έγιναν αντιληπτές.</p>		<p>πιπλέον, ο δάσκαλος μπορεί να προβεί σε οπτικοακουστική επεξεργασία των video με απλά εργαλεία από το web 2.0, για να αναδείξει τα παραγωγιστικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν.</p> <p>13α. Αντιπαραβολή κειμένων που ενδιατρέβουν στο ίδιο θέμα, αλλά το παρουσιάζουν μέσα από διαφορετικές οπτικές (παραμύθι και κινούμενα σχέδια, θεατρικό έργο).</p> <p>13β. Στο πλαίσιο της τάξης δημιουργούν παραμύθια ή ιστορίες από την οπτική γωνία ενός άλλου πρωταγωνιστή (π.χ. το παραμύθι της Κοκκινσκουφίτσας από την πλευρά του Κακού Λύκου) και συγκρίνουν τα κείμενα μεταξύ τους ή τα σχολιάζουν.</p> <p>13γ. Προετοιμασία περισσότερων του ενός ηλεκτρονικών κόμικς (λ.χ. με τα εργαλεία Go!Animate, Pixton ή ToonDo) όπου κάθε φορά οι ήρωες έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και οπτική γωνία. Με τη χρήση διαφορετικών χαρακτήρων του κόμικς ή και την αλλαγή των υπαρχόντων στα εξωτερικά χαρακτηριστικά τους, μπορεί να υλοποιηθεί η αλλαγή στην οπτική γωνία των ηρώων.</p> <p>15. Αξιοποίηση οπτικοακουστικού υλικού στην τάξη και σχολιασμός των λεξιλογικών και γραμματικών επιλογών των ομιλητών.</p> <p>16, 17. Οι μαθητές επιλύουν προβλήματα ή διαφωνίες που προκύπτουν στη σχολική ζωή. Παίρνουν ευγενικά το λόγο, διατυπώνουν ή αιτιολογούν τις προσωπικές θέσεις τους και θέτουν συναφή ερωτήματα με ευγενικό τρόπο στους συνομιλητές τους.</p>	
--	--	--	--

Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<p>1. Αναγνωρίζουν εκτός από τον πομπό και τον δέκτη, το σκοπό μιας προφορικής επικοινωνίας (πρόσκτηση πληροφορίας, επίλυση προβλήματος).</p> <p>2. Αναγνωρίζουν πώς οι σχέσεις μεταξύ των συνομιλητών, το θέμα και ο σκοπός επηρεάζουν το παραγόμενο κείμενο.</p> <p>3. Αναπτύσσουν στρατηγικές (π.χ. αξιοποίηση του πλαισίου επικοινωνίας, των γλωσσικών στοιχείων, κτλ.) για τη διατύπωση αρχικών υποθέσεων για το θέμα και το σκοπό του υπό ακρόαση κειμένου.</p> <p>4. Αναγνωρίζουν διαφορετικού τύπου επικοινωνιακές στρατηγικές που χρησιμοποιεί ο συνομιλητής π.χ. αναδιατύπωση, αυτοδιόρθωση, παράφραση κτλ.</p> <p>5. Κατανοούν και εξηγούν απλά παραγλωσσικά στοιχεία (επιτόνιση, κινήσεις σώματος, γκριμάτσες προσώπου κτλ.) στην οργάνωση και εκφορά του προφορικού λόγου.</p> <p>6. Συνειδητοποιούν ότι ο προφορικός λόγος δεν αποτελεί ένα σύνολο από λέξεις ή προτάσεις, αλλά ένα κείμενο με νόημα.</p> <p>7. Θέτουν ερωτήσεις στον συνομιλητή και στη συνομιλητριά τους, προκειμένου να κατανοήσουν πληροφορίες που δεν έγιναν αντιληπτές</p> <p>8. Καλλιεργούν διαφορετικές στρατηγικές κατανόησης του προφορικού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Ο Άνθρωπος και η ταυτότητά του, Η κοινωνική ζωή, Η φύση και το περιβάλλον</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> -παραμύθια -ποιήματα -ιστορίες -βιωματικές αναδιηγήσεις - προφορικές αφηγήσεις προς οικείους - περιγραφές αντικειμένων ή προσώπων της καθημερινότητας της τάξης, του οικογενειακού περιβάλλοντος, του ευρύτερου περιγύρου - καθημερινοί διάλογοι ή/και συζητήσεις μεταξύ οικείων και μη προσώπων, με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό (π.χ. για πρόσκληση, καθοδήγηση, προσανατολισμό κ.ο.κ.) -απλοί διάλογοι μεταξύ αγνώστων με συγκεκριμένο στόχο (π.χ. οδηγίες/προσανατολισμός, προφορική πρόσκληση, κανόνες παιχνιδιού κτλ.) -κειμενικά είδη του τηλεοπτικού και ραδιοφωνικού λόγου (π.χ. διαφημίσεις, παιδικές εκπομπές, συνταγές κτλ.)</p>	<p>1. Δημιουργούνται στην τάξη συνθήκες «προβληματικής κατάστασης» (π.χ. θέλουμε να μάθουμε πού βρίσκεται το μουσείο της πόλης, για να το επισκεφτούμε, και ζητούμε οδηγίες προσανατολισμού, θέλουμε να μάθουμε τι είναι υγιεινό να τρώμε και ζητάμε τη γνώμη ενός ειδικού) για την επίλυση των οποίων τα παιδιά πρέπει να αναζητήσουν στο διαδίκτυο προφορικά κείμενα.</p> <p>2. Παιχνίδια ρόλου στην τάξη όπου τα παιδιά υποδύονται ρόλους και συνομιλούν για διαφορετικά θέματα σε διαφορετικό πλαίσιο κάθε φορά.</p> <p>3, 4. Τα παιδιά παρακολουθούν βιντεοσκοπημένους διαλόγους, συζητούν και στη συνέχεια καταγράφουν τα στοιχεία στα οποία βασίζουν τις υποθέσεις τους για το θέμα και το σκοπό των κειμένων καθώς επίσης σχολιάζουν τις στρατηγικές των συνομιλητών.</p> <p>3α. Περιήγηση στο youtube σε παλαιότερες διαφημίσεις ή ειδήσεις και σύγκρισή τους με αντίστοιχες σύγχρονες.</p> <p>5. Παρακολουθούν κινούμενα σχέδια ή βιντεοσκοπημένες παιδικές σειρές και σχολιάζουν τα χρησιμοποιούμενα παραγλωσσικά στοιχεία.</p> <p>7, 10. Οι μαθητές επεξεργάζονται ηχογραφημένες συνομιλίες και σχολιάζουν τις στρατηγικές αναζήτησης διευκρινίσεων, δήλωσης συμφωνίας κτλ. που χρησιμοποιούν οι συνο-</p>	<p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>1.Γλώσσα Β΄ Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητα 1 «Στο δρόμο για το σχολείο»</p> <p>2. Γλώσσα Β΄ Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητα 2 «Με το σεις και με το σας»</p> <p>4. Γλώσσα Β΄ Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητα 1 «Στο δρόμο για το σχολείο»</p>

<p>κειμένου).</p> <p>9. Κατανοούν το λεξιλόγιο και τις γραμματικές επιλογές του συνομιλητή τους ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο κειμενικό είδος.</p> <p>10. Επιλέγουν στρατηγικές για να πάρουν το λόγο, να ζητήσουν διευκρινίσεις, να δηλώσουν τη συμφωνία τους ή την αντίθεσή τους στο συνομιλητή.</p> <p>11. Επιλέγουν το κατάλληλο κειμενικό είδος ανάλογα με το πλαίσιο επικοινωνίας, όταν πρέπει να συνεισφέρουν σε μια συνομιλία.</p> <p>12. Εναλλάσσουν τον τόνο (φιλικός, τυπικός κτλ.) ανάλογα με το πλαίσιο ή την πρόθεση της επικοινωνίας.</p> <p>13. Αντιλαμβάνονται διαισθητικά την προθετικότητα του συνομιλητή τους και είναι σε θέση να προβάλλουν τη δική τους προθετικότητα.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - προφορικά παραμύθια - ποιήματα, τραγούδια, αινίγματα, γλωσσοδέτες, παροιμίες - πολυτροπικά κείμενα, κείμενα, δηλαδή, που συνδυάζουν προφορικό λόγο, ήχο/μουσική και εικόνα, π.χ. διαφημίσεις, συνταγές (βλ. και παραπάνω). 	<p>μιλητές.</p> <p>8. Οι μαθητές καταγράφουν και συζητούν με τους συμμαθητές τους στην τάξη στρατηγικές που χρησιμοποίησαν για την κατανόηση των υπό ακρόαση κειμένων.</p> <p>9α. Οι μαθητές συγκρίνουν διαφορετικού τύπου ηχογραφημένα προφορικά κείμενα (οδηγίες, περιγραφές αντικειμένων, οδηγίες χρήσης, αφηγήσεις κτλ.) και καταγράφουν σε σχάρες τις ομοιότητες και διαφορές τους ως προς τις λεξιλογικές και γραμματικές επιλογές.</p> <p>9β. Αντιστοιχίση φράσεων με ψηφιακές φωτογραφίες που θα αποδίδουν όσο πιστά κρίνουν οι μαθητές τη σημασία των φράσεων αυτών σε πληθώρα επικοινωνιακών περιστάσεων.</p> <p>11. Οι μαθητές σχολιάζουν στην τάξη την αποτελεσματικότητα της επιλογής κειμενικών ειδών σε μαγνητοφωνημένους διαλόγους.</p> <p>12, 13. Οι μαθητές επεξεργάζονται βιντεοσκοπημένους διαλόγους και διατυπώνουν υποθέσεις σχετικά με την προθετικότητα των ομιλητών και τον τόνο της συνομιλίας.</p>	
--	--	---	--

B. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επικοινωνούν για διαφορετικούς λόγους κάθε φορά, για να δημιουργήσουν φιλικές σχέσεις, να εκφράσουν ή και να διερευνήσουν τις ιδέες τους, να διηγηθούν ιστορίες, να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και τις απόψεις τους, να δώσουν οδηγίες ή να ακολουθήσουν οδηγίες, να περιγράψουν γεγονότα και αντικείμενα. 2. Διατυπώνουν προτάσεις, ερωτήσεις, εντολές για να υποστηρίξουν το λόγο για τον οποίο μιλούν. 3. Σχεδιάζουν τα βασικά σημεία του προφορικού τους μηνύματος 4. Επιλέγουν το είδος λόγου ή τον τύπο κειμένου που θα χρησιμοποιήσουν ανάλογα με την περίπτωση (περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία, επεξήγηση), το χρησιμοποιούν σωστά και ορίζουν τις παραμέτρους του πλαισίου επικοινωνίας. 5. Επιλέγουν το λεξιλόγιο που θα χρησιμοποιήσουν - Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες για την περίπτωση γραμματικές δομές και μηχανισμούς κειμενικής συνοχής. 	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Ο Άνθρωπος και η ταυτότητά του, Η κοινωνική ζωή, Η φύση και το περιβάλλον</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> -Προφορικές διηγήσεις, περιγραφές προσώπων, αντικειμένων, βιωματικές αναδιηγήσεις -Διάλογοι για παροχή πληροφορίας, έκφραση γνώμης, παροχή οδηγιών -Αφηγήσεις παραμυθιών και ιστοριών φανταστικών ή πραγματικών</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1α. Με αφορμή ενότητες του βιβλίου, άλλα αναγνώσματα ή εικόνες ψηφιακές ή μη ή cartoons τα παιδιά καλούνται να διηγηθούν πραγματικά γεγονότα σχετικά με τις εμπειρίες τους ή φανταστικά γεγονότα στους συμμαθητές τους. 1β. Τα παιδιά καλούνται να αφηγηθούν ιστορίες ή να εκφράσουν τις εμπειρίες τους περιγράφοντας αντικείμενα, πρόσωπα ή χώρους που τους εντυπωσίασαν ή που κίνησαν το ενδιαφέρον τους. 1γ. Τα παιδιά με τη συνεχή καθοδήγηση του δασκάλου δημιουργούν ηλεκτρονικούς χαρακτήρες cartoons και σκηνοθετούν μικρές ιστορίες με αυτούς τους χαρακτήρες που θα αποδίδουν τα κύρια σημεία μια ιστορίας που οι μαθητές αφηγήθηκαν στην τάξη. 2. Οι μαθητές συμμετέχουν σε συζητήσεις στην τάξη σχετικές με θέματα που τους ενδιαφέρουν. 3. Μέσα από εργασίες σε ομάδες τα παιδιά επεξεργάζονται θέματα που τους ενδιαφέρουν και κάθε ομάδα σχεδιάζει και παρουσιάζει στην τάξη το υλικό της ή την άποψή της γύρω από το θέμα. 	<p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Ενότητες: Α1, Α3, Α4 Α0, Α1, Α2, Α3, Α4, Β5, Β6, Β7, Β8, Β9, Β10 Α3 (1 & 8), Α4 (2, 3 & 8)+ Β6 (1 & 2), Β5 (4 & 5), Β7 (1 & 4 & 5), Β8 (3, 5 & 8), Β9 (1 & 5)</p>

<p>6. Επιλέγουν τα παραγλωσσικά μέσα που θα υιοθετήσουν.</p> <p>7. Χρησιμοποιούν σταδιακά επικοινωνιακές στρατηγικές (παράφραση, επαναδιατύπωση) ή αντισταθμιστικές στρατηγικές (αναζήτηση βοήθειας).</p> <p>8. Αναπροσαρμόζουν το λόγο τους ανάλογα με τη συνεισφορά του συνομιλητή τους στο διάλογο ή την αντίδραση των ακροατών τους.</p>		<p>4α. Μέσα από παιχνίδι ρόλου δημιουργούνται επικοινωνιακά πλαίσια και τα παιδιά εξασκούνται στην παραγωγή προφορικών κειμένων σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που κάθε φορά ισχύουν (π.χ. ποιος μιλά, για ποιο θέμα, με τι σκοπό, σε τι χώρο).</p> <p>4β. Μέσα από δραματοποίηση ή στο πλαίσιο οργανωμένων δραστηριοτήτων επιλέγουν ποιο προφορικό κείμενο ενδείκνυται για την κάθε περίπτωση.</p> <p>5. Μαγνητοφωνείται ο λόγος των μαθητών και γίνεται ομαδική αξιολόγηση ως προς την επιτυχία των λεξιλογικών και γραμματικών επιλογών.</p> <p>6. Τα παιδιά μέσα από ομαδικό θεατρικό παιχνίδι πειραματίζονται, ώστε να επιλέξουν τα κατάλληλα παραγλωσσικά, εξωγλωσσικά και πολυτροπικά στοιχεία, για να στηρίξουν τις πληροφορίες που κάθε φορά θέλουν να μεταδώσουν. (λ.χ. οδηγίες προσανατολισμού, διαφήμιση) Σύγκριση αποτελεσματικότητας λόγου ομάδων που χρησιμοποίησαν ή όχι αυτά τα στοιχεία.</p> <p>-Βιντεοσκόπηση ομάδων μαθητών που παράγουν λόγο με συγκεκριμένο επικοινωνιακό στόχο (λ.χ. δημιουργία διαφημιστικού σποτ) και σχολιασμός μέσα στην τάξη.</p> <p>7α. Οι μαθητές παρακινούνται να χρησιμοποιούν παραφράσεις ή επαναδιατυπώσεις όταν τίθεται πρόβλημα στο λόγο τους.</p> <p>7β. Παιχνίδια ρόλων μέσω των οποίων οι μαθητές και οι μαθήτριες καλλιεργούν την ενσυναίσθηση, ώστε να καταφέρνουν να αντιληφ-</p>	
--	--	--	--

		θούν πότε ένας συμμαθητής ή μια συμμαθήτριά τους έχει ανάγκη από βοήθεια στο πλαίσιο της επικοινωνίας και προσαρμόζουν το λόγο τους, ώστε να διασφαλιστεί η επικοινωνία.	
Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Σχεδιάζουν τα βασικά σημεία του προφορικού τους μηνύματος. 2. Επιλέγουν το είδος λόγου ή τον τύπο κειμένου που θα χρησιμοποιήσουν ανάλογα με την περιγραφή (περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία, επεξήγηση), το χρησιμοποιούν σωστά και ορίζουν τις παραμέτρους του πλαισίου επικοινωνίας. 3. Επιλέγουν το λεξιλόγιο και τις γραμματικές δομές που θα χρησιμοποιήσουν. 4. Επιλέγουν τα παραγωγιστικά μέσα που θα υιοθετήσουν. 5. Χρησιμοποιούν σταδιακά επικοινωνιακές στρατηγικές (παράφραση, επαναδιατύπωση) ή αντισταθμιστικές στρατηγικές (αναζήτηση βοήθειας). 6. Μαθαίνουν να ακούν προσεκτικά το συνομιλητή τους πριν (ξανα)πάρουν το λόγο. 7. Διατυπώνουν διευκρινιστικές ερωτήσεις όταν δεν κατανοούν κάτι, ώστε η συνεισφορά τους στη συνομιλία να είναι συναφής. 8. Τηρούν βασικούς κανόνες ευγένειας απέναντι στο συνομιλητή. 9. Καταφέρνουν να δηλώσουν την προθετικότητα τους. 	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Ο Άνθρωπος και η ταυτότητά του, Η κοινωνική ζωή, Η φύση και το περιβάλλον</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> -Προφορικές διηγήσεις, περιγραφές προσώπων, αντικειμένων, βιωματικές αναδιηγήσεις -Διάλογοι για παροχή πληροφορίας, έκφραση γνώμης, παροχή οδηγιών -Αφηγήσεις παραμυθιών και ιστοριών φανταστικών ή πραγματικών</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Διοργανώνονται στην τάξη λογομαχίες (debate) σχετικά με θέματα που ενδιαφέρουν τα παιδιά (π.χ. αν τους άρεσε μια καινούρια ταινία που προβλήθηκε στον κινηματογράφο) και οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα κρατά σημειώσεις με τα επιχειρήματά της και τη σειρά που θα τα παρουσιάσει. 2, 3. Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες συμμετέχουν σε σχέδια δράσης και επιλέγουν τον τύπο κειμένου και το λεξιλόγιο που θα χρησιμοποιήσουν για να παρουσιάσουν τη δουλειά της ομάδας τους στην τάξη. 4. Τα παιδιά μέσα από ομαδικό θεατρικό παιχνίδι πειραματίζονται, ώστε να επιλέξουν τα κατάλληλα παραγωγιστικά, εξωγλωσσικά και πολυτροπικά στοιχεία, για να στηρίξουν τις πληροφορίες που κάθε φορά θέλουν να μεταδώσουν. 5. Οι μαθητές καλούνται να κρατούν ημερολόγιο μάθησης όπου καταγράφουν στο σπίτι τεχνικές που τους βοηθούν να ξεπερνούν προβλήματα που τίθενται κατά την επικοινωνία τους. Οργάνωση των παρατηρούμενων δυσκολιών με την καθοδήγηση του δασκάλου και ταξινόμηση των στρατηγικών ανάλογα με 	<p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>2. Γλώσσα Β' Δημοτικού «<i>Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας</i>» Ενότητες 9 «Που λες, είδα...», 12 «Ποπο! Κόσμος που περνά!», 13 «Μες στο μουσείο», 19 «Τα μάθατε τα νέα;»</p> <p>8. Γλώσσα Β' Δημοτικού «<i>Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας</i>»</p>

<p>10. Αναπροσαρμόζουν το λόγο τους ανάλογα με τη συνεισφορά του συνομιλητή τους στο διάλογο ή την αντίδραση των ακροατών τους.</p> <p>11. Αξιολογούν το προφορικό τους μήνυμα με βάση το κατά πόσο έγινε αποδεκτό με επιτυχία από το συνομιλητή-αποδέκτη.</p>		<p>το αποτέλεσμά τους στις διάφορες καταστάσεις. Σε τακτά χρονικά διαστήματα οι μαθητές φέρνουν τα ημερολόγια και συζητούν για τις στρατηγικές τους.</p> <p>6, 7, 8. Μέσα από συμμετοχή σε συζητήσεις οι μαθητές μαθαίνουν να ακούν προσεκτικά το συνομιλητή και, όταν δεν καταλαβαίνουν κάτι, να ρωτούν με ευγενικό τρόπο.</p> <p>9α. Αφηγούνται ή περιγράφουν κάτι (π.χ. ένα συμβάν στην αυλή του σχολείου, μία ταινία που είδαν κτλ.) από διαφορετικές σκοπιές.</p> <p>9β. Διηγούνται ένα παραμύθι π.χ. «Τα τρία γουρουνάκια» από μια άλλη οπτική (π.χ. την οπτική του Κακού Λύκου).</p> <p>10, 11. Αναστοχασμός στην τάξη σχετικά με την παραγωγή λόγου των μαθητών στο σχολικό πλαίσιο.</p>	<p>Ενότητα 2 «Με το σεας και με το σεας»</p>
--	--	--	--

Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <p>1. Διευρύνουν τις αρχικές τους γνώσεις σχετικά με τις λειτουργίες του γραπτού λόγου.</p> <p>2. Συνειδητοποιούν τους λόγους για τους οποίους χρειάζεται να κατακτήσει κανείς το μηχανισμό ανάγνωσης (λειτουργικός γραμματισμός, αναδυόμενος γραμματισμός).</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Η κοινωνική ζωή, Ο άνθρωπος και η υγεία του, Η σύγχρονη τεχνολογία και ο άνθρωπος, Το ταξίδι</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> Έντυπα όπως λογαριασμοί, αποδείξεις</p>	<p>1. Οι μαθητές μέσα από την επεξεργασία γραπτών κειμένων που αναζητήσαν στο διαδίκτυο ή σε άλλες πηγές έρχονται σε επαφή με διάφορα είδη του γραπτού λόγου και κατανοούν τις λειτουργίες που αυτός επιτελεί.</p> <p>2α. Οι μαθητές καλούνται να αντιμετωπίσουν μέσα στην τάξη προβληματικές καταστάσεις,</p>	<p>Ενότητα Α2: Η παρέα, πρώτη επαφή με ποικίλα είδη λόγου, όπως πεζός, έμμετρος, αίνιγμα</p> <p>Ενότητα Α3: Αφίσα, συνταγή, λάχνισμα</p> <p>Ενότητα Α4: Παραμύθι,</p>

<p>3. Αναγνωρίζουν τους διαφορετικούς σκοπούς της ανάγνωσης (απόκτηση πληροφορίας, ενημέρωση, απόλαυση).</p> <p>4. Διαβάζουν κάποιες λέξεις ολικά-αυτοματοποιημένα, χρησιμοποιώντας την προηγούμενη γνώση τους ή μαντεύοντας ή επιβεβαιώνοντας λέξεις, χρησιμοποιώντας γραφοφωνημικές αντιστοιχίες, σημασιολογικές ή συντακτικές αλληλουχίες.</p> <p>5. Χρησιμοποιούν στρατηγικές για να βγάλουν νόημα από τα γλωσσικά, οπτικά και δομικά στοιχεία των κειμένων.</p> <p>6. Συνειδητοποιούν τον τρόπο που οργανώνονται οι πληροφορίες των πολυτροπικών κειμένων.</p> <p>7. Ανασύρουν στρατηγικές για να κατανοήσουν το νόημα (διαβάζοντας και ξαναδιαβάζοντας) ή συλλαβίζοντας.</p> <p>8. Κατανοούν υποστηρικτικά κείμενα ανακαλύπτοντας ή εντοπίζοντας πληροφορίες που βρίσκονται στο κείμενο, αναδιηγούμενοι/ες γεγονότα, με στόχο να συνοψίσουν τις πληροφορίες και να καταλήξουν σε απλά συμπεράσματα από οπτικά, έντυπα ή ηλεκτρονικά κείμενα.</p> <p>9. Διευρύνουν τις γνώσεις τους σχετικά με τις μορφολογικές καταλήξεις των λέξεων (κλίση ουσιαστικών και ρημάτων) και συνειδητοποιούν το λειτουργικό τους ρόλο (π.χ. πληθυντικός ευγενείας, χρήση παρελθοντικών χρόνων σε αφηγήσεις, χρήση προστακτικής σε κατευθυντικά κείμενα κτλ.).</p> <p>10. Αναλύουν διαισθητικά τις λέξεις σε μορφήματα και τα κείμενα σε συντακτικές φράσεις, με σκοπό τη διευκόλυνση της ανάγνωσης και της</p>	<p>αγορών, εισιτήρια</p> <p>-Προσκλήσεις, αφίσες, ανακοινώσεις, επιστολές, ευχετήριες κάρτες, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μαγειρικές συνταγές, οδηγίες παιχνιδιών, κατάλογοι, ετικέτες προϊόντων, λεζάντες</p> <p>-Παραμύθια, εικονογραφημένα βιβλία, εξώφυλλα βιβλίων, τουριστικοί οδηγοί</p> <p>-Πολυτροπικά κείμενα (π.χ. διαφημίσεις, κόμιξ)</p> <p>-Χάρτες, απλοί πίνακες και σχεδιαγράμματα, φόρμες αιτήσεων</p>	<p>η διαχείριση των οποίων απαιτεί δεξιότητες ανάγνωσης.</p> <p>2β, 3. Επεξεργασία στην τάξη ποικίλων εντύπων και σύγκρισή τους (π.χ. πρόσκλησης, καταλόγου, σημειωμάτων, αφισών, εφημερίδων, περιοδικών κτλ.).</p> <p>4. Τα παιδιά επεξεργάζονται ερεθίσματα γραπτού λόγου που βρίσκονται στις τάξεις (λειτουργικοί πίνακες αναφοράς, ανακοινώσεις, πινακίδες, έντυπα, βιβλία) ή στο ευρύτερο περιβάλλον τους (ταμπέλες με τις οδούς, διαφημίσεις, αφίσες, πινακίδες στο σούπερ μάρκετ, προσκλήσεις, εφημερίδες).</p> <p>5, 6, 7. Με αφορμή τις σελίδες του βιβλίου ή άλλο έντυπο υλικό που προσκόμισαν οι μαθητές, ο δάσκαλος τους ζητά να προσπαθήσουν να καταλάβουν τι μπορεί να λέει το κείμενο και να του εξηγήσουν πώς το κατάλαβαν. Οι μαθητές ανασύρουν εμπειρίες από προηγούμενες επαφές με γραπτά κείμενα, συζητούν και ανακοινώνουν τα πορίσματά τους εξηγώντας τον τρόπο που έφτασαν σε αυτά.</p> <p>6α. Μετασχηματισμοί των μορφών οπτικής αναπαράστασης ενός κειμένου (μορφή γραμμάτων, γραμματοσειρά, οπτική διάταξη στοιχείων) και συζήτηση των αλλαγών που επιφέρουν οι μετασχηματισμοί αυτοί στο κοινωνικό νόημα και την αποδεκτότητα του κειμένου.</p> <p>6β. Μετασχηματισμοί μονοτροπικών κειμένων σε πολυτροπικά και αντίστροφα, και συζήτηση των αλλαγών που επιφέρουν οι μετασχηματισμοί αυτοί.</p> <p>8. Παιχνίδια - δραστηριότητες προσδιορισμού</p>	<p>κάρτα, οδηγίες κατασκευής</p> <p>Ενότητα Β5: Έκφραση συναισθημάτων, εντυπώσεων</p> <p>Ενότητα Β6: Αγγελία, ταυτότητα</p> <p>Β7, 8: Επιστολή, χάρτης, συνταγή, ημερολόγιο, περιγραφικός ορισμός, οδηγίες, αφηγηματικός λόγος, πληροφοριακό κείμενο, εγκυκλοπαίδειες, λεξικά</p> <p>Ενότητες Β9-10: ανακοίνωση, πρόσκληση, πληροφοριακό-αφηγηματικό κείμενο, πίνακες, διαγράμματα, γραφήματα</p> <p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p>
--	---	--	---

<p>πρωτοεπίπεδης κατανόησης.</p> <p>11. Διευρύνουν το λεξιλόγιό τους.</p> <p>12. Διερευνούν τον τρόπο που τα κείμενα χρησιμοποιούν μεταφορικό λόγο, για να σχηματίσουν εικόνες ή ομοιοκαταληξία.</p> <p>13. Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές του γραπτού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία).</p>		<p>πληροφοριών που στο ένα κείμενο παρουσιάζονται ως βασικές, ενώ σε άλλο ή άλλα ως απόρροια της γνώσης που εκλαμβάνεται ως γνωστή στους αποδέκτες και στις αποδέκτριες.</p> <p>9, 10, 11. Παιχνίδια διερεύνησης, με στόχο τη διάκριση ποιότητας πληροφοριών, τη διάκριση, δηλαδή, πληροφοριών σε ψευδείς («φανταστικές») και αληθείς («πραγματικές»).</p> <p>9, 10, 11. Παιχνίδια με μορφήματα: σπάσιμο λέξης σε μορφήματα, τοποθέτηση μορφημάτων σε ακατάλληλες θέσεις, ρίμες με μορφήματα.</p> <p>-Παιχνίδια στον προφορικό λόγο με τεμαχισμό φράσεων ή κειμένων σε μικρότερα νοηματικά σύνολα.</p> <p>9, 10, 11. Οι μαθητές καλούνται να βρουν τη σημασία ή τις σημασίες νέων λέξεων χρησιμοποιώντας το γλωσσικό/εξωγλωσσικό συγκείμενο ή καταφεύγοντας στο σχολικό λεξικό. Καταγράφουν τις σχετικές πληροφορίες στο προσωπικό τους λεξικό.</p> <p>9, 10, 11. Οργανώνονται δραστηριότητες που περιλαμβάνουν αναζήτηση στη βιβλιοθήκη, τα λεξικά και κείμενα που φέρνει ο δάσκαλος στην τάξη για τη δημιουργία οικογενειών λέξεων και γλωσσικών χαρτών.</p> <p>13. Οι μαθητές ασκούνται με βιωματικό τρόπο στη χρήση στρατηγικών κατανόησης κειμένου και στη συνέχεια αξιολογούν την επιτυχία της κάθε στρατηγικής ανάλογα με τον τύπο του κειμένου.</p>	
--	--	---	--

Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<p>1. Διευρύνουν τις αρχικές τους γνώσεις σχετικά με τις λειτουργίες του γραπτού λόγου.</p> <p>2. Αρχίζουν να αναγνωρίζουν τους διαφορετικούς σκοπούς της ανάγνωσης (αναζήτηση πληροφορίας, επίλυση προβλήματος, απόλαυση και ψυχαγωγία).</p> <p>3. Αναγνωρίζουν τα στοιχεία που απαρτίζουν το πλαίσιο του κειμένου.</p> <p>4. Αναγνωρίζουν ένα μονοτροπικό από ένα πολυτροπικό κείμενο.</p> <p>5. Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές του γραπτού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου).</p> <p>6. Καλλιεργούν διαφορετικές στρατηγικές κατανόησης του γραπτού κειμένου (υποθέσεις με βάση τα συμφραζόμενα, το ευρύτερο πλαίσιο, αξιοποίηση εικόνας, τίτλου, λέξεων κλειδιών).</p> <p>7. Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές ανάλογα με το αν το κείμενο είναι συνεχές, μη συνεχές (χάρτης, γράφημα, σχεδιάγραμμα κτλ.) ή υπερκείμενο.</p> <p>8. Διευρύνουν και σταθεροποιούν τις γνώσεις τους σχετικά με τις μορφολογικές καταλήξεις των λέξεων (κλίση ουσιαστικών και ρημάτων) και συνειδητοποιούν το λειτουργικό τους ρόλο (π.χ. πληθυντικός ευγενείας, χρήση παρελθοντικών χρόνων σε αφηγήσεις, χρήση προστακτικής σε</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Η κοινωνική ζωή, Ο άνθρωπος και η υγεία του, Η σύγχρονη τεχνολογία και ο άνθρωπος, Το ταξίδι</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> Έντυπα όπως λογαριασμοί, αποδείξεις αγορών, εισιτήρια -Προσκήσεις, αφίσες, ανακοινώσεις, επιστολές, ευχετήριες κάρτες, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μαγειρικές συνταγές, οδηγίες παιχνιδιών, κατάλογοι, ετικέτες προϊόντων, λεζάντες -Παραμύθια, εικονογραφημένα βιβλία, εξώφυλλα βιβλίων, τουριστικοί οδηγοί -Πολυτροπικά κείμενα (π.χ. διαφημίσεις, κόμιξ)</p>	<p>1. Οι μαθητές επεξεργάζονται στην τάξη πλήθωρα γραπτών κειμένων και τα ταξινομούν με βάση τη λειτουργικότητά τους.</p> <p>2α. Οι μαθητές βρίσκονται αντιμέτωποι με προβληματικές καταστάσεις και καταφεύγουν σε γραπτά κείμενα για να τις επιλύσουν.</p> <p>2β. Συμμετοχή σε αναγνωστικές εμπυχωσεις.</p> <p>4. Αντιπαραβολή μονοτροπικών και πολυτροπικών κειμένων στην τάξη π.χ. μετατροπή αφηγήματος σε κόμικ (ηλεκτρονικά ή μη) και αντίστροφα.</p> <p>5. Οι μαθητές προσεγγίζουν τα κείμενα με τη βοήθεια διαφορετικού τύπου ερωτήσεων, οι οποίες άλλοτε πριμοδοτούν τη συνολική κατανόηση, άλλοτε εστιάζουν σε συγκεκριμένη πληροφορία, άλλοτε εκμαιεύουν μια προσωπική ερμηνεία του κειμένου.</p> <p>6. Τα παιδιά ασκούνται στη διατύπωση και έλεγχο υποθέσεων σχετικά με τα κείμενα που επεξεργάζονται.</p> <p>7. Οι μαθητές επεξεργάζονται στην τάξη και μαθαίνουν να «διαβάζουν» συνεχή και μη συνεχή κείμενα π.χ. παρουσιάζουν τα δεδομένα ενός πίνακα σε κείμενο, ή διαβάζουν ένα χάρτη και αντλούν πληροφορίες από αυτόν.</p> <p>8α. Παιγνιώδεις δραστηριότητες που εξασκούν τους μαθητές στην κλίση ουσιαστικών και ρημάτων.</p> <p>8β. Οι μαθητές συζητούν στην τάξη τη λει-</p>	<p>Γλώσσα Β' Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητα 4 «Ετοιμασίες για το ταξίδι», Ενότητα 5 «Πάμε για ψώνια», Ενότητα 6 «Είμαστε έτοιμοι;»</p> <p>4. Γλώσσα Β' Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητα 18 «Ένα βιβλίο που σε ταξιδεύει»</p> <p>6. Γλώσσα Β' Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητα 14 «Με προσκαλούν και προσκαλώ»</p> <p>7. Γλώσσα Β' Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητα 18 «Ένα βιβλίο που σε ταξιδεύει»</p> <p>8. Γλώσσα Β' Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητα 17 «Εφημερίδες! Εφημερίδες!», 18 «Ένα βιβλίο που σε ταξιδεύει», 19 «Τα μάθατε τα νέα;», 20 «Ποιος είναι; Τι κάνει;», 22 «Πώς γίνεται, πώς παίζεται;»</p> <p>9. Γλώσσα Β' Δημοτικού</p>

<p>κατευθυντικά κείμενα κτλ.).</p> <p>9. Διευρύνουν το λεξιλόγιό τους (αρχική διάκριση μεταξύ λόγιου και μη λόγιου λεξιλογίου, γενικού και ειδικού λεξιλογίου, επίσημου και ανεπίσημου, διαλεκτικού και λεξιλογίου της Κοινής Νεοελληνικής).</p> <p>10. Αναγνωρίζουν τη λειτουργία βασικών μορφών κειμενικής οργάνωσης.</p> <p>11. Αναγνωρίζουν τη λειτουργία βασικών σημείων στίξης καθώς και τυπογραφικών συμβάσεων (π.χ. τύπο και μέγεθος γραμματοσειράς, πλάγια ή έντονα γράμματα, κτλ).</p> <p>12. Αναγνωρίζουν την προθετικότητα του συγγραφέα.</p> <p>13. Αρχίζουν να αναγνωρίζουν στοιχεία που υπονοούνται και μπορούν σιγά σιγά να κατανοούν το χιούμορ.</p> <p>14. Αρχίζουν να αξιολογούν τα υπό ανάγνωση κείμενα και την αποτελεσματικότητά τους.</p>		<p>τουργία διαφορετικών γραμματικών δομών και διατυπώνουν υποθέσεις για τη χρήση τους.</p> <p>9α. Κατασκευή λεξικού της τάξης και προσωπικού λεξικού των μαθητών, όπου σημειώνονται λέξεις και σχέσεις μεταξύ των λέξεων (συνώνυμα, αντώνυμα).</p> <p>9β. Παιχνίδια με οικογένειες λέξεων και χρήση ηλεκτρονικών εννοιολογικών χαρτών.</p> <p>10. Μετασχηματισμός κειμένων με αλλαγή ή κατάργηση δεικτών κειμενικής οργάνωσης.</p> <p>11. Μετασχηματισμός κειμένων με απαλοιφή των σημείων στίξης.</p> <p>12, 13, 14. Με τη βοήθεια ερωτήσεων διερευνούν την προθετικότητα των κειμένων, επεξεργάζονται χιουμοριστικά κείμενα και αξιολογούν την αποτελεσματικότητά τους.</p>	<p>«Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητα 18 «Ένα βιβλίο που σε ταξιδεύει»</p> <p>11. Γλώσσα Β' Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητα 7 «Πώς λέμε ΟΧΙ!»</p> <p>13. Γλώσσα Β' Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητα 23 «Για να γελάσουμε</p> <p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p>
--	--	---	--

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <p>1. Σχεδιάζουν και οργανώνουν το δικό τους γραπτό χρησιμοποιώντας πρότυπα, ζωγραφίες, παρατηρήσεις ή σχόλια και απλές περιγραφές.</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <p>Η κοινωνική ζωή, Ο άνθρωπος και η υγεία του, Η σύγχρονη τεχνολογία και ο άνθρωπος, Το ταξίδι</p>	<p>1α. Μέσα από τεχνικές όπως η ιδεοθύελλα ή η εκπόνηση σχεδιαγράμματος, τα παιδιά επιλέγουν τα στοιχεία που θα συμπεριλάβουν στο μήνυμά τους.</p>	<p>Κείμενα των κειμενικών ειδών που περιγράφονται στη β' στήλη</p>

<p>2. Χρησιμοποιούν το κατάλληλο για την περίπτωση λεξιλόγιο.</p> <p>3. Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες για την περίπτωση γραμματικές δομές και μηχανισμούς κειμενικής συνοχής.</p> <p>4. Επιλέγουν τα γλωσσικά ή οπτικά στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν σε ένα πολυτροπικό κείμενο.</p> <p>5. Εφαρμόζουν τους απαραίτητους γραμματικούς κανόνες (κλίση, σύνταξη, ορθογραφία) και χρησιμοποιούν χρηστικά βοηθήματα (λεξικά, γραμματικές, πίνακες κλίσεων, συντακτικά), για να επαληθεύσουν τις επιλογές τους.</p> <p>6. Χρησιμοποιούν απλά λογισμικά για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων, για να αναπαραστήσουν τις ιδέες τους.</p> <p>7. Χρησιμοποιούν τα βασικά σημεία στίξης.</p>	<p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <p>-Προσκλήσεις, αφίσες, ανακοινώσεις, επιστολές, ευχετήριες κάρτες, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μαγειρικές συνταγές, οδηγίες παιχνιδιών, κατάλογοι, ετικέτες προϊόντων, λεζάντες, σημειώματα, μηνύματα.</p> <p>-Παραμύθια, εικονογραφημένα βιβλία, τουριστικοί οδηγοί, ρεπορτάζ</p> <p>-Περιγραφή προσώπων, αντικειμένων, χώρου</p> <p>-Πολυτροπικά κείμενα (π.χ. διαφημίσεις, κόμιξ)</p>	<p>1β, 2α, 3α. Πειραματισμοί με καθοδηγημένη γραφή (δόμηση λέξεων-κειμένων με βάση εικόνες, προεπιλογή θεματικού λεξιλογίου, σχολιασμός ύφους κ.ο.κ.).</p> <p>1γ, 2β, 3β. Ο μαθητής ζωγραφίζει σε ηλεκτρονικό περιβάλλον και συνδέει εκφράσεις με κομμάτια της ζωγραφιάς ή προσθέτει διαλόγους μέσα σε σύννεφα cartoon με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού.</p> <p>4. Παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (ιστορίες με λέξεις και εικόνες, αφηγήσεις με τη μορφή διαλόγων σε κόμικς, κατάλογοι, απλές προσκλήσεις, συνταγές, ηλεκτρονικό βιβλίο για το κάθε γράμμα, π.χ. παρουσίαση Power point).</p> <p>5, 7. Αυτοδιόρθωση των παραγόμενων κειμένων από τους μαθητές με τη βοήθεια λεξικών, γραμματικών και πινάκων.</p> <p>6. Συμμετοχή σε σχέδια εκπαιδευτικής δράσης και χρήση απλών λογισμικών για παραγωγή πολυτροπικών κειμένων που θα προκύψουν.</p>	
--	---	---	--

Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

<p>1. Αποφασίζουν ποια είναι τα ουσιώδη στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν στο κείμενό τους.</p> <p>2. Επιλέγουν το κειμενικό είδος που θα χρησιμοποιήσουν.</p> <p>3. Χρησιμοποιούν το κατάλληλο για την περίπτωση λεξιλόγιο.</p> <p>4. Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες για την περίπτωση γραμματικές δομές και μηχανισμούς κει-</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <p>Η κοινωνική ζωή, Ο άνθρωπος και η υγεία του, Η σύγχρονη τεχνολογία και ο άνθρωπος, Το ταξίδι</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <p>-Προσκλήσεις, αφίσες, ανακοινώσεις, επιστολές, ευχετήριες κάρτες, ηλε-</p>	<p>1α. Ασκήσεις οργάνωσης κειμένου στην τάξη και παραγωγή κειμένου με υποβοήθηση. Χρήση της λειτουργίας των σχολίων στον κειμενογράφο.</p> <p>1β. Ανάλυση βασικών χαρακτηριστικών των υπό παραγωγή κειμένων (έκταση, τύπος πληροφορίας, μορφή), με σκοπό να αξιοποιηθούν ως πόροι για τη συγγραφή.</p>	<p>1.Γλώσσα Β΄ Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας», Ενότητα 13 «Μες στο μουσείο»</p> <p>2. Γλώσσα Β΄ Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητες 9 «Που λες, είδα...», 12 «Ποπο!</p>
--	--	--	---

<p>μενικής συνοχής.</p> <p>5. Επιλέγουν τα γλωσσικά ή οπτικά στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν σε ένα πολυτροπικό κείμενο.</p> <p>6. Εφαρμόζουν τους απαραίτητους γραμματικούς κανόνες (κλίση, σύνταξη, ορθογραφία) και χρησιμοποιούν χρηστικά βοηθήματα (λεξικά, γραμματικές, πίνακες κλίσεων, συντακτικά), για να επαληθεύσουν τις επιλογές τους.</p> <p>7. Χρησιμοποιούν τα βασικά σημεία στίξης αυξάνοντας τη λειτουργικότητα των κειμένων τους.</p> <p>8. Χειρίζονται κειμενογράφο και επιλέγουν κατάλληλες οπτικές και τυπογραφικές συμβάσεις (π.χ τύπο και μέγεθος γραμματοσειράς, πλάγια ή έντονα γράμματα, κτλ.).</p> <p>9. Επιχειρούν σταδιακά να προβάλουν τη δική τους οπτική γωνία σε σχέση με ένα θέμα.</p> <p>10. Αυτοαξιολογούν το κείμενό τους με βάση προκαθορισμένα κριτήρια (χρήση κατάλληλου κειμενικού είδους, τήρηση των χαρακτηριστικών του κειμενικού είδους, δείκτες συνοχής του κειμένου, γραμματική του κειμένου, προβολή της οπτικής τους) και προβαίνουν σε διορθώσεις όπου το κρίνουν αναγκαίο.</p>	<p>κτρονικό ταχυδρομείο, μαγειρικές συνταγές, οδηγίες παιχνιδιών, κατάλογοι, ετικέτες προϊόντων, λεζάντες, σημειώματα, μηνύματα, αγγελίες</p> <p>-Παραμύθια, εικονογραφημένα βιβλία, τουριστικοί οδηγοί, ρεπορτάζ</p> <p>-Περιγραφή προσώπων, αντικειμένων, χώρου</p> <p>-Πολυτροπικά κείμενα (π.χ. διαφημίσεις, κόμιξ)</p>	<p>2. Μέσα από οργανωμένες δραστηριότητες οι μαθητές καλούνται να επιλέξουν το κειμενικό είδος που είναι προσφορότερο για την κάθε κοινωνική περίσταση (π.χ. πρόσκληση σε εκδήλωση που οργανώνουν, ανακοίνωση, αφίσα, λεζάντα κ.ά.).</p> <p>3α. Ασκήσεις χρήσης λεξικού κατά τη διαδικασία παραγωγής κειμένων.</p> <p>3β, 4α. Εργασία σε ομάδες. Παιχνίδια-δοκιμές παραγωγής γραπτού λόγου σε χαρτί του μέτρου. Συζήτηση για την καταλληλότητα ή την επάρκεια των προτεινόμενων κειμένων (επιλογή γλωσσικών στοιχείων και ύφους, οπτικών στοιχείων, ηχητικής επένδυσης κ.ά.).</p> <p>4β. Ασκήσεις χρήσης μηχανισμών κειμενικής συνοχής με υποβοήθηση.</p> <p>5α. Οργάνωση δράσεων όπου οι μαθητές καλούνται να αποφασίσουν (π.χ. στην κατασκευή αφίσας, σύνταξη πρόσκλησης ή άρθρου σε εφημερίδα σχολείου) για το πώς θα κατανεύσουν γλωσσικό υλικό, εικόνες, χάρτες ή διαγράμματα.</p> <p>5β. Αντιπαραβολή σημειωτικών μέσων, όπως είναι, για παράδειγμα, ο τύπος και το μέγεθος της γραμματοσειράς σε πολυτροπικά κείμενα.</p> <p>6, 7, 10. Αυτοαξιολόγηση στην τάξη των παραγόμενων κειμένων με τη βοήθεια χρηστικών βοηθημάτων.</p> <p>8. Χρήση στην τάξη λογισμικών για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων που προκύπτουν από ομαδικές εργασίες.</p> <p>9. Εργασία σε ομάδες. Κάθε ομάδα καλείται να δώσει λύση σε ένα πρόβλημα ή να τοποθε-</p>	<p>Κόσμος που περνά!», 13 «Μες στο μουσείο», 19 «Τα μάθατε τα νέα;» Κείμενα των κειμενικών ειδών που περιγράφονται στη β' στήλη</p>
--	---	---	---

		<p>τηθεί σε ένα θέμα που μελετήθηκε ή προέκυψε στη σχολική ζωή ή την επικαιρότητα, υιοθετώντας το ρόλο ενός εμπλεκόμενου ατόμου ή φορέα.</p> <p>10. Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης των παραγόμενων κειμένων με χρήση βοηθημάτων.</p>	
--	--	--	--

1. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

1.3 Γ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Διακρίνουν με ευχέρεια τους φθόγγους μέσα στη λέξη και τις λέξεις μέσα στην πρόταση. ✓ Παρατηρούν τα παραγλωσσικά φαινόμενα (επιτονισμός, ύψος της φωνής, εκφράσεις του προσώπου, κινήσεις του σώματος) και αντιλαμβάνονται την επικοινωνιακή λειτουργία τους σε συνάρτηση με τα λόγια που συνοδεύουν. ✓ Αναγνωρίζουν και περιγράφουν διαθέσεις, συναισθήματα και επικοινωνιακές προθέσεις των ομιλητών με κριτήρια όπως η επιλογή λέξεων, η σύνταξη κτλ. ✓ Αντιλαμβάνονται τις λειτουργικές διαφορές 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σχολική ζωή ✓ Κοινωνικές σχέσεις ✓ Η ζωή στο σπίτι και στη γειτονιά ✓ Γη και Θάλασσα ✓ Περιβάλλον ✓ Ανακύκλωση ✓ Ιστορίες του χειμώνα ✓ Ο καιρός ✓ Κοινωνικές εκδηλώσεις ✓ Ανθρώπινα έργα και κατασκευές ✓ Άνθρωποι και μηχανές ✓ Λαϊκά παραμύθια-μύθοι ✓ Αγροτικές εργασίες ✓ Παραδοσιακές εργασίες ✓ Υγιεινή διατροφή ✓ Παιδιά του κόσμου 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ παιχνίδια ρόλων ✓ παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων ✓ προετοιμασία θεατρικών παραστάσεων ✓ ανακοινώσεις σε ακροατήριο ✓ απαγγελίες και θεατρικά δρώμενα σε σχολικές γιορτές ✓ ακρόαση ανάγνωσης παραμυθιών ✓ ακρόαση και ανάλυση ραδιοφωνικών εκπομπών και μηνυμάτων ✓ διεξαγωγή παιχνιδιών μετά από ακρόαση και προφορική επεξεργασία των κανόνων τους ✓ διάλογος μεταξύ των μελών της τάξης ως μιας κοινότητας αναγνωστών και αναγνωστριών για την ανάδειξη του νοήματος ενός κειμένου ✓ σύγκριση διαφορετικών κειμένων και κειμενικών ειδών για το ίδιο θέμα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Γ΄ Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού, προσφέρονται για δραστηριότητες κατανόησης προφορικών κειμένων, εφόσον περιλαμβάνουν ασκήσεις παραγωγής προφορικού λόγου και αξιοποιούν υλικό από προφορικά κείμενα. <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Β.Μ.: τ.α. σ. 29 άσκηση 2 Β.Μ.: τ.α. σ. 37 άσκηση 2 Β.Μ.: τ.β. σ. 16 άσκηση 2 Β.Μ.: τ.β. σ. 40 άσκηση 2</p>

<p>μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εφαρμόζουν προφορικές οδηγίες. ✓ Αναγνωρίζουν τις βασικές διαφορές ανάμεσα σε διαφορετικά είδη και επίπεδα ύφους προφορικού λόγου. ✓ Συνειδητοποιούν τους σκοπούς της ακρόασης κειμένων (π.χ. ακρόαση για πρόσκτηση πληροφοριών, επισήμανση πληροφοριών, επίλυση προβλήματος, απόλαυση κ.ο.κ.). ✓ Εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες στο περιεχόμενο του κειμένου. ✓ Συμμετέχουν σε διάλογο εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών στα πλαίσια του κριτικού γραμματισμού. 	<p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Λογοτεχνικά κείμενα ✓ Κείμενα-σχόλια σε φωτογραφίες (λεζάντες) ✓ Μαρτυρίες-βιωματική αφήγηση ✓ Ενημερωτικά κείμενα από ιστοσελίδες ✓ Κόμικς ✓ Χάρτες ✓ Ημερολογιακά κείμενα ✓ Εννοιολογικοί χάρτες ✓ Μικρές αγγελίες ✓ Μύθοι ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Ειδησεογραφικά κείμενα ✓ Θεατρικός διάλογος ✓ Άρθρα εφημερίδων ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτίο καιρού ✓ Χρηστικά κείμενα (συνταγές, κατάλογοι, προσκλήσεις, χάρτες, προγράμματα, διαφημιστικά φυλλάδια, οδηγίες χρήσης και οδηγίες κατασκευής) ✓ Εγκυκλοπαιδικά κείμενα ✓ Διαφημιστικά φυλλάδια ✓ Άρθρα εφημερίδων ✓ Τεχνικές περιγραφές ✓ Πληροφοριακά-επεξηγηματικά σκίτσα ✓ Οδηγοί μέσων μεταφοράς ✓ Κείμενα επιστημονικής φαντασίας ✓ Διαφημιστικοί και πληροφοριακοί 		<p>B.M.: τ.α. σ. 48 άσκηση 7 & 8 B.M.: τ.α. σ. 66 άσκηση 2 B.M.: τ.α. σ. 66 άσκηση 4 B.M.: τ.β. σ. 29 άσκηση 2 & 3 B.M.: τ.β. σ. 29 άσκηση 6 B.M.: τ.γ. σ. 20 άσκηση 2 T.E.: τ.α. σ. 21 άσκηση 3 (προφορική) Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p>
--	---	--	--

	<p>πίνακες</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Λαϊκά παραμύθια ✓ Παροιμίες ✓ Λαϊκό θέατρο ✓ Μαρτυρίες ✓ Λεζάντες ✓ Διαγράμματα ✓ Ενημερωτικά έντυπα 		
--	---	--	--

Β. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΣΥΝΕΧΟΥΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Προφέρουν τονίζοντας σωστά τις λέξεις. ✓ Διαβάζουν μεγαλόφωνα αποδίδοντας τα σημεία στίξης και το νόημα του κειμένου. ✓ Χρησιμοποιούν σταδιακά σύνθετη προτασιακή δομή. ✓ Συμμετέχουν σε συζητήσεις με κατάλληλες ερωτήσεις, απαντήσεις και προτάσεις. ✓ Ανακοινώνουν σε ακροατήριο στοιχεία ενός μαθήματος, μιας συζήτησης, ενός αναγνώσματος, ενός ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού προγράμματος, μιας ταινίας κτλ. ✓ Διατυπώνουν υποθέσεις ή εναλλακτικές εκδοχές για τη συνέχεια μιας αφήγησης. ✓ Συνειδητοποιούν τα παραγλωσσικά φαινόμενα της δικής τους ομιλίας προσαρμόζοντάς τα αναλόγως. 	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην κατανόηση προφορικών κειμένων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ αναγνώσεις παραμυθιών ✓ ανακοινώσεις σε ακροατήριο ✓ αφηγήσεις και αναδιηγήσεις πραγματικών ή φανταστικών ιστοριών ✓ αναφορές προσωπικών παρατηρήσεων συναφών με τα περιεχόμενα των σχολικών μαθημάτων ✓ δομημένοι διάλογοι με ορισμένο στόχο και πιθανούς «κριτές» τους μαθητές ✓ δραστηριότητες ακρόασης και ομιλίας που περιλαμβάνουν προσομοίωση περιστάσεων της πραγματικής ζωής ✓ θεατρικά παιχνίδια ✓ θεατρικές παραστάσεις ✓ συνεντεύξεις ✓ αξιοποίηση των περιστάσεων και των συμβάντων της σχολικής ζωής με στόχο την παραγωγή λόγου από τους μαθητές ✓ βιωματικές αναδιηγήσεις 	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i></p> <p>Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Γ' Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Γ'-Δ' Δημοτικού, περιλαμβάνουν δραστηριότητες παραγωγής προφορικών κειμένων.</p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Β.Μ.: τ.α. σ. 48 άσκηση 9 & 10</p> <p>Β.Μ.: τ.α. σ. 66 άσκηση 3, 4 & 5</p> <p>Β.Μ.: τ.β. σ. 16 άσκηση 4</p> <p>Β.Μ.: τ.β. σ. 29 άσκηση 4</p> <p>Β.Μ.: τ.β. σ. 29 άσκηση 7</p> <p>Β.Μ.: τ.β. σ. 40 άσκηση 2</p>

<p>✓ Αξιολογούν τα λεγόμενά τους με κριτήριο την επενέργειά τους στους αποδέκτες.</p> <p>✓ Διατυπώνουν ερωτήματα, προσδιορίζουν προβλήματα, αναζητούν απαντήσεις στα προβλήματα που έχουν τεθεί, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα.</p> <p>✓ Μαθαίνουν να καταλήγουν σε συμπεράσματα και προτάσεις, δημοσιοποιούν τα κείμενά τους στην κοινότητα και δέχονται την κριτική της.</p> <p>✓ Ασκούνται στην ενεργητική αξιοποίηση της γλώσσας σε αλληλεπίδραση με άλλους σημειωτικούς κώδικες, όπως της εικόνας και του ήχου, ώστε να παράγονται πολυτροπικά κείμενα.</p>		<p>✓ παραγωγή διαλόγων με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό</p> <p>✓ προφορικά κείμενα σε δομημένα πλαίσια (σχολείο, συζητήσεις σε τηλεοπτικές εκπομπές, σειρές κτλ.)</p> <p>✓ παιχνίδια ρόλων όπου οι μαθητές βιώνουν τους χαρακτήρες των πρωταγωνιστών</p> <p>✓ παραγωγή προφορικών πολυτροπικών κειμένων, που συνδυάζουν προφορικό λόγο, ήχο/μουσική και εικόνα, π.χ. διαφημίσεις, σεντράζ, παραμύθια</p>	<p>Β.Μ.: τ.β. σ. 68 άσκηση 5</p> <p>Β.Μ.: τ.γ. σ. 20 άσκηση 4</p> <p>Β.Μ.: τ.γ. σ. 42 άσκηση 2</p> <p>Β.Μ.: τ.γ. σ. 51 άσκηση 2</p> <p>Β.Μ.: τ.γ. σ. 52 άσκηση 5</p> <p>Τ.Ε.: τ.α. σ. 23 άσκηση 4</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Τύποι κειμένων».</p>
--	--	---	---

Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΡΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <p>✓ Διατυπώνουν υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο ενός κειμένου, εντοπίζουν τις άγνωστες λέξεις και συνάγουν τη σημασία τους από το κειμενικό περιβάλλον ή/και από την επικοινωνιακή περίσταση.</p> <p>✓ Εξοικειώνονται με τη χρήση λεξικών κατά την αναζήτηση της σημασίας και της ορθογραφίας των λέξεων κτλ.</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σχολική ζωή ✓ Κοινωνικές σχέσεις ✓ Η ζωή στο σπίτι και στη γειτονιά ✓ Γη και θάλασσα ✓ Περιβάλλον ✓ Ανακύκλωση ✓ Ιστορίες του χειμώνα ✓ Ο καιρός ✓ Κοινωνικές εκδηλώσεις 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ερωτήσεις που κατευθύνουν τους μαθητές στην αναζήτηση πληροφοριών στο κείμενο ✓ αποκατάσταση της σειράς των παραγράφων σε κείμενο, βάσει ορισμένου κριτηρίου, π.χ. χρονική αλληλουχία ✓ προσομοιώσεις επικοινωνιακών περιστάσεων, παιχνίδια ρόλων ✓ θεατρικά παιχνίδια ✓ διατύπωση τίτλου, εναλλακτικών τίτλων ✓ αντιστοίχιση παραγράφων με πλαγιότιτλους 	<p>✓ Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Γ' Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Γ'-Δ' Δημοτικού, περιλαμβάνουν δραστηριότητες κατανόησης γραπτών κειμένων.</p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Β.Μ.: τ.β. σ. 23 άσκηση 5</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εφαρμόζουν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές ανάλογα με το αν το κείμενο είναι συνεχές μη συνεχές (χάρτης, γράφημα, σχεδιάγραμμα κτλ.) ή υπερκείμενο. ✓ Αντιλαμβάνονται τους τρόπους σύνδεσης των πληροφοριών ενός κειμένου και τους μηχανισμούς συνοχής του κειμένου (σύνδεσμοι, επεξηγήσεις κτλ.). ✓ Αναγνωρίζουν τα γλωσσικά μέσα (π.χ. λέξεις, φράσεις, συντακτικές δομές) που χαρακτηρίζουν την περιγραφή, την αφήγηση, τις οδηγίες. ✓ Διακρίνουν τις διαφορές ανάμεσα στο ανεπίσημο και στο επίσημο ύφος. ✓ Παρατηρούν και αξιολογούν τα διάφορα μέσα παρουσίασης του περιεχομένου, π.χ. πίνακες, διαγράμματα, εικόνες. ✓ Εφαρμόζουν στρατηγικές «μετά από την ανάγνωση», στις οποίες ανήκουν η ανάλυση και η επανασύνθεση του περιεχομένου, οι συνδέσεις μεταξύ των τμημάτων του καθώς και με άλλα κείμενα, η αξιολόγηση της μορφής και του περιεχομένου. ✓ Αποδίδουν το περιεχόμενο ενός κειμένου συνοπτικά. ✓ Εφαρμόζουν γραπτές οδηγίες. ✓ Διερευνούν εμπειρίες ανθρώπων διαφορετικών εποχών και πολιτισμών στα κείμενα που διαβάζουν. ✓ Εντοπίζουν τις συνάψεις ανάμεσα σε διαφορετικά κείμενα, π.χ. με το ίδιο θέμα ή την ίδια γνώμη για ένα θέμα. ✓ Επιλέγουν τις κατάλληλες πληροφορίες από 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ανθρώπινα έργα και κατασκευές ✓ Άνθρωποι και μηχανές ✓ Λαϊκά παραμύθια-μύθοι ✓ Αγροτικές εργασίες ✓ Παραδοσιακές εργασίες ✓ Υγιεινή διατροφή ✓ Παιδιά του κόσμου <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Λογοτεχνικά κείμενα (ποιήματα, διηγήματα) ✓ Κείμενα-σχόλια σε φωτογραφίες (λεζάντες) ✓ Μαρτυρίες-βιωματική αφήγηση ✓ Ενημερωτικά κείμενα από ιστοσελίδες ✓ Κόμικς ✓ Χάρτες ✓ Ημερολογιακά κείμενα ✓ Εννοιολογικοί χάρτες ✓ Μικρές αγγελίες ✓ Μύθοι ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Ειδησεογραφικά κείμενα ✓ Θεατρικός διάλογος ✓ Άρθρα εφημερίδων και περιοδικών ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτίο καιρού ✓ Χρηστικά κείμενα (συνταγές, κατάλογοι, προσκλήσεις, χάρτες, προγράμματα, διαφημιστικά φυλλάδια, οδηγίες χρήσης και οδηγίες κατασκευής) ✓ Εγκυκλοπαιδικά κείμενα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ διεξαγωγή παιχνιδιών μετά από ανάγνωση των κανόνων τους ✓ απόδοση των βασικών πληροφοριών κάθε παραγράφου ✓ σύγκριση κειμένων διαφορετικού είδους ή προέλευσης με κοινή θεματολογία ✓ μετασχηματισμός και προσαρμογή μιας παραγράφου κειμένου σε διαφορετικό ύφος ανάλογα με τον αποδέκτη ✓ καταγραφή και παρουσίαση οδηγιών, ανάλογα με τον αποδέκτη. 	<p>B.M.: τ.β. σ. 41 άσκηση 3 & 4 B.M.: τ.β. σ. 42 άσκηση 5 B.M.: τ.β. σ. 44 άσκηση 5 B.M.: τ.γ. σ. 12 άσκηση 2 T.E.: τ.α. σ. 17 άσκηση 2 T.E.: τ.α. σ. 27 άσκηση 4 & 5. T.E.: τ.α. σ. 39 άσκηση 2 T.E.: τ.α. σ. 50 άσκηση 5 T.E.: τ.β. σ. 14 άσκηση 4 T.E.: τ.β. σ. 16 άσκηση 2 T.E.: τ.β. σ. 31 άσκηση 3 T.E.: τ.β. σ. 51 «Τι έχω καταφέρει» (δελτάριο αυτοαξιολόγησης)</p> <p>Κείμενα που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός ανάλογα με την επικοινωνιακή περίπτωση:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα χρηστικά (από την καθημερινή ζωή και ανάλογα με το θέμα) ✓ Κείμενα που παρέχουν μορφωτική αξία σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες των μαθητών ✓ Κείμενα Συνεχής-Ασυνεχής-Μικτά, π.χ.: Διήγηση με εικόνες, Ερμηνεία φωτογραφιών ✓ Κείμενα πολυτροπικά
---	--	--	--

<p>το κείμενο για την απόδοση του κυρίως νοήματος.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σχολιάζουν τη λειτουργία της εικόνας και του ήχου στα πολυτροπικά κείμενα. ✓ Κατακτούν ειδικό λεξιλόγιο σε σχέση με το θέμα του κειμένου και το κειμενικό είδος. ✓ Ερμηνεύουν τη λειτουργία βασικών σημείων στίξης. ✓ Εντοπίζουν στα πολυτροπικά κείμενα το ρόλο της εικόνας στην κατασκευή του νοήματος και της νοηματικής αλληλουχίας του κειμένου. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Διαφημιστικά φυλλάδια ✓ Κάρτες ✓ Ταξιδιωτικοί οδηγοί ✓ Αφίσες ✓ Τεχνικές περιγραφές ✓ Πληροφοριακά-επεξηγηματικά σκίτσα ✓ Οδηγοί μέσω μεταφοράς ✓ Κείμενα επιστημονικής φαντασίας ✓ Διαφημιστικοί και πληροφοριακοί πίνακες ✓ Λαϊκά παραμύθια ✓ Παροιμίες ✓ Λαϊκό θέατρο ✓ Μαρτυρίες ✓ Λεζάντες ✓ Διαγράμματα ✓ Ενημερωτικά έντυπα 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Π.χ.: Πληροφορίες από τη σχολική ιστοσελίδα ✓ Κείμενα ηλεκτρονικά ✓ Π.χ.: πληροφορίες από σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες
---	---	--	---

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αντιγράφουν με ακρίβεια. ✓ Γράφουν ορθογραφημένα: <ul style="list-style-type: none"> - αναλύοντας τις λέξεις στα συνθετικά τους εφαρμόζοντας τους ορθογραφικούς κανόνες - χρησιμοποιώντας γνώσεις για την κλίση, την ετυμολογία, τις οικογένειες λέξεων κτλ. - αξιοποιώντας λεξικά. 	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην κατανόηση προφορικών κειμένων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ αντιγραφή επιλεγμένων χωρίων στο πλαίσιο πραγματικής ή εικονικής περιστασης ✓ γλωσσικά παιχνίδια ✓ σύνθεση θεατρικών διαλόγων, διαλόγων σε εικονογραφημένες ιστορίες ✓ συμπλήρωση και σύνθεση αιτήσεων, επιστολών κτλ. ✓ κατασκευή αφισών ✓ ετοιμασία προσκλήσεων, γραφή ανακοινώ- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Γ' Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Γ'-Δ' Δημοτικού, περιλαμβάνουν δραστηριότητες παραγωγής γραπτών κειμένων. <p>Ενδεικτικά:</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Χρησιμοποιούν σωστά τα βασικά σημεία στίξης. ✓ Σχεδιάζουν το περιεχόμενο του κειμένου που θα συνθέσουν και στη συνέχεια το αναπτύσσουν βάσει του σχεδίου. ✓ Ελέγχουν με ορισμένα κριτήρια το γραπτό τους, αφού το ολοκληρώσουν. ✓ Προσέχουν τη χρήση των γλωσσικών μέσωσ κατά τη σύνθεση κειμένου και τα επιλέγουν βαθμηδόν περισσότερο συνειδητά. ✓ Συνθέτουν κείμενο για να αποδώσουν πληροφορίες άλλων σημειωτικών συστημάτων, π.χ. εικόνες, σειρές εικόνων. ✓ Επιχειρηματολογούν με συνειδητή πρόθεση να πείσουν τον αναγνώστη. ✓ Συνειδητοποιούν ειδικές παραμέτρους της περίπτωσης επικοινωνίας, όπως είναι ο επικοινωνιακός σκοπός και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά όσων συμμετέχουν. ✓ Συντάσσουν περιλήψεις διαφόρων βαθμών σύμπτυξης. ✓ Σχεδιάζουν και μετασχηματίζουν κείμενα σε διαφορετικά είδη λόγου, μετά από διαπραγμάτευση, ανάλογα με τις επικοινωνιακές/κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες και ανάγκες. ✓ Κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λεξιλόγιο και η γραμματική, για να δηλωθεί η εναλλαγή από θέμα σε θέμα (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Λαμβάνουν αποφάσεις σε σχέση με τις γραμματικές, τις λεξιλογικές, τις υφολογικές 		<p>σεων</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ σύνταξη άρθρων για τη σχολική εφημερίδα ✓ μετασχηματισμός κειμένου σύμφωνα με ορισμένο κριτήριο, π.χ. αρχή του κειμένου από τη μέση της ιστορίας ✓ διοργάνωση και διεξαγωγή συζητήσεων με προετοιμασία ✓ απόρριψη ή επικύρωση θέσεων, απόψεων, αρχών των πρωταγωνιστών του κειμένου (γνώμη, επιχείρημα, συμπέρασμα) ✓ χρήση εννοιολογικών χαρτών (διάθρωση) και καταγραφή βασικών δομικών στοιχείων κειμένου για την παραγωγή γραπτού λόγου ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας ✓ σύνδεση δομικών στοιχείων επικοινωνιακής περίπτωσης π.χ.: αφήγηση (ποιος, πού, πότε, τι κάνει, γιατί, τι γίνεται μετά, ποιο είναι το αποτέλεσμα) και δημιουργία μαθητικών κειμένων ✓ κρυπτόλεξα, ακροστιχίδες, αραχνογράμματα με οικογένειες λέξεων αλφαβητική σειρά λέξεων, αντιστοίχιση λέξεων και φράσεων με συνώνυμες, αντιστοίχιση προτάσεων με σωστή σημασία ✓ ανάδειξη της πολυτροπικότητας των κειμένων, π.χ. ✓ μιας ευχετήριας κάρτας, αφίσας ή διαφήμισης ✓ παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (με εικόνα και ήχο) για τις ανάγκες συγκεκριμένης περίπτωσης επικοινωνίας (π.χ.: πολυτροπικά κείμενα για τη δημοσιοποίηση και ανάρτηση δράσης στη σχολική ιστοσελίδα) ✓ πειραματισμοί με καθοδηγημένο γράψιμο 	<p>B.M.: τ.α. σ. 25 άσκηση 1 & 2 B.M.: τ.β. σ. 44 άσκηση 5 B.M.: τ.β. σ. 61 άσκηση 1 B.M.: τ.γ. σ. 17 άσκηση 6 B.M.: τ.γ. σ. 21 άσκηση 5 T.E.: τ.α. σ. 17 άσκηση 3 T.E.: τ.α. σ. 30 άσκηση 8 T.E.: τ.α. σ. 57 άσκηση 4 T.E.: τ.β. σ. 11 άσκηση 6 T.E.: τ.β. σ. 15 άσκηση 3 T.E.: τ.β. σ. 44 άσκηση 5 T.E.: τ.β. σ. 49 άσκηση 3</p> <p>Κείμενα που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός ανάλογα με την επικοινωνιακή περίπτωση:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα χρηστικά (από την καθημερινή ζωή και ανάλογα με το θέμα) ✓ Κείμενα Συνεχή-Ασυνεχή-Μικτά ✓ Π.χ.: Διήγηση με εικόνες, Ερμηνεία φωτογραφιών ✓ Κείμενα πολυτροπικά ✓ Π.χ.: Πληροφορίες από τη σχολική ιστοσελίδα ✓ Κείμενα Ηλεκτρονικά ✓ Π.χ.: πληροφορίες από σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες.
--	--	--	---

<p>δομές, τη γλωσσική ποικιλία κτλ. που θα χρησιμοποιηθούν για την πραγμάτωση ενός κειμενικού είδους, για παράδειγμα επιλέγουν τους κατάλληλους ρηματικούς χρόνους στα αφηγηματικά κείμενα, επιλέγουν τις κατάλληλες εγκλίσεις για κείμενα οδηγιών (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>).</p> <p>✓ Χρησιμοποιούν πολυτροπικά στοιχεία (διαγράμματα, πίνακες κτλ.) για τη στήριξη των πληροφοριών, έτσι ώστε να είναι κατανοητές στους αποδέκτες.</p> <p>✓ Αξιοποιούν διακειμενικές συνδέσεις (συσχετίσεις με άλλα κείμενα παρόντα ή με την εμπειρία και την τοπική κοινότητα των παιδιών) για την παρουσίαση των πληροφοριών του κειμένου με τρόπο κατανοητό.</p>		<p>(δόμηση κειμένων, με βάση εικόνες ή αυτοτελείς τίτλους ή ημιτελείς προτάσεις/παραγράφους, μέσω ιδεοθύελλας κ.ο.κ.)</p> <p>✓ πειραματισμοί με δημιουργική γραφή.</p>	
---	--	--	--

1. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

1.4 Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Διακρίνουν με ευχέρεια τους φθόγγους μέσα στη λέξη και τις λέξεις μέσα στην εκφωνούμενη πρόταση. ✓ Κατανοούν την πραγματολογική λειτουργία των λεγομένων συνδέοντάς τα με την αντίστοιχη επικοινωνιακή περίσταση. ✓ Παρατηρούν τα παραγλωσσικά φαινόμενα (επιτονισμός, ύψος της φωνής, εκφράσεις του προσώπου, κινήσεις του σώματος) και αντιλαμβάνονται την επικοινωνιακή λειτουργία τους σε συνάρτηση με τα λόγια που συνοδεύουν. ✓ Αναγνωρίζουν και περιγράφουν διαθέσεις, συναισθήματα και επικοινωνιακές προθέσεις των ομιλητών, με κριτήριο τη μορφή (π.χ. επιλογή λέξεων) και την οργάνωση (π.χ. σειρά της αφήγησης ή της περιγραφής) των λόγων τους. ✓ Ακροώνται σκοπίμως, ώστε να εντοπίζουν πληροφορίες, να κατανοούν νοήματα, να βρίσκουν ή να συνάγουν τα βασικά σημεία των λεγομένων. 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σχολική ζωή ✓ Οικογενειακή ζωή ✓ Διακοπές ✓ Ταξίδια στην Ελλάδα ✓ Ελληνικοί τόποι ✓ Οι φίλοι ✓ Τα παιδιά του κόσμου ✓ Τα παιδιά με τις «ειδικές ικανότητες» ✓ Η ζωή στην πόλη ✓ Η ζωή στο χωριό ✓ Μύθοι και έθιμα από την Ελλάδα και άλλες χώρες ✓ Το περιβάλλον και η προστασία του ✓ Διατροφή και υγεία ✓ Το θέατρο, ο κινηματογράφος, η μουσική, ο χορός, η ζωγραφική ✓ Το ραδιόφωνο και η τηλεόραση ✓ Αθλητισμός και αθλήματα ✓ Τα ζώα κοντά μας και πιο μακριά μας ✓ Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής και το διαδίκτυο 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αξιοποίηση κατάλληλων τραγουδιών: ανα- παραγωγή, παρατηρήσεις σχετικά με τη μορφή, π.χ. ομοιοκαταληξία ✓ Διεξαγωγή παιχνιδιών όπου χρειάζεται προφορικός λόγος, μετά από ανακοίνωση ή και ανάλυση-επεξεργασία των κανόνων του ✓ Υπαγόρευση ✓ Σημειώσεις από προφορικό λόγο ✓ Παιχνίδια ρόλων, π.χ. μετεωρολόγος-εκφωνητής, δημοσιογράφος-ανταποκριτής ✓ Θεατρικά παιχνίδια ✓ Παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων μετά από προετοιμασία και με ορισμένα κριτήρια, τα οποία γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας στην τάξη μετά από την παρακολούθηση, π.χ. να παρατηρήσουν οι μαθητές τις διαφορές στην ομιλία (επίπεδο ύφους) των χαρακτήρων σε μία παράσταση Καραγκιόζη ✓ Προετοιμασία θεατρικών παραστάσεων ✓ Θεατρικές αναγνώσεις των μαθητών, π.χ. παραμυθιών, οι οποίες μπορούν να συνδυάζονται με κατανομή ρόλων ή «διαγωνισμό» με ορισμένο κριτήριο, π.χ. η πιο διασκεδαστική ανάγνωση. ✓ Ανακοινώσεις σε ακροατήριο 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Περιστάσεις της σχολικής ζωής ✓ Σχολικές γιορτές ✓ Κείμενα, συνεχή και ασυνεχή, αμιγή και πολυτροπικά, και επικοινωνιακές περιστάσεις που ανήκουν στον κόσμο της εμπειρίας των μαθητών και που τον διευρύνουν ✓ Τραγούδια και βίντεο εγκεκριμένα από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και επιλεγμένα από τον εκπαιδευτικό με παιδαγωγικά κριτήρια ✓ Έννοιες από όλα τα σχολικά μαθήματα ✓ Σχολικά εγχειρίδια ✓ Όλες οι ενότητες του διδακτικού πακέτου «Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού» και του λογισμικού «Γλώσσα Γ΄-Δ΄ Δημοτικού» που προσφέρονται για δραστη-

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αξιολογούν ό,τι άκουσαν με ορισμένα κριτήρια κατά περίπτωση, π.χ. επιλογές των ομιλητών ως προς το λεξιλόγιο, την έκταση του λόγου, τα παραγλωσσικά φαινόμενα, την επενέργεια του λόγου στους ακροατές και στους ίδιους. ✓ Αντιλαμβάνονται τις λειτουργικές διαφορές μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου. ✓ Εφαρμόζουν προφορικές οδηγίες. ✓ Αναγνωρίζουν τις βασικές διαφορές ανάμεσα σε διαφορετικά είδη και επίπεδα ύφους προφορικού λόγου. ✓ Απολαμβάνουν την ακρόαση αξιόλογων ομιλιών (μονολόγων, διαλόγων, συζητήσεων). ✓ Συμμετέχουν σε διάλογο εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού. 	<p><i>Κειμενικά είδη</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Παραμύθια ✓ Λογοτεχνήματα ✓ Αινίγματα ✓ Προφορικές οδηγίες ✓ Παραγγέλματα ✓ Ραδιοφωνικά δελτία ειδήσεων ✓ Δελτία καιρού ✓ Αφηγήσεις πραγματικών ή φανταστικών συμβάντων ✓ Περιγραφές προσώπων, αντικειμένων, τόπων, διαδικασιών ✓ Λόγος που αναπτύσσεται με επεξήγηση, αιτιολόγηση, σύγκριση, αναλογία ✓ Αναφορές-«ανταποκρίσεις» ✓ Διάλογοι ✓ Συζητήσεις ✓ Πολυτροπικός προφορικός λόγος: ✓ Θεατρικοί διάλογοι, θεατρικά έργα ✓ Μονόλογοι, διάλογοι και σχολιασμοί σε κινηματογραφικές ταινίες ✓ Μονόλογοι, διάλογοι και σχολιασμοί σε βίντεο ✓ Μονόλογοι, διάλογοι και σχολιασμοί σε ταινίες ντοκιμαντέρ με προφορικό σχολιασμό (speakage) ✓ Όπερες & οπερέτες (λιμπρέτα) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Απαγγελίες και θεατρικά δρώμενα σε σχολικές γιορτές ✓ Ακρόαση ανάγνωσης παραμυθιών π.χ. για κατασκευή «παραμυθοσαλάτας» ✓ Ακρόαση ομιλητών, π.χ. βιντεοσκοπημένων ή διά ζώσης φωνής (προσκεκλημένων στο σχολείο ή στο χώρο της εργασίας τους), οι οποίοι αναφέρονται σε εμπειρίες από τη ζωή, την εργασία, το έργο τους ✓ Ακρόαση και ανάλυση ραδιοφωνικών εκπομπών και μηνυμάτων ✓ Παρακολούθηση ξεναγήσεων σε επισκέψεις διαφόρων μουσείων ή αρχαιολογικών χώρων, με στόχο π.χ. τη σύνθεση μιας ιστορίας ή μιας «ανταπόκρισης» σχετικής με τα εκθέματα π.χ. τη μορφή, τη χρήση, την ιστορία τους, με ανάλογους καταμερισμούς π.χ. ανά ομάδες μαθητών ✓ Διεξαγωγή παιχνιδιών μετά από ακρόαση και προφορική επεξεργασία των κανόνων τους ✓ Προετοιμασία θεατρικών δρώμενων ή θεατρικής παράστασης με εφαρμογή των προφορικών οδηγιών του εκπαιδευτικού-«σκηνοθέτη», «χορογράφου» κτλ. ✓ Ξεναγήσεις σε διάφορα μουσεία μετά από προετοιμασία και ανάληψη «αρμοδιοτήτων» ή ρόλων από τους μαθητές, π.χ. επιλογή του πιο εντυπωσιακού εκθέματος από κάθε αίθουσα για περιγραφή ή «κατασκευή» σχετικής ιστορίας και ανακοίνωσή της στους υπόλοιπους μαθητές ή ομάδες μαθητών ✓ Αξιοποίηση από τον εκπαιδευτικό των περιστάσεων της σχολικής ζωής ως βιωματικό 	<p>ριότητες κατανόησης προφορικών κειμένων. Ενδεικτικά:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ακρόαση κάθε μεγάλωφνης ανάγνωσης κειμένου στην τάξη ✓ Συνέντευξη από ηλικιωμένο σχετικά με έθιμο ή παράδοση του τόπου του, ηχογράφηση και ακρόαση της συνέντευξης στην τάξη: ΤΕ τ. α' σ. 27 ✓ Ακρόαση λόγου σε ντοκιμαντέρ ως προετοιμασία για τη συμμετοχή σε συζήτηση σχετική με αυτό: ΒΜ τ. α' σ. 55 άσκηση 2 ✓ Ακρόαση: τραγουδιών με θέμα σχετικό με την επέτειο του Πολυτεχνείου ΒΜ τ. α. σ. 56 <p>Λογισμικό «Γλώσσα Γ'-Δ' Δημοτικού», ενότητα «Γνωρίζοντας τη χώρα μου», δραστηριότητα «Η Αλεξανδρούπολη», ενότητα «Η εργασία», δραστηριότητα «Το παραμύθι του παππού», δραστηριότητα «Ο αγώνας», ενότητα «Γνωρίζοντας τη χώρα μου», υποενότητα, «Η Θεσσαλονίκη», ακρόαση,</p>
---	--	--	---

		πλαίσιο για την καλλιέργεια της ικανότητας ακρόασης και παραγωγής προφορικού λόγου, π.χ. ατύχημα στο σχολείο, που γίνεται αντικείμενο δομημένης διερεύνησης σχετικά με τις αιτίες και τις συνθήκες.	κατανόηση και εφαρμογή (σε σχετική επίσκεψη) προφορικών οδηγιών για περιήγηση στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.
Β. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Προφέρουν με ευκρίνεια τονίζοντας σωστά τις λέξεις. ✓ Διαβάζουν μεγάλωφωνα, με ευχέρεια, αποδίδοντας τα σημεία στίξης και το νόημα του κειμένου. ✓ Χρησιμοποιούν σταδιακά πιο σύνθετη προτασιακή δομή από αυτήν της πυρηνικής πρότασης. ✓ Διαμορφώνουν τη συμπεριφορά και τα λόγια τους κατ' αναλογία με την πραγματολογική λειτουργία των λόγων. ✓ Αφηγούνται, περιγράφουν, εξηγούν, επιχειρηματολογούν. ✓ Κατά την ακρόαση ζωντανού προφορικού λόγου υποβάλλουν συναφείς ερωτήσεις, προκειμένου να διασαφήσουν, να αναπτύξουν ή να αξιολογήσουν ιδέες και διατυπώσεις του λόγου. 	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην ενότητα «Κατανόηση προφορικών κειμένων»</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναγνώσεις σε ακροατήριο, π.χ. «θεατρικές» αναγνώσεις παραμυθιών με μίμηση φωνών ✓ Ανακοινώσεις σε ακροατήριο, όπως «ανταποκρίσεις» από την εκπαιδευτική επίσκεψη, π.χ. τόπου, μουσείου με ορισμένα κριτήρια, όπως οι καλύτερες και οι χειρότερες πλευρές της επίσκεψης ✓ «Ανακοίνωση» γεγονότων ή παραμυθιού με την ανάλογη σκηνοθεσία, π.χ. σκηνικά, μουσική επένδυση, ρόλοι, η οποία είναι σύστοιχη με το κείμενο- και αποτέλεσμα συνεργασίας των μαθητών ✓ Αφηγήσεις και αναδιηγήσεις πραγματικών ή φανταστικών συμβάντων ή ιστοριών, εναλλακτικές συνέχειες ιστοριών, συνδυασμοί αφηγήσεων με ορισμένο στόχο, π.χ. «Πώς θα ήταν ιδανικές οι διακοπές του καλοκαιριού» ✓ Περιγραφές πειραμάτων, διαδικασιών, αντικειμένων, σχημάτων κ.ο.κ. στα σχολικά μαθήματα ✓ Αναφορές προσωπικών παρατηρήσεων ή 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Περιστάσεις της σχολικής ζωής ✓ Σχολικές γιορτές ✓ Ζητήματα της τοπικής κοινωνίας ✓ Κείμενα, συνεχή και ασυνεχή, αμιγή και πολυτροπικά, και επικοινωνιακές περιστάσεις που ανήκουν στον κόσμο της εμπειρίας των μαθητών και μαθητριών και που τον διευρύνουν ✓ Έργα τέχνης εγκεκριμένα από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και επιλεγμένα με παιδαγωγικά κριτήρια ✓ Έννοιες από όλα τα σχολικά μαθήματα ✓ Σχέδια εργασίας (πρότζεκτ)

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συμμετέχουν σε συζητήσεις συνεισφέρουν στην ανάπτυξη του θέματος με κατάλληλες ερωτήσεις, απαντήσεις και προτάσεις, ακούγοντας προσεκτικά, παίρνοντας το λόγο με τη σειρά, διατυπώνοντας με αυτοπεποίθηση και εξηγώντας ευγενικά τη συμφωνία ή τη διαφωνία τους. ✓ Ανακοινώνουν σε ακροατήριο αξιόλογα ή εντυπωσιακά στοιχεία ενός μαθήματος, μιας συζήτησης, ενός αναγνώσματος, ενός ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού προγράμματος, μιας ταινίας, μιας ιστοσελίδας. ✓ Αναφέρουν, αξιολογούν, αποτιμούν και σχολιάζουν διαβάσματα, ακροάματα και θεάματα, γεγονότα πραγματικά ή φανταστικά και βιώματα, με ανάλογη ανάλυση και αιτιολόγηση. ✓ Διατυπώνουν υποθέσεις ή εναλλακτικές εκδοχές για τη συνέχεια μιας αφήγησης. ✓ Εκφράζουν ιδέες, συναισθήματα και γνώμες με αυτοπεποίθηση και ανάλογα με τον εκάστοτε ακροατή. ✓ Συνειδητοποιούν τα παραγλωσσικά φαινόμενα της δικής τους ομιλίας και τα προσαρμόζουν αναλόγως. ✓ Αντιλαμβάνονται τη διαφοροποίηση των λόγων τους ανάλογα με την επικοινωνιακή περίπτωση και τη δική τους κατάσταση και πρόθεση. ✓ Αξιολογούν τα λεγόμενά τους με κριτήριο την επενέργεια στους αποδέκτες. ✓ Αναπτύσσουν την ικανότητά τους να συνεργάζονται για τη δόμηση μιας γλωσσικής λει- 		<p>καταστάσεων συναφών με τα περιεχόμενα των σχολικών μαθημάτων</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Δομημένοι διάλογοι με ορισμένο στόχο και πιθανούς «κριτές» τους μαθητές-ακροατές και τις μαθήτριες-ακροατίριες βάσει ορισμένων κριτηρίων ✓ Δραστηριότητες ακρόασης και ομιλίας που περιλαμβάνουν προσομοίωση περιστάσεων της πραγματικής ζωής, π.χ. οδηγίες σε επισκέπτη της περιοχής για ορισμένη διαδρομή, ή εύρεση συγκεκριμένου σημείου, όπως δρόμου ή πλατείας ✓ Θεατρικά παιχνίδια ✓ Θεατρικές παραστάσεις ✓ Συνεντεύξεις πραγματικές, μέσα στο σχολείο ή έξω από αυτό, π.χ. με έναν ηθοποιό ή εικονικές, π.χ. «Τι θα λέγατε στον Αϊ-Βασίλη...» ✓ Αξιοποίηση των περιστάσεων και των συμβάντων της σχολικής ζωής με στόχο την παραγωγή λόγου από τους μαθητές, π.χ. σε περίπτωση διαφωνίας σχετικά με την εκτίμηση για τις αιτίες ενός ατυχήματος, οι μαθητές παρουσιάζουν τη γνώμη τους προσέχοντας την ομιλία τους, με στόχο να πείσουν. ✓ Δημιουργία ραδιοφωνικών εκπομπών επί συγκεκριμένου θέματος. 	<p>Σχολικά εγχειρίδια</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Όλες οι ενότητες του διδακτικού πακέτου «Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού» και του λογισμικού «Γλώσσα Γ΄-Δ΄ Δημοτικού» που προσφέρονται για δραστηριότητες παραγωγής προφορικών κειμένων. Ενδεικτικά: ✓ Μεγαλόφωνη ανάγνωση: ΒΜ τ. α. σ. 25 άσκηση 3 ✓ Βιωματική διήγηση περιστατικών ή ιστοριών από τις πρόσφατες διακοπές: ΒΜ τ. α΄ σ. 14 ✓ Περιγραφή κτηρίου, ΒΜ τ. α΄ σ. 16 ✓ Συζήτηση επί του κειμένου για το νερό στη μυθολογία: ΒΜ τ. α΄ σ. 39 ✓ Συζήτηση για τη μεταφορική χρήση της λέξης «νερό» σε συμφραζόμενα: ΤΕ τ. α΄ σ. 24 ✓ Συζήτηση για την καθημερινή διαδρομή από το σπίτι στο σχολείο: ΒΜ τ. α΄ σ. 78 ✓ Συζήτηση για τα έθιμα των Χριστουγέννων: ΒΜ α΄ σ. 59 άσκηση 2, σ.
--	--	--	--

<p>τουργίας μέσα σε συγκεκριμένο κειμενικό και επικοινωνιακό πλαίσιο (αφήγηση, περιγραφή, επιχείρημα κτλ.) –βλ. αναλυτικά στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού.</p>			<p>50</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Παιχνίδι ρόλων βάσει της ιστορίας του βιβλίου: ΒΜ τ. β' σ. 12 άσκηση 2 ✓ Αναδιήγηση ιστορίας από διαφορετική οπτική γωνία: ΒΜ τ. β', σ. 17 άσκηση 1 ✓ Συζήτηση για τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ΒΜ τ. γ' σ. 44, άσκηση 2 ✓ Ανάλυση ρόλων κατά το ανέβασμα θεατρικού έργου που σχεδίασαν, έγραψαν και σκηνοθέτησαν οι μαθητές και οι μαθήτριες στο πλαίσιο προτεινόμενου σχεδίου εργασίας (πρότζεκτ): ΤΕ, τ. β. σσ. 16-18 ✓ Ανακοίνωση στην τάξη της πιθανής συνέχειας και του τέλους μιας ιστορίας που προέκυψαν από ομαδική συνεργασία και συζήτηση στην τάξη: ΒΜ τ. α' σ. 59 άσκηση 2 ✓ Ανακοίνωση στην τάξη για το αγαπημένο παιχνίδι του ομιλούντος μαθητή: ΤΕ τ. β' σ. 22 άσκηση σ. 3
---	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συζήτηση για την εμπειρία των μαθητών και μαθητριών σχετικά με ξένες γλώσσες: ΤΕ τ. β' σ. 24 άσκηση 4 ✓ Δραματοποίηση παραμυθιού ΒΜ τ. β' σ. 78 ✓ Λογισμικό «Γλώσσα Γ'-Δ' Δημοτικού», ενότητα «Γνωρίζοντας τη χώρα μου» υποενότητα «Ο Βόλος» ✓ Ενότητα «Εργασία» υποενότητα «Αφίσα».
Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναγνωρίζουν με ευχέρεια τα όρια των λέξεων και των φράσεων. ✓ Κατανοούν την πραγματολογική λειτουργία των γραπτών κειμένων, έντυπων ή ηλεκτρονικών, συνδέοντας τα γραπτά με την αντίστοιχη περίπτωση. ✓ Σαρώνουν (scan) το κείμενο για να εντοπίσουν ορισμένες πληροφορίες. ✓ Διατρέχουν (skim) το κείμενο για να αντι- 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Τα ίδια βασικά θέματα που περιγράφονται στην ενότητα «Κατανόηση προφορικών κειμένων» <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Πολυτροπικά, συνεχή ή ασυνεχή, έντυπα και ηλεκτρονικά κείμενα, π.χ. χάρτες με υπομνήματα, λεζάντες σε εικόνες, ηλεκτρονικά αρχεία παρουσίασης ✓ Κείμενα ειδήσεων και κείμενα γνώμης από έντυπες εφημερίδες ή 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συζητήσεις σχετικές με την επικοινωνιακή κατάσταση εντός της οποίας παράγεται και λειτουργεί ένα κείμενο ✓ Διατύπωση εναλλακτικών τίτλων του κειμένου που προκύπτουν από την παλίνδρομη ανάγνωσή του, στον εντοπισμό της κύριας πληροφορίας και στην αντίληψη των υποδηλώσεων. ✓ Συζητήσεις επί των κειμένων με στόχο την ένταξη του περιεχομένου τους στον κόσμο της εμπειρίας και των γνώσεων των μαθητών. ✓ Χρήση των λεξικών κατά τη σύνθεση κειμένων στην τάξη για την αποφυγή ορθογραφικών λαθών, λανθασμένης χρήσης λέξεων και επα- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Οι ίδιες γενικές κατηγορίες υλικού που περιγράφονται στην ενότητα «Κατανόηση προφορικών κειμένων» <p><i>Σχολικά εγχειρίδια</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Όλες οι ενότητες του διδακτικού πακέτου «Γλώσσα Δ' Δημοτικού» και του λογισμικού «Γλώσσα Γ'-Δ' Δημοτικού» που προσφέρονται

<p>ληφθούν τη βασική πληροφορία, να σχηματίσουν γενική εντύπωση και να συλλάβουν την κεντρική ιδέα γύρω από την οποία αναπτύσσεται.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναπτύσσουν στρατηγικές ανάγνωσης: ✓ Διατυπώνουν υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο ενός κειμένου, βάσει του τίτλου, της έκτασης, της διάταξης, της μορφοποίησης, των συνοδευτικών εικόνων ή σχημάτων, εντοπίζουν τις άγνωστες λέξεις και συνάγουν τη σημασία τους από το κειμενικό περιβάλλον ή και από την επικοινωνιακή κατάσταση. ✓ Εξοικειώνονται με τη χρήση λεξικών κατά την αναζήτηση της σημασίας και της ορθογραφίας των λέξεων, συνωνύμων και αντωνύμων, οικογενειών λέξεων, σύνταξης ρημάτων. ✓ Εφαρμόζουν, βαθμηδόν περισσότερο συστηματικά και συνειδητά, στρατηγικές κατανόησης των γραπτών κειμένων, οι οποίες περιλαμβάνουν την παλίνδρομη ανάγνωση, τον εντοπισμό της κύριας πληροφορίας ή ιδέας, την αντίληψη των υποδηλώσεων, τη χρήση των γνώσεων και των εμπειριών τους που είναι συναφείς με τον «κόσμο» του κειμένου. ✓ Διακρίνουν το γεγονός από το σχόλιο. ✓ Αναγνωρίζουν τη μορφή, το σκοπό και τα δομικά χαρακτηριστικά των παραγράφων. ✓ Αντλαμβάνονται τη σειρά, τους τρόπους σύνδεσης των πληροφοριών ή και των συλλογισμών στην ίδια παράγραφο και σε διαδοχικές ή σε μη διαδοχικές παραγράφους ενός κειμένου. ✓ Διακρίνουν τα δομικά και οργανωτικά χα- 	<p>από διαδικτυακούς τόπους</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εικονογραφημένες ιστορίες (κόμικς) ✓ Έντυπα ή ηλεκτρονικά ενημερωτικά κείμενα π.χ. προγράμματα θεατρικών παραστάσεων, συναυλιών, μεταφορικών μέσων ✓ Πληροφοριακά κείμενα, π.χ. λήμματα εγκυκλοπαιδειών, άρθρα εφημερίδων και περιοδικών για το φυσικό κόσμο ✓ Θεατρικά έργα ✓ Λογοτεχνήματα ✓ Μύθοι και παραμύθια ✓ Κείμενα προσωπικής έκφρασης π.χ. ημερολόγια διακοπών, αναφορές σε προτιμήσεις αθλημάτων ✓ Περιγραφές προσώπων, ζώων, αντικειμένων, τόπων, διαδικασιών ✓ Προσκλήσεις, ανακοινώσεις, επιστολές αιτημάτων, οδηγίες κατασκευών, κανόνες παιχνιδιών ✓ Κείμενα της σχολικής ζωής, π.χ. άρθρα για τη σχολική εφημερίδα, ανακοινώσεις, εργασίες 	<p>νάληψης των ίδιων λέξεων</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κατάρτιση θεματικών λεξιλογίων ✓ Ερωτήσεις επί κειμένων των σχολικών εγχειριδίων ή άλλων, κατάλληλα επιλεγμένων εντύπων ή ηλεκτρονικών κειμένων, οι οποίες κατευθύνουν τους μαθητές στην αναζήτηση πληροφοριών στο κείμενο ✓ Αντιστοίχιση απλών και σύντομων παραγράφων με τις θεματικές προτάσεις τους ✓ Αποκατάσταση της σειράς των προτάσεων μιας απλής παραγράφου ✓ Αποκατάσταση της σειράς των παραγράφων σε απλό και σύντομο κείμενο, βάσει ορισμένου κριτηρίου, π.χ. χρονική αλληλουχία, σειρά στο χώρο (πάνω/κάτω, δεξιά/αριστερά κ.ο.κ.) ✓ Διαγραφή προτάσεων που δεν ταιριάζουν από κατασκευασμένες παραγράφους ✓ Αξιοποίηση των λαθών σε γραπτά των μαθητών ✓ Προσομοιώσεις επικοινωνιακών περιστάσεων, παιχνίδια ρόλων ✓ Θεατρικά παιχνίδια με αστείες καταστάσεις λόγω της ακαταλληλότητας του ύφους ✓ Κατασκευή επιτραπέζιου παιχνιδιού όπου η πρόοδος των παικτών εξαρτάται από την επιτυχία της κατάλληλης κάθε φορά έκφρασης - κλειδιού ✓ Διατύπωση τίτλου, εναλλακτικών τίτλων ✓ Αντιστοίχιση απλών και σύντομων παραγράφων με πλαγιότιτλους ✓ Παρατήρηση, σχολιασμός, αφισών ✓ Κρυπτόλεξα 	<p>για δραστηριότητες κατανόησης γραπτών κειμένων. Ενδεικτικά:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Διάκριση των ορίων των γραπτών λέξεων: ΒΜ τ. α' σ. 87, ΒΜ τ. β' σ. 79, ΒΜ τ. γ' σ. 42 άσκηση 5, ΤΕ τ. β. σ. 69 άσκηση 1 ✓ Αντίληψη του κειμενικού είδους των τίτλων εφημερίδων και επεξεργασία των πληροφοριών που διατυπώνονται ή υποδηλώνονται σε αυτούς: ΒΜ τ. α' σ. 49 ✓ Αναγνώριση των γνωρισμάτων μορφής και περιεχομένου του κειμενικού είδους του άρθρου σε έντυπη και ηλεκτρονική εφημερίδα: ΒΜ τ. α σ. 83-84 άσκηση 1 ✓ Αναγνώριση των επιμέρους θεμάτων στις αντίστοιχες στροφές ενός ποιήματος: ΒΜ τ. β' σ. 29, άσκηση 1 ✓ Εντοπισμός διαφορών ανάμεσα σε γραπτά κείμενα που ανήκουν σε διαφορετικό είδος: ΒΜ τ. β' σ. 75 άσκηση 2 ✓ Αναγνώριση των
--	---	---	---

<p>ρακτηριστικά διαφορετικών κειμενικών τύπων π.χ. παραγραφοποίηση, επικεφαλίδες, υπερσυνδέσεις, στροφές και στίχοι.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναγνωρίζουν τα γλωσσικά μέσα (π.χ. λέξεις, φράσεις, γραμματικές κατηγορίες, συντακτικές δομές) που χαρακτηρίζουν την περιγραφή, την αφήγηση, τις οδηγίες, την αιτιολόγηση. ✓ Αναγνωρίζουν τα γλωσσικά μέσα σε επίπεδο λέξης, πρότασης και κειμένου ως προς τη συμβολή τους στο νόημα και στην επικοινωνιακή λειτουργία του κειμένου, π.χ. πώς συμβάλλουν τα επίθετα μιας περιγραφής στην εντύπωση του κειμένου, πώς επηρεάζει το μήκος των προτάσεων την κατανόηση, πώς βοηθούν την κατανόηση οι συνδετικές και μεταβατικές λέξεις και φράσεις. ✓ Διακρίνουν ανάμεσα στο οικείο και στο «επίσημο» ύφος καθώς και σε αδρές ενδιάμεσες διαβαθμίσεις. ✓ Παρατηρούν και αξιολογούν τα διάφορα μέσα παρουσίασης του περιεχομένου, π.χ. πίνακες, διαγράμματα, εικόνες, μορφοποίηση, χρώματα. ✓ Κατανοούν συντομογραφίες και αρκτικόλεξα. ✓ Εφαρμόζουν στρατηγικές «μετά από την ανάγνωση», στις οποίες ανήκουν η ανάλυση και η επανασύνθεση του περιεχομένου, οι συνδέσεις μεταξύ των τμημάτων του καθώς και με άλλα κείμενα, η αξιολόγηση της μορφής και του περιεχομένου. ✓ Αποδίδουν το περιεχόμενο ενός κειμένου με άλλα σημειωτικά συστήματα. 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ «Αναγνώσεις» οδικού χάρτη, π.χ. της ευρύτερης περιοχής κατοικίας των μαθητών, σε συνδυασμό με το υπόμνημά του, π.χ. για την εύρεση διαδρομών βάσει ορισμένων κριτηρίων π.χ. συντομότερη διαδρομή από το σπίτι στο Δημαρχείο, διαδρομή μέσα από παιδικές χαρές και πάρκα κ.ο.κ. ✓ Διεξαγωγή παιχνιδιών μετά από ανάγνωση των κανόνων του ✓ Συναρμολόγηση παιχνιδιών βάσει των αντίστοιχων οδηγιών ✓ Ανακύκλωση χαρτιού στη σχολική τάξη βάσει του κειμένου με τα βήματα της διαδικασίας που έχει αναρτηθεί στον τοίχο ✓ Συζητήσεις επί κρίσεων και απόψεων που διατυπώνονται σε κείμενα 	<p>μορφικών γνωρισμάτων ενός ποιήματος και πρόσληψη υποδηλωμένων σημασιών σε αυτό: ΒΜ τ. β' σ. 82-83 άσκησης 1 & 2</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κριτική ανάγνωση ηλεκτρονικών κειμένων για την εύρεση συμμαθητών από άλλες χώρες με τους οποίους θα μπορούσε να ξεκινήσει επικοινωνία μέσω διαδικτύου: ΒΜ τ. γ' σ. 39 άσκηση 7 ✓ «Σάρωση» αφηγηματικού κειμένου για την κατανόηση του τρόπου δράσης καθενός από τους ήρωες της ιστορίας: ΒΜ τ. β' σ. 10-12 άσκηση 1 ✓ «Σάρωση» ποιήματος για εντοπισμό ορισμένων πληροφοριών: ΒΜ τ. γ' σ. 10 άσκηση 1 ✓ Ανάγνωση για αντίληψη υποδηλώσεων: ΤΕ τ. β' σ. 23 άσκηση 3 ✓ Κατανόηση ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσα σε πολυτροπικά κείμενα του ίδιου είδους:
--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εξοικειώνονται με τη συνοπτική απόδοση περιεχομένου και τις τεχνικές της. ✓ Συσχετίζουν κείμενα με τα μη λεκτικά συνοδευτικά τους (π.χ. πίνακες, χάρτες, διαγράμματα, μουσική, χρώματα, βίντεο), προκειμένου να συνθέσουν πληροφορίες και γνώσεις σε δεδομένη περίπτωση. ✓ Συνδυάζουν πληροφορίες και στοιχεία από απλά συνεχή και ασυνεχή κείμενα, έντυπα ή ηλεκτρονικά, σε ενιαίο συνεκτικό περιεχόμενο. ✓ Εφαρμόζουν γραπτές οδηγίες. ✓ Βρίσκουν τις συνάφειες ανάμεσα στους ίδιους, στα κείμενα που συναντούν / επεξεργάζονται και στο πεδίο αναφοράς των κειμένων (άμεσο ή μακρινό, πραγματικό ή φανταστικό περιβάλλον). ✓ Αντιλαμβάνονται ότι τα κείμενα παρουσιάζουν ορισμένη άποψη, η οποία αναγνωρίζεται και κρίνεται. ✓ Διευρύνουν τον κόσμο της εμπειρίας τους και αναπτύσσουν ενσυναίσθηση για ανθρώπους που ζουν υπό διαφορετικούς όρους. ✓ Κατανοούν λιγότερο οικείες γνώμες και περιστάσεις, όπως αυτές παρουσιάζονται σε κείμενα. ✓ Διερευνούν εμπειρίες ανθρώπων διαφορετικών εποχών και πολιτισμών στα κείμενα που διαβάζουν. ✓ Εντοπίζουν τις συνάφειες ανάμεσα σε διαφορετικά κείμενα π.χ. με το ίδιο θέμα ή την ίδια γνώμη για ένα θέμα. ✓ Διευρύνουν τη γραμματική τους ενημερότητα, με σκοπό την κατανόηση και αξιοποίηση 			<p>ΜΒ τ. β' σ. 50-51</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Λογισμικό «Γλώσσα Γ' - Δ' Δημοτικού»: ✓ Ενότητα «Εργασία» δραστηριότητα «Τα πεντόβολα», δραστηριότητα «Το παραμύθι του παππού» ✓ Ενότητα «Γνωρίζοντας τη χώρα μου», υποενότητα «Τα Ζαγοροχώρια» 3η δραστηριότητα: «Η μαντίλα», υποενότητα «Ο Βόλος» 2η δραστηριότητα «Η παραγγελία», υποενότητα «Η Κρήτη» 1η δραστηριότητα «Ο Μινώταυρος», υποενότητα «Ο Βόλος» 1η δραστηριότητα «Η ταμπέλα», δραστηριότητα «Ο Όλυμπος», δραστηριότητα «Η αρκούδα», υποενότητα «Η Πελοπόννησος», ✓ Ενότητα «Ιστορία της γραφής» υποενότητα «Το ελληνικό αλφάβητο», υποενότητα «Αίγυπτος», δραστηριότητα «Ιερογλυφικά»
--	--	--	---

<p>της λειτουργικής αξίας των γραμματικών φαινομένων για τη δόμηση νοήματος και ύφους (βλ. αναλυτικά στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού).</p> <p>✓ Ερμηνεύουν τη λειτουργία βασικών σημείων στίξης (βλ. αναλυτικά στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού).</p>			
--	--	--	--

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <p>✓ Αντιγράφουν με ακρίβεια.</p> <p>✓ Γράφουν ορθογραφημένα αναπτύσσοντας τις εξής δεξιότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αναλύουν τις λέξεις σε συλλαβές και στα συνθετικά τους - εφαρμόζουν τους ορθογραφικούς κανόνες - διακρίνουν τις ομόηχες και τις ομώνυμες λέξεις - χρησιμοποιούν γνώσεις για τα κλιτικά συστήματα, την αναλογία, την ετυμολογία και τις οικογένειες λέξεων - αξιοποιούν λεξικά - εφαρμόζουν τους κανόνες συλλαβισμού. <p>✓ Καταρτίζουν απλά αλφαβητικά και θεματικά λεξιλόγια.</p>	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην ενότητα «Κατανόηση γραπτών κειμένων»</p>	<p>✓ Αντιγραφή επιλεγμένων χωρίων από τα σχολικά βιβλία για αντιγραφή με ορισμένο κριτήριο και, κατά το δυνατόν, στο πλαίσιο πραγματικής ή εικονικής περίπτωσης, π.χ. από κείμενο για το περιβάλλον, εντοπίζονται, συνάγονται και αντιγράφονται οι σχετικές συμβουλές-συνθήματα σε χαρτόνια για ανάρτηση στην τάξη</p> <p>✓ Συστηματική χρήση λεξικών κατά τη σύνθεση κειμένων στην τάξη</p> <p>✓ Διόρθωση λαθών σε σκοπίμως ανορθόγραφες λέξεις μεμονωμένες ή σε κείμενα</p> <p>✓ Αξιοποίηση των ορθογραφικών λαθών των μαθητών π.χ. για αναγωγή στις αντίστοιχες κανονικότητες ή αναλογίες</p> <p>✓ Αραχνογράμματα με οικογένειες λέξεων</p> <p>✓ Γλωσσικά παιχνίδια ή τραγούδια με σύνθετες λέξεις π.χ. έμμετρες «ιστορίες» με ομοιοκαταληξία λόγω του ίδιου β' συνθετικού π.χ. ρήμα-</p>	<p>✓ Οι ίδιες γενικές κατηγορίες υλικού που περιγράφονται στις προηγούμενες ενότητες</p> <p><i>Σχολικά εγχειρίδια</i></p> <p>✓ Όλες οι ενότητες του διδακτικού πακέτου «Γλώσσα Δ' Δημοτικού» και του λογισμικού «Γλώσσα Γ'-Δ' Δημοτικού» που προσφέρονται για δραστηριότητες παραγωγής γραπτών κειμένων. Ενδεικτικά:</p> <p>✓ Αντιγραφή τμήματος κειμένου με συγκεκριμένο κριτήριο επιλογής: ΒΜ, τ. α', σελ. 12, πρώτη</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Χρησιμοποιούν σωστά τα σημεία στίξης. ✓ Εκφράζουν ιδέες, συναισθήματα και γνώμες ανάλογα με τον εκάστοτε αναγνώστη. ✓ Απευθύνονται σε πραγματικούς αναγνώστες, συμπεριλαμβανομένων εκπαιδευτικών, συμμαθητών και συμμαθητριών, φίλων, προσώπων της τοπικής και ευρύτερης κοινωνίας, καθώς και σε φανταστικούς αναγνώστες και αναγνώστριες, π.χ. σε συνομηλίκους από άλλες χώρες. ✓ Εξοικειώνονται με τη σύνθεση κειμένων διαφόρων ειδών, από χρηστικά, όπως πρόσκληση ή οδηγίες για τη διεξαγωγή παιχνιδιού, έως κατεχοχόν δημιουργικά, όπως κείμενα γνώμης και θεατρικά έργα. ✓ Σχεδιάζουν το περιεχόμενο του κειμένου που θα συνθέσουν, περιγράφοντας τα μέρη με τις βασικές ιδέες τους και στη συνέχεια το αναπτύσσουν βάσει του σχεδίου. ✓ Ελέγχουν το γραπτό τους αφού το ολοκληρώσουν, με ορισμένα κριτήρια κατά περίπτωση. ✓ Προσέχουν τη χρήση των γλωσσικών μέσων κατά τη σύνθεση κειμένου και τα επιλέγουν βαθμηδόν περισσότερο συνειδητά. ✓ Συνθέτουν κείμενο για να αποδώσουν πληροφορίες άλλων σημειωτικών συστημάτων, π.χ. εικόνες, σειρές εικόνων. ✓ Χρησιμοποιούν τυπική, απρόσωπη έκφραση, προκειμένου να περιγράψουν και να εξηγήσουν πληροφορίες και ιδέες, με βάση τον κόσμο της εμπειρίας τους. ✓ Πληροφορούν και εξηγούν επικεντρωμένοι 		<p>τα σε -ώνω, -ίζω κ.ο.κ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύνθεση θεατρικών διαλόγων, διαλόγων σε εικονογραφημένες ιστορίες ✓ Συμπλήρωση και σύνθεση αιτήσεων, επιστολών, ηλεκτρονικών μηνυμάτων ✓ Κατασκευή αφισών π.χ. για τη διαφήμιση μιας θεατρικής τους παράστασης ή ραδιοφωνικής εκπομπής ✓ Ετοιμασία προσκλήσεων, γραφή ανακοινώσεων στο ταμπλό της τάξης και του σχολείου ✓ Σύνταξη άρθρων για τη σχολική εφημερίδα ✓ Σύνθεση κειμένου με μεγάλο βαθμό καθοδήγησης, π.χ. με τη μέθοδο των απαντήσεων σε ερωτήσεις ✓ Εφαρμογή «σειριακών» κριτηρίων, π.χ. χρονολογική σειρά, σειρά περιγραφής για τη σύνθεση αφήγησης και περιγραφής αντιστοίχως ✓ Μετασχηματισμός κειμένου, π.χ. ιστορίας ή παραμυθιού, σύμφωνα με ορισμένο κριτήριο, π.χ. αρχή του κειμένου από τη μέση της ιστορίας ✓ Ανάπτυξη κειμένων με ελάχιστο βαθμό καθοδήγησης, π.χ. από τίτλο ή βάσει εκτενέστερης εκφώνησης ✓ Εφαρμογή δεδομένων καταλόγων με σημεία ελέγχου ✓ Κατασκευή (από τον εκπαιδευτικό σε συνεργασία με τους μαθητές ή μόνο από τους μαθητές) και εφαρμογή καταλόγων με σημεία ελέγχου ✓ Διόρθωση των γραπτών από τους ίδιους τους μαθητές ή από συμμαθητές τους π.χ. με τη χρήση προσυμφωνημένων συμβόλων 	<p>άσκηση, σ. 40 άσκηση 2, σ. 63 άσκηση 5, ΒΜ τ. β' σ. 14 άσκηση 7, σ. 18 άσκηση 5, σ. 25 σ. 32 άσκηση 3, σ. 38, σ. 69 άσκηση 6, σ. 73 άσκηση 5, σ. 91 άσκηση 7, ΒΜ τ. γ' σ. 14 άσκηση 4, σ. 35 άσκηση 7, σ. 46 άσκηση 6, σ. 85 άσκηση 5</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ορθογραφία με εφαρμογή ορισμένων κανόνων: ΒΜ, τ. α' σ. 19, 23, σ. 27 άσκηση 6, σ. 38 άσκηση 7, σ. 39 άσκηση 2, σ. 41 άσκηση 4, σ. 62 άσκηση 3, σ. 70 άσκηση 3, ΒΜ τ. β' σ. 12 άσκηση 6, σ. 24 άσκηση 5, σ. 34 άσκηση 5, σ. 37 άσκηση 3, σ. 39 άσκηση 5, σ. 64 άσκηση 3, σ. 77 ασκήσεις 4 & 5, ΒΜ τ. γ' σ. 23 άσκηση 6, σ. 24 άσκηση 7, σ. 35 ασκήσεις 4, 5, 6, σ. 52 άσκηση 6, σ. 89 άσκηση 3, ΤΕ τ. α' σ. 32 άσκηση 1, σ. 37 άσκηση 1, σ. 56 άσκηση 6, σ. 58-59 άσκηση 3, σ. 75 άσκηση 1 ✓ Γραπτή απάντηση σε γραπτές ερωτήσεις, από την οποία προκύπτει συ-
--	--	---	---

<p>στο θέμα και στο τρόπο με τον οποίο θα δώσουν τις απαραίτητες πληροφορίες στον αναγνώστη.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εκφράζουν συναισθήματα, γνώμες και ιδέες εστιάζοντας στη δημιουργική χρήση της γλώσσας και στη διατήρηση του ενδιαφέροντος του αναγνώστη. ✓ Επιχειρηματολογούν με συνειδητή πρόθεση να πείσουν τον αναγνώστη. ✓ Χρησιμοποιούν τη γλώσσα με φαντασία κατά τη σύνθεση κειμένων. ✓ Συνθέτουν κείμενο βάσει αποσπασματικών πληροφοριών από άλλα κείμενα ή σημειωτικά συστήματα, π.χ. χάρτες, εικόνες, βίντεο. ✓ Εξοικειώνονται με τη γραφή και την αξιοποίηση σημειώσεων κατά τις διαδικασίες της σκέψης, της αναζήτησης, της οργάνωσης και της μάθησης. ✓ Λαμβάνουν αποφάσεις σε σχέση με τις γραμματικές, τις λεξιλογικές, τις υφολογικές δομές, τη γλωσσική ποικιλία κτλ. που θα χρησιμοποιηθούν για την πραγμάτωση ενός κειμένου είδους, για παράδειγμα επιλέγουν τους κατάλληλους ρηματικούς χρόνους στα αφηγηματικά κείμενα, επιλέγουν τις κατάλληλες εγκλίσεις για κείμενα οδηγιών (βλ. αναλυτικά στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού). ✓ Κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λεξιλόγιο και η γραμματική, για να δηλωθεί η εναλλαγή από θέμα σε θέμα (βλ. αναλυτικά στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού). ✓ Διαπιστώνουν τις δυνατότητες επαύξησης 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Περιγραφή θεατρικής παράστασης ή μουσείου που επισκέφθηκαν οι μαθητές με τη μορφή «ανταπόκρισης» σε συμμαθητές και συμμαθήτριές τους, άρθρων στη σχολική ή τοπική εφημερίδα, ραδιοφωνικής εκπομπής ✓ Σύνθεση ποιημάτων, στίχων, λιμπρέτων για παιδικές όπερες ή μουσικές παραστάσεις, θεατρικών διαλόγων και θεατρικών έργων, διαφημιστικών μηνυμάτων ✓ Διοργάνωση και διεξαγωγή συζητήσεων με προετοιμασία 	<p>νεγές συνεκτικό κείμενο: ΒΜ τ. α' σ. 44 άσκηση 7</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύνθεση κειμένου με μεγάλο βαθμό καθοδήγησης, μέσω των απαντήσεων σε δεδομένες ερωτήσεις: ΤΕ τ. α' σ. 9, 16, σ. 21 άσκηση 1, σ. 53-54 άσκηση 1, σ. 63 άσκηση 2, σ. 64 ασκήσεις 1 & 2, ΤΕ τ. β' σ. 31 άσκηση 3, σ. 32 άσκηση 1, σ. 36 άσκηση 4, σ. 43-44 άσκηση 2, σ. 55 άσκηση 1 ✓ Σύνθεση κειμένου με μεσαίο βαθμό καθοδήγησης, π.χ. βάσει δεδομένου λεξιλογίου: ΤΕ τ. α' σ. 17 άσκηση 3, ή γενικών οδηγιών σχετικά με τη δομή: ΤΕ σ. 73 άσκηση 1 ✓ Σύνθεση κειμένου με ελάχιστο βαθμό καθοδήγησης: ΤΕ τ. β' σ. 52 ✓ Σύνθεση κειμένου ορισμένου είδους, με ορισμένο επίπεδο είδους που απευθύνεται σε συγκεκριμένο αποδέκτη: ΤΕ τ. β' σ. 47 ✓ Εφαρμογή των σημείων στίξης: ΤΕ τ. α' σ. 27 άσκηση 2, σ. 68 άσκηση
--	--	---	---

<p>και μείωσης των προτάσεων καθώς και αλλαγής της σειράς των λέξεων σε αυτές, ανάλογα με τις επικοινωνιακές προθέσεις και συνθήκες.</p>			<p>3, σ. 75 άσκηση 3, τ. β' σ. 8 άσκηση 3, ΤΕ τ. β' σ. 16 άσκηση 1, σ. 37 άσκηση 2 ✓ Σύνθεση κειμένου βάσει εικόνων: ΤΕ τ. α' σ. 72 άσκηση 2, ΤΕ τ. β' σ. 9-10 άσκηση 1 ✓ Σύνθεση πολυτροπικού κειμένου με κατασκευή εικονογραφημένης ιστορίας: ΤΕ τ. β' σ. 36 άσκηση 4 ή με υπομνηματισμό χάρτη: ΤΕ τ. β' σ. 64 άσκηση 2 ✓ Γραφή κειμένου κατάλληλου για ταχυδρομική κάρτα, με τήρηση των συμβάσεων μορφής και περιεχομένου του συγκεκριμένου κειμενικού είδους: ΤΕ τ. β' σ. 64 -65 άσκηση 3 ✓ Συμπλήρωση εντύπων: ΤΕ τ. α' σ. 18, ΤΕ τ. β' σ. 46 άσκηση 2 ✓ Αυτοαξιολόγηση του εκάστοτε γραπτού βάσει συναφών σημείων ελέγχου: ΤΕ τ. β' σ. 36, 66 ✓ Λογισμικό «Γλώσσα Γ' - Δ' Δημοτικού», ✓ Ενότητα «Γνωρίζοντας τη χώρα μου», υποενότη-</p>
--	--	--	---

			<p>τα «Η Κρήτη» γλωσσάρι με θέμα τη θάλασσα, υποενοότητα «Ο Βόλος» ενότητα «Φυσικά τοπία» δραστηριότητα «Ερημωμένα χωριά»: ένα σπίτι αφηγείται το ένδοξο παρελθόν του με σημείο αναφοράς την αρχική μορφή του, υποενοότητα «Ο Βόλος» δραστηριότητα «Φυσικό τοπίο» (σύνθεση κειμένου μιας ταχυδρομικής κάρτας όπου ζητείται η περιγραφή συγκεκριμένου τοπίου με προσεκτική επιλογή επιθέτων και ονομάτων), υποενοότητα «Η Κρήτη» δραστηριότητα «Η θάλασσα», 5η δραστηριότητα «Η μαντινάδα» 3η δραστηριότητα «Οι τοιχογραφίες» ✓ Ενότητα «Το εργαστήρι μου», δραστηριότητα «Η σύνθεση»</p>
--	--	--	--

1. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

1.5 Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν το σκοπό ή τους σκοπούς της ακρόασης κειμένων, π.χ. ακρόαση για πρόσκτηση πληροφοριών, επισήμανση πληροφοριών, επίλυση προβλήματος κ.ο.κ. ✓ Ανατρέχουν στο καταστασιακό περιβάλλον, για να κατανοήσουν δυσνόητα σημεία στο υπό ακρόαση κείμενο. <ul style="list-style-type: none"> ο Καλλιεργούν διαφορετικές στρατηγικές κατανόησης του προφορικού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου). ✓ Εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες στο περιεχόμενο του κειμένου. ✓ Αναπτύσσουν την αίσθηση της γενικής κατανόησης του κειμένου. ✓ Αναπτύσσουν την αίσθηση της συνολικής ερμηνείας του κειμένου. ✓ Αναστοχάζονται και αξιολογούν το περιεχόμενο του κειμένου. ✓ Αναστοχάζονται και αξιολογούν τη μορφή 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Περιβάλλον ✓ Ταξίδια ✓ Η ζωή στην πόλη ✓ Διατροφή ✓ Κατοικίδια ζώα ✓ Φιλία ✓ Συγγενικές σχέσεις ✓ Μουσική ✓ Βιβλία ✓ Επιστημονική φαντασία ✓ Παιχνίδια ✓ Κατασκευές ✓ Ραδιόφωνο-Τηλεόραση ✓ Κινηματογράφος- Θέατρο ✓ Μουσεία ✓ Αθλητισμός ✓ Επαγγέλματα ✓ Πόλεμος και ειρήνη <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Μαρτυρίες-ιωματική αφήγηση ✓ Καθημερινοί διάλογοι για αναζήτηση πληροφορίας, ανταλλαγή απόψεων κτλ. 	<p>Συζητήσεις στο πλαίσιο ομάδων, αλλά και μεταξύ παιδιών και εκπαιδευτικού, και προκαταρκτική συγκριτική αντιπαραβολή προφορικών κειμένων που χαρακτηρίζονται από:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ διαφορετικό βαθμό κωδικοποίησης της προϋπάρχουσας γνώσης πάνω σε ένα θέμα (δηλαδή κείμενα που απευθύνονται σε ένα γενικό κοινό και κωδικοποιούν αρκετά στοιχεία για ένα θέμα, σε αντίθεση με κείμενα που απευθύνονται σε εξειδικευμένο κοινό και αφήνουν υπονοούμενες κάποιες πληροφορίες) ✓ υιοθέτηση διαφορετικής γλώσσας σώματος ✓ παιχνίδια ρόλων ✓ διαφορετικά μέσα μετάδοσης προφορικών κειμένων με κοινό θέμα, αντικείμενο ή περιεχόμενο ✓ συζητήσεις σε σχέση με τις προβλέψεις που διαμορφώνονται για το είδος του κειμένου που θα επιλεγεί και του ύφους (οικείο, επίσημο κτλ.) <p>διάλογος μεταξύ των μελών της τάξης ως μιας κοινότητας αναγνωστών/-τριών για την ανάδειξη του νοήματος ενός κειμένου</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ σύγκριση διαφορετικών κειμένων και κειμενικών ειδών για το ίδιο θέμα 	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i></p> <p>Οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού καθώς και του λογισμικού Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού προσφέρονται για δραστηριότητες κατανόησης προφορικών κειμένων, εφόσον περιλαμβάνουν ασκήσεις παραγωγής προφορικού λόγου και αξιοποιούν υλικό από προφορικά κείμενα.</p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Β.Μ. τ. α΄ σ. 26 άσκηση 5 Β.Μ. τ. α΄ σ. 30 άσκηση 2 Β.Μ. τ. α΄ σ. 81 άσκηση 2 Β.Μ. τ. β΄ σ. 18 άσκηση 1 Β.Μ. τ. β΄ σ. 42 άσκηση 1 Β.Μ. τ. β΄ σ. 49 άσκηση 3 Β.Μ. τ. β΄ σ. 63 άσκηση 2 Β.Μ. τ. β΄ σ. 77 άσκηση 2 Β.Μ. τ. γ΄ σ. 37 άσκηση 2 Β.Μ. τ. γ΄ σ. 51 άσκηση 2</p>

<p>του κειμένου.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κατανοούν τη διαφορετική οπτική γωνία των διαφόρων ομιλητών και ομιλητριών ή πιθανόν τη διαμόρφωση του λόγου τους ανάλογα με τις προθέσεις της επικοινωνίας. ✓ Συμμετέχουν σε διάλογο εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού. ✓ Συμμετέχουν στο διάλογο μεταξύ των «επίσημων» κειμένων με τα κείμενα της καθημερινής εμπειρίας. ✓ Συμμετέχουν στο διάλογο μεταξύ κειμένων που προέρχονται από άτομα με διαφορετικά κοινωνικά και γλωσσικά υπόβαθρα και στα οποία χρησιμοποιούνται διαφορετικές ποικιλίες και επίπεδα ύφους. ✓ Διατυπώνουν διευκρινιστικές ερωτήσεις για το είδος του κειμένου. ✓ Ασκούνται στο ρόλο που επιτελεί η υιοθέτηση της κατάλληλης «γλώσσας σώματος» για τη μετάδοση μηνυμάτων. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Διάλογοι σε επίσημο ύφος, συνεντεύξεις κτλ. ✓ Μύθοι-αϊκά παραμύθια ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Ειδησεογραφικά κείμενα ✓ Θεατρικός διάλογος ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτίο καιρού ✓ Χρηστικά προφορικά κείμενα (π.χ. συνταγές, προσκλήσεις, οδηγίες χρήσης και οδηγίες κατασκευής) ✓ Πολυτροπικά κείμενα, όπως διαφημίσεις 		<p>B.M. τ. γ' σ. 54 άσκηση 6 B.M. τ. γ' σ. 73 άσκηση 8</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Γραμματική νέας ελληνικής Ε' & Στ' Δημοτικού</p>
---	---	--	--

B. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα –Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Διατυπώνουν ερωτήματα, προσδιορίζουν 	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην κατανόηση προφορικών κειμένων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ παραγωγή διαλόγων με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό ✓ συνομιλίες με άτομα με διαφορετικές σχέσεις μεταξύ τους (φίλοι, γνωστοί, επαγγελματικοί συνεργάτες κτλ.) 	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i></p> <p>Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Ε' Δημοτικού, καθώς</p>

<p>προβλήματα, αναζητούν απαντήσεις στα προβλήματα που έχουν τεθεί, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα.</p> <p>✓ Μαθαίνουν να καταλήγουν σε συμπεράσματα και προτάσεις, παράγουν κείμενα, τα δημοσιοποιούν στην κοινότητα και δέχονται την κριτική της.</p> <p>✓ Ασκοούνται στην ενεργητική αξιοποίηση της γλώσσας σε αλληλεπίδραση με άλλους σημειωτικούς κώδικες, όπως της εικόνας και του ήχου, ώστε να παράγονται πολυτροπικά κείμενα.</p> <p>✓ Επιλέγουν γλωσσικά στοιχεία (λεξιλόγιο, μορφολογία, σύνταξη) ανάλογα με τις επικοινωνιακές/κοινωνικοπολιτισμικές συνθήκες και ανάγκες.</p> <p>✓ Αναπτύσσουν κριτική αντίσταση σε σαφή ή υπονοούμενα νοήματα, π.χ. σε κείμενα τηλεοπτικών διαφημίσεων, σε συνδυασμό με εικόνα, κίνηση, μουσική κτλ.</p> <p>✓ Αναπτύσσουν την ικανότητά τους να συνεργάζονται για τη δόμηση μιας γλωσσικής λειτουργίας μέσα σε συγκεκριμένο κειμενικό και επικοινωνιακό πλαίσιο (αφήγηση, περιγραφή, επιχείρημα κτλ.) – (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>).</p> <p>✓ Αποφασίζουν ποια είναι τα εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία, εκτός από τα καθαρά γλωσσικά, που θα χρησιμοποιήσουν στο λόγο τους.</p> <p>✓ Προβάλλουν τη δική τους οπτική γωνία σε σχέση με ένα θέμα.</p>		<p>✓ προφορικά κείμενα σε δομημένα πλαίσια (σχολείο, συζητήσεις σε τηλεοπτικές εκπομπές, σειρές κτλ.)</p> <p>✓ κείμενα λογοτεχνικού λόγου στα οποία υπάρχει συγκεκριμένη μορφή προφορικού λόγου, π.χ. φανταστικές ιστορίες, παραμύθια, ποιήματα, θρύλοι, παραδόσεις, θεατρικά δράματα («σκετς»), θεατρικά έργα</p> <p>✓ αναζήτηση της οπτικής γωνίας διαφορετικών συνομιλητών</p> <p>✓ παραγωγή προφορικών πολυτροπικών κειμένων που συνδυάζουν προφορικό λόγο, ήχο/μουσική και εικόνα, π.χ. διαφημίσεις, σινταγές κτλ.</p>	<p>και του λογισμικού Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού, περιλαμβάνουν δραστηριότητες παραγωγής προφορικών κειμένων.</p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Β.Μ. τ. α΄ σ. 10 άσκηση 3 Β.Μ. τ. α΄ σ. 17 άσκηση 2 Β.Μ. τ. α΄ σ. 25 άσκηση 1 Β.Μ. τ. α΄ σ. 59 άσκηση 2 Β.Μ. τ. α΄ σ. 81 άσκηση 2 Β.Μ. τ. α΄ σ. 33 άσκηση 1 Β.Μ. τ. β΄ σ. 2 άσκηση 1 Β.Μ. τ. β΄ σ. 63 άσκηση 2 Β.Μ. τ. β΄ σ. 77 άσκηση 2 Β.Μ. τ. γ΄ σ. 9 άσκηση 2 Β.Μ. τ. γ΄ σ. 60 άσκηση 3 Β.Μ. τ. γ΄ σ. 63 άσκηση 2</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Γραμματική νέας ελληνικής Ε΄ & Στ΄ Δημοτικού</p>
---	--	---	--

Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν τους λόγους ανάγνωσης ενός κειμένου (π.χ. απόκτηση πληροφορίας, ενημέρωση). ✓ Καλλιεργούν αναγνωστικές στρατηγικές του γραπτού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου). ✓ Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές ανάλογα με το αν το κείμενο είναι συνεχές ή μη συνεχές (χάρτης, γράφημα, σχεδιάγραμμα κτλ.) ή υπερκείμενο. ✓ Αντιλαμβάνονται τους μηχανισμούς συνοχής του κειμένου (σύνδεσμοι, επεξηγήσεις κτλ.). ✓ Αξιολογούν το περιεχόμενο (θέμα) και τη μορφή (γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές) του γραπτού κειμένου. ✓ Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των κειμένων που επεξεργάζονται. ✓ Επιλέγουν τις κατάλληλες πληροφορίες από το κείμενο για την απόδοση του νοήματος που κάθε φορά θεωρείται πιο σημαντικό. ✓ Εντοπίζουν την πολυφωνικότητα των κειμέ- 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Περιβάλλον ✓ Ταξίδια ✓ Η ζωή στην πόλη ✓ Διατροφή ✓ Κατοικίδια ζώα ✓ Φιλία ✓ Συγγενικές σχέσεις ✓ Μουσική ✓ Βιβλία ✓ Επιστημονική φαντασία ✓ Παιχνίδια ✓ Κατασκευές ✓ Ραδιόφωνο-Τηλεόραση ✓ Κινηματογράφος-Θέατρο ✓ Μουσεία ✓ Αθλητισμός ✓ Επαγγέλματα ✓ Πόλεμος και ειρήνη <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Λογοτεχνικά κείμενα ✓ Κείμενα-σχόλια σε φωτογραφίες (λεζάντες) ✓ Ενημερωτικά κείμενα από ιστοσελίδες ✓ Κόμικς 	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός αξιοποιεί ενδεικτικές δραστηριότητες για την επίτευξη των στόχων (α' στήλη) όσον αφορά την κατανόηση γραπτών κειμένων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ διάκριση των λόγων ανάγνωσης κάθε κειμένου ✓ απόδοση των βασικών πληροφοριών κάθε παραγράφου ✓ ερωτήσεις για την ανάδειξη συγκεκριμένων πληροφοριών του κειμένου ✓ εντοπισμός των μηχανισμών συνοχής σε μια παράγραφο (ως παράδειγμα) του κειμένου ✓ σύγκριση κειμένων διαφορετικού είδους ή προέλευσης με κοινή θεματολογία ✓ εξάσκηση στην απόδοση του κυρίως νοήματος μιας παραγράφου ✓ εξάσκηση στην απόδοση τίτλου μιας παραγράφου ✓ αφαίρεση ή προσθήκη στοιχείων πολυτροπικότητας (εικόνας, ήχου κτλ.) σε τμήμα κειμένου ✓ μετασχηματισμός και προσαρμογή μιας παραγράφου κειμένου σε διαφορετικό ύφος ανάλογα με τον αποδέκτη ✓ εξάσκηση στην κατανόηση και αξιοποίηση της λειτουργικής αξίας της γραμματικής, π.χ.: α) ρηματικοί χρόνοι, διαφοροποίηση ανάλογα 	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i></p> <p>Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Ε' Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Ε' και Στ' Δημοτικού, περιλαμβάνουν δραστηριότητες κατανόησης γραπτών κειμένων.</p> <p><i>Ενδεικτικά:</i></p> <p>Β.Μ. τ. α' σ. 13 άσκηση 1 Β.Μ. τ. α' σ. 17 άσκηση 1 Β.Μ. τ. α' σ. 18 άσκηση 4 Β.Μ. τ. α' σ. 25 άσκηση 1 Β.Μ. τ. α' σ. 33 άσκηση 1 Β.Μ. τ. α' σ. 59 άσκηση 1 Β.Μ. τ. β' σ. 61 άσκηση 1 Β.Μ. τ. β' σ. 63 άσκηση 2 Β.Μ. τ. γ' σ. 42 άσκηση 1 Β.Μ. τ. γ' σ. 68 άσκηση 1 Β.Μ. τ. γ' σ. 84 άσκηση 1</p> <p><i>Κείμενα που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα χρηστικά (από την καθημερινή ζωή και

<p>νων και διακρίνουν την οπτική του συγγραφέα.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Επισημαίνουν τυχόν πολυτροπικά στοιχεία των κειμένων. ✓ Σχολιάζουν τη σημειολογική λειτουργία της εικόνας και του ήχου στα πολυτροπικά κείμενα. ✓ Κατακτούν ειδικό λεξιλόγιο σε σχέση με το θέμα του κειμένου και το κειμενικό είδος. ✓ Διευρύνουν τη γραμματική τους ενημερότητα, με σκοπό την κατανόηση και αξιοποίηση της λειτουργικής αξίας των γραμματικών φαινομένων για τη δόμηση νοήματος και ύφους (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Ερμηνεύουν τη λειτουργία βασικών σημείων στίξης (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Χρησιμοποιούν λεξικά για να μάθουν άγνωστες λέξεις ή ορισμένες σημασίες λέξεων. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Χάρτες ✓ Ημερολογιακά κείμενα ✓ Μικρές αγγελίες ✓ Μύθοι ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Ειδησεογραφικά κείμενα ✓ Θεατρικός διάλογος ✓ Άρθρα εφημερίδων ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτίο καιρού ✓ Χρηστικά κείμενα (συνταγές, κατάλογοι, προσκλήσεις, χάρτες, προγράμματα, διαφημιστικά φυλλάδια, οδηγίες χρήσης και οδηγίες κατασκευής) ✓ Εγκυκλοπαιδικά κείμενα ✓ Διαφημιστικά φυλλάδια ✓ Άρθρα εφημερίδων ✓ Τεχνικές περιγραφές ✓ Πληροφοριακά-επεξηγηματικά σκίτσα ✓ Οδηγοί μέσω μεταφοράς ✓ Κείμενα επιστημονικής φαντασίας ✓ Διαφημιστικοί και πληροφοριακοί πίνακες ✓ Λαϊκά παραμύθια ✓ Παροιμίες ✓ Λαϊκό θέατρο ✓ Μαρτυρίες ✓ Λεζάντες ✓ Διαγράμματα ✓ Ενημερωτικά έντυπα 	<p>με το είδος του κειμένου, το ύφος και την περίσταση επικοινωνίας</p> <p>β) λειτουργία ουσιαστικών και επιθέτων (π.χ. διάκριση μεταξύ επιθέτων που περιγράφουν και επιθέτων που δηλώνουν υποκειμενικό σχολιασμό) (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>)</p> <p>γ) λειτουργία της σειράς των λέξεων και της εστίασης ανάλογα με το κειμενικό είδος (π.χ. προτίμηση για τη σειρά Υποκείμενο-Ρήμα-Αντικείμενο στον επίσημο/επιστημονικό λόγο και, αντίστροφα, έκφραση υποκειμενικού σχολιασμού με εστίαση σε άλλα είδη) (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>)</p>	<p>ανάλογα με το θέμα)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα πολυτροπικά, π.χ. πληροφορίες από τη σχολική ιστοσελίδα όπου επιλέγονται κείμενα που συνοδεύονται με εικόνα και ήχο ✓ Κείμενα ηλεκτρονικά, π.χ. πληροφορίες από σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες <p>Γραμματική νέας ελληνικής Ε' & Στ' Δημοτικού</p>
--	---	---	---

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Είδη και τύποι κειμένων	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν ειδικές παραμέτρους της περίπτωσης επικοινωνίας, όπως είναι ο επικοινωνιακός σκοπός και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά όσων συμμετέχουν. ✓ Επιλέγουν: <ul style="list-style-type: none"> • τον τρόπο οργάνωσης των υπό δόμηση κειμένων • τον τρόπο ανάπτυξης και σύνδεσης των πληροφοριών • το ύφος • την έκταση • τα εξωγλωσσικά στοιχεία που αξιολογούνται ως κατάλληλα για στήριξη/ενίσχυση • τα σημειωτικά μέσα που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για στήριξη των υπό δόμηση κειμένων, ανάλογα με τις παραμέτρους της περίπτωσης επικοινωνίας ή/και τις μεταβλητές του κοινωνικοπολιτισμικού περιβάλλοντος. ✓ Σχεδιάζουν κείμενα μετά από διαπραγμάτευση, ανάλογα με τις επικοινωνιακές/κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες και ανάγκες. ✓ Λαμβάνουν αποφάσεις σε σχέση με τις 	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην κατανόηση γραπτών κειμένων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ καταγραφή απόψεων (γνώμη, επιχειρήμα, συμπέρασμα) και διαφορετικών ερμηνειών για το νόημα ενός κειμένου ✓ συλλογή, καταγραφή, σύγκριση και επιλογή πληροφοριών ανάλογα με το κείμενο και το θέμα ✓ απόρριψη ή επικύρωση θέσεων, απόψεων, αρχών που διατυπώνονται σε ένα κείμενο ✓ χαρτογράφηση σχημάτων δόμησης ενδεικτικών κειμένων (π.χ.: συνεχή, ασυνεχή, μικτά, ηλεκτρονικά, πολυτροπικά) ✓ χρήση εννοιολογικών χαρτών (διάρθρωση) και καταγραφή βασικών δομικών στοιχείων για την παραγωγή γραπτού λόγου ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας ✓ σύνδεση δομικών στοιχείων, π.χ. αφήγησης (ποιος, πού, πότε, τι κάνει, γιατί, τι γίνεται μετά, ποιο είναι το αποτέλεσμα) και δημιουργία μαθητικών κειμένων ✓ ανάδειξη της πολυτροπικότητας των κειμένων, π.χ. μίας ευχετήριας κάρτας, αφίσας, διαφήμισης, πρωτοσέλιδου εφημερίδας κτλ. ✓ παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (με εικόνα και ήχο) για τις ανάγκες συγκεκριμένης περίπτωσης επικοινωνίας (π.χ. πολυτροπικά κείμενα για τη δημοσιοποίηση και ανάρτηση δράσης στο σχολικό ιστότοπο) 	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i> Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού, περιλαμβάνουν δραστηριότητες παραγωγής γραπτών κειμένων.</p> <p>Ενδεικτικά: Β.Μ. τ. α΄ σ. 13 άσκηση 2 Β.Μ. τ. α΄ σ. 25 άσκηση 2 Β.Μ. τ. α΄ σ. 33 άσκηση 2 Β.Μ. τ. α΄ σ. 52 άσκηση 2 Β.Μ. τ. α΄ σ. 53, 54 Β.Μ. τ. α΄ σ. 56 άσκηση 1 Β.Μ. τ. α΄ σ. 63 άσκηση 3, 4 Β.Μ. τ. α΄ σ. 74 άσκηση 3 Β.Μ. τ. α΄ σ. 84 άσκηση 3 Β.Μ. τ. β΄ σ. 37 άσκηση 1 Β.Μ. τ. β΄ σ. 46 άσκηση 2 Β.Μ. τ. γ΄ σ. 37 άσκηση 3 Β.Μ. τ. γ΄ σ. 45 άσκηση 4 Β.Μ. τ. γ΄ σ. 46 άσκηση 6, 7</p>

<p>γραμματικές, τις λεξιλογικές, τις υφολογικές δομές, τη γλωσσική ποικιλία κτλ. που θα χρησιμοποιηθούν για την πραγμάτωση ενός κειμενικού είδους, για παράδειγμα επιλέγουν τους κατάλληλους ρηματικούς χρόνους στα αφηγηματικά κείμενα, επιλέγουν τις κατάλληλες εγκλίσεις για κείμενα οδηγιών (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>).</p> <p>✓ Κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λεξιλόγιο και η γραμματική για να δηλωθεί η εναλλαγή από θέμα σε θέμα (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>).</p> <p>✓ Χρησιμοποιούν πολυτροπικά στοιχεία (διαγράμματα, πίνακες κτλ.) για τη στήριξη των πληροφοριών, έτσι ώστε να είναι κατανοητές στους αποδέκτες.</p> <p>✓ Προσδιορίζουν τα γνωρίσματα των κειμένων υπό την οπτική γωνία πραγμάτωσής τους.</p> <p>✓ Αξιοποιούν διακειμενικές συνδέσεις (συσχετίσεις με άλλα κείμενα παρόντα ή με την εμπειρία και την τοπική κοινότητα των παιδιών) για την παρουσίαση των πληροφοριών του κειμένου με τρόπο κατανοητό.</p> <p>✓ Κατανοούν ότι η παραγωγή γραπτού κειμένου συνιστά μια δυναμική διαδικασία που αναδύεται μέσα από την ενεργό εμπλοκή των μαθητών και μαθητριών με διαδικασίες συλλογής, σύγκρισης, καταγραφής και αναθεώρησης του περιεχομένου και της γλωσσικής του ανάπτυξης.</p> <p>✓ Μαθαίνουν να κρίνουν, να επικυρώνουν ή να αμφισβητούν θέσεις και απόψεις, πάντοτε</p>		<p>✓ αξιοποίηση προσωπικών βιωμάτων των μαθητών και μαθητριών-μελών ομάδας και παραγωγή ανάλογου για την κατάσταση κειμένου</p> <p>✓ προκαταρκτική γλωσσική πραγμάτωση των υπό δόμηση κειμένων μέσω κατάλληλων γραμματικών, λεξιλογικών και, ενδεχομένως, πολυτροπικών στοιχείων</p> <p>✓ πειραματισμοί με καθοδηγημένη γραφή (δόμηση κειμένων με βάση εικόνες ή αυτοτελείς τίτλους ή ημιτελείς προτάσεις/παραγράφους, μέσω ιδεοθύελλας κ.ο.κ.)</p> <p>✓ μετασχηματισμοί κειμενικών ειδών σε άλλα (π.χ. μίας συνεχούς ιστορίας σε κόμικς και αντίστροφα)</p> <p>✓ μετασχηματισμοί του ύφους του κειμένου και αποφάνσεις σχετικά με την καταλληλότητα των μετασχηματισμών αυτών ανάλογα με το κειμενικό είδος και το πλαίσιο περίπτωσης</p> <p>✓ μετασχηματισμοί της οπτικής γωνίας και αποφάνσεις σχετικά με την καταλληλότητά τους</p> <p>✓ πειραματισμοί με εναλλαγή συνωνύμων ή παρεμφερών σημασιολογικά εκφράσεων και επιλογή με βάση το κειμενικό είδος και το πλαίσιο περίπτωσης</p>	<p>B.M. τ. γ' σ. 60 άσκηση 5 B.M. τ. γ' σ. 90 άσκηση 1</p> <p><i>Κείμενα που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός:</i></p> <p>✓ Κείμενα χρηστικά (από την καθημερινή ζωή και ανάλογα με το θέμα)</p> <p>✓ Κείμενα πολυτροπικά, π.χ. πληροφορίες από το σχολικό ιστότοπο όπου επιλέγονται κείμενα που συνοδεύονται με εικόνα και ήχο</p> <p>✓ Κείμενα ηλεκτρονικά, π.χ. πληροφορίες από σχετικούς με το θέμα ιστότοπους</p> <p>Γραμματική νέας ελληνικής Ε' & Στ' Δημοτικού</p>
---	--	--	--

<p>με επιχειρήματα. ✓ Κατανοούν ότι οι παραπάνω λειτουργίες πραγματοποιούνται σε πραγματικές συνθήκες, περιέχουν προσωπικά βιώματα και ανάγκες, χρησιμοποιούνται συνδυαστικά και ανάλογα με τις επικοινωνιακές περιστάσεις.</p>			
--	--	--	--

1. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

1.6 ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <p>✓ Συνειδητοποιούν το σκοπό ή τους σκοπούς της ακρόασης κειμένων, π.χ. ακρόαση για πρόσκτηση πληροφοριών, επισήμανση πληροφοριών, επίλυση προβλήματος κ.ο.κ.</p> <p>✓ Ανατρέχουν στο καταστασιακό περιβάλλον, για να κατανοήσουν δυσνόητα σημεία στο υπό ακρόαση κείμενο.</p> <p>✓ Καλλιεργούν διαφορετικές στρατηγικές κατανόησης του προφορικού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου).</p> <p>✓ Εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες στο</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Περιβάλλον ✓ Ταξίδια ✓ Η ζωή στην πόλη ✓ Διατροφή ✓ Κατοικίδια ζώα ✓ Φιλία ✓ Συγγενικές σχέσεις ✓ Μουσική ✓ Βιβλία ✓ Επιστημονική φαντασία ✓ Παιχνίδια ✓ Κατασκευές ✓ Ραδιόφωνο-Τηλεόραση ✓ Κινηματογράφος-Θέατρο ✓ Μουσεία ✓ Αθλητισμός 	<p>✓ Συζητήσεις στο πλαίσιο ομάδων, αλλά και μεταξύ παιδιών και εκπαιδευτικού, και προκαταρκτική συγκριτική αντιπαραβολή προφορικών κειμένων που χαρακτηρίζονται από:</p> <ul style="list-style-type: none"> • διαφορετικό βαθμό κωδικοποίησης της προϋπάρχουσας γνώσης πάνω σε ένα θέμα (δηλαδή κείμενα που απευθύνονται σε ένα γενικό κοινό και κωδικοποιούν αρκετά στοιχεία για ένα θέμα σε αντίθεση με κείμενα που απευθύνονται σε εξειδικευμένο κοινό και αφήνουν υπονοούμενες κάποιες πληροφορίες) • υιοθέτηση διαφορετικής γλώσσας σώματος • παιχνίδια ρόλων • διαφορετικά μέσα μετάδοσης προφορικών κειμένων με κοινό θέμα, αντικείμενο ή περιχόμενο <p>✓ Συζητήσεις σε σχέση με τις προβλέψεις που</p>	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i></p> <p>Οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Στ' Δημοτικού καθώς και του λογισμικού Ε' και Στ' Δημοτικού προσφέρονται για δραστηριότητες κατανόησης προφορικών κειμένων, εφόσον περιλαμβάνουν ασκήσεις παραγωγής προφορικού λόγου και αξιοποιούν υλικό από προφορικά κείμενα.</p> <p>Ενδεικτικά: ✓ Β.Μ. τ. α' σ. 14 άσκηση 2</p>

<p>περιεχόμενο του κειμένου.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναπτύσσουν την αίσθηση της γενικής κατανόησης του κειμένου. ✓ Αναπτύσσουν την αίσθηση της συνολικής ερμηνείας του κειμένου. ✓ Αναστοχάζονται και αξιολογούν το περιεχόμενο του κειμένου. ✓ Αναστοχάζονται και αξιολογούν τη μορφή του κειμένου. ✓ Κατανοούν τη διαφορετική οπτική γωνία των διαφόρων ομιλητών ή πιθανόν τη διαμόρφωση του λόγου των ομιλητών ανάλογα με τις προθέσεις της επικοινωνίας. ✓ Συμμετέχουν σε διάλογο εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού. ✓ Συμμετέχουν στο διάλογο μεταξύ των «επίσημων» κειμένων με τα κείμενα της καθημερινής εμπειρίας. ✓ Συμμετέχουν στο διάλογο μεταξύ κειμένων που προέρχονται από άτομα με διαφορετικά κοινωνικά και γλωσσικά υπόβαθρα και στα οποία χρησιμοποιούνται διαφορετικές ποικιλίες και επίπεδα ύφους. ✓ Διατυπώνουν διευκρινιστικές ερωτήσεις για το είδος του κειμένου. ✓ Ασκούνται στο ρόλο που επιτελεί η υιοθέτηση της κατάλληλης γλώσσας σώματος για τη μετάδοση μηνυμάτων. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Επαγγέλματα ✓ Πόλεμος και ειρήνη <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Μαρτυρίες-βιωματική αφήγηση ✓ Καθημερινοί διάλογοι για αναζήτηση πληροφορίας, ανταλλαγή απόψεων κτλ. ✓ Διάλογοι σε επίσημο ύφος, συνεντεύξεις κτλ. ✓ Μύθοι-Λαϊκά παραμύθια ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Ειδησεογραφικά κείμενα ✓ Θεατρικός διάλογος ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτίο καιρού ✓ Χρηστικά προφορικά κείμενα (π.χ. συνταγές, προσκλήσεις, οδηγίες χρήσης και οδηγίες κατασκευής) ✓ Πολυτροπικά κείμενα, όπως διαφημίσεις 	<p>διαμορφώνονται για το είδος του κειμενικού σχήματος που θα επιλεγεί και του ύφους του κειμένου (οικείο, επίσημο κτλ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Διάλογος μεταξύ των μελών της τάξης ως μιας κοινότητας αναγνωστών και αναγνωστριών για την ανάδειξη του νοήματος ενός κειμένου ✓ Σύγκριση διαφορετικών κειμένων και κειμενικών ειδών για το ίδιο θέμα. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Β.Μ. τ. α' σ. 17 άσκηση 1 ✓ Β.Μ. τ. α' σ. 30 άσκηση 2, 3 ✓ Β.Μ. τ. α' σ. 60 άσκηση 6 ✓ Β.Μ. τ. β' σ. 44 άσκηση 1 ✓ Β.Μ. τ. β' σ. 56 άσκηση 2 ✓ Β.Μ. τ. β' σ. 75 άσκηση 3 ✓ Β.Μ. τ. γ' σ. 39 άσκηση 2 ✓ Β.Μ. τ. γ' σ. 41 άσκηση 3 <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Γραμματική νέας ελληνικής Ε' & Στ' Δημοτικού</p>
---	---	--	---

Β. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Είδη και τύποι κειμένων	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Διατυπώνουν ερωτήματα, προσδιορίζουν προβλήματα, αναζητούν απαντήσεις στα προβλήματα που έχουν τεθεί, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα. ✓ Μαθαίνουν να καταλήγουν σε συμπεράσματα και προτάσεις, παράγουν έργα (ερευνητικά, καλλιτεχνικά, κατασκευαστικά κτλ.), δημοσιοποιούν τις παραγωγές τους στην κοινότητα και δέχονται την κριτική της. ✓ Ασκούνται στην ενεργητική αξιοποίηση της γλώσσας σε αλληλεπίδραση με άλλους σημειωτικούς κώδικες, όπως της εικόνας και του ήχου, ώστε να παράγονται πολυτροπικά κείμενα. ✓ Επιλέγουν γλωσσικά στοιχεία (λεξιλόγιο, μορφολογία, σύνταξη) ανάλογα με τις επικοινωνιακές/κοινωνικοπολιτισμικές συνθήκες και ανάγκες. ✓ Αναπτύσσουν κριτική αντίσταση σε σαφή ή υπονοούμενα νοήματα, π.χ. σε κείμενα όπως των τηλεοπτικών διαφημίσεων, σε συνδυασμό με εικόνα, κίνηση, μουσική κτλ. ✓ Αναπτύσσουν την ικανότητά τους να συνομιλούν με πολλούς αποδέκτες και πολλές απο- 	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην κατανόηση προφορικών κειμένων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ παραγωγή διαλόγων με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό ✓ συνομιλίες με άτομα με διαφορετικές σχέσεις μεταξύ τους (φίλοι, γνωστοί, επαγγελματικοί συνεργάτες) ✓ προφορικά κείμενα σε δομημένα πλαίσια (σχολείο, συζητήσεις σε τηλεοπτικές εκπομπές, σειρές κτλ.) ✓ κείμενα λογοτεχνικού λόγου στα οποία υπάρχει μια συγκεκριμένη μορφή προφορικού λόγου, π.χ. φανταστικές ιστορίες, παραμύθια, ποιήματα, θρύλοι, παραδόσεις, θεατρικά δράματα (σκετς), θεατρικά έργα ✓ αναζήτηση της οπτικής γωνίας διαφορετικών συνομιλητών ✓ παραγωγή προφορικών πολυτροπικών κειμένων που συνδυάζουν προφορικό λόγο, ήχο/μουσική και εικόνα, π.χ. διαφημίσεις, συνταγές κτλ. 	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i></p> <p>Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Στ' Δημοτικού καθώς και του λογισμικού Ε' και Στ' Δημοτικού περιλαμβάνουν δραστηριότητες παραγωγής προφορικών κειμένων.</p> <p><i>Ενδεικτικά:</i></p> <p>Β.Μ. τ. α' σ. 27 άσκηση 4 Β.Μ. τ. α' σ. 33 άσκηση 2 Β.Μ. τ. α' σ. 49 άσκηση 2 Β.Μ. τ. α' σ. 56 άσκηση 1γ Β.Μ. τ. β' σ. 10 άσκηση 3 Β.Μ. τ. β' σ. 18 άσκηση 6 Β.Μ. τ. β' σ. 46 άσκηση 7 Β.Μ. τ. β' σ. 71 άσκηση 2 Β.Μ. τ. γ' σ. 48 άσκηση 4 Β.Μ. τ. γ' σ. 66 άσκηση 3 Β.Μ. τ. γ' σ. 86 άσκηση 2</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συ-</p>

<p>δέκτριες για ποικίλα θέματα.</p> <p>✓ Αναπτύσσουν την ικανότητά τους να συνεργάζονται για τη δόμηση μιας γλωσσικής λειτουργίας μέσα σε συγκεκριμένο κειμενικό και επικοινωνιακό πλαίσιο (αφήγηση, περιγραφή, επιχείρημα κτλ.) (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>).</p> <p>✓ Αποφασίζουν ποια είναι τα εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία, εκτός από τα καθαρά γλωσσικά, που θα χρησιμοποιήσουν στο λόγο τους.</p> <p>✓ Προβάλλουν τη δική τους οπτική γωνία σε σχέση με ένα θέμα.</p>			<p>γκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Γραμματική νέας ελληνικής Ε' & Στ' Δημοτικού</p>
---	--	--	---

Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <p>✓ Συνειδητοποιούν την ποικιλία των λόγων ανάγνωσης ενός κειμένου (π.χ. απόκτηση πληροφορίας, ενημέρωση).</p> <p>✓ Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές του γραπτού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου).</p> <p>✓ Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Περιβάλλον ✓ Ταξίδια ✓ Η ζωή στην πόλη ✓ Διατροφή ✓ Κατοικίδια ζώα ✓ Φιλία ✓ Συγγενικές σχέσεις ✓ Μουσική ✓ Βιβλία ✓ Επιστημονική φαντασία ✓ Παιχνίδια ✓ Κατασκευές 	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός αξιοποιεί ενδεικτικές δραστηριότητες για την επίτευξη των στόχων (α' στήλη) όσον αφορά την κατανόηση γραπτών κειμένων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ διάκριση των λόγων ανάγνωσης κάθε κειμένου ✓ απόδοση των βασικών πληροφοριών κάθε παραγράφου ✓ ερωτήσεις για την ανάδειξη συγκεκριμένων πληροφοριών του κειμένου ✓ εντοπισμός των μηχανισμών συνοχής σε μια παράγραφο (ως παράδειγμα) του κειμένου ✓ σύγκριση κειμένων διαφορετικού είδους ή 	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i></p> <p>Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Στ' Δημοτικού καθώς και του λογισμικού Ε' και Στ' Δημοτικού περιλαμβάνουν δραστηριότητες κατανόησης γραπτών κειμένων.</p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Β.Μ. τ. α' σ. 17 άσκηση 1</p> <p>Β.Μ. τ. α' σ. 25 άσκηση 1</p>

<p>στρατηγικές ανάλογα με το αν το κείμενο είναι συνεχές μη συνεχές (χάρτης, γράφημα, σχεδιάγραμμα κτλ.) ή υπερκείμενο.</p> <p>✓ Αντιλαμβάνονται τους μηχανισμούς συνοχής του κειμένου (σύνδεσμοι, επεξηγήσεις κτλ.).</p> <p>✓ Αξιολογούν το περιεχόμενο (θέμα) και τη μορφή (γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές, συνοχή) του γραπτού κειμένου.</p> <p>✓ Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των κειμένων που επεξεργάζονται.</p> <p>✓ Επιλέγουν τις κατάλληλες πληροφορίες από το κείμενο για την απόδοση του νοήματος που κάθε φορά θεωρείται πιο σημαντικό.</p> <p>✓ Εντοπίζουν την πολυφωνικότητα των κειμένων και διακρίνουν την οπτική του συγγραφέα.</p> <p>✓ Επισημαίνουν τυχόν πολυτροπικά στοιχεία των κειμένων.</p> <p>✓ Σχολιάζουν τη σημειολογική λειτουργία της εικόνας και του ήχου στα πολυτροπικά κείμενα.</p> <p>✓ Κατακτούν ειδικό λεξιλόγιο σε σχέση με το θέμα του κειμένου και το κειμενικό είδος.</p> <p>✓ Διευρύνουν τη γραμματική τους ενημερότητα, με σκοπό την κατανόηση και αξιοποίηση της λειτουργικής αξίας των γραμματικών φαινομένων για τη δόμηση νοήματος και ύφους (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>).</p> <p>✓ Ερμηνεύουν τη λειτουργία βασικών σημείων στίξης (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>).</p> <p>✓ Χρησιμοποιούν λεξικά για να μάθουν άγνωστες λέξεις ή ορισμένες σημασίες λέξεων.</p>	<p>✓ Ραδιόφωνο-Τηλεόραση</p> <p>✓ Κινηματογράφος-Θέατρο</p> <p>✓ Μουσεία</p> <p>✓ Αθλητισμός</p> <p>✓ Επαγγέλματα</p> <p>✓ Πόλεμος και ειρήνη</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <p>✓ Λογοτεχνικά κείμενα</p> <p>✓ Κείμενα-σχόλια σε φωτογραφίες (λεζάντες)</p> <p>✓ Ενημερωτικά κείμενα από ιστοσελίδες</p> <p>✓ Κόμικς</p> <p>✓ Χάρτες</p> <p>✓ Ημερολογιακά κείμενα</p> <p>✓ Μικρές αγγελίες</p> <p>✓ Μύθοι</p> <p>✓ Πληροφοριακά κείμενα</p> <p>✓ Ειδησεογραφικά κείμενα</p> <p>✓ Θεατρικός διάλογος</p> <p>✓ Άρθρα εφημερίδων</p> <p>✓ Ρεπορτάζ</p> <p>✓ Δελτίο καιρού</p> <p>✓ Χρηστικά κείμενα (συνταγές, κατάλογοι, προσκλήσεις, χάρτες, προγράμματα, διαφημιστικά φυλλάδια, οδηγίες χρήσης και οδηγίες κατασκευής)</p> <p>✓ Εγκυκλοπαιδικά κείμενα</p> <p>✓ Διαφημιστικά φυλλάδια</p> <p>✓ Άρθρα εφημερίδων</p> <p>✓ Τεχνικές περιγραφές</p> <p>✓ Πληροφοριακά-επεξηγηματικά σκί-</p>	<p>προέλευσης με κοινή θεματολογία</p> <p>✓ εξάσκηση στην απόδοση του κυρίως νοήματος μιας παραγράφου</p> <p>✓ εξάσκηση στην απόδοση τίτλου μιας παραγράφου</p> <p>✓ αφαίρεση ή προσθήκη στοιχείων πολυτροπικότητας (εικόνα, ήχο κτλ.) σε τμήμα κειμένου</p> <p>✓ μετασχηματισμός και προσαρμογή μιας παραγράφου κειμένου σε διαφορετικό ύφος ανάλογα με τον αποδέκτη</p> <p>✓ εξάσκηση στην κατανόηση και αξιοποίηση της λειτουργικής αξίας της γραμματικής:</p> <p>✓ ρηματικοί χρόνοι, διαφοροποίηση ανάλογα με το είδος του κειμένου, το ύφος και την κατάσταση επικοινωνίας</p> <p>✓ λειτουργία ουσιαστικών και επιθέτων (π.χ. διάκριση μεταξύ επιθέτων που περιγράφουν και επιθέτων που δηλώνουν υποκειμενικό σχολιασμό) (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>)</p> <p>✓ λειτουργία της σειράς των λέξεων και της εστίασης ανάλογα με το κειμενικό είδος (π.χ. προτίμηση για τη σειρά Υποκείμενο-Ρήμα-Αντικείμενο στον επίσημο/ επιστημονικό λόγο και, αντίστροφα, έκφραση υποκειμενικού σχολιασμού με εστίαση σε άλλα είδη) (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>)</p>	<p>B.M. τ. α' σ. 34 άσκηση 3</p> <p>B.M. τ. β' σ. 23 άσκηση 3</p> <p>B.M. τ. β' σ. 26 άσκηση 8</p> <p>B.M. τ. β' σ. 74 άσκηση 1, 2</p> <p>B.M. τ. γ' σ. 45 άσκηση 1</p> <p>B.M. τ. γ' σ. 70 άσκηση 1</p> <p>B.M. τ. γ' σ. 86 άσκηση 1</p> <p><i>Κείμενα που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός:</i></p> <p>✓ Κείμενα χρηστικά (από την καθημερινή ζωή και ανάλογα με το θέμα)</p> <p>✓ Κείμενα πολυτροπικά, π.χ. πληροφορίες από το σχολικό ιστότοπο όπου επιλέγονται κείμενα που συνοδεύονται με εικόνα και ήχο</p> <p>✓ Κείμενα ηλεκτρονικά, π.χ. πληροφορίες από σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες</p> <p>Γραμματική νέας ελληνικής Ε' & Στ' Δημοτικού</p>
---	---	--	---

	τσα ✓ Οδηγοί μέσω μεταφοράς ✓ Κείμενα επιστημονικής φαντασίας ✓ Διαφημιστικοί και πληροφοριακοί πίνακες ✓ Λαϊκά παραμύθια ✓ Παροιμίες ✓ Λαϊκό θέατρο ✓ Μαρτυρίες ✓ Λεζάντες ✓ Διαγράμματα ✓ Ενημερωτικά έντυπα		
--	--	--	--

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα – Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν ειδικές παραμέτρους της περίπτωσης επικοινωνίας όπως είναι ο επικοινωνιακός σκοπός και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά όσων συμμετέχουν. ✓ Επιλέγουν: <ul style="list-style-type: none"> • τον τρόπο οργάνωσης των υπό δόμηση κειμένων • τον τρόπο ανάπτυξης και σύνδεσης των πληροφοριών των υπό δόμηση κειμένων 	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην κατανόηση γραπτών κειμένων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ καταγραφή απόψεων (γνώμη, επιχείρημα, συμπέρασμα) και διαφορετικών ερμηνειών για το νόημα ενός κειμένου ✓ συλλογή, καταγραφή, σύγκριση και επιλογή πληροφοριών ανάλογα με το κείμενο και το θέμα ✓ απόρριψη ή επικύρωση θέσεων, απόψεων, αρχών που διατυπώνονται σε ένα κείμενο ✓ χαρτογράφηση σχημάτων δόμησης ενδεικτικών κειμένων (π.χ.: συνεχή, ασυνεχή, μικτά, ηλεκτρονικά, πολυτροπικά) ✓ χρήση εννοιολογικών χαρτών (διάθρωση) και καταγραφή βασικών δομικών στοιχείων 	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i> Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Στ' Δημοτικού καθώς και του λογισμικού Ε' και Στ' Δημοτικού περιλαμβάνουν δραστηριότητες παραγωγής γραπτών κειμένων. Ενδεικτικά: Β.Μ. τ. α' σ. 14 άσκηση 3, 4</p>

<ul style="list-style-type: none"> • το ύφος • την έκταση των υπό δόμηση κειμένων • τα εξωγλωσσικά στοιχεία που αξιολογούνται ως κατάλληλα για στήριξη/ενίσχυση των υπό δόμηση κειμένων • τα σημειωτικά μέσα που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για στήριξη των υπό δόμηση κειμένων, ανάλογα με τις παραμέτρους της περίπτωσης επικοινωνίας ή/και τις μεταβλητές του κοινωνικοπολιτισμικού περιβάλλοντος. <p>✓ Σχεδιάζουν κείμενα μετά από διαπραγμάτευση, ανάλογα με τις επικοινωνιακές/κοινωνικοπολιτισμικές συνθήκες και ανάγκες.</p> <p>✓ Λαμβάνουν αποφάσεις σε σχέση με τις γραμματικές, τις λεξιλογικές, τις υφολογικές δομές, τη γλωσσική ποικιλία κτλ. που θα χρησιμοποιηθούν για την πραγμάτωση ενός κειμενικού είδους, για παράδειγμα επιλέγουν τους κατάλληλους ρηματικούς χρόνους στα αφηγηματικά κείμενα, επιλέγουν τις κατάλληλες εγκλίσεις για κείμενα οδηγίων (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>).</p> <p>✓ Κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λεξιλόγιο και η γραμματική για να δηλωθεί η εναλλαγή από θέμα σε θέμα (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>).</p> <p>✓ Χρησιμοποιούν πολυτροπικά στοιχεία (διαγράμματα, πίνακες κτλ.) για τη στήριξη των πληροφοριών, έτσι ώστε να είναι κατανοητές στους αποδέκτες.</p> <p>✓ Προσδιορίζουν τα γνωρίσματα των κειμένων υπό την οπτική γωνία πραγμάτωσής τους.</p>		<p>κειμένου για την παραγωγή γραπτού λόγου ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας</p> <p>✓ σύνδεση δομικών στοιχείων π.χ.: αφήγησης (ποιος, πού, πότε, τι κάνει, γιατί, τι γίνεται μετά, ποιο είναι το αποτέλεσμα) και δημιουργία μαθητικών κειμένων</p> <p>✓ ανάδειξη της πολυτροπικότητας των κειμένων, π.χ. μίας ευχετήριας κάρτας, αφίσας, διαφήμισης, πρωτοσέλιδου εφημερίδας κτλ.</p> <p>✓ παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (με εικόνα και ήχο) για τις ανάγκες συγκεκριμένης περίπτωσης επικοινωνίας (π.χ. πολυτροπικά κείμενα για τη δημοσιοποίηση και ανάρτηση δράσης στο σχολικό ιστότοπο)</p> <p>✓ αξιοποίηση προσωπικών βιωμάτων των μαθητών και μαθητριών-μελών ομάδας και παραγωγή ανάλογου για την περίπτωση κειμένου:</p> <p>✓ προκαταρκτική γλωσσική πραγμάτωση των υπό δόμηση κειμένων μέσω κατάλληλων γραμματικών, λεξιλογικών και, ενδεχομένως, πολυτροπικών στοιχείων</p> <p>✓ πειραματισμοί με καθοδηγημένη γραφή (δόμηση κειμένων με βάση εικόνες ή αυτοτελείς τίτλους ή ημιτελείς προτάσεις/παραγράφους, μέσω ιδεοθύελλας κ.ο.κ.)</p> <p>✓ μετασχηματισμοί κειμενικών ειδών σε άλλα (π.χ. μίας συνεχούς ιστορίας σε κόμικς και αντίστροφα)</p> <p>✓ μετασχηματισμοί του ύφους του κειμένου και αποφάνσεις σχετικά με την καταλληλότητα των μετασχηματισμών αυτών ανάλογα με το κειμενικό είδος και το πλαίσιο περίπτωσης</p> <p>✓ μετασχηματισμοί της οπτικής γωνίας και</p>	<p>Β.Μ. τ. α' σ. 18 άσκηση 3, 4</p> <p>Β.Μ. τ. α' σ. 31 άσκηση 6</p> <p>Β.Μ. τ. α' σ. 59 άσκηση 4</p> <p>Β.Μ. τ. α' σ. 65, άσκηση 4</p> <p>Β.Μ. τ. β' σ. 13 άσκηση 9</p> <p>Β.Μ. τ. β' σ. 52 άσκηση 6</p> <p>Β.Μ. τ. β' σ. 75 άσκηση 4</p> <p>Β.Μ. τ. γ' σ. 17 άσκηση 2</p> <p>Β.Μ. τ. γ' σ. 20 άσκηση 2</p> <p>Β.Μ. τ. γ' σ. 43 άσκηση 2</p> <p>Β.Μ. τ. γ' σ. 61 άσκηση 4</p> <p>Β.Μ. τ. γ' σ. 77 άσκηση 5</p> <p>Β.Μ. τ. γ' σ. 82 άσκηση 2</p> <p><i>Κείμενα που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός:</i></p> <p>✓ Κείμενα χρηστικά (από την καθημερινή ζωή και ανάλογα με το θέμα)</p> <p>✓ Κείμενα πολυτροπικά, π.χ. πληροφορίες από το σχολικό ιστότοπο όπου επιλέγονται κείμενα που συνοδεύονται με εικόνα και ήχο</p> <p>✓ Κείμενα ηλεκτρονικά, π.χ. πληροφορίες από σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες</p> <p>Γραμματική νέας ελληνικής Ε' & Στ' Δημοτικού</p>
--	--	---	--

<p>✓ Αξιοποιούν διακειμενικές συνδέσεις (συσχετίσεις με άλλα κείμενα παρόντα ή με την εμπειρία και την τοπική κοινότητα των παιδιών) για την παρουσίαση των πληροφοριών του κειμένου με τρόπο κατανοητό.</p> <p>✓ Κατανοούν ότι η παραγωγή γραπτού κειμένου συνιστά μια δυναμική διαδικασία που αναδύεται μέσα από την ενεργό εμπλοκή των μαθητών και μαθητριών με διαδικασίες συλλογής, σύγκρισης, καταγραφής και αναθεώρησης του περιεχομένου και της γλωσσικής του διατύπωσης.</p> <p>✓ Μαθαίνουν να κρίνουν, να επικυρώνουν ή να αμφισβητούν θέσεις και απόψεις, πάντοτε με επιχειρήματα.</p> <p>✓ Κατανοούν ότι οι παραπάνω λειτουργίες πραγματοποιούνται σε πραγματικές συνθήκες, περιέχουν προσωπικά βιώματα και ανάγκες, χρησιμοποιούνται συνδυαστικά και ανάλογα με τις επικοινωνιακές περιστάσεις.</p>		<p>αποφάνσεις σχετικά με την καταλληλότητά τους</p> <p>✓ πειραματισμοί με εναλλαγή συνωνύμων ή παρεμφερών σημασιολογικά εκφράσεων και επιλογή με βάση το κειμενικό είδος και το πλαίσιο περιστάσης</p>	
--	--	--	--

2. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Σκοποί

Βασικός σκοπός της διδασκαλίας της λογοτεχνίας είναι «η κριτική αγωγή στο σύγχρονο πολιτισμό». Με τη φράση αυτή επιδιώκουμε να τονίσουμε πως αφετηρία μας είναι το παρόν, τα προβλήματα και τα χαρακτηριστικά του σύγχρονου, περίπλοκου και δυσνόητου κόσμου. Να αναδείξουμε τη λογοτεχνία ως ένα σύνθετο πολιτισμικό φαινόμενο το οποίο χαρακτηρίζεται από την ιστορικότητα του συγγραφέα, του κειμένου αλλά και των αναγνωστών του, εκπαιδευτικών και μαθητικού κοινού. Ένα φαινόμενο το οποίο έχει σημαντική θέση στη ζωή μας, γιατί μας δίνει εργαλεία να κατανοήσουμε τον κόσμο και να συγκροτήσουμε την υποκειμενικότητά μας. Να θέσουμε ως πρωταρχική αξία του μαθήματος την κριτική στάση απέναντι στις πολιτισμικές παραδόσεις, τις αξίες και τα μηνύματα από όπου κι αν προέρχονται.

Στον παραπάνω σκοπό περιλαμβάνονται τα εξής:

- ✓ Η συνειδητοποίηση, η διερεύνηση και η κριτική κατανόηση του τρόπου με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε την κοινωνική, ιστορική και πολιτισμική μας εμπειρία και συγκροτούμε την ταυτότητά μας.
- ✓ Η ανασύσταση της σχολικής τάξης ως μιας κοινότητας αναγνωστών, η οποία θα διέπεται από τις αξίες της δημοκρατίας, της ισότητας, του σεβασμού της διαφοράς, του πλουραλισμού, του διαλόγου, της κριτικής εγρήγορσης και αυτογνωσίας, της διαπολιτισμικής συνείδησης.
- ✓ Η δημιουργία ενός «έθνους αναγνωστών». Στην Ελλάδα η κρίσιμη μάζα των αναγνωστών είναι πολύ μικρή και το μάθημα της λογοτεχνίας μπορεί να βοηθήσει στην προώθηση της φιλιαναγνωσίας, τη δημιουργία, δηλαδή, συστηματικών και ανεξάρτητων αναγνωστών, οι οποίοι αισθάνονται την ανάγνωση ως βασική τους ανάγκη και είναι ικανοί να επιλέγουν και να αξιοποιούν τα αναγνώσματά τους.
- ✓ Η συνειδητοποίηση της σχέσης της λογοτεχνίας με την ανθρώπινη εμπειρία και, επομένως, της σημασίας της για την κατανόηση του κόσμου στον οποίο ζούμε και του εαυτού μας.
- ✓ Η καλλιέργεια μιας ποικιλίας αναγνωστικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, μέσα από την αξιοποίηση κειμένων από όλο το φάσμα της πολιτισμικής παραγωγής, από όλα δηλαδή τα διαφορετικά είδη της εικονικής, θεατρικής και μαζικής επικοινωνίας. Μέσα από αυτή τη διευρυμένη ποικιλία κειμένων ο ρόλος της λογοτεχνίας αναδεικνύεται στρατηγικός, καθώς αυτή έχει αναπτύξει ένα ρεπερτόριο συμβολικών μορφών, τρόπων και συμβάσεων που διευκολύνουν την αναλυτική προσέγγιση και των άλλων ειδών επικοινωνίας –λ.χ. τα διαφορετικά είδη οπτικής αφήγησης και αναπαράστασης της υποκειμενικής εμπειρίας.
- ✓ Η ανάπτυξη της κριτικής και ταυτόχρονα δημιουργικής σχέσης των μαθητών με το σύγχρονο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον, καθώς και η συμβολική ενδυνάμωση της υποκειμενικότητας όλων των μαθητών και μαθητριών έτσι ώστε να γίνουν ενεργητικοί πολίτες και παραγωγοί πολιτισμού.
- ✓ Η αναγνώριση ότι η λογοτεχνία είναι ένας κατεξοχήν διαπολιτισμικός τόπος όπου ο διάλογος ανάμεσα στους πολιτισμούς γίνεται πράξη μέσα από τη μετάφραση, τη διασκευή και την αέναη επανερμηνεία και όπου η ετερότητα όχι μό-

νον αναγνωρίζεται αλλά ενσωματώνεται ως αναγκαίος όρος της ζωτικότητας και της δυναμικής της.

- ✓ Η ενίσχυση της αίσθησης ότι η δύναμη και οι δυνατότητες της γλώσσας μπορούν να είναι μία από τις μεγαλύτερες χαρές της ανάγνωσης της λογοτεχνίας. Η απόκτηση, μέσα από τη λογοτεχνία, πολλαπλών γλωσσικών εμπειριών και η εξοικείωση με τη μεταφορική λειτουργία της γλώσσας, απαραίτητη για τη φιλοσοφία, την έρευνα και το στοχασμό.

Ειδικότερα, οι σκοποί της διδασκαλίας της λογοτεχνίας *ως προς την πρόσληψη των λογοτεχνικών κειμένων* είναι:

- ✓ Να κατανοήσουν και να αποδεχτούν οι μαθητές τη σχετικότητα και την πολλαπλότητα των ερμηνευτικών προσεγγίσεων καθώς και να αντιμετωπίζουν κριτικά και τις δικές τους ερμηνευτικές προτάσεις.
- ✓ Να είναι σε θέση να διερευνούν όλους τους συντελεστές και τους αναγκαίους παράγοντες που συμβάλλουν στην παραγωγή και στην πρόσληψη των λογοτεχνικών κειμένων.
- ✓ Να είναι σε θέση να εντοπίζουν και να αναγνωρίζουν τις αξίες και τις ιδέες που ενυπάρχουν στα λογοτεχνικά κείμενα. Να κατανοήσουν ότι οι πολιτισμικές αξίες σχετίζονται με το χώρο, το χρόνο και την κοινωνική ομάδα που τις παράγει, είναι επομένως προσδιορισμένες ιστορικά, γεγονός που δικαιολογεί τη σχετικότητα αλλά και την ποικιλία τους. Να είναι σε θέση να διερευνούν την ιστορικότητά τους και να τοποθετούνται κριτικά απέναντι σε αυτές.
- ✓ Να εξοικειωθούν οι μαθητές με διαφορετικά λογοτεχνικά είδη και να κατανοήσουν ότι αυτά ανταποκρίνονται σε διαφορετικούς σκοπούς και ιστορικές ανάγκες. Να συνειδητοποιήσουν ότι τα λογοτεχνικά είδη διακρίνονται στη βάση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών και κειμενικών συμβάσεων.

2.1.1 Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Α΄ τάξη: από την προφορική στη γραπτή λογοτεχνία

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να αντιλαμβάνονται μια ιστορία προφορική, γραπτή ή εικονική ως σύνολο με αλληλουχία γεγονότων. ✓ Να εξοικειωθούν με πολυτροπικά κείμενα. ✓ Να κατανοήσουν τα στοιχεία μιας αφήγησης: χρόνος, χώρος, χαρακτήρες, πλοκή, αφηγητής. ✓ Να κατανοήσουν τι είναι η περιγραφή μιας εικόνας ή ενός προσώπου. ✓ Να κατανοήσουν ότι υπάρχουν διαφορετικά είδη αφήγησης που ανταποκρίνονται σε διαφορετικούς σκοπούς. ✓ Να διακρίνουν ένα παραμύθι από άλλα είδη αφήγησης. ✓ Να διακρίνουν τα φανταστικά από τα πραγματικά γεγονότα, τις πραγματικές από τις φανταστικές ιστορίες. ✓ Να κατανοήσουν πώς δημιουργείται ρυθμός με τη χρήση επαναλαμβανόμενων μοτίβων. ✓ Να συνειδητοποιήσουν ότι υπάρχουν πολλά είδη βιβλίων και να μάθουν να τα ξεχωρίζουν. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να μπορούν να αφηγηθούν μικρές ιστορίες της καθημερινής τους ζωής. ✓ Να συσχετίζουν τις ιστορίες που διαβάζουν με τις προσωπικές τους εμπειρίες. ✓ Να μπορούν να αφηγηθούν μια ιστορία μόνο από μια εικόνα ή μια σειρά εικόνων. ✓ Να αναπαριστούν ένα προφορικό ή γραπτό κείμενο σε εικόνες. ✓ Να αναδιηγούνται μια ιστορία ή ένα παραμύθι παίρνοντας το ρόλο ενός προσώπου της ιστορίας. ✓ Να διακρίνουν το χιουμοριστικό στοιχείο στα ποιητικά και πεζά κείμενα. ✓ Να διακρίνουν τους δημιουργούς ενός βιβλίου: συγγραφέας, εκδότης, εικονογράφος, μεταφραστής. ✓ Να ανταλλάσσουν απόψεις για ένα βιβλίο που διάβασαν και να λένε τη γνώμη τους γι' αυτό. ✓ Να αναγνωρίζουν και να α- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ελληνικά λαϊκά παραμύθια ✓ ευρωπαϊκά κλασικά παραμύθια ✓ παραμύθια άλλων λαών ✓ «ανατρεπτικά» παραμύθια ✓ εικονογραφημένες μικρές ιστορίες ✓ ζωόμορφες ιστορίες ✓ ιστορίες από την αρχαία ελληνική μυθολογία ✓ μύθοι του Αισώπου ✓ κόμικς ✓ τραγούδια ✓ παιχνιδόλεξα ✓ αφηγηματικά ποιήματα ✓ δημοτικά τραγούδια ✓ νανουρίσματα ✓ κάλαντα ✓ παιδική ποίηση ✓ επιλογές από την ποίηση για ενήλικες 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ακρόαση παραμυθιών, μικρών ιστοριών, τραγουδιών-ποιημάτων ✓ Αφήγηση μιας ιστορίας με βάση σειρά εικόνων ✓ Αναδιήγηση μιας ιστορίας ✓ Αλλαγή στοιχείων της ιστορίας: πρόσθεση ή αφαίρεση ηρώων, επεισοδίων, αλλαγή τέλους, αλλαγή αφηγητή, αλλαγή τόπου ✓ Δραματοποίηση μιας ιστορίας ✓ Υπόδυση ρόλων ✓ Ζωγραφική ή εικονογράφηση μιας ιστορίας ✓ Μετατροπή μιας αφηγημένης ιστορίας σε κόμικς, κουκλοθέατρο ή θέατρο σκιών ✓ Ομαδική σύνθεση μιας πρωτότυπης ιστορίας ή «παραμυθοσαλάτας» ✓ Συγγραφή κειμένου για οπισθόφυλλο βιβλίου ✓ Ποιητικά παιχνίδια: μπερδεμένα ποιήματα, αλλαγή λέξεων, παιχνίδια με τις ομοιοκαταληξίες, σύνθεση ποιημάτων με βάση εικόνες, μελοποίηση ποιημάτων με απλά όργανα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα από το σχολικό ανθολόγιο. «Το δελφίνι» ✓ Παιδικά βιβλία γνώσεων ✓ Παιδικά βιβλία με εικονογραφημένες ιστορίες ✓ Τα «αγαπημένα» βιβλία των παιδιών ✓ Ανθολογίες ποιημάτων ✓ Κασέτες με ηχογραφημένες ιστορίες-παραμύθια ✓ Κόμικς ✓ DVD με ιστορίες για παιδιά ✓ Εκπαιδευτικά διαδραστικά λογισμικά με παιδικές ιστορίες

	πολαμβάνουν το ρυθμό στα ποιήματα			
--	-----------------------------------	--	--	--

2.1.2 Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Β' τάξη: Το παραμύθι

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να γνωρίσουν το αφηγηματικό είδος του παραμυθιού. ✓ Να κατανοήσουν ότι τα βασικά στοιχεία του παραμυθιού είναι η πλοκή, τα πρόσωπα, οι λειτουργίες και το μαγικό ή φανταστικό στοιχείο. ✓ Να καταλάβουν ότι το παραμύθι είναι προφορικό είδος. ✓ Να το συνδέσουν με άλλα είδη του προφορικού λόγου (δημοτικά τραγούδια, μύθους, ανέκδοτα, συνθήματα .). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να διαβάζουν τα παραμύθια με επιτόνιση. ✓ Να μπορούν να βρουν τα βασικά πρόσωπα του παραμυθιού. ✓ Να αναγνωρίζουν τους ήρωες των παραμυθιών και τις πράξεις-λειτουργίες τους που επαναλαμβάνονται συχνά. ✓ Να διακρίνουν μεταξύ φανταστικών και πραγματικών γεγονότων. ✓ Να είναι σε θέση να εντοπίζουν το κεντρικό θέμα του παραμυθιού. ✓ Να εντοπίζουν τα στερεότυπα και τις συμβάσεις των παραμυθιών. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ελληνικά λαϊκά-μαγικά παραμύθια ✓ ευρωπαϊκά κλασικά παραμύθια ✓ παραμύθια των βαλκανικών και άλλων λαών ✓ έντεχνα παραμύθια ελληνικά και ξένα ✓ «ανατρεπτικά» παραμύθια ✓ παραμύθια σε κόμικς 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ανεύρεση παραμυθιών (από τη βιβλιοθήκη του σχολείου, της κοινότητας, του σπιτιού) ✓ Κατάταξη των παραμυθιών σε κατηγορίες (λαϊκά, έντεχνα, κλασικά ευρωπαϊκά, άλλων λαών κοκ) ✓ Αφήγηση των παραμυθιών με επιτόνιση ✓ Ακρόαση παραμυθιών από ψηφιακό μέσο ή από 'παραμυθάδες'-πληροφορητές της περιοχής ✓ Σύγκριση μεταξύ ηρώων από διαφορετικά παραμύθια για να φανούν οι ομοιότητες και οι κοινές τους λειτουργίες ✓ Χρήση της τράπουλας του Propp (ιδέα του Ροντάρι) για κατανόηση των προσώπων και των λειτουργιών ✓ Αλλαγή των παραμυθιών (του τέλους, της αρχής του, επιμήκυνση μιας σκηνής του) ✓ Συλλογή των αγαπημένων παραμυθιών της τάξης και εικονογράφησή τους 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Παραμύθια από τα σχολικά ανθολόγια ✓ Παραμύθια από παιδικές βιβλιοθήκες ✓ Παραμύθια σε δίσκους, κασέτες, cd, τηλεόραση ✓ Παραμύθια που θα μας αφηγηθούν σύγχρονοι ή και παλιοί παραμυθάδες

			<ul style="list-style-type: none"> ✓ Δραματοποίηση των παραμυθιών και εγγραφή τους σε video ✓ Συγγραφή παραμυθιών με βάση έναν ήρωα ή μία λειτουργία ✓ Δραματοποίηση 	
--	--	--	---	--

Ποίηση και τραγούδι

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να καλλιεργήσουν την αγάπη για την ποίηση και το τραγούδι. ✓ Να κατανοήσουν τη μουσικότητα της «ποιητικής γλώσσας» και το ρυθμό της. ✓ Να εξοικειωθούν με τη μεταφορική χρήση της γλώσσας. ✓ Να απομυθοποιήσουν τη ‘δυσκολία’ της ποίησης. ✓ Να εξοικειωθούν με διαφορετικά είδη ποίησης (αφηγηματικής, λυρικής, για παιδιά, για ενήλικους, σοβαρής, σκωπτικής). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να διαβάζουν ποιήματα με επιτόνιση. ✓ Να αναγνωρίζουν την ‘προσωπική φωνή’ στην ποίηση (ποιος μιλά;). ✓ Να δημιουργούν «εύκολα» και αστεία ποιήματα, λ.χ. Iymericis. ✓ Να διαβάζουν σιωπηλά και δυνατά διαφόρων ειδών ποιήματα. ✓ Να αναπτύσσουν αιτιολογημένη και τεκμηριωμένη προσωπική άποψη για τα ποιήματα που διαβάζουν. ✓ Να απομνημονεύουν ποιήματα και να τα απαγγέλλουν στην τάξη. ✓ Να συγκρίνουν τα τραγούδια με τα ποιήματα. ✓ Να εντοπίζουν βασικά στοιχεία της στιχουργίας (επαναλήψεις λέξεων, αριθμός συλ- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συλλογές παιδικής ποίησης ✓ Ανθολογίες τραγουδιών (π.χ. Ν. Γκάτσος) ✓ Μεταφρασμένη ξένη ποίηση ✓ Τα ποιήματα για παιδιά γνωστών ποιητών (Σεφέρης, Ρίτσος, Βρεττάκος) ✓ Δημοτικά τραγούδια ✓ Τραγούδια από παιδικές εκπομπές ή θεατρικά έργα για παιδιά (λ.χ. <i>Λιλιπούπολη</i>, <i>Μυθολογία</i> του Δ. Σαββόπουλου) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Διαμόρφωση «ποιητικής γωνιάς» με βιβλία, cd player, cd για χρήση ομαδική ή και κατά μόνας ✓ Εγγραφή της ανάγνωσης σε ψηφιακό μέσον, για αξιολόγηση και διόρθωση της ανάγνωσης ✓ Ανεύρεση των εικόνων, των αισθημάτων ενός ποιήματος, της μουσικής του (μήπως είναι η σιωπή;) ✓ Μεταφορά του ποιήματος σε πεζό ή σε ζωγραφιά ✓ Άσκηση στη ρίμα και την ομοιοκαταληξία παίζοντας με τις λέξεις ✓ Μετεγγραφή μιας ιστορίας σε ποίημα ✓ «Διαγωνισμός» συγγραφής ποιημάτων μόνο μεταξύ της τάξης ή και με διπλανές τάξεις ✓ Ακρόαση μελοποιημένων ποιημάτων, ανάγνωσή τους και 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ποιήματα από τα σχολικά ανθολόγια ✓ Μελοποιημένα ποιήματα ✓ Συλλογές παιδικής ποίησης ✓ cd ✓ τραγούδια από το youtube

	λαβών, ομοιοκαταληξ(εις).		<p>συσχέτιση των εντυπώσεων της ακρόασης και της ανάγνωσης</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ανάγνωση εικονογραφημένων ποιημάτων και εικονογράφηση ποιημάτων που επιλέγουν τα παιδιά ✓ Δημιουργία ποιητικής ανθολογίας με αγαπημένα ποιήματα της τάξης και εικονογράφησή της ✓ Δημιουργία ψηφιακής ανθολογίας με τίτλο: «τα αγαπημένα μας τραγούδια» ✓ project για έναν ποιητή ή για ένα θέμα από πολλούς ποιητές ή για μία 'συστάδα ποιημάτων' ή για έναν θεματικό άξονα 	
--	---------------------------	--	--	--

Οικογένεια

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να συνειδητοποιήσουν, μέσα από τον ασφαλή και συμβολικό χώρο της λογοτεχνίας πως η οικογένεια είναι ο πρώτος χώρος στον οποίο καλύπτουμε τις ανάγκες μας: • βιοτικές ανάγκες (ανάγκη για τροφή, στέγαση, υγιεινή) • συναισθηματικές (ανάγκη για αγάπη, ασφάλεια, εμπιστοσύνη), • γνωστικές. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να αναγνωρίζουν μέσα στα κείμενα τον τρόπο με τον οποίο η οικογένεια καλύπτει τις βιοτικές, συναισθηματικές, κοινωνικοποιητικές, γνωστικές ανάγκες των μελών της. ✓ Να παρατηρούν τις σχέσεις και τα συναισθήματα των ηρώων της οικογένειας του κειμένου και να τα ερμηνεύουν. ✓ Να παρατηρούν τον τρόπο με τον οποίο η οικογένεια μέσα στο κείμενο 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ παραμύθια ✓ μύθοι ✓ μικρές ιστορίες για παιδιά ✓ ζωόμορφες ιστορίες ✓ αυτοβιογραφικά κείμενα ✓ χιουμοριστικές ιστορίες ✓ κόμικς ✓ θεατρικά έργα ✓ κινηματογραφικές ταινίες ✓ παιδικά τραγούδια ✓ δημοτικά τραγούδια 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ανάγνωση κειμένων με ανάλογη θεματική ✓ Παρουσίαση αγαπημένων ιστοριών των παιδιών (από κείμενα αφηγηματικά, οπτικά, πολυτροπικά) ✓ Δραματοποίηση κομβικών σκηνών του κειμένου ✓ Δραματοποίηση με προσθήκη σκηνών για να παρουσιασθούν καλύτερα ο χαρακτήρας 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σχετικά κείμενα από όλα τα ανθολόγια του Δημοτικού Σχολείου ✓ Αγαπημένα βιβλία των παιδιών με ανάλογη θεματική ✓ Βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης με ανάλογη θεματική ✓ Συλλογές παραμυθιών ✓ Συλλογές μύθων ✓ Παιδικές ανθολογίες ✓ Βιβλία που βρίσκουμε στο δι-

<p>✓ Να κατανοήσουν πως η οικογένεια είναι ο πρώτος φορέας κοινωνικοποίησης, δηλαδή ο πρώτος χώρος στον οποίο τα παιδιά οικειοποιούνται τρόπους συμπεριφοράς, βάζουν τις βάσεις της κοινωνικής τους ανάπτυξης, διαμορφώνουν το χαρακτήρα τους.</p> <p>✓ Να συνειδητοποιήσουν την ιστορικότητα του θεσμού, δηλαδή την αλλαγή της δομής και λειτουργίας της οικογένειας ανάλογα με το χώρο και το χρόνο (αγροτική πολυμελής οικογένεια, αστική πυρηνική οικογένεια, μονογονεϊκή, οικογένεια των χωριών SOS) και να αποενοχοποιήσουν αυτές τις διαφοροποιήσεις.</p> <p>✓ Να συνδέσουν τα προβλήματα της σύγχρονης οικογένειας (διαζύγιο, αποξένωση) με τα κοινωνικά προβλήματα (οικονομική κρίση, ανασφάλεια).</p> <p>✓ Να αντιληφθούν πως οι ρόλοι μέσα στην οικογένεια διαφοροποιούνται ανάλογα με το χρόνο, το χώρο και τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες της οικογένειας.</p> <p>✓ Να αιτιολογούν τη διαφοροποίηση των στερεοτυπικών μορφών με βάση τις παραπάνω παρατηρήσεις.</p>	<p>επηρεάζει το ρόλο, το χαρακτήρα, το αξιακό σύστημα, τους στόχους των παιδιών.</p> <p>✓ Να αναζητούν και να καταγράφουν το ρόλο κάθε μέλους της οικογένειας και να τον ερμηνεύουν με βάση το χώρο και το χρόνο, το πολιτισμικό κεφάλαιο, τις ανάγκες, το χαρακτήρα, των μελών της.</p> <p>✓ Να ελέγχουν τον τρόπο με τον οποίο οι διαφορετικές μορφές οικογένειας προσπαθούν να καλύψουν τις ίδιες ανάγκες (βιοτικές, συναισθηματικές, κοινωνικοποιητικές).</p> <p>✓ Να συνδέουν τις παραπάνω παρατηρήσεις τους με την καθημερινή ζωή.</p>		<p>και τα συναισθήματα ενός ήρωα (π.χ. ενός παιδιού) ή για να ακουσθεί και «η άλλη φωνή» (αυτή του πατέρα, της μητέρας, του αδελφού)</p> <p>✓ Συγγραφή ιστορίας με ανάλογο θέμα, με ύφος σοβαρό ή χιουμοριστικό</p> <p>✓ Μετατροπή κόμικ σε αφηγηματικό κείμενο για να δοθεί έμφαση στον τρόπο παρουσίασης των συναισθημάτων, σκέψεων, κτλ. των ηρώων</p> <p>✓ Γραφή ημερολογίου ενός ήρωα της ιστορίας</p> <p>✓ Μουσική επένδυση μίας ιστορίας</p> <p>✓ Μεταφορά σκηνής σε ζωγραφιά</p> <p>✓ Συνεξέταση εικονογράφησης και αφήγησης ενός κειμένου: Επισήμανση σημείων του κειμένου που αποδίδονται, επαυξάνονται ή ανατρέπονται κατά την εικονογράφηση</p> <p>✓ Συλλογή οικογενειακών φωτογραφιών παλαιότερης εποχής ή σύγχρονης</p> <p>✓ Συνεντεύξεις με ενήλικες για τα βιώματά τους από την παιδική τους ηλικία</p> <p>✓ Δημιουργία εξώφυλλου και οπισθόφυλλου για την αγαπη-</p>	<p>αδίκτυο</p> <p>✓ Λευκώματα με πίνακες ζωγραφικής</p> <p>✓ Οικογενειακές φωτογραφίες παλιές και καινούριες</p> <p>✓ Κείμενα των παιδιών</p>
---	--	--	---	---

<p>✓ Να καταλάβουν πως και ο ρόλος του παιδιού (υποχρεώσεις, δικαιώματα, σχέσεις), προσδιορίζεται από τις παραπάνω συνθήκες, αλλά και από το χαρακτήρα και τις σχέσεις των ενηλίκων της οικογένειας.</p> <p>✓ Να κατανοήσουν πως όλες οι οικογένειες περνούν δύσκολες και όμορφες στιγμές, πως όλα τα μέλη της οικογένειας μπορεί να διαχειρισθούν με επιτυχία ή αστοχία κάποια περιστατικά.</p> <p>✓ Να ενισχύσουν τη δυνατότητα της ενσυναίσθησης.</p>			<p>μένη ιστορία</p>	
--	--	--	---------------------	--

2.1.3 Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Γ' τάξη: Λογοτεχνία και φύση

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓ Να γνωρίσουν το φυσικό περιβάλλον της Ελλάδας και της τοπικής κοινωνίας στην οποία ζουν.</p> <p>✓ Να μάθουν τις ιδιαιτερότητες και τα γνωρίσματα κάθε περιοχής (ορεινή/πεδινή, θάλασσα/βουνό).</p> <p>✓ Να γνωρίσουν όσο το δυνατόν περισσότερα κείμενα παλιά και σύγχρονα που μιλούν για τη φύση: κείμενα με «πρωταγωνιστές» έναν τόπο ή ζώα.</p> <p>✓ Να εξοικειωθούν με την ποικιλία</p>	<p>✓ Να συλλέγουν πληροφορίες και υλικό για διάφορους τόπους και ζώα με ιδιαίτερη σημασία για την περιοχή (αμπέλι, χελώνα).</p> <p>✓ Να αναζητούν και να καταγράψουν προφορικές αφηγήσεις, παραμύθια, θρύλους, έθιμα για τον τόπο τους με βάση αυτό που έχει εντοπιστεί ως ιδιαίτερης σημασίας: τραγούδια για τον τρύγο, μύθοι για την</p>	<p>✓ μικρές ιστορίες και παιδικά μυθιστορήματα με θέμα: τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση και τα ζώα</p> <p>τη ζωή στην ύπαιθρο</p> <p>φυσικά φαινόμενα όπως ο κύκλος του νερού, η εναλλαγή των εποχών</p> <p>την καταστροφή του περιβάλλοντος</p> <p>τον κίνδυνο εξαφάνισης κάποιων ζώων</p>	<p>✓ Επιτόπια παρατήρηση, μελέτη χάρτη της περιοχής και αναζήτηση των φυσικών στοιχείων</p> <p>✓ Ανεύρεση λογοτεχνικών και πληροφοριακών κειμένων για το φυσικό περιβάλλον γύρω από το σχολείο</p> <p>✓ Εικονογράφηση των κειμένων με ζωγραφίες των παιδιών, φωτογραφίες ή άλλες εικόνες και παρουσίασή τους με ένα λογισμικό παρουσίασης</p>	<p>✓ Κείμενα με θέμα τη φύση από τα σχολικά ανθολόγια</p> <p>✓ Βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης, της τάξης, της οικογένειας</p> <p>✓ Οδηγοί περιπάτων για συγκεκριμένους τόπους</p> <p>✓ Ταινίες για τη φύση και για τα ζώα</p> <p>✓ Εκπαιδευτικό υλικό περιβαλλοντικών οργανώσεων για ζώα, λ.χ. λύκος, αρκούδα, χελώνα</p>

<p>των «φωνών» για τη φύση: η φωνή αυτού που ζει στη φύση, αυτού που τη βλέπει από μακριά, αυτού που την αγαπά, αυτού που δεν την γνωρίζει, η φωνή ενός ζώου.</p> <p>✓ Να γνωρίσουν τους κινδύνους που απειλούν το φυσικό περιβάλλον.</p> <p>✓ Να αποκτήσουν περιβαλλοντική συνείδηση.</p> <p>✓ Να συγκρίνουν διαφορετικά είδη κειμένων για τη φύση: λογοτεχνία, πληροφοριακά κείμενα, βιβλία γνώσεων, ρεπορτάζ, τουριστικοί οδηγοί.</p>	<p>αρκούδα.</p> <p>✓ Να αναζητούν λύσεις για τα περιβαλλοντικά προβλήματα.</p> <p>✓ Να διακρίνουν στο κείμενο την οπτική γωνία από την οποία μιλά αυτό για τη φύση.</p>	<p>✓ ποιήματα και τραγούδια για τη φύση</p>	<p>✓ Σύγκριση της εικόνας ενός φυσικού στοιχείου ή φαινομένου όπως παρουσιάζεται σε ένα λογοτεχνικό κείμενο και σε ένα πληροφοριακό</p> <p>✓ Κατασκευή «ημερολογίου» για τα δρώμενα στη φύση στην περιοχή μας (ποιες αλλαγές γίνονται στη φύση, τι κάνουν οι αγρότες, τι συμβαίνει στον τόπο μας, σε επίπεδο τόσο φυσικού όσο και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος)</p> <p>✓ Συγκρότηση ανθολογίας με κείμενα για το ζώο, το φυτό ή άλλο θέμα του τύπου μας με το οποίο ασχολήθηκε η τάξη</p>	
--	---	---	--	--

Το ταξίδι

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓ Να αντιληφθούν τα είδη, τους στόχους και τα κίνητρα των διάφορων ταξιδιών.</p> <p>✓ Να κατανοήσουν τις ιδιαιτερότητες κάθε ταξιδιού ανάλογα με την εποχή του.</p> <p>✓ Να γνωρίσουν την ποικιλία των μεταφορικών μέσων και τη σχέση τους με τον πολιτισμό και την τεχνολογία της κάθε εποχής.</p> <p>✓ Να αποκτήσουν τη συνείδηση</p>	<p>✓ Να διακρίνουν τις παραμέτρους της προετοιμασίας και της πραγματοποίησης ενός ταξιδιού (κόστος, οργάνωση).</p> <p>✓ Να ανιχνεύουν την επίδραση του ταξιδιού στην εμπειρία, στα συναισθήματα και στην οπτική των ηρώων.</p> <p>✓ Να εντάσσουν το λογοτεχνικό ταξίδι στο ιστορικό του πλαίσιο.</p>	<p>Λογοτεχνικά κείμενα:</p> <p>✓ με ταξίδια που συνδυάζουν μύθο και ιστορικά στοιχεία</p> <p>✓ με ταξίδια στο χρόνο, στο παρελθόν ή στο μέλλον</p> <p>✓ με ταξίδια στον κόσμο</p> <p>✓ με ταξίδια που έχουν στόχο την ενδοσκόπηση και την αυτογνωσία</p> <p>✓ με ταξίδια εξερευνήσεων</p> <p>✓ με ταξίδια σε φανταστικούς</p>	<p>✓ Να παρουσιάσουν το ταξίδι του λογοτεχνικού κειμένου που διάβασαν με χρήση λογισμικού παρουσίασης, google earth, φωτογραφιών, χαρτών, βιβλίων γνώσεων, τουριστικών οδηγών, βίντεο από το youtube με μουσική από τις χώρες-τόπους, που αναφέρονται, και ανάρτηση του υλικού στο ιστολόγιο του σχολείου.</p>	<p>✓ Σχολικά ανθολόγια</p> <p>✓ Λογοτεχνικά κείμενα</p> <p>✓ Θεατρικά έργα</p> <p>✓ Βιβλία γνώσεων</p> <p>✓ Κινηματογραφικά έργα</p> <p>✓ Τραγούδια με θέμα το ταξίδι</p> <p>✓ Λογισμικό παρουσίασης, επεξεργασίας κειμένου, ζωγραφικής</p> <p>✓ Δικτυακές μηχανές αναζήτησης</p>

<p>του ταξιδιώτη-παρατηρητή και όχι του τουρίστα.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Να γνωρίσουν άλλους πολιτισμούς. ✓ Να αντιληφθούν ότι το ταξίδι μας φέρνει σε επαφή με τον ξένο, μας βοηθά να άρουμε τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα και να συμφιλιωθούμε με την έννοια της ετερότητας. ✓ Να διαμορφώσουν την ατομική και συλλογική τους ταυτότητα μέσα από τη γνωριμία με τον «άλλο». ✓ Να κατανοήσουν ότι σε ένα ταξίδι δε γνωρίζουμε μόνον άλλους ανθρώπους αλλά και τον εαυτό μας. ✓ Να συνδέσουν το ταξίδι με ιστορικές παραμέτρους (πόλεμος, προσφυγιά). ✓ Να προσεγγίσουν το ταξίδι διαθεματικά με τη βοήθεια του μαθήματος της Ιστορίας και της Γεωγραφίας. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να προετοιμάζουν ένα αφηγηματικό ταξίδι στον κόσμο αλλά και σε διάφορες εποχές λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που απαιτούνται. ✓ Να συλλέγουν πληροφορίες και υλικό για διάφορους τόπους, χώρες και εποχές αξιοποιώντας τις γεωγραφικές και ιστορικές τους γνώσεις. ✓ Να προσανατολίζονται στο χώρο, να διαβάζουν και να σχεδιάζουν χάρτες. 	<p>τόπους ή στο διάστημα</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ με ταξίδια ιδιαίτερα όπως τα ταξίδια του νερού, των γραμμάτων ✓ παραμύθια που έχουν ως κεντρικό θέμα ταξίδια. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να τροποποιήσουν στοιχεία της ιστορίας: πρόσθεση / αφαίρεση ηρώων, επεισοδίων, αλλαγή τέλους, αλλαγή αφηγητή, μεταφορά από το χτες στο σήμερα ή στο μέλλον. ✓ Να υιοθετήσουν το ρόλο του ήρωα γράφοντας ημερολόγιο ή στέλνοντας ανταποκρίσεις, κάρτες και γράμματα από τα ταξίδια του. ✓ Να αφηγηθούν και να ζωγραφίσουν δικά τους πραγματικά ή ονειρικά ταξίδια. ✓ Να δημιουργήσουν την πινακοθήκη των αγαπημένων τους ηρώων-ταξιδιωτών, να γράψουν τα χαρακτηριστικά τους και να τους ζωγραφίσουν. ✓ Να σχεδιάσουν το δικό τους ταξίδι, να δημιουργήσουν έναν ταξιδιωτικό οδηγό για τον προορισμό και ένα άλμπουμ φωτογραφιών από το ταξίδι. ✓ Να ανιχνεύουν στο χάρτη τη διαδρομή του ταξιδιού που αναφέρεται στο κείμενο ή να σχεδιάσουν το χάρτη ενός φανταστικού ταξιδιού. ✓ Να ακούσουν τραγούδια με θέμα το ταξίδι ή διάσημους ήρωες-ταξιδιώτες. 	
--	--	---	--	--

Φιλικές σχέσεις

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να συνειδητοποιήσουν μέσα από τα κείμενα τη διαχρονική αξία της φιλίας και την αναγκαιότητά της για όλους τους ανθρώπους, ενήλικες και παιδιά. ✓ Να αντιπαραβάλουν ποικίλες στάσεις ζωής που διέπουν τις ανθρώπινες σχέσεις (π.χ. φιλία, αλληλεγγύη/μοναξιά, αλλοτρίωση, ρατσισμός). ✓ Να κατανοήσουν μέσα από το ασφαλές και συμβολικό πλαίσιο της λογοτεχνίας τη δύναμη και τη σημασία της φιλίας αλλά και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη δημιουργία των φιλικών σχέσεων. ✓ Να αναστοχαστούν τις δικές τους εμπειρίες με φίλους. ✓ Να κατανοήσουν την ποικιλία των περιστάσεων που μοιραζόμαστε με φίλους (στιγμές δημιουργίας, στοχασμού, χαράς, δυσκολιών, θλίψης κτλ.). ✓ Να κατανοήσουν τη σημασία των φιλικών σχέσεων για την ομαλή κοινωνικοποίηση των ατόμων. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να εντοπίζουν στα κείμενα τη φωνή που μιλά για τις φιλικές σχέσεις και την οπτική γωνία από την οποία μιλά (ηλικία, φύλο). ✓ Να επισημαίνουν όλους τους όρους που περιγράφουν μια φιλική σχέση: <ul style="list-style-type: none"> • τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη δημιουργία της και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες ξεκινά μία φιλία • τις συναισθηματικές διακυμάνσεις που συχνά περνούν οι φίλοι, στη διάρκεια δυσκολιών, αγωνίας, αναμονής, δημιουργίας κτλ. • τους προβληματισμούς και τις συζητήσεις των φίλων που οδηγούν σε ενίσχυση του αυτοπροσδιορισμού τους και της διαμόρφωσης της ταυτότητάς τους • τη συμπληρωματικότητα των χαρακτήρων των ηρώων. ✓ Να διακρίνουν την επίδραση των φιλικών σχέσεων του ήρωα στην κοινωνικοποίησή του και στη γενικότερη διαμόρφω- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ παραμύθια ✓ ιστορίες από τη μυθολογία ✓ μύθοι του Αισώπου ✓ λογοτεχνικά κείμενα για παιδιά, με θέμα: <ul style="list-style-type: none"> • τη φιλία μεταξύ παιδιών • τη φιλία μεταξύ παιδιών και ενηλίκων • φίλιες σε παρέες κοριτσιών ή αγοριών • φίλιες με παιδιά από άλλες χώρες • φίλιες με ζώα ή με περίεργα όντα • φίλιες με πρόσωπα από άλλους κόσμους (<i>Μικρός πρίγκηπας</i>) ✓ παιδικά τραγούδια ✓ παιδικά θεατρικά έργα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συλλογή λογοτεχνικών κειμένων με ανάλογο θέμα ✓ Δραματοποίηση κομβικών σκηνών των κειμένων (π.χ. μεταφορά σκηνών με έντονη συναισθηματική φόρτιση ή μεταφορά σκηνής με μια σημαντική συζήτηση των φίλων) ✓ Υιοθέτηση του ρόλου ενός ήρωα και σχολιασμός ενός γεγονότος μέσα από το ημερολόγιό του ✓ Γραφή κειμένου για το οπισθόφυλλο του βιβλίου ✓ Γραφή αφηγηματικού κειμένου με θέμα: «Είμαι κι εγώ φίλος με τον/την /τους...» ✓ Ηλεκτρονική αλληλογραφία με άλλες σχολικές τάξεις για την ανταλλαγή βιβλιοπαρουσιάσεων με ανάλογη θεματική ✓ Δημιουργία πινακοθήκης φίλων με πρόσωπα των κειμένων που διαβάστηκαν και της ζωής ✓ Δημιουργία ιστοριών με θέμα: «Εγώ και οι φίλοι μου μετά από χρόνια...» ✓ Δημιουργία αφηγηματικών 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Όλα τα κείμενα των σχολικών ανθολογιών με ανάλογη θεματική ✓ Βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης ✓ Αγαπημένα βιβλία των παιδιών ✓ Κείμενα των παιδιών ✓ Κείμενα που μας στέλνουν μαθητές με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ✓ Ιστορίες που βρίσκουμε στην ιστοσελίδα του <i>Μικρού Αναγνώστη</i> (ΕΚΕΒΙ) ✓ Παιδικά τραγούδια ✓ Ταινίες ✓ Κόμικς

✓ Να κατανοήσουν ότι οι μορφές των φιλικών σχέσεων και οι τρόποι επικοινωνίας των φίλων επηρεάζονται από την εποχή και την κουλτούρα.	ση της προσωπικότητάς του. ✓ Να συνδέουν τις παραπάνω παρατηρήσεις από τα κείμενα με την προσωπική τους εμπειρία και γνώση.		και θεατρικών κειμένων με βάση την εμπειρία των παιδιών από τις δικές τους φιλικές σχέσεις	
---	--	--	--	--

2.1.4 Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Δ' τάξη: Το παιχνίδι στη λογοτεχνία

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι το παιχνίδι, εκτός από μια παιδική εμπειρία, είναι μια καθολική ανθρώπινη, πολιτισμική πρακτική, της οποίας η μορφή καθορίζεται από την κάθε κουλτούρα. ✓ Να επανεξετάσουν τις διακρίσεις που περιβάλλουν το παιχνίδι: παιχνίδια των μικρών και των μεγάλων, κοριτσίστικα και αγορίστικα, πονηρά και αθώα. ✓ Να συνειδητοποιήσουν τα διάφορα είδη παιχνιδιού: μοναχικά-συλλογικά, διανοητικά-αθλητικά, τυχερά/συναγωνιστικά. ✓ Να γνωρίσουν τις διάφορες κοινωνικές χρήσεις του παιχνιδιού (μέσον διαπαιδαγώγησης, κοινωνικής συναναστροφής, κοινωνικών διακρίσεων ή επίδειξης πλούτου). ✓ Να γνωρίσουν τη σημασία που αποδίδει η λογοτεχνία στο παιχνί- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να αναγνωρίζουν στα κείμενα το είδος του παιχνιδιού και τους όρους με τους οποίους αυτό διεξάγεται. ✓ Να αναζητούν τη σχέση του παιχνιδιού που αφηγείται το κείμενο με κοινωνικές παραμέτρους και ψυχολογικές καταστάσεις. ✓ Να αναγνωρίζουν την οπτική γωνία από την οποία ο αφηγητής μιλά για ένα παιχνίδι: του παιδιού, του ενήλικα που θυμάται την παιδική του ηλικία, κ.ο.κ. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ χιουμοριστικές ιστορίες με παιδιά που παίζουν (π.χ. Ο μικρός Νικόλας, Τζιάνι Ροντάρι) ✓ αυτοβιογραφικές αφηγήσεις συγγραφέων για τα παιδικά τους παιχνίδια ✓ παιδικά μυθιστορήματα (ή αποσπάσματα από μυθιστορήματα) με θέμα το παιχνίδι ✓ παιδική ποίηση με θέμα το παιχνίδι ✓ κόμικς με θέμα το παιχνίδι ✓ λαογραφικά κείμενα που περιγράφουν παραδοσιακά παιχνίδια 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναζήτηση και συλλογή υλικού για παιχνίδια άλλων εποχών (ατομικά ή ομαδικά) ✓ Συνεντεύξεις από ενήλικες σχετικά με τα παιχνίδια που έπαιζαν στην παιδική τους ηλικία ✓ Δημοσκόπηση και δημιουργία καταλόγου με κατηγορίες παιχνιδιών που παίζουν τώρα τα παιδιά ✓ Συγγραφή κειμένου με τις οδηγίες παιχνιδιού για ένα παιχνίδι που αναφέρεται στο λογοτεχνικό κείμενο ✓ Δραματοποιήσεις των παιχνιδιών που αναφέρονται στα κείμενα ✓ Αλλαγή του αφηγητή ως προς το φύλο ή την ηλικία (από κορίτσι σε αγόρι, από ενήλικας σε παιδί) ✓ Συγγραφή προσωπικής ιστο- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα με θέμα το παιχνίδι από τα ανθολόγια του Δημοτικού Σχολείου ✓ Παιδικά βιβλία γνώσεων με παραδοσιακά παιχνίδια ✓ Παιδικά βιβλία με μικρές ιστορίες ✓ Διηγήματα συγγραφέων της λογοτεχνίας για μεγάλους με θέμα το παιχνίδι ✓ Πίνακες ζωγραφικής με θέμα το παιχνίδι ✓ Φωτογραφίες από παιχνίδια παιδιών από όλο τον κόσμο ✓ Κατάλογοι εκθέσεων παιδικών παιχνιδιών και μουσείων της παιδικής ηλικίας

<p>δι και τους τρόπους με τους οποίους το χρησιμοποιεί, κυρίως ως μεταφορά.</p> <p>✓ Να επεξεργαστούν τα προσωπικά τους βιώματα από τα δικά τους παιχνίδια</p> <p>✓ Να δουν την ανάγνωση ως παιχνίδι.</p>			<p>ρίας με μια εμπειρία παιχνιδιού</p> <p>✓ Επινόηση ενός νέου, ατομικού ή ομαδικού, παιχνιδιού</p>	
---	--	--	---	--

Κόμικς

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓ Να κατανοήσουν τη συλλειτουργία εικόνας και λόγου.</p> <p>✓ Να εξοικειωθούν με τις τεχνικές, τους κώδικες, τα είδη των κόμικς.</p> <p>✓ Να εκτιμήσουν τις δυνατότητες και να αντιληφθούν τους περιορισμούς που έχουν τα λεκτικά και τα εικονικά μέσα έκφρασης.</p> <p>✓ Να γνωρίσουν την ιστορία και την πολυμορφία των κόμικς.</p> <p>✓ Να αναλύσουν τους χαρακτήρες και τα στερεότυπα που προβάλλονται στα κόμικς.</p>	<p>✓ Να διακρίνουν το ρόλο της εικόνας και το ρόλο του λόγου σε μια εικονογραφήγηση.</p> <p>✓ Να εντοπίζουν και να παρατηρούν τα εκφραστικά στοιχεία, τους κώδικες και τα είδη των κόμικς.</p> <p>✓ Να παράγουν κείμενα όπου λόγος και εικόνα συλλειτουργούν.</p> <p>✓ Να συσχετίζουν τις προσωπικές εμπειρίες, τα βιώματα, τα συναισθήματά τους με τη θεματική των κόμικς.</p> <p>✓ Να αξιοποιούν την τεχνική των κόμικς για την έκφραση εμπειριών, αντιλήψεων, συναισθημάτων τους γύρω από μια ποικιλία θεμάτων.</p> <p>✓ Να δημιουργούν κόμικς είτε σχεδιάζοντάς το είτε με τη</p>	<p><i>κόμικς σύντομης έκτασης</i> (από ένα κάδρο έως δύο σελίδες, ενίοτε και χωρίς λόγια)</p> <p><i>κόμικς μεγάλης έκτασης</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ιστορίες με ομιλούντα ζώα • «ιστορικά» κόμικς • ιστορίες κωμικές (με ήρωες ανθρώπους) • πολιτικού-κοινωνικού προβληματισμού • κόμικς βασισμένα στη αρχαία ελληνική κωμωδία και τραγωδία • κόμικς με υπερήρωες • κόμικς που βασίζονται σε λογοτεχνικά έργα: • «κλασικά εικονογραφημένα» 	<p>✓ Επεξεργασία τεχνικών και συμβάσεων των κόμικς και των χαρακτήρων τους (ρεαλιστικός, ημιρεαλιστικός, καρικατούρα)</p> <p>Αν το κόμικς βασίζεται σε λογοτεχνικό έργο</p> <p>✓ σύγκριση του λογοτεχνικού κειμένου με το κόμικς</p> <p>✓ σύγκριση διαφορετικών εικονογραφημάτων του ίδιου κειμένου, ώστε να κατανοηθεί η πολλαπλότητα των δυνατών αποδόσεων</p> <p>✓ Παιχνίδια μετασχηματισμών στα κόμικς που διάβασαν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • δίνουμε τα καρτέ ανακατεμένα, για να τα τοποθετήσουν στη σωστή σειρά και να δημιουργήσουν αφήγηση • δίνουμε ξεχωριστά τα καρτέ από τους διαλόγους και ζητού- 	<p>✓ Τα αγαπημένα κόμικς των παιδιών</p> <p>✓ Άλμπουμ, σειρές, αφιερώματα περιοδικών</p> <p>✓ Διασκευές λογοτεχνικών έργων σε κόμικς</p> <p>✓ Γελοιογραφίες, ένθετα εφημερίδων</p> <p>✓ Κινηματογραφικές ταινίες, τηλεοπτικές σειρές, DVD κινουμένων σχεδίων</p> <p>✓ Ιστοσελίδες, ιστολόγια με κόμικς</p> <p>✓ Λογισμικά δημιουργίας κόμικς και βίντεο.</p>

	<p>βοήθεια Η/Υ, χρησιμοποιώντας λογισμικό δημιουργίας κόμικς.</p>		<p>με να τα συνδυάσουν</p> <ul style="list-style-type: none"> • ζητούμε να προσθέσουν ή να αφαιρέσουν καρτέ, ώστε να αποδώσουν περιληπτικά ή εκτεταμένα την αφήγηση. ✓ Δίνουμε ένα σύντομης έκτασης κόμικς με κενά μπαλονάκια και ζητούμε να προσθέσουν τους διαλόγους. ✓ Ζητούμε από τους μαθητές: <ul style="list-style-type: none"> • να δημιουργήσουν έναν δικό τους ήρωα και να τον εντάξουν στο αγαπημένο τους κόμικς • να τον ζωγραφίσουν • να γράψουν μια περιγραφή του χαρακτήρα του • να κάνουν ένα κόμικς 3-4 καρτέ με τον δικό τους ήρωα ενταγμένο στην υπόθεση. ✓ Διασκευή σε κόμικς παραμυθιού ή διηγήματος που διαβάσαμε στην τάξη και το αντίστροφο, διασκευή κόμικς σε αφήγημα. ✓ Ανατροπή των χαρακτηριστικών ενός υπερήρωα, μετατροπή δευτερεύοντα ήρωα σε πρωταγωνιστή, αλλαγή αφηγητή, αλλαγή τέλους. ✓ Δημιουργία αυτοβιογραφικών κόμικς. ✓ Δραματοποίηση κόμικς ✓ Δημιουργία βίντεο/ταινίας 	
--	---	--	---	--

			μικρού μήκους βασισμένης σε κόμικς με πρωταγωνιστές τους μαθητές.	
--	--	--	---	--

Ιστορίες άλλων λαών

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να κατανοήσουν οι μαθητές πως κάθε τόπος έχει ένα συνολικό τρόπο ζωής, ένα δικό του πολιτισμό. ✓ Να προσεγγίσουν τους «άλλους» τρόπους ζωής μέσα από την εμπειρία και την οπτική των ανθρώπων που βιώνουν τον άλλο πολιτισμό (ενηλίκων και παιδιών). ✓ Να συνειδητοποιήσουν πως οι διάφορες πολιτισμικές κοινότητες έχουν αναπτύξει και συνεχίζουν να αναπτύσσουν μία μεγάλη ποικιλία απαντήσεων, επινοήσεων και αξιών, επιχειρώντας να αντιμετωπίσουν τα ίδια βασικά προβλήματα (επιβίωση, συμβίωση, συνεργασία, επικοινωνία). ✓ Να κατανοήσουν πως το παράδοξο και διαφορετικό μπορεί να γίνει κατανοήσιμο ως ένας άλλος τρόπος εμπειρίας και οργάνωσης της πραγματικότητας. ✓ Να συνειδητοποιήσουν πως τα στερεότυπα για διαφορετικές φυλετικές και πολιτισμικές ομάδες προκύπτουν από την απομόνωση και την άγνοια 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να αναγνωρίζουν στα κείμενα διαφορές και ομοιότητες σε σύγκριση με το δικό τους τρόπο ζωής. ✓ Να αναζητούν την οπτική του ανθρώπου (ενήλικα ή παιδιού) που μιλά στο κείμενο και να κατανοούν τις επιλογές του. ✓ Να αναγνωρίζουν και να ερμηνεύουν τις ξένες μορφές ζωής και στοιχεία του πολιτισμού που συναντούν καθημερινά σε άλλα κείμενα αλλά και στη ζωή. ✓ Να συνδυάζουν τις παρατηρήσεις αυτές με τη γνώση από το μάθημα της Γεωγραφίας και της Ιστορίας. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ παραμύθια άλλων λαών, (γειτονικών, ευρωπαϊκών και μακρινών), λαϊκά παραμύθια ✓ αφηγήσεις για παιδιά με θέμα την καθημερινή ζωή σε άλλους πολιτισμούς ✓ αυτοβιογραφικές αφηγήσεις ✓ τραγούδια από άλλους τόπους ✓ κείμενα που μας στέλνουν οι e-friends για ιστορίες του τόπου τους 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναζήτηση παραμυθιών, μύθων, τραγουδιών, παραδόσεων, αφηγήσεων από άλλους λαούς ✓ Δραματοποίηση σκηνών της καθημερινής ζωής και τελετών άλλων λαών ✓ Σύγκριση ηθών και εθίμων διαφορετικών λαών. Ποια είναι ίδια και ποια διαφορετικά; ✓ Συναντήσεις με τους ήρωες των ιστοριών για συνέντευξη («Τι θα ρωτούσες για τη ζωή τους;») ✓ Συγγραφή θεατρικού έργου με θέμα: «Οι ήρωες πολλών ιστοριών συναντιούνται» ή «Τα παιδιά του κόσμου συναντιούνται» ✓ Επικοινωνία με μαθητές άλλων χωρών μέσω του διαδικτύου με στόχο την αναζήτηση ανάλογου υλικού ✓ Παρακολούθηση ταινιών ή θεατρικών έργων με ίδια θεματική ✓ Αλλαγή του αφηγητή: πώς αφηγείται ο ντόπιος και ο ξένος την ίδια ιστορία; ✓ Δημιουργία ενός μικρού «Μουσεί- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα με ανάλογο θέμα από τα ανθολόγια του Δημοτικού Σχολείου ✓ Παιδικά βιβλία με μικρές ιστορίες ✓ Αγαπημένα βιβλία των παιδιών με ίδια θεματική ✓ Ανάλογα βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης ✓ Παιδικές κινηματογραφικές ταινίες ✓ Παιδικά θεατρικά έργα ✓ Παιδικά βιβλία γνώσεων ✓ Ανάλογο υλικό που θα στείλουν οι e-friends ✓ Διαδικτυακές επισκέψεις σε μεγάλα ανθρωπολογικά και εθνογραφικά μουσεία

του «άλλου» τρόπου ζωής. ✓ Να κατανοήσουν πως και στον ίδιο τόπο υπάρχουν στοιχεία πολιτισμικής ανομοιογένειας.			ου του ανθρώπου» μέσα στην τάξη ✓ Δημιουργία παγκόσμιας ανθολογίας με ιστορίες άλλων λαών	
--	--	--	--	--

2.1.5 Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Ε΄ τάξη: Χιουμοριστικές ιστορίες

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να κατανοήσουν πως ο χώρος, ο χρόνος, το φύλο, η ηλικία, ο κοινωνικός ρόλος είναι παράγοντες που επηρεάζουν τη διαφορετική πρόσληψη του χιουμοριστικού στοιχείου. ✓ Να συνειδητοποιήσουν τη νέα οπτική, συνήθως «ανατρεπτική», μέσα από την οποία προβάλλονται στο κείμενο οι άνθρωποι, οι ιδέες, η γλώσσα. ✓ Να εξοικειωθούν οι μαθητές με το γλωσσικό κώδικα που παράγει το χιουμοριστικό στοιχείο μέσα από επαναλήψεις, παρηχήσεις, μεταφορικές χρήσεις λέξεων και φράσεων. ✓ Να γνωρίσουν άλλες τεχνικές με τις οποίες παράγεται το κωμικό στοιχείο (π.χ. επαναλήψεις καταστάσεων, αντιστροφή ρόλων, δίσημη ερμηνεία του ίδιου γεγονότος). ✓ Να κατανοήσουν τους τρόπους με τους οποίους το ίδιο θέμα μετατρέπεται από κωμικό σε σοβαρό και αντίστροφα. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να αναγνωρίζουν τους τρόπους με τους οποίους παράγεται το χιουμοριστικό στοιχείο στο κείμενο. ✓ Να συγκρίνουν το «σοβαρό μοντέλο» αναπαράστασης του κόσμου με το «δυνητικά ανατρεπτικό» του χιουμοριστικού κειμένου. ✓ Να μετατρέπουν ένα χιουμοριστικό κείμενο σε «σοβαρό» και αντίστροφα. ✓ Να αναγνωρίζουν την κοινωνική φύση του αστείου με την ανάπλαση των όρων της επικοινωνιακής σχέσης πομπού, αποδέκτη, χώρου, χρόνου. ✓ Να δημιουργούν χιουμοριστικά κείμενα. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ελληνικά και ξένα παραμύθια ✓ μύθοι ✓ ποιήματα (παιχνιδόλεξα, λίμερικς) ✓ τραγούδια ✓ θεατρικά έργα (π.χ. Καραγκιόζης, έργα του Δ. Ψαθά) ✓ μικρά και μεγάλα αστεία αφηγηματικά κείμενα ✓ κόμικς ✓ γελοιογραφίες ✓ ευθυμογραφήματα ✓ οπτική αφήγηση με ανάλογο περιεχόμενο 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Μετατροπή του αφηγηματικού κειμένου σε θεατρικό ✓ Προσθήκη και αφαίρεση σκηνών και χαρακτήρων από το κείμενο για ενίσχυση ή για εξάλειψη του χιουμοριστικού στοιχείου ✓ Μετατροπή του κειμένου σε «σοβαρό» ✓ Δημιουργία χιουμοριστικών κειμένων (πολυτροπικών, αφηγηματικών) ✓ Δημιουργία ανθολογίας χιουμοριστικών κειμένων ✓ Γραφή «οπισθόφυλλου» για την παρουσίαση ενός κειμένου, έτσι ώστε να αναδεικνύεται ο χιουμοριστικός του χαρακτήρας. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Όλα τα χιουμοριστικά κείμενα που περιλαμβάνονται στα βιβλία Γλώσσας όλων των τάξεων του Δημοτικού ✓ Το ανάλογο υλικό από τα Ανθολόγια ✓ Αγαπημένα βιβλία των παιδιών ✓ Βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης με ανάλογη θεματική ✓ Ανθολογίες χιουμοριστικών κειμένων ✓ Κινηματογραφικές ταινίες ✓ Παιδικά θεατρικά έργα

Η ποίηση ως παιχνίδι λέξεων και εικόνων

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να καλλιεργηθεί η αγάπη των μαθητών για την ποίηση. ✓ Να απομυθοποιήσουν τη «δυσκολία» της ποίησης. ✓ Να συνειδητοποιήσουν τη σχέση ποίησης -παιχνιδιού (παιχνίδι φαντασίας, παιχνίδι με λέξεις). ✓ Να εξοικειωθούν με την πολυσημία και τη μεταφορική λειτουργία της ποιητικής γλώσσας. ✓ Να κατανοήσουν τους τρόπους με τους οποίους η ποίηση παράγει εικόνες. ✓ Να γνωρίσουν τη δημόδη, την παραδοσιακή και τη νεότερη ποίηση. ✓ Να εξοικειωθούν με τα διαφορετικά είδη ποίησης (αφηγηματικής, λυρικής, για παιδιά, για ενήλικους, σοβαρής, σκωπτικής). ✓ Να εξοικειωθούν με τα εκφραστικά μέσα (εικονοπλασία, σύμβολα, σχήματα λόγου, επιλογή λέξεων) και τα τεχνικά χαρακτηριστικά της ποίησης (ομοιοκαταληξία, μέτρο, στροφικά σχήματα). ✓ Να συσχετίσουν τις προσωπικές εμπειρίες, τα βιώματα, τα συναισθήματά τους με τη θεματική 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να εντοπίζουν και να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά της στιχουργίας. ✓ Να ανιχνεύουν ποιητικές εικόνες, σχήματα λόγου, σύμβολα. ✓ Να γράφουν ποιήματα και στίχους. ✓ Να κάνουν επιτοπισμένη ανάγνωση ποιημάτων. ✓ Να διαβάζουν γλωσσοδέτες. ✓ Να εκφράζουν προσωπικά βιώματα και συναισθήματα με στίχους. ✓ Να συσχετίζουν την ποίηση με άλλες τέχνες (ζωγραφική, μουσική, θέατρο). ✓ Να αναπτύσσουν αιτιολογημένη και τεκμηριωμένη προσωπική ερμηνεία και προτίμηση. ✓ Να συσχετίζουν λέξεις με βάση κοινά στοιχεία τους (ομόηχο, ομοιοκαταληξία). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ εικονογραφημένη ποίηση για παιδιά ✓ μελοποιημένη ποίηση ✓ μύθοι του Αισώπου σε ποιήματα ✓ σατυρικά/χιουμοριστικά ποιήματα ✓ χαϊκού, λίμερικς, μαντινάδες, ποιήματα με ελεύθερο στίχο ✓ εικονοποιήματα ✓ παραμυθοτράγουδα ✓ παιχνιδόλεξα ✓ νανουρίσματα, ταχταρίσματα ✓ δημοτική ποίηση ✓ ποιήματα δόκιμων ποιητών για παιδιά (Σεφέρης, Ρίτσος, Ελύτης) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ομαδική / ατομική ανάγνωση ποιημάτων ✓ Δραματοποιημένη, επιτοπισμένη ανάγνωση ✓ Δημιουργία προσωπικής ποιητικής ανθολογίας-καταγραφή αγαπημένων στίχων ✓ Δημιουργία ποιητικής ανθολογίας της τάξης, εικονογράφησης της και ανάρτησή της στο ιστολόγιο του σχολείου ✓ Εντοπισμός των ποιητικών εικόνων και ζωγραφική απόδοσή τους ✓ Κατασκευή κολάζ, ζωγραφικής εμπνευσμένης από την εικονοπλασία του ποιήματος, ψηφιοποίησή τους με τη χρήση σαρωτή και παρουσίασής τους στην τάξη με λογισμικό παρουσίασης. Ανάρτηση της παρουσίασης στο ιστολόγιο του σχολείου ✓ Ακρόαση μελοποιημένης ποίησης από CD ή από το youtube ✓ Παιχνίδια λέξεων, φαντασίας, ρυθμού ✓ Υπερρεαλιστικά παιχνίδια με τις λέξεις ✓ Συγγραφή ατομικών / ομαδικών 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σχολικά ανθολόγια ✓ CD μελοποιημένης ποίησης, youtube ✓ Βιβλία με εικονογραφημένη ποίηση για παιδιά ✓ Ιστοσελίδες με παιδική ποίηση ✓ Λογισμικό παρουσίασης, επεξεργασίας κειμένου, ζωγραφικής

της ποίησης.		<p>κών ποιημάτων</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Επεξεργασία μιας λέξης ή ενός στίχου, ώστε να βρεθούν όλες οι δυνατότητες της ηχητικής αλυσίδας ✓ Λεκτικά παιχνίδια: σύνθεση ποιήματος/ιστορίας με βάση ένα ζεύγος λέξεων αταίριστων μεταξύ τους (φανταστικό δυνάμωμο), αντικατάσταση λέξεων του ποιήματος με άλλες συγγενείς σημασιολογικά, δημιουργία ακροστιχίδας από μια λέξη του ποιήματος ✓ Δραματοποιήσεις ποιημάτων ✓ Μετασχηματισμοί του ποιήματος. Αλλαγή τέλους, συνέχιση της εξέλιξης σε αφηγηματικά ποιήματα 	
--------------	--	---	--

Λογοτεχνία και κινηματογράφος

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να συνειδητοποιήσουν ότι δεν υπάρχει κάποια ασυμφιλίωτη σύγκρουση ανάμεσα στην εικόνα και στο λόγο. Η εικόνα εμφιλοχωρεί στο λογοτεχνικό κείμενο, όπως ακριβώς και ο λόγος στην εικόνα. ✓ Να κατανοήσουν την έννοια της αφήγησης και των διαφορετικών ειδών αφήγησης (γραπτής, οπτι- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να αναγνωρίζουν τις συμβάσεις και τους κώδικες του οπτικο-ακουστικού αφηγήματος. ✓ Να συγκρίνουν το λογοτεχνικό με το οπτικο-ακουστικό κείμενο που βασίζεται σε αυτό (ομοιότητες και διαφορές, ιδιαιτερότητες του καθενός). 	<p>Λογοτεχνικά έργα για παιδιά που έχουν γυριστεί σε κινηματογραφικές ταινίες. λ.χ. Ελληνικά:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ντίνου Δημόπουλου, <i>Τα Δελφινάκια του Αμβρακικού</i>- Ντίνου Δημόπουλου, <i>Τα Δελφινάκια του Αμβρακικού</i> ✓ Γεωργίου Βιζυηνού, <i>Το μόνον της ζωής του ταξίδιον</i> (σε δια- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Παρακολούθηση ταινίας του βωβού κινηματογράφου και ανάλυση ορισμένων καρέ, προκειμένου να δειχθούν οι τρόποι που μεταδίδονται η πλοκή, η αφηγηματική γωνία, τα συναισθήματα των ηρώων χωρίς λόγια. ✓ Ανάγνωση ενός μυθιστορήμα- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Λογοτεχνικά βιβλία ✓ Κινηματογραφικές ταινίες ✓ Ψηφιακό Αρχείο της ΕΡΤ

<p>κής, δραματοποιημένης).</p> <p>✓ Να κατανοήσουν τις βασικές συμβάσεις (γλώσσας, κώδικα) της γραπτής και της οπτικο-ακουστικής αφήγησης.</p> <p>✓ Να συνειδητοποιήσουν τις διαφορετικές δυνατότητες της γραπτής αφήγησης και της οπτικο-ακουστικής αφήγησης.</p> <p>✓ Να γνωρίσουν τους τρόπους συλλειτουργίας κινούμενης εικόνας, λόγου και μουσικής.</p> <p>✓ Να αντιληφθούν ότι κάθε τεχνική ή επιλογή του συγγραφέα ή του κινηματογραφιστή είναι φορέας νοήματος.</p> <p>✓ Να γνωρίσουν το κειμενικό είδος του σεναρίου.</p>	<p>✓ Να εικονοποιούν και να δραματοποιούν τα λογοτεχνικά κείμενα και, αντίστροφα, να αφηγηματοποιούν τα οπτικο-ακουστικά κείμενα.</p>	<p>σκευή για παιδιά)-Λάκη Παπαστάθη, <i>Το μόνο της ζωής του ταξίδιον</i></p> <p>Ξένα σύγχρονα:</p> <p>✓ Ρόαλντ Νταλ, <i>Ο Τσάρλι και το εργοστάσιο σοκολάτας</i>-Τιμ Μπάρτον, <i>Ο Τσάρλι και το εργοστάσιο σοκολάτας</i></p> <p>✓ Ρενέ Γκοσινί, <i>Ο μικρός Νικόλας</i>-Λορέν Τιράρ, <i>Ο μικρός Νικόλας</i></p> <p>Ξένα κλασικά:</p> <p>✓ Τσαρλς Ντίκενς, <i>Όλιβερ Τουίστ</i>-Ντέιβιντ Λίν, <i>Όλιβερ Τουίστ</i>, Ρομάν Πολάνσκι, <i>Όλιβερ Τουίστ</i></p> <p>✓ Ι. Βερν, <i>Ο γύρος του κόσμου σε 80 μέρες</i> (πολλές κινηματογραφικές εκδοχές)</p> <p>✓ Κόμικς που έχουν γυριστεί ταινία, π.χ. <i>Αστερίξ</i></p> <p>✓ Λογοτεχνικά έργα για παιδιά που έχουν γυριστεί σε τηλεοπτικές σειρές:</p> <p>✓ Άλκη Ζέη, <i>Το καπλάνι της βιτρίνας</i>-Πέτρος Λύκας, <i>Το καπλάνι της βιτρίνας</i>, ΕΡΤ</p> <p>✓ Άλκη Ζέη, <i>Ο ψεύτης παππούς</i>, 2008-Γιώργου Μιχαλακόπουλου και Νίκου Καβουκίδη, <i>Ο ψεύτης παππούς</i>, ΝΕΤ</p> <p>✓ Ζωρζ Σαρή, <i>Ο θησαυρός της Βαγιάς</i>-Δημήτρης Δημογεροντάκης, <i>Ο θησαυρός της Βαγιάς</i> ΕΡΤ</p>	<p>τος και παρακολούθηση της κινηματογραφικής μεταφοράς του, προκειμένου να επισημανθούν οι διαφορές (τι παραλείπεται, τι προστίθεται, γιατί, ποια στοιχεία της ταινίας ή της τηλεοπτικής σειράς μας δίνουν να καταλάβουμε την ιστορία και τους χαρακτήρες, πού εστιάζει η κάμερα, τι φωτισμός υπάρχει, το χρώμα, το σκηνικό, πώς αλλάζουν οι σκηνές, πώς καταλαβαίνουμε τις σκέψεις των ηρώων, τι εντύπωση μας δημιουργεί η μουσική;)</p> <p>✓ Αντίστροφα: παρακολούθηση μιας ταινίας και μετά ανάγνωση του λογοτεχνικού βιβλίου. Επισημάνση των διαφορών.</p> <p>✓ Σύγκριση δύο κινηματογραφικών εκδοχών του ίδιου λογοτεχνικού έργου</p> <p>✓ Συγγραφή ενός αφηγηματικού κειμένου που να βασίζεται σε κινηματογραφική ταινία. Συγγραφή σεναρίου για την κινηματογραφική μεταφορά ενός βιβλίου και σχεδιασμός επί χαρτου της παραγωγής του. Φωτογράφιση και κατασκευή μιας φωτο-ιστορίας.</p> <p>✓ Κατασκευή αφίσας για την προβολή του βιβλίου ή/και της</p>	
--	---	---	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ευγένιος Τριβιζάς, Ένα δέντρο, μια φορά-Παναγιώτης Ράππας, Ένα δέντρο, μια φορά (κινούμενα σχέδια) ✓ Ταινίες βωβού κινηματογράφου π.χ. του Τσάρλυ Τσάπλιν 	<p>ταινίας. Σε τι διαφέρουν;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συγγραφή σεναρίου με πρωτότυπο θέμα. 	
--	--	--	---	--

2.1.6 Στ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Στ' τάξη: Εικόνες του τόπου μου

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να γνωρίσουν οι μαθητές τον τόπο τους (=γεωγραφική και ιστορική ενότητα μικρότερη από τη χώρα: πόλη, νησί, γεωγραφική περιφέρεια) από πολλές πλευρές του: τα ιστορικά γεγονότα που συνέβησαν σ' αυτόν, τους ανθρώπους που τον κατοικούν και την προέλευσή τους, το φυσικό περιβάλλον και τα περιβαλλοντικά του προβλήματα κτλ. ✓ Να γνωρίσουν τα γραπτά κείμενα (λογοτεχνικά, λαογραφικά, πληροφοριακά) που μιλούν γι' αυτόν. ✓ Να συνειδητοποιήσουν τις διαφορετικές προσεγγίσεις και «εικόνες» του τόπου μέσα από διαφορετικές οπτικές γωνίες και διαφορετικά κείμενα. ✓ Να γνωρίσουν τα εξής λογοτε- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να παρατηρούν τον περιβάλλοντα χώρο και τα μνημεία ως τεκμήρια της ζωής του τόπου. ✓ Να αναζητούν και να καταγράφουν προφορικές αφηγήσεις, τοπικά παραμύθια, τραγούδια, θρύλους και παραδόσεις. ✓ Να ανιχνεύουν πληροφορίες για τον τόπο σε γραπτές πηγές και στο διαδίκτυο. ✓ Να συσχετίζουν το είδος του κειμένου με τη διαφορετική «εικόνα» ενός τόπου (πώς π.χ. το ιστορικό κείμενο δημιουργεί μια «αντικειμενική» εικόνα ενώ το λογοτεχνικό μια «υποκειμενική»). ✓ Να συγκρίνουν μεταξύ διαφορετικών κειμενικών προσεγγί- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ κείμενα τοπικής ιστορίας ειδικά γραμμένα για παιδιά ✓ κείμενα από οδηγούς μουσείων και μνημείων ✓ άρθρα τοπικών εφημερίδων ✓ τοπικά λαϊκά παραμύθια ✓ τοπικοί θρύλοι και παραδόσεις ✓ δημοτικά τραγούδια ✓ αυτοβιογραφικά κείμενα με έμφαση στον τόπο (κυρίως μυθιστορήματα αλλά και ενθυμώσεις τοπικών λογίων) ✓ ιστορικά μυθιστορήματα για παιδιά ✓ ηθογραφικά διηγήματα ✓ σύγχρονα πεζογραφήματα με ισχυρό τοπικό προσδιορισμό 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναζήτηση των ιστορικών προσώπων και των γεγονότων μέσα σε ένα ιστορικό μυθιστόρημα και σύγκριση με ανάλογες πληροφορίες από ιστορικά βιβλία ✓ Εντοπισμός των λαογραφικών στοιχείων σε ένα ηθογραφικό διήγημα. Εντοπισμός και δημιουργία πινάκων με βασικά θέματα ή μοτίβα που ανιχνεύονται σε συλλογές δημοτικών τραγουδιών και προφορικών παραδόσεων του τόπου ✓ Αναβίωση της ζωής σε μια παλαιότερη ιστορική εποχή μέσα από δραματοποιήσεις ή προφορικές αφηγήσεις ✓ Δραματοποιημένη ή μαγνητοσκοπημένη ξενάγηση σε ένα ιστορικό μνημείο του τόπου 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σχετικά κείμενα από όλα τα ανθολόγια του Δημοτικού Σχολείου ✓ Βιβλία τοπικής ιστορίας για παιδιά ✓ Οδηγοί μουσείων και μνημείων για παιδιά ✓ Τοπικές εφημερίδες και περιοδικά ✓ Συλλογές λαϊκών παραμυθιών, δημοτικών τραγουδιών ✓ Λαογραφικά βιβλία με τοπικά ήθη και έθιμα ✓ Ιστοσελίδες δήμων, μουσείων, τοπικών φορέων

<p>χνικά είδη: δημοτικό τραγούδι, ηθογραφικό διήγημα, ιστορικό μυθιστόρημα, αυτοβιογραφία.</p> <p>✓ Να συνειδητοποιήσουν την έννοια της ιστορικότητας μέσα από την αλλαγή και τη συνέχεια στα χαρακτηριστικά και στη ζωή του τόπου.</p> <p>✓ Να συγκροτήσουν την ταυτότητά τους μέσα από την ανίχνευση της οικογενειακής ιστορίας και της σύνδεσής της με τον τόπο.</p> <p>✓ Να συνεργαστούν με προγράμματα τοπικής ιστορίας και μουσειακής εκπαίδευσης.</p>	<p>γίσεων και «εικόνων» του τόπου.</p> <p>✓ Να διακρίνουν ανάμεσα σε ιστορία και μυθοπλασία.</p>		<p>✓ Συγγραφή της οικογενειακής μας ιστορίας σε σχέση με τον τόπο</p> <p>✓ Συνεντεύξεις με ενήλικες για τα βιώματά τους από τη ζωή στον τόπο. Σύγκριση με τα βιώματα που περιγράφουν συγγραφείς σε αυτοβιογραφικά κείμενα</p> <p>✓ Πρόβλεψη της εξέλιξης του τόπου μας σε πενήντα χρόνια (με τη μορφή περιγραφικού κειμένου ή χάρτη ή μακέτας)</p> <p>✓ Αναζήτηση και καταγραφή των θεσμών της πολιτισμικής ζωής του τόπου (μουσεία, θέατρα, βιβλιοθήκες, πολιτιστικοί σύλλογοι) μέσα από τις ιστοσελίδες τους και το έντυπο υλικό που διανέμουν</p>	
--	--	--	--	--

Επιστημονική φαντασία

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να διερευνήσουν θέματα με τα οποία ασχολείται η Επιστημονική Φαντασία (ο ρόλος των μηχανών, το διάστημα, η ζωή σε άλλους πλανήτες, η ζωή του μέλλοντος).</p> <p>✓Να κατανοήσουν τα στερεότυπα του είδους (θετικοί/αρνητικοί ήρωες, ουτοπία-δυστοπία).</p>	<p>✓Να εντοπίζουν τα βασικά θέματα της ΕΦ (ταξίδι στο χρόνο/διάστημα, φουτουριστική τεχνολογία, παρουσία εξωγήινων, χρήση ρομπότ κ.ά.).</p> <p>✓Να διακρίνουν τα στερεότυπα της ΕΦ και να σχολιάζουν τις στάσεις/αξίες που διαφαί-</p>	<p>✓κείμενα που αναφέρονται σε μηχανές και εφευρέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • κείμενα τα οποία σχετίζονται με τη μηχανή του χρόνου • κείμενα με θέμα τα ρομπότ <p>✓κείμενα με περιεχόμενο περιπετειώδες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • στα οποία οι επιζώντες ζουν 	<p>✓Τροποποίηση στοιχείων της ιστορίας: πρόσθεση / αφαίρεση ηρώων, επεισοδίων, αλλαγή τέλους, αλλαγή αφηγητή, αλλαγή τόπου, αντιστροφή των χαρακτηριστικών του υπερήρωα κόμικς</p> <p>✓Δημιουργία λεξικού νεολογι-</p>	<p>✓Κείμενα από τα σχολικά ανθολόγια</p> <p>✓Λογοτεχνικά Κείμενα ΕΦ</p> <p>✓Κόμικς ΕΦ</p> <p>✓Κινηματογραφικές ταινίες</p> <p>✓Παιδικές τηλεοπτικές σειρές</p> <p>✓DVD Επιστημονικής Φαντασίας</p> <p>✓Βιβλία / ηλεκτρονικές πηγές</p>

<p>✓Να καλλιεργήσουν τη φαντασία τους και να οραματιστούν τη μελλοντική κοινωνία.</p> <p>✓Να κατανοήσουν ότι και μια ιστορία Επιστημονικής Φαντασίας εκτυλίσσεται μέσα σε πολιτικοκοινωνικά συμφραζόμενα.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν τα σύγχρονα προβλήματα (ενεργειακό, οικολογικό, υπερπληθυσμός), τα οποία εμπνέουν την ΕΦ.</p> <p>✓Να διερευνήσουν τα πολιτικά συστήματα και να τα διακρίνουν από τα ουτοπικά πολιτικά οράματα.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν τις γλωσσικές υπερβάσεις της Επιστημονικής Φαντασίας.</p> <p>✓Να προσεγγίσουν διαθεματικά τα θέματα της Επιστημονικής Φαντασίας.</p>	<p>νονται στα κείμενα.</p> <p>✓Να αναζητούν, να αξιολογούν και να επιλέγουν πληροφορίες από γραπτές /ηλεκτρονικές πηγές για φυσικές επιστήμες, τεχνολογία, αστρονομία, πηγές ενέργειας, μόλυνση περιβάλλοντος, γενετική.</p> <p>✓Να διερευνούν τα ζητήματα που θέτει η ΕΦ και να φαντάζονται λύσεις.</p> <p>✓Να εντοπίζουν νεολογισμούς που αποδίδουν την εξέλιξη της τεχνολογίας.</p> <p>✓Να αξιοποιούν τις συμβάσεις της ΕΦ για τη σύνθεση της δικής τους ιστορίας ΕΦ (με διαστημικό ταξίδι ή ρομπότ, ή εξωγήινους).</p>	<p>κάτω από τη Γη λόγω της μόλυνσης</p> <ul style="list-style-type: none"> • στα οποία υπάρχει απόπειρα δημιουργίας ζωής κάτω από τη θάλασσα • στα οποία επιχειρείται κατάβαση στα έγκατα της Γης <p>✓Κείμενα διαστημικά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • με διαπλανητικά ταξίδια • στα οποία εξωγήινοι επισκέπτονται τη Γη <p>✓κείμενα που αναφέρονται σε επιστημονικά θέματα: φυσικής, βιοϊατρικής, γενετικής, βιοτεχνολογίας, κλωνοποίησης</p> <p>✓ κοινωνικό μυθιστόρημα ΕΦ</p> <p>✓κείμενα που αναφέρονται στο χωροχρόνο</p> <p>✓ κόμικς</p> <p>✓«κλασικά εικονογραφημένα»</p>	<p>σμών που συναντώνται στη λογοτεχνία ΕΦ και αποδίδουν την εξέλιξη της τεχνολογίας</p> <p>✓Καταγραφή των σύγχρονων προβλημάτων που διαφαίνονται στο κείμενο και πρόταση λύσεων γι' αυτά</p> <p>✓Συλλογή πληροφοριών από βιβλία γνώσεων/ηλεκτρονικές πηγές για τα θέματα της ΕΦ που περιέχει το κείμενο</p> <p>✓Κατασκευή/ζωγραφική επιτευγμάτων φουτουριστικής τεχνολογίας</p> <p>✓Εικονογράφηση της αγαπημένης τους ή της δικής τους ιστορίας ΕΦ</p> <p>✓Εικονογράφηση ουτοπικής κοινωνίας, που παρουσιάζεται σε έργο ΕΦ</p> <p>✓Καταγραφή ομοιοτήτων /διαφορών μεταξύ των διαστημικών ταξιδιών και των ταξιδιών με αεροπλάνο, συζήτηση για τις επιπτώσεις που φέρει η τεχνολογία στη ζωή μας</p> <p>✓Επιλογή ενός προβλήματος της καθημερινότητάς μας, εφεύρεση μηχανής που λύνει αυτό το πρόβλημα</p> <p>✓Επισήμανση των τεχνολογικών επιτευγμάτων που ενυπάρχουν σε κάθε έργο ΕΦ</p>	<p>γνώσεων</p>
---	--	--	---	----------------

			✓ Σύνθεση ιστορίας ΕΦ με διαστημικό ταξίδι ή ρομπότ ή εξωγήινους	
--	--	--	--	--

Ο ξένος

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να αντιληφθούν την ύπαρξη του ξένου σε κάθε κοινωνία και σε κάθε εποχή. ✓ Να συνδέσουν τον «ξένο» με τις ιστορικές συνθήκες που τον δημιουργούν (σύνδεση με το μάθημα της Ιστορίας). ✓ Να κατανοήσουν ότι ο «ξένος» δεν είναι μια εγγενής ιδιότητα αλλά επίκτητη. Ο καθένας μπορεί κάποια στιγμή να γίνει ξένος. ✓ Να διερευνήσουν την πολυσημία και τη σχετικότητα της έννοιας του ξένου. ✓ Να συνδέσουν την έννοια του ξένου με έννοιες όπως: ξενοφοβία, ρατσισμός, εθνικισμός και κοινωνικές συνθήκες όπως: πόλεμος, προσφυγιά, περιθωριοποίηση. ✓ Να ευαισθητοποιηθούν και να καλλιεργήσουν την ανοχή και την κατανόηση για τον ξένο και την ετερότητα. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να εντοπίζουν παραδειγματικούς ξένους στην ελληνική μυθολογία και ιστορία. ✓ Να εντοπίζουν τους ξένους στην ελληνική κοινωνία γενικά και στην τοπική κοινωνία ειδικότερα. ✓ Να διακρίνουν τους ξένους στο κείμενο και να περιγράφουν τις ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες που τους έφεραν στη θέση του ξένου. ✓ Να αναγνωρίζουν τα στερεότυπα και τις «κατασκευές» για τον ξένο μέσα σε ποικίλα κείμενα. ✓ Να αναγνωρίζουν την οπτική γωνία από την οποία ο συγγραφέας μιλά για τον ξένο. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ παιδική και νεανική λογοτεχνία, ελληνική και ξένη, με θέματα παιδιά αλλά και ενήλικες μετανάστες, πρόσφυγες, μειονότητες κάθε είδους ✓ ποίηση και δημοτικά τραγούδια της ξενιτιάς ✓ ελληνικά και ξένα τραγούδια 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναζήτηση της έννοιας «ξένος» σε λεξικό και συζήτηση για τις αποχρώσεις, την παραδειγματικότητά της ✓ Κατασκευή οικογενειακών δέντρων με έμφαση στις μετακινήσεις, τον τόπο γέννησης, ζωής και θανάτου, πλαισιωμένα από αφηγήσεις από τους 'ξένους' και μετανάστες συγγενείς ✓ Δραματοποίηση των κειμένων ✓ Ανάπλαση των κειμένων, αλλάζοντας το τέλος τους ή προσθέτοντας ενδιάμεσα επεισόδια στην πλοκή ✓ Κατασκευή αφίσας για το/τα βιβλίο/α με θέμα τον ξένο ✓ Ανάγνωση μη-λογοτεχνικών κειμένων για τον ξένο (εφημερίδες, ιστορία, επιστημονικά) με πληροφορίες για την ιστορία των ξένων, τον τρόπο ζωής τους 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τα κείμενα των ανθολογιών με ανάλογο περιεχόμενο ✓ Κείμενα από τη σχολική βιβλιοθήκη ✓ Φωτογραφικά λευκώματα με θέμα την ελληνική (και όχι μόνο) προσφυγιά ✓ Σχολικά εγχειρίδια της Ιστορίας, της Πολιτικής Αγωγής, των Θρησκευτικών ✓ Ταινίες ✓ Εφημερίδες σύγχρονες και παλιές με θεματολογία ανάλογη ✓ Έρευνα στο διαδίκτυο

			<p>και σύγκριση της εικόνας που προκύπτει με εκείνην του λογοτεχνικού κειμένου</p> <p>✓ Παραγωγή κειμένων για τον ξένο σε διάφορα κειμενικά είδη: εφημερίδα, ημερολογιακή καταγραφή, αφήγηση χρησιμοποιώντας τους διάφορους ορισμούς και τις αποχρώσεις της έννοιας 'ξένος' άλλοτε σε α' πρόσωπο με ήρωα τον ξένο και άλλοτε όχι.</p> <p>✓ Ακρόαση και ανάγνωση δημοτικών τραγουδιών για τον ξένο. Σχεδιασμός ραδιοφωνικής εκπομπής με τραγούδια και μικρά κείμενα για τον 'ξένο'</p> <p>✓ Έκθεση του πραγματολογικού υλικού που έχει συγκεντρωθεί για τους ξένους, καθώς και των κειμένων των μαθητών</p>	
--	--	--	--	--

B. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

1. Η ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Σκοποί και στόχοι

Το Π.Σ. της ΝΕ, χωρίς να αρνείται τις κλασικές αρχές ενός προγράμματος γλωσσικής διδασκαλίας για καλλιέργεια του γλωσσικού γραμματισμού των μαθητών και των μαθητριών, στηρίζεται στις αρχές της διαφοροποίησης στη διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση, της ενίσχυσης της καινοτομίας και της δημιουργικότητας, της διαπολιτισμικής συνεργασίας, της δημοκρατίας και της ισονομίας των πολιτών, της διάχυσης των ιδεών της αειφορίας και της προστασίας του περιβάλλοντος και της προώθησης της ψηφιακής επικοινωνίας.

Στη βάση των παραπάνω αρχών επιδιώκεται με τη διδασκαλία του μαθήματος της ΝΕ οι μαθητές και οι μαθήτριες να αποκτήσουν γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις οι οποίες έχουν να κάνουν όχι μόνο με την ίδια τη γλώσσα και την αποτελεσματική γλωσσική επικοινωνία αλλά και με την προσωπική και κοινωνική τους ζωή και τη συνδιαμόρφωση του κοινωνικού γίνεσθαι.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τη γλώσσα και τη γλωσσική επικοινωνία επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- ✓ Να κατακτήσουν το μηχανισμό προφοράς και γραφής της πρότυπης ΝΕ, ώστε να είναι σε θέση να προφέρουν σύμφωνα με τους παραδεκτούς φωνολογικούς κανόνες της ελληνικής, να κωδικοποιούν προφορικά μηνύματα χρησιμοποιώντας τα γράμματα της ΝΕ και να αποκωδικοποιούν γραπτά μηνύματα.
- ✓ Να είναι σε θέση να αποτιμούν τα σημεία σύγκλισης μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου αλλά και τις αποκλίσεις μεταξύ τους· να κατανοούν ότι οι αποκλίσεις οφείλονται είτε σε ιστορικούς λόγους είτε στην ύπαρξη γλωσσικής ποικιλότητας, τόσο γεωγραφικής όσο και κοινωνικής.
- ✓ Να αποτιμούν κριτικά τους διάφορους τρόπους γραφής, με βάση τα κοινωνικά συμφραζόμενα μέσα στα οποία εμφανίζονται.
- ✓ Να αποκτήσουν στέρεη μεταγλωσσική ενημερότητα της μορφολογίας και της σύνταξης της ΝΕ, που έχουν ήδη κατακτήσει με φυσικό τρόπο· να κατακτήσουν πτυχές της σύνταξης της πρότυπης γλώσσας που ενδεχομένως δε γνωρίζουν (π.χ. αρχαιοπρεπείς συντακτικές δομές, δομές της πρότυπης γλώσσας που αποκλίνουν από αυτές των τοπικών ποικιλιών)· να αποτιμούν κριτικά τη συντακτική και μορφολογική ποικιλότητα.
- ✓ Να αποκτήσουν τις απαραίτητες μεταγλωσσικές γνώσεις πάνω στους μορφολογικούς και ορθογραφικούς κανόνες της πρότυπης ΝΕ, ώστε να είναι σε θέση να παράγουν κείμενα σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς.
- ✓ Να αποκτήσουν το απαραίτητο λεξιλόγιο για τις επικοινωνιακές τους ανάγκες, ώστε να είναι σε θέση να εκφράζουν τα νοήματα που επιθυμούν· να είναι σε θέση να αποτιμούν κριτικά τη διαφοροποίηση στο λεξιλόγιο, όχι μόνο ως απόρροια διαφορετικών σημασιολογικών πεδίων αλλά και ως ενδείκτη κοινωνικών και πολιτισμικών σχέσεων.
- ✓ Να αποκτήσουν ακαδημαϊκές δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να αντεπεξέρχονται στις απαιτήσεις όχι μόνο του γλωσσικού μαθήματος αλλά και όλων των γνωστικών αντικειμένων του ΠΣ.
- ✓ Να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες που δίνουν τη δυνατότητα κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου, ώστε να είναι σε θέση να κατα-

νοούν και να μεταδίδουν γλωσσικά μηνύματα με τρόπο διαφοροποιημένο ανάλογα με την κατάσταση επικοινωνίας και το κειμενικό είδος.

✓ Να κατακτήσουν τους απαραίτητους επικοινωνιακούς κανόνες της ΝΕ, ώστε να είναι σε θέση να διαφοροποιούν τον λόγο τους ανάλογα με την κατάσταση επικοινωνίας.

✓ Να κατανοήσουν ότι οι γλωσσικές μορφές (τρόποι γραφής και προφοράς, μορφολογικές, συντακτικές και λεξιλογικές επιλογές, κειμενικά είδη) λειτουργούν ως ενδείκτες κοινωνικών παραμέτρων και ως μηχανισμοί δόμησης ταυτοτήτων, ιδεολογιών, στάσεων και συμπεριφορών, ώστε να είναι σε θέση να αναδεικνύουν τη σχέση της γλώσσας των κειμένων με ποικίλες κοινωνικές συνθήκες και ιδεολογίες και να προσεγγίζουν κριτικά αυτές τις σχέσεις.

✓ Να κατανοήσουν ότι η νέα ελληνική, όπως και κάθε ζωντανή γλώσσα, χαρακτηρίζεται από γεωγραφική και κοινωνική ποικιλότητα, η οποία χρησιμοποιείται από τους/τις χρήστες της για την κωδικοποίηση κοινωνικών και πολιτισμικών νοημάτων, ώστε να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν δημιουργικά την ποικιλότητα και να αποτιμούν τον κοινωνικοπολιτισμικό της ρόλο.

✓ Να αξιοποιούν ως μέρος του γλωσσικού τους κεφαλαίου την προϋπάρχουσα ή αναδυόμενη γνώση διαλέκτων, κοινωνικών ποικιλιών ή και άλλων γλωσσών από τις τοπικές τους κοινότητες και να τις αντιπαραβάλλουν συστηματικά και κριτικά με την πρότυπη ποικιλία, τόσο ως προς τη γλωσσική όσο και ως προς την υφολογική, επικοινωνιακή και κοινωνική τους διάσταση (ως μέσα δόμησης εναλλακτικών νοημάτων, κειμενικών ειδών, ταυτοτήτων κτλ.).

✓ Να κατανοήσουν ότι τα κειμενικά είδη και η γλωσσική τους μορφή αποτελούν προϊόντα κοινωνικών παραγόντων και σχέσεων εξουσίας μεταξύ των επικοινωνούντων, δηλαδή ότι δεν είναι τυπολογικά σταθερές και αναλλοίωτες κατηγορίες, αλλά ότι μετασχηματίζονται ιστορικά αλλά και συγχρονικά ανάλογα με τις επικοινωνιακές ανάγκες της εκάστοτε κοινότητας αλλά και στη βάση οικονομικών, πολιτικών και πολιτισμικών αλλαγών.

✓ Να κατανοήσουν ότι ο προφορικός και ο γραπτός λόγος δεν είναι απόλυτα οριοθετημένες και ομοιόμορφες γλωσσικές μορφές, αλλά χαρακτηρίζονται από γλωσσική και κειμενική ποικιλότητα, ώστε να χειρίζονται τις δύο αυτές μορφές ανάλογα με τις αναδυόμενες απαιτήσεις της περίπτωσης επικοινωνίας.

✓ Να κατανοήσουν ότι ο λόγος των κειμένων που αναδύονται μέσα από τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των πολυμέσων είναι λόγος που διαφέρει ως προς τα χαρακτηριστικά του από τον καθημερινό προφορικό και γραπτό λόγο, ώστε να είναι σε θέση να τον αναγνωρίζουν, να τον αξιολογούν και να τον χρησιμοποιούν.

✓ Να κατανοήσουν ότι εκτός από τα προφορικά και γραπτά κείμενα υφίστανται και υβριδικά κειμενικά είδη, τα οποία χρησιμοποιούνται σε ορισμένες περιπτώσεις καθημερινής επικοινωνίας κυρίως μέσω των ΤΠΕ, ώστε να είναι σε θέση να τα αναγνωρίζουν ως τέτοια και να τα χρησιμοποιούν σε αναγνωρίσιμες επικοινωνιακές περιστάσεις και σε επικοινωνιακές περιστάσεις που αναδύονται.

✓ Να κατανοήσουν ότι ο υψηλός βαθμός συνθετότητας είναι χαρακτηριστικό πλέον σε κάθε τομέα της κοινωνίας, άρα και στην εκπαίδευση.

✓ Να κατανοήσουν ότι οι ΤΠΕ μέσω των αλληλεπιδραστικών περιβαλλόντων που προσφέρουν, τους δίνουν τη δυνατότητα να γίνουν κοινωνοί και μέτοχοι στο σύγχρονο κόσμο.

✓ Να κατανοήσουν ότι η γλώσσα κατέχει μεν κεντρική θέση στην πρόσληψη της πραγματικότητας και στην επικοινωνία, αλλά ότι και άλλα σημειωτικά συστήματα όπως οι εικόνες, τα γραφήματα, τα σύμβολα, τα διαγράμματα κι άλλα οπτικά σύμβολα παίζουν κι αυτά σημαντικό ρόλο.

- ✓ Να κατανοήσουν και να αποδεχτούν τα εργαλεία του ιστού δεύτερης γενιάς (web.2.0) ως μια πρακτική του ψηφιακού γραμματισμού, η οποία συνδυάζει τη λεκτική με την οπτική παράμετρο.
- ✓ Να κατανοήσουν πως τόσο η κατανόηση όσο και η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου μπορούν να υποστηριχτούν από εργαλεία web2.0 παρεμβαίνοντας υποβοηθητικά στην καλλιέργεια της ΝΕ.
- ✓ Οι νέοι μαθητές και μαθήτριες που ανήκουν στη γενιά του διαδικτύου και έχουν εξοικειωθεί με αλληλεπιδραστικά μέσα, να μεταφέρουν τις δεξιότητες αυτές στη μάθηση.
- ✓ Να δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να επιλέγουν το εργαλείο web2.0 που αυτοί επιθυμούν για να επικοινωνήσουν κι έτσι η γλωσσική διδασκαλία να αποτελέσει μια επικοινωνιακή πράξη. (Οι ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες (wikis), οι ιστοσελίδες/τα ιστολόγια (weblogs/blogs), τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social networking), οι ψηφιακές πλατφόρμες που φιλοξενούν λογισμικά και δραστηριότητες αποτελούν μια ψηφιακή εφαρμογή χρήσης και διδασκαλίας της γλώσσας.)
- ✓ Να κατανοήσουν ότι κάθε επικοινωνιακό συμβάν διαμορφώνεται από διάφορους επικοινωνιακούς παράγοντες (σκοπός, πομπός, δέκτης, κοινωνικό πλαίσιο, θεσμοθετημένες κοινωνικές πρακτικές, σχέσεις ισότητας, ανισότητας, αυθεντίας, αλληλεγγύης μεταξύ των συμμετεχόντων, παγιωμένες ή μη γλωσσικές και κειμενικές πρακτικές κτλ.), ώστε να είναι σε θέση να τους ανακαλύπτουν, να τους κατονομάζουν και να εξηγούν το ρόλο τους.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι κατανόηση σημαίνει ικανότητα εντοπισμού όχι μόνο των δηλούμενων αλλά και των υπο-δηλούμενων νοημάτων ενός κειμένου μέσω επανορθωτικών διαδικασιών, για να γεφυρώνουν τα χάσματα συνοχής του κειμένου· κατ' επέκταση να συνειδητοποιήσουν ότι κατανόηση σημαίνει στάση «κριτικού αναγνώστη» απέναντι στις ιδέες του κειμένου και την οργάνωσή τους.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η κατανόηση ενός κειμένου απαιτεί εκ μέρους του αναγνώστη γνώσεις για τον κόσμο (καταστάσεις, κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες, συμβάσεις και αξίες, συμπεριφορές οργανωμένες σε γνωστικά σχήματα), γνώσεις για τη γλώσσα και συγκεκριμένα τους κειμενογλωσσολογικούς μηχανισμούς που καθιστούν το κείμενο μια ενότητα λόγου με επικοινωνιακό, λειτουργικό χαρακτήρα και γνωστικές δεξιότητες για την παρακολούθηση της σκέψης.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου αποτελεί μια διαδικασία συνεργατική και δημιουργική, ώστε να είναι σε θέση να επανασχεδιάζουν, να σχολιάζουν και να αξιολογούν τον παραγόμενο λόγο τους.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η ανάγνωση και η γραφή είναι κοινωνικοπολιτισμικές και κοινωνιογνωσιακές δραστηριότητες κατασκευής νοήματος και επίλυσης προβλήματος.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η κατανόηση και η παραγωγή κειμένου ως κοινωνιογνωσιακές δραστηριότητες μοιράζονται κοινές γνωστικές διαδικασίες και υπόκεινται στους ίδιους κειμενικούς και περικειμενικούς περιορισμούς.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η αναγνωστική δραστηριότητα είναι διαδικασία ανάλυσης και η παραγωγή διαδικασία σύνθεσης, όμως και οι δύο είναι πλευρές μιας ενιαίας δραστηριότητας, της επικοινωνίας.
- ✓ Να χρησιμοποιούν το γραπτό λόγο ως ένα μέσο στοχασμού και αναστοχασμού καθώς και ανάπτυξης των μεταγνωσιακών δεξιοτήτων τους.
- ✓ Να αποκτήσουν επίγνωση της δηλωτικής, της διαδικασιακής και της πλαισιοθετημένης γνώσης που είναι αναγκαία κατά τη σύνθεση ενός εκτεταμένου επικοινωνιακού κειμένου.

- ✓ Να κατανοήσουν στην κατεύθυνση ενός πολυτροπικού γραμματισμού τη σχέση οπτικού και λεκτικού γραμματισμού.
- ✓ Να κατακτήσουν τις αναγκαίες στρατηγικές για την κατανόηση και παραγωγή κειμένων, όπως: κατανόηση άγνωστων λέξεων από τα συμφραζόμενα, περίληψη βασικών σημείων του κειμένου, χρήση γραφικών οργανωτών κτλ.

Όσον αφορά την προσωπική και κοινωνική τους ζωή επιδιώκεται:

- ✓ Να κατανοήσουν ότι η κατανόηση και παραγωγή κειμένων αποτελούν κοινωνικές πράξεις με την αντίστοιχη βαρύτητα και το ρόλο που έχουν όλες οι κοινωνικές πράξεις, ώστε να είναι σε θέση να τις αντιμετωπίζουν ως τέτοιες.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η επικοινωνία αποτελεί μια διαδικασία κατά την οποία ανταλλάσσονται διαφορετικές γνώσεις, στάσεις και ιδεολογίες, ώστε να είναι σε θέση να τις διαπραγματεύονται με σεβασμό στην προσωπικότητα των συνομιλητών και συνομιλητριών τους.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η παραγωγή λόγου αποτελεί προϊόν συνεργασίας, ώστε να είναι σε θέση να συνεργάζονται ισότιμα και δημοκρατικά για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των επικοινωνιακών καταστάσεων.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας διαδραματίζουν το ρόλο μεταφοράς και μετάδοσης μηνυμάτων, ώστε να είναι σε θέση να προσλαμβάνουν τα νοήματα ως προϊόντα διαμεσολάβησης.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι οι διαφορετικές γλώσσες και διάλεκτοι αποτελούν γλωσσικές μορφές που μεταφέρουν διαφορετικές κουλτούρες και συμπεριφορές από τη δική τους, ώστε να είναι σε θέση να τις βλέπουν ως ισότιμες με τη γλώσσα τους, αλλά διαφορετικές, και να αποδέχονται τα νοήματα και την προσωπικότητα των ατόμων που παράγουν αυτά τα νοήματα.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι στο σύγχρονο κόσμο κυρίαρχος τρόπος μάθησης είναι ο διερευνητικός, ώστε να είναι σε θέση να λειτουργούν ως ερευνητές και ερευνήτριες και να αποκτούν πρόσβαση σε πρακτικές γραμματισμού εκτός σχολείου.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι οι ΤΠΕ αποτελούν φορείς γνώσης και πληροφόρησης, ώστε να προσπαθήσουν να πλοηγούνται σε έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές και να αποκτήσουν δεξιότητες παραγωγής λόγου με τη βοήθεια εφαρμογών της σύγχρονης τεχνολογίας (εργαλεία επικοινωνίας, συνεργασίας, κοινωνικής δικτύωσης, μάθηση μέσω διαδικτύου κτλ.).

1. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Βασικά θέματα / Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ & ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν την ποικιλία των λόγων ακρόασης ενός κειμένου (λ.χ. ενημέρωση για συμβάντα ή για απόψεις, άσκηση κριτικής, ψυχαγωγία, διαμόρφωση κοινωνικών σχέσεων και ταυτοτήτων κτλ.). ✓ Καλλιεργούν σταδιακά διαφορετικές στρατηγικές κατανόησης του προφορικού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου, συσχέτισμός με το καταστασιακό περιβάλλον κτλ.). ✓ Κάνουν αρχικές υποθέσεις σχετικά με το σκοπό και το θέμα του κειμένου. ✓ Εντοπίζουν την πολυφωνικότητα των κειμένων και κατανοούν τη διαφορετική οπτική γωνία διαφόρων ομιλητών και ομιλητριών σε περιστάσεις διαλόγου. ✓ Κάνουν αρχικές υποθέσεις σχετικά με το πλαίσιο επικοινωνίας και την κοινωνική σχέση όσων συμμετέχουν. ✓ Συνειδητοποιούν τη σχέση των παραπάνω με τη μορφή του παραγόμενου κειμένου και την οργάνωσή του. 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το σχολείο μας ✓ Η φύση ✓ Η προστασία του περιβάλλοντος ✓ Διατροφή ✓ Το θέατρο ✓ Ο κινηματογράφος ✓ Ο αθλητισμός ✓ Ο τόπος μου ✓ Ο εαυτός μου ✓ Ραδιόφωνο, τηλεόραση ✓ Διαδίκτυο <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Καθημερινοί διάλογοι που αφορούν αναζήτηση πληροφορίας, παροχή βοήθειας, επεξήγηση, περιγραφή κτλ. ✓ Καθημερινοί ή επίσημοι διάλογοι μεταξύ φιλικών ή μη προσώπων ✓ Τηλεφωνικές συνομιλίες ✓ Ομιλίες, διαλέξεις ✓ Συνεντεύξεις, τηλεοπτικές εκπομπές ✓ Πολυτροπικά κείμενα (π.χ. διαφημίσεις) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες φέρνουν στην τάξη προφορικά κείμενα από διαφορετικά κειμενικά είδη σχετικά με ορισμένο θέμα και το επεξεργάζονται από τη διαφορετική σκοπιά κάθε κειμένου. ✓ Δημιουργούνται στην τάξη συνθήκες προβληματικής κατάστασης (π.χ. θέλουμε να μάθουμε πώς να προφυλαχτούμε από μια επιδημία γρίπης και ζητούμε τη γνώμη ενός ειδικού, θέλουμε να μάθουμε πού βρίσκεται ένα κτήριο και ζητούμε οδηγίες προσανατολισμού), για την επίλυση των οποίων οι μαθητές και οι μαθήτριες πρέπει να ανατρέξουν σε προφορικά κείμενα. ✓ Αναζήτηση συνομιλιών στους ηλεκτρονικούς φακέλους (e-portfolios) σχολικών δικτύων, παρακολούθηση μιας τηλεδιάσκεψης (web-conference), μιας online συζήτησης που γίνεται σε ένα άλλο σχολείο ή σε μια άλλη τάξη και σχολιασμός τους. ✓ Αναζήτηση στο διαδίκτυο βιντεοσκοπημένων διαλόγων, επεξεργασία τους στην τάξη και κατάταξη σε κειμενικά είδη με βάση το είδος της πληροφορίας, την προθετικότητα, το ύφος. ✓ Εντοπισμός, σε διαφορετικά προφορικά κείμενα, του πλαισίου επικοινωνίας και της κοινωνικής σχέσης όσων συμμετέχουν (λ.χ. φιλική συ- 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i>. Για τα βασικά θέματα: τα κείμενα από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του εγχειριδίου. Για τη θεωρία και τις δραστηριότητες:</p> <p>Ενότητα 1 (Προφορικός και γραπτός λόγος), Ενότητα 2 (Περιστάσεις επικοινωνίας), Ενότητα 3 (Είδη λόγου: περιγραφή, αφήγηση κτλ.) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, κεφάλαια για την κλίση ουσιαστικών, επιθέτων και ρημάτων (ενδεικτικά)</p> <p>Λογισμικό <i>Νέα λογομάθεια</i>, ενότητα «Περί γλώσσας» (προφορικός και γραπτός λόγος) (ενδεικτικά)</p>

<p>νωση πληροφορίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναγνωρίζουν διαφορετικού τύπου επικοινωνιακές στρατηγικές που χρησιμοποιεί ο συνομιλητής/η συνομιλήτρια, π.χ. αναδιατύπωση, αυτοδιόρθωση, παράφραση, διακοπές, επικαλύψεις κτλ. ✓ Αναγνωρίζουν τις μορφοσυντακτικές και λεξιλογικές επιλογές που διαμορφώνουν το ύφος του συνομιλητή και της συνομιλήτριας. ✓ Εντοπίζουν φωνολογικές, μορφολογικές και συντακτικές πολυτυπίες σε διαφορετικά είδη προφορικού κειμένου. ✓ Αναγνωρίζουν τη συμβολή ορισμένων παραγωγιστικών και εξωγλωσσικών στοιχείων στη διαμόρφωση του μηνύματος ανάλογα με το καταστασιακό πλαίσιο. ✓ Εντοπίζουν και αξιολογούν ορισμένα στοιχεία γλωσσικής ποικιλότητας (γεωγραφικής και κοινωνικής) και τον υφολογικό/επικοινωνιακό τους ρόλο στον προφορικό λόγο). ✓ Αξιολογούν το περιεχόμενο (θέμα) και τη μορφή (γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές, βαθμός συνοχής και συνεκτικότητας) του υπό ακρόαση κειμένου σε σχέση με τις προσδοκίες που δημιουργεί το πλαίσιο της επικοινωνίας. ✓ Ερμηνεύουν και αξιολογούν την προθετικότητα του (συν)ομιλητή και της (συν)ομιλήτριας και την κοινωνική ταυτότητα την οποία προβάλλει με βάση το περιεχόμενο και τη μορφή του λόγου του/της, καθώς και τη χρήση συγκεκριμένων γραμματικών και λεξιλογικών επιλογών. ✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία διαφορετικών ειδών προφορικού λόγου. ✓ Ερμηνεύουν τις συγκεκριμένες γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές του ομιλητή και της ομιλήτριας ανάλογα με την προθετικότητά του/της. 		<p>νομιλία, συνομιλία σε επίσημο πλαίσιο με συνομιλητές που κατέχουν διαφορετικό βαθμό εξουσίας/αυθεντίας ή βρίσκονται σε ισότιμη σχέση/σχέση αλληλεγγύης ή οικειότητας, π.χ. μαθητής-καθηγητής, γιατρός-ασθενής, παρέα ...).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Καταγραφή μονοτροπικών και πολυτροπικών προφορικών κειμένων και αποτίμηση της επίδρασης παραμέτρων καταστασιακού τύπου (π.χ. σχέσεις μεταξύ συνομιλητών και συνομιλητριών) στη μορφή του παραγόμενου κειμένου (ποσότητα και οργάνωση πληροφορίας, γλωσσική ποικιλία, ύφος, διακοπή του λόγου του συνομιλητή και της συνομιλήτριας, αλληλοεπικαλύψεις, ένταση φωνής, επιτονισμός κτλ.). ✓ Συσχετισμός φαινομένων πολυτυπίας με το κειμενικό είδος και τις περιστάσεις. ✓ Συζητήσεις στην τάξη σε σχέση με τις γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές του ομιλητή και της ομιλήτριας (π.χ. χρήση παθητικής φωνής αντί ενεργητικής, όπως διαπιστώθηκε ότι αντί διαπίστωσα ότι, χρήση συνώνυμων λέξεων όπως αξιοποίηση αντί εκμετάλλευση κτλ.). ✓ Οι μαθητές οι μαθήτριες παρακολουθούν (συν)ομιλητές και συνομιλήτριες και εστιάζουν στα παραγωγιστικά και εξωγλωσσικά στοιχεία (στον τόνο της φωνής, τη μιμόγλωσσα, τις περιστάσεις ...). Διατυπώνουν τα ίδια λόγια με άλλο τόνο και κινήσεις του σώματος. Καλούνται να εντοπίσουν ποια σημασία παίρνουν τα λόγια στις διαφορετικές περιπτώσεις (το ίδιο ισχύει και για βιντεοσκοπημένες συζητήσεις). ✓ Επεξεργασία στην τάξη διαφορετικών τύπων ερωτήσεων (συνολικής κατανόησης, αναζήτησης συγκεκριμένης πληροφορίας, ερμηνείας του κειμένου, ρητορικές ερωτήσεις) οι οποίες αφορούν προφορικά κείμενα που άκουσαν οι μαθητές και 	<p>Κείμενα που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες:</p> <p>μαγνητοφωνημένα ή βιντεοσκοπημένα προφορικά κείμενα, συναφή με τα βασικά θέματα, από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, το διαδίκτυο ή άλλες πηγές</p>
--	--	---	---

		<p>οι μαθήτριες. Ταξινόμηση των ερωτήσεων.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Επεξεργασία διαφημίσεων και αξιολόγηση της επίδρασης συγκεκριμένων λεξιλογικών και γραμματικών επιλογών στην επιτυχία ή μη της διαφήμισης καθώς και της χρήσης πολυτροπικών στοιχείων. ✓ Παρακολούθηση διαλέξεων από ειδικούς, είτε ζωντανά είτε σε βίντεο για θέματα που τους αφορούν, διαμόρφωση κριτηρίων αξιολόγησης, καταγραφή με μορφή διαγραμμάτων και με βάση αυτά αξιολόγηση των ομιλητών και ομιλητριών. ✓ Προβολή στο διαδραστικό πίνακα ή σε τηλεόραση ή υπολογιστή διάφορων βίντεο με διάλογο πάνω σε θέματα της καθημερινότητας, σχολιασμός στην τάξη παραγόντων που δημιουργήσαν πρόβλημα στην επικοινωνία και αξιολόγηση των στρατηγικών που χρησιμοποιήθηκαν για να διασφαλιστεί η επικοινωνία. ✓ Υπόδυση ρόλων οι οποίοι έχουν ανατεθεί στους μαθητές και στις μαθήτριες μέσα από ηλεκτρονικές συλλογές υλικού που έχουν διανεμηθεί από τους εκπαιδευτικούς. ✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες ακούνε συνομιλητές να αλληλεπιδρούν, σε διαφορετικά επικοινωνιακά πλαίσια, πάνω στο ίδιο θέμα. Καλούνται να εντοπίσουν τις διαφορές στο ύφος του προφορικού λόγου και τον τρόπο διαπραγμάτευσης του θέματος στα διαφορετικά πλαίσια. 	
--	--	--	--

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Επιλέγουν τι θα ακούσουν με βάση τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους και αναπτύσσουν διαφορετικές στρατηγικές ακρόασης (συνολική ακρόαση, κατανόηση σκοπών, αναζήτηση συγκεκριμένης πληροφορίας κτλ.). ✓ Εντοπίζουν το πλαίσιο επικοινωνίας, την οπτική γωνία και τους κοινωνικούς ρόλους όσων συμμετέχουν, καθώς και τη μεταξύ τους κοινωνική απόσταση/ισότητα/οικειότητα /αλληλεγγύη κτλ. ✓ Αντιλαμβάνονται πώς τα διαφορετικά κειμενικά είδη του προφορικού λόγου συσχετίζονται με το πλαίσιο επικοινωνίας. ✓ Εντοπίζουν τους γλωσσικούς μηχανισμούς που χρησιμοποιεί ο συνομιλητής και η συνομιλήτριά τους. ✓ Διακρίνουν τα γλωσσικά και υφολογικά χαρακτηριστικά διαφορετικών κειμενικών ειδών του προφορικού λόγου (ποσότητα και οργάνωση πληροφορίας, γραμματικές, λεξιλογικές και υφολογικές επιλογές) και τη σχέση τους με το πλαίσιο επικοινωνίας και το κειμενικό είδος. ✓ Κατανοούν αν ένα προφορικό κείμενο είναι συνεκτικό ή όχι, εντοπίζουν βασικούς δείκτες κειμενικής συνοχής και αξιολογούν το βαθμό συνεκτικότητας ανάλογα με τις συμβάσεις του προφορικού κειμενικού είδους. ✓ Εντοπίζουν τα παραγλωσσικά στοιχεία που χρησιμοποιεί ο ομιλητής και η ομιλήτρια και ερμηνεύουν τον επικοινωνιακό τους ρόλο. ✓ Ερμηνεύουν τη συμβολή των παραπάνω στην κατασκευή της συνομιλιακής και κοινωνικής ταυτότη- 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το διαδίκτυο ✓ Τα ΜΜΕ ✓ Ο καβγάς ✓ Τα ταξίδια ✓ Η οικογένεια ✓ Η φιλία ✓ Εργασία-ανεργία ✓ Καθημερινή ζωή ✓ Αειφόρος ανάπτυξη ✓ Το διάστημα κτλ. ✓ Συγκοινωνιακά μέσα ✓ Η επικοινωνία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Τηλεοπτικές εκπομπές ✓ Προφορικές συνεντεύξεις ✓ Ρεπορτάζ ✓ Διαφημίσεις ✓ Τηλεφωνικές συνδιαλέξεις ✓ Καθημερινοί ή επίσημοι διάλογοι μεταξύ φιλικών ή μη προσώπων ✓ Ομιλίες ✓ Διαλέξεις ✓ Συνεντεύξεις 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Παρακολούθηση βιντεοσκοπημένων ομιλιών ή συζητήσεων σε σχολικά ιστολόγια και αναζήτηση παρόμοιων προφορικών κειμένων στους ηλεκτρονικούς φακέλους άλλων σχολείων. ✓ Παρακολούθηση και σύγκριση διαφορετικών ειδών προφορικών κειμένων (συνεντεύξεις, ρεπορτάζ, ομιλίες, συζητήσεις κτλ.) που αντλήθηκαν από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο ή το διαδίκτυο και αποτίμηση των λειτουργιών τους. ✓ Παρακολούθηση ζωντανών ή βιντεοσκοπημένων συζητήσεων, αναζήτηση της κοινωνικής ταυτότητας και της προθετικότητας των συνομιλητών και διατύπωση κρίσεων για την πειστικότητα των επιχειρημάτων. ✓ Παρακολούθηση εκπομπών με κοινωνικά θέματα που περιλαμβάνουν ρεπορτάζ, ομιλίες-διαλέξεις και συζητήσεις και παρατήρηση των παραγλωσσικών και συγκεκριμενικών στοιχείων που χρησιμοποιούν οι ομιλητές και οι ομιλήτριες, συσχέτιση των στοιχείων με την ηλικία, το κύρος, την ιδιότητα κτλ. ✓ Περιήγηση σε έναν τουριστικό προορισμό μέσα από τηλεοπτικές εκπομπές (ντοκιμαντέρ, διαφημιστικά βίντεο κτλ.) και διαδικτυακούς τόπους, αναγνώριση των επικοινωνιακών στόχων και αποτίμηση αποτελεσμάτων. ✓ Συμμετοχή σε παιχνίδια ρόλων με πολιτιστικά θέματα (ήθη και έθιμα μιας περιοχής κτλ.). Οι αλλόγλωσσοι μαθητές και οι αλλόγλωσσες μαθήτριες μπορούν να αναζητήσουν προφορικά κείμενα στα ελληνικά για τη χώρα προέλευσής τους και έτσι να δοθούν διαπολιτισμικές προεκτάσεις στις δραστηριότητες. 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου</i>.</p> <p>Για τα βασικά θέματα: τα κείμενα από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του εγχειριδίου. Για τη θεωρία και τις δραστηριότητες:</p> <p>Ενότητα 5 (Οργάνωση περιγραφής και αφήγησης), Ενότητα 8 (Αξιολόγηση επιχειρημάτων) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 5^ο κεφ., 2.2.β (προφορικά κειμενικά είδη), σ. 100, 135 (κειμενικοί δείκτες) (ενδεικτικά)</p> <p>Λογισμικό <i>Νέα λογομάθεια</i>, ενότητα «Περί γλώσσας» (παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία) (ενδεικτικά)</p> <p>Κείμενα που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες:</p> <p>μαγνητοφωνημένα ή βιντε-</p>

<p>τας του ομιλητή και της ομιλήτριας.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αξιολογούν το βαθμό εξάρτησης των κειμένων από εξωγλωσσικά και συγκειμενικά χαρακτηριστικά ανάλογα με τις συμβάσεις του προφορικού κειμενικού είδους. ✓ Παρακολουθούν την επιχειρηματολογία σε μια συζήτηση και κρίνουν την αποτελεσματικότητα των επιχειρημάτων καθώς και των γλωσσικών μέσων που χρησιμοποιήθηκαν. ✓ Εντοπίζουν υπόρρητες πληροφορίες σχετικά με ιδεολογικές και κοινωνικές στάσεις και απόψεις των ομιλητών και ομιλητριών. ✓ Αντιλαμβάνονται τις βασικές διαφορές μεταξύ προφορικότητας και γραφής. ✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία διαφόρων ειδών προφορικού λόγου. 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Παρακολούθηση εκπαιδευτικών εκπομπών. Οι μαθητές και οι μαθήτριες κρατούν σημειώσεις και μετασχηματίζουν τα πολυτροπικά κείμενα σε μονοτροπικά, όπου περιγράφουν με συντομία το θέμα της εκπομπής, ή σε δικά τους πολυτροπικά γραπτά κείμενα, όπου καταγράφουν τις εντυπώσεις τους από τα βίντεο. ✓ Ακρόαση σκηνών διασκέδασης που έζησαν οι μαθητές και οι μαθήτριες με τους φίλους και τις φίλες τους. Μετά από διαδοχικές περιγραφές, οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να κρίνουν ποια ομάδα τα πήγε καλύτερα αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα του προφορικού λόγου, τη συνοχή του, την κατάλληλη χρήση παραγλωσσικών στοιχείων κτλ. ✓ Αναγνώριση της λειτουργίας των γραμματικών επιλογών (π.χ. επιλογή κλιτικών τύπων από ένα πεδίο πολυτυπιών, βαθμός συντακτικής πολυπλοκότητας) και δεικτών συνοχής και σχολιασμού σε διαφορετικά προφορικά κείμενα και κειμενικά είδη. ✓ Αναγνώριση των λεξιλογικών επιλογών, π.χ. στη χρήση λόγιων/λαϊκών, παράγωγων και σύνθετων λέξεων, σε διαφορετικά προφορικά κείμενα και κειμενικά είδη και αποτίμηση της λειτουργικότητάς τους. ✓ Ακρόαση δύο διαφορετικών προφορικών κειμένων με το ίδιο θέμα και αναζήτηση των ομοιοτήτων και των διαφορών που υπάρχουν στην κατασκευή και την πρόσληψη του μηνύματος. ✓ Επεξεργασία διαλόγου με θέμα την αφήγηση ενός συμβάντος και συλλογική αξιολόγηση του προφορικού λόγου του αφηγητή ως προς την αποτελεσματικότητά, την ακρίβεια, τη συνοχή κτλ. ✓ Ατομικές και ομαδικές έρευνες μικρής εμβέλειας με υποστήριξη υπολογιστή. 	<p>οσκοπημένα προφορικά κείμενα, συναφή με τα βασικά θέματα, από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, το διαδίκτυο ή άλλες πηγές</p>
---	--	---	--

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναπτύσσουν στρατηγικές ακρόασης σε συνδυασμό με τα ενδιαφέροντά τους, τις ανάγκες τους και τους σκοπούς της ακρόασης. ✓ Αξιοποιούν τις γνώσεις τους για το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο του προφορικού κειμένου, ώστε να διατυπώσουν προκαταρκτικές υποθέσεις σχετικά με το θέμα και τους στόχους του. ✓ Εντοπίζουν το πλαίσιο επικοινωνίας και τους κοινωνικούς ρόλους όσων συμμετέχουν καθώς και τη μεταξύ τους κοινωνική απόσταση / ισότητα/οικειότητα / αλληλεγγύη κτλ. ✓ Κατανοούν τις διαφορές μεταξύ προφορικών κειμενικών ειδών και τους τρόπους με τους οποίους αυτές συσχετίζονται με κοινωνικοπολιτισμικούς παράγοντες και το πλαίσιο επικοινωνίας. ✓ Διακρίνουν την προθετικότητα και το ύφος του συνομιλητή και της συνομιλήτριας με βάση μορφολογικούς, λεξιλογικούς και παραγλωσσικούς δείκτες. ✓ Αναγνωρίζουν τα συγκεκριμένα και εξωγλωσσικά στοιχεία που χρησιμοποιεί ο ομιλητής και η ομιλήτρια. ✓ Διακρίνουν τη μεταφορική ή κυριολεκτική χρήση της γλώσσας και τη συσχετίζουν με την προθετικότητα του ομιλητή και της ομιλήτριας. ✓ Αξιολογούν τις πληροφορίες και τα επιχειρήματα του συνομιλητή και της συνομιλήτριας τους και εντοπίζουν τα γλωσσικά στοιχεία που κάνουν το λόγο του/της αποτελεσματικό. ✓ Χρησιμοποιούν ανάλογες επικοινωνιακές στρατηγικές με εκείνες του συνομιλητή και της συνομι- 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το θέατρο ✓ Το τραγούδι ✓ Οι γλώσσες του κόσμου ✓ Η Ελλάδα ✓ Η Ευρώπη και η Ευρωπαϊκή Ένωση ✓ Η ειρήνη και ο πόλεμος ✓ Οικουμενικές αξίες ✓ Παρελθόν και μέλλον ✓ Η τέχνη ✓ Σύγχρονη τεχνολογία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Διαλέξεις ✓ Ραδιοφωνικές εκπομπές ✓ Επίσημες ομιλίες ✓ Θεατρικά έργα ✓ Προφορικά κείμενα που συνδυάζουν διάφορους τρόπους (πολυτροπικά) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Προσεκτική παρακολούθηση μιας διάλεξης ή συζήτησης για ένα θέμα και άντληση συγκεκριμένων πληροφοριών (στόχοι, προσωπικές απόψεις των ομιλητών, ορισμένες πληροφοριακές πτυχές κτλ.). ✓ Ακρόαση ραδιοφωνικών εκπομπών, επίσημων ομιλιών, ελληνικών τραγουδιών κτλ. και επισήμανση των γλωσσικών στοιχείων και μηχανισμών που αξιοποιεί ο πομπός. ✓ Παρακολούθηση τηλεδιασκέψεων ή βιντεοσκοπημένων διαλόγων στο διαδίκτυο (σε ιστολόγια, ηλεκτρονικούς φακέλους σχολικών δικτύων κτλ.), εντοπισμός της επιχειρηματολογίας, των σκοπών και των μέσων και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους. ✓ Εντοπισμός μορφολογικών, λεξιλογικών και παραγλωσσικών στοιχείων (π.χ. επιλογή κλιτικών τύπων, συνδετικών λέξεων, λόγιων ή λαϊκών λέξεων, παράταξης ή υπόταξης, επιτονικές καμπύλες, στοιχεία γεωγραφικής και κοινωνιογλωσσικής ποικιλότητας κτλ.) που φανερώνουν την προθετικότητα του συνομιλητή και της συνομιλήτριας σε προφορικά κείμενα διαφόρων ειδών. ✓ Συσχετισμός των μορφολογικών/λεξιλογικών/συγκεκριμένων/ παραγλωσσικών στοιχείων των ομιλητών και ομιλητριών με την κοινωνική ταυτότητα/ιδιότητά τους και το βαθμό αποδοχής αυτών των στοιχείων από μια κειμενική κοινότητα. ✓ Αναγνώριση της λειτουργίας των παραγλωσσ- 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου</i>. Για τα βασικά θέματα: τα κείμενα από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του εγχειριδίου. Για τη θεωρία και τις δραστηριότητες:</p> <p>Ενότητα 2 (Κριτική αποτίμηση), Ενότητα 3 (Κυριολεξία και μεταφορά), Ενότητα 4 (Συνώνυμα και αντίθετα) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 4^ο κεφ., 2.3 (σημασίες των λέξεων), 5^ο κεφ., 2.2-2.3 (κειμενικά είδη-υπολογία) (ενδεικτικά)</p> <p>Λογισμικό <i>Νέα λογομάθεια</i>, ενότητες 2 και 4 (συνώνυμα, αντώνυμα), 5 (κυριολεξία και μεταφορά) (ενδεικτικά)</p> <p>Κείμενα που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες:</p> <p>μαγνητοφωνημένα ή βιντεοσκοπημένα προφορικά</p>

<p>λήτριάς τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αξιολογούν προφορικά κείμενα ως προς το βαθμό καταλληλότητας και αποδοχής τους από μια κειμενική κοινότητα. ✓ Εντοπίζουν και αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία ποικίλων προφορικών κειμενικών ειδών. ✓ Εντοπίζουν υπόρρητα μηνύματα, οπτικές γωνίες, στάσεις και ιδεολογικά στοιχεία με βάση το περιεχόμενο και το ύφος του προφορικού λόγου. ✓ Αποτιμούν συνολικά το λόγο του συνομιλητή και της συνομιλητριάς τους. 		<p>σικών και εξωγλωσσικών επιλογών (τόνος φωνής, κινήσεις, εκφράσεις του προσώπου) που χρησιμοποιεί ο συνομιλητής και η συνομιλήτρια συμπληρωματικά με τις γλωσσικές επιλογές του/της.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εντοπισμός κυριολεξίας και μεταφοράς σε διαφορετικούς τύπους προφορικών κειμένων και αιτιολόγηση της χρήσης τους. ✓ Αναγνώριση ρητορικών σχημάτων σε επιλεγμένα προφορικά κείμενα και ανάλυση της λειτουργίας και της αποτελεσματικότητάς τους. ✓ Εντοπισμός των θέσεων και των επιχειρημάτων των ομιλητών και ομιλητριών και αξιολόγηση της καταλληλότητας και της πειστικότητάς τους. ✓ Εντοπισμός χαρακτηριστικών του γραπτού λόγου σε ορισμένα προφορικά κείμενα (π.χ. πολύπλοκη σύνταξη) και αποτίμηση της λειτουργίας τους. ✓ Σύγκριση προφορικών κειμένων με βάση τον τρόπο κατασκευής και το δίαυλο μετάδοσής τους (ραδιοφωνική ή τηλεοπτική εκπομπή, τηλεφωνική συνομιλία, διαδίκτυο κτλ.). ✓ Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας προφορικών κειμένων διάφορων τύπων σε σχέση με τους αποδέκτες και τις αποδέκτριές τους, με βάση τις στρατηγικές που χρησιμοποιήθηκαν. ✓ Εντοπισμός των κοινωνικών, ιδεολογικών και πολιτισμικών λειτουργιών ορισμένων προφορικών κειμενικών ειδών και συγκρίσεις μεταξύ των κειμενικών αυτών ειδών. 	<p>κείμενα, συναφή με τα βασικά θέματα, από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, το διαδίκτυο ή άλλες πηγές</p>
---	--	--	---

B. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Βασικά θέματα / Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΣΥΝΕΧΟΥΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Προσχεδιάζουν τα βασικά σημεία ενός προφορικού κειμένου και επιλέγουν το κατάλληλο κειμενικό είδος ανάλογα με το πλαίσιο επικοινωνίας. ✓ Αποφασίζουν ποια είναι τα ουσιώδη στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν στο λόγο τους. ✓ Κάνουν χρήση επικοινωνιακών στρατηγικών κατάλληλων για το εκάστοτε πλαίσιο επικοινωνίας. ✓ Επιλέγουν την κατάλληλη κειμενική δομή, περιεχόμενο, τρόπο οργάνωσης και παρουσίασης πληροφοριών. ✓ Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες για την περίπτωση γραμματικές δομές, γραμματικούς τύπους, λεξιλόγιο και μηχανισμούς κειμενικής συνοχής ανάλογα με το κειμενικό είδος και τις περιστάσεις της (συν)ομιλίας. ✓ Αξιοποιούν τη γεωγραφική ή κοινωνιογλωσσική ποικιλότητα ως μηχανισμό ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων και προθέσεων. ✓ Αναπροσαρμόζουν τα χαρακτηριστικά του λόγου τους ανάλογα με τη συνεισφορά των συνομιλητών τους, ή τις αντιδράσεις των ακροατών και ακροατριών τους αν παράγουν συνεχές κείμενο. 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το σχολείο μας ✓ Η φύση ✓ Η προστασία του περιβάλλοντος ✓ Διατροφή ✓ Το θέατρο ✓ Ο κινηματογράφος ✓ Ο αθλητισμός ✓ Ο τόπος μου ✓ Ο εαυτός μου ✓ Ραδιόφωνο, τηλεόραση ✓ Διαδίκτυο <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ομιλίες στο κοινό ✓ παρουσιάσεις βιβλίων ✓ αφηγήσεις συμβάντων ✓ παρουσιάσεις κινηματογραφικών έργων 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Προβολή στο διαδραστικό πίνακα ή στον υπολογιστή διαλόγων, οι οποίοι αξιολογούνται με βάση συγκεκριμένα κριτήρια που έχουν τεθεί εκ των προτέρων, και διατύπωση προτάσεων για τη βελτίωση του παραγόμενου λόγου. ✓ Συνομιλίες μέσω τηλεδιασκέψεων (web-conference), απομαγνητοφώνηση συνομιλιών, ανταλλαγή και δημοσιοποίησή τους σε ψηφιακά περιβάλλοντα. ✓ Αφηγήσεις ή περιγραφές των μαθητών και μαθητριών (π.χ. αθλητικών συμβάντων, ιστορικών μαχών κτλ.) από διαφορετικές σκοπιές με ανάλογες προσαρμογές στην οργάνωση της πληροφορίας και τα λεξικογραμματικά / παραγλωσσικά/εξωγλωσσικά μέσα. ✓ Διατύπωση εκφράσεων που, συνοδευόμενες από κατάλληλο τόνο και κινήσεις, μπορούν να δηλώνουν ειρωνεία, υπακοή, αντιπαράθεση κτλ. ✓ Επαναδιατύπωση μιας συνομιλίας με και χωρίς ενδείκτες προφορικότητας (ελλειπτικός λόγος, φατικά στοιχεία όπως <i>να πούμε, ξέρεις</i> κτλ.) και κατόπιν ερμηνεία και αξιολόγηση των διαφορών στο ύφος και στο επικοινωνιακό αποτέλεσμα. ✓ Πειραματισμοί με τη χρήση διαφορετικών επικοινωνιακών στρατηγικών (π.χ. επαναδιατύπωση, αναζήτηση διευκρινίσεων από τον συνομιλητή κτλ.) 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i>. Για τα βασικά θέματα: τα κείμενα από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του εγχειριδίου. Για τη θεωρία και τις δραστηριότητες:</p> <p>Ενότητα 1 (Προφορικός και γραπτός λόγος), Ενότητα 2 (Περιστάσεις επικοινωνίας), Ενότητα 3 (Είδη λόγου: περιγραφή, αφήγηση κτλ.) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, κεφάλαια για την κλίση ουσιαστικών, επιθέτων και ρημάτων (ενδεικτικά)</p> <p>Λογισμικό <i>Νέα λογομάθεια</i>, ενότητα «Περί γλώσσας» (προφορικός και γραπτός λόγος) (ενδεικτικά)</p> <p>Κείμενα που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθη-</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Χρησιμοποιούν παραγλωσσικά/εξωγλωσσικά στοιχεία (επιτονισμός, «γλώσσα σώματος» κτλ.) και τα (ανα)προσαρμόζουν ανάλογα με το κειμενικό είδος και το ✓ Αξιολογούν το ρόλο των γλωσσικών, παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών μέσων στην αποτελεσματικότητα των προφορικών κειμένων. ✓ Προβάλλουν την προσωπική τους θέση σε σχέση με ένα θέμα και την αντιπαραβάλλουν με αντίθετες απόψεις. ✓ Προβάλλουν διαφορετικές οπτικές γωνίες για ένα θέμα, αξιοποιώντας ποικίλα γλωσσικά μέσα και κειμενικές στρατηγικές. 		<p>μιλητή και τη συνομιλήτρια, αξιοποίηση του επικοινωνιακού πλαισίου).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Παιχνίδια ρόλων όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες, υποδύμενοι/-ες ομιλητές και ομιλήτριες με διαφορετικά κάθε φορά χαρακτηριστικά, συνειδητοποιούν με βιωματικό τρόπο την ποικιλία της εκφοράς του λόγου, ανάλογα με την πρόθεση των ομιλητών και το επικοινωνιακό πλαίσιο. ✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες επιχειρούν να πείσουν τον συνομιλητή και τη συνομιλήτριά τους για ένα ζήτημα της σχολικής ή της κοινωνικής ζωής, αξιοποιώντας τα γλωσσικά τους μέσα και τις επικοινωνιακές περιστάσεις του λόγου τους. ✓ Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας προφορικών πολυτροπικών κειμένων που συνδυάζουν λόγο και μουσική (ραδιοφωνικές εκπομπές, διαφημίσεις κτλ.). ✓ Σύγκριση προφορικών κειμένων με κριτήρια το περιεχόμενο και τη μορφή τους, τον τρόπο οργάνωσης των πληροφοριών και τη συνολική αποτελεσματικότητά τους σε δεδομένο επικοινωνιακό πλαίσιο. ✓ Σύγκριση μεταξύ προφορικών και γραπτών κειμένων και αναζήτηση των διαφορών τους ως προς τη γλωσσική μορφή, τα παραγλωσσικά στοιχεία, το επικοινωνιακό πλαίσιο κτλ. ✓ Αναζήτηση της οπτικής γωνίας διαφορετικών συνομιλητών και συνομιλητριών και των γλωσσικών μέσων με την οποία αυτή κωδικοποιείται. 	<p>τές/τριες:</p> <p>μαγνητοφωνημένα ή βιντεοσκοπημένα προφορικά κείμενα, συναφή με τα βασικά θέματα, από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, το διαδίκτυο ή άλλες πηγές</p>
---	--	--	---

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αποφασίζουν ποια είναι τα βασικά στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν, λαμβάνοντας υπόψη το κειμενικό είδος που θα χρησιμοποιήσουν και την κειμενική κοινότητα στην οποία απευθύνονται, και οργανώνουν αντίστοιχα τον λόγο τους. ✓ Καλλιεργούν διαφορετικές στρατηγικές παραγωγής προφορικού κειμένου σε σχέση με το πλαίσιο επικοινωνίας. ✓ Επιλέγουν την κειμενική δομή, το περιεχόμενο και το μονοτροπικό ή πολυτροπικό τρόπο οργάνωσης και παρουσίασης πληροφοριών που ταιριάζει στις περιστάσεις. ✓ Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες για την περίπτωση μορφοσυντακτικές δομές, λεξιλόγιο, παραγωγικά στοιχεία και πολυτροπικά μέσα σε διαφορετικά είδη προφορικού κειμένου. ✓ Αξιοποιούν τη γεωγραφική ή κοινωνιογλωσσική ποικιλότητα ως μηχανισμό ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων ή και οπτικής γωνίας. ✓ Επιχειρηματολογούν προφορικά για επίκαιρα θέματα, χρησιμοποιώντας διαφορετικά μέσα πειθούς ανάλογα με το επικοινωνιακό πλαίσιο. ✓ Αξιολογούν την ποικιλότητα και την πολυτυπία που χαρακτηρίζει τα προφορικά κειμενικά είδη σε συνδυασμό με την προθετικότητα και την αποτελεσματικότητά τους. ✓ Αποτιμούν τις πολλαπλές ερμηνείες που μπορεί να προσλάβει ένα κείμενο σε σχέση με τους αποδέκτες του. ✓ Αξιολογούν την προφορική τους παραγωγή ε- 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το διαδίκτυο ✓ Τα ΜΜΕ ✓ Ο καβγάς ✓ Τα ταξίδια ✓ Η οικογένεια ✓ Η φιλία ✓ Εργασία-ανεργία ✓ Καθημερινή ζωή ✓ Αειφόρος ανάπτυξη ✓ Το διάστημα κτλ. ✓ Συγκοινωνιακά μέσα ✓ Η επικοινωνία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ομιλίες στο κοινό ✓ Παρουσιάσεις βιβλίων ✓ Παρουσιάσεις συμβάντων ✓ Παρουσιάσεις κινηματογραφικών έργων ✓ Παρουσιάσεις θεατρικών έργων 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Προσχεδιασμός και πραγματοποίηση προφορικής ομιλίας πάνω σε επιλεγμένο θέμα. ✓ Διατύπωση κανόνων συνομιλίας και οργάνωση συζητήσεων στην τάξη πάνω σε επίκαιρα θέματα. ✓ Παιχνίδια ρόλων μέσα από παιχνίδια που παίζονται ζωντανά στο διαδίκτυο (online social games). ✓ Ανάπτυξη προφορικών κειμένων με την κατάλληλη οργάνωση και το κατάλληλο ύφος για τις περιστάσεις και το σκοπό της επικοινωνίας. ✓ Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας πάνω σε θέματα ενδιαφέροντος και συλλογική αξιολόγηση επιχειρημάτων. ✓ Κριτικός σχολιασμός παραδειγμάτων προφορικών κειμενικών ειδών από το διαδίκτυο. ✓ Παρουσίαση στην τάξη της υπόθεσης μιας κινηματογραφικής ταινίας και συζήτηση των σημείων ενδιαφέροντος. ✓ Παρουσίαση θεατρικού έργου και συζήτηση πάνω στο έργο και τους συντελεστές της παράστασης. ✓ Αξιολόγηση στην τάξη προφορικών κειμένων που ανήκουν σε διαφορετικά κειμενικά είδη (π.χ. διάλεξη, ανέκδοτο, διαλογικός αγώνας, παρουσίαση κτλ.) με κριτήρια το αν επιλέχθηκαν οι κατάλληλες λεξικογραμματικές δομές και το αν οι δείκτες συνοχής και σχολιασμού διευκολύνουν την κατανόηση του κειμένου. ✓ Αξιολόγηση στην τάξη των ίδιων προφορικών κειμένων με κριτήριο το πώς χρησιμοποιή- 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου</i>. Για τα βασικά θέματα: τα κείμενα από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του εγχειριδίου. Για τη θεωρία και τις δραστηριότητες:</p> <p>Ενότητα 5 (Οργάνωση περιγραφής και αφήγησης), Ενότητα 7 (Ανάπτυξη κειμένων), Ενότητα 8 (Διατύπωση επιχειρημάτων) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 5^ο κεφ., 2.2.β (προφορικά κειμενικά είδη), σ. 100, 135 (κειμενικοί δείκτες) (ενδεικτικά)</p> <p>Λογισμικό <i>Νέα λογομάθεια</i>, ενότητα «Περί γλώσσας» (παραγωγικά και εξωγλωσσικά στοιχεία) (ενδεικτικά)</p> <p>Κείμενα που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες:</p> <p>μαγνητοφωνημένα ή βιντε-</p>
--	--	---	--

<p>ντός και εκτός τάξης.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία ποικίλων προφορικών κειμενικών ειδών. ✓ Τηρούν ορισμένες βασικές συμβάσεις της συνομιλίας ανάλογα με το κειμενικό είδος και τις περιστάσεις επικοινωνίας. ✓ Παρουσιάζουν μικρές έρευνες. 		<p>θηκαν επικοινωνιακά μέσα και στρατηγικές όπως η επαναδιατύπωση, η αξιοποίηση του επικοινωνιακού πλαισίου και τα παραγλωσσικά/εξωγλωσσικά στοιχεία.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύγκριση μεταξύ προφορικών κειμένων με κοινό θέμα/περιεχόμενο αλλά διαφορετικά μέσα μετάδοσης (π.χ. ραδιοτηλεοπτική εκπομπή, τηλεφωνική συζήτηση, μαγνητοσκοπημένη ομιλία κτλ.). ✓ Σύγκριση μεταξύ προφορικών κειμένων με και χωρίς πολυτροπικά στοιχεία. ✓ Επανασχεδιασμός/επαναδιατύπωση/μετασχηματισμός κειμένων σε συνάρτηση με τον αποδέκτη και τις περιστάσεις. ✓ Παραγωγή και σύγκριση προφορικών κειμένων που παρουσιάζουν το ίδιο θέμα από διαφορετικές οπτικές γωνίες και απευθύνονται σε διαφορετικούς αποδέκτες. ✓ Μετατροπή γραπτού λόγου σε προφορικό, επισήμανση των διαφορών (επιλογή γλωσσικών/παραγλωσσικών/εξωγλωσσικών/συγκειμενικών στοιχείων, πληροφοριακή δομή, πλαίσιο επικοινωνίας κτλ.) και σύγκριση των δύο κατηγοριών λόγου. ✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες εφαρμόζουν στις προφορικές τους δραστηριότητες βασικές συμβάσεις της συνομιλίας, όπως το να συμμετέχουν ισότιμα σε έναν διάλογο, να κρατούν τη σειρά τους σε μια συζήτηση, να χρησιμοποιούν ανάλογα γλωσσικά στοιχεία με αυτά των συνομιλητών και συνομιλητριών τους, να κάνουν ουσιαστικές κρίσεις για τα λεγόμενά τους, ώστε να συνεισφέρουν με τη σειρά τους αποτελεσματικά στη συνομιλία κτλ. ✓ Προφορική παρουσίαση μικρής έρευνας και 	<p>οσκοπημένα προφορικά κείμενα, συναφή με τα βασικά θέματα, από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, το διαδίκτυο ή άλλες πηγές</p>
---	--	--	--

		συλλογική αξιολόγηση με έμφαση στην εγκυρότητα των γνώσεων και την καταλληλότητα των γλωσσικών μέσων που χρησιμοποιούνται.	
--	--	--	--

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες στρατηγικές προφορικού λόγου για την επίτευξη του επικοινωνιακού τους στόχου, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά μιας κειμενικής κοινότητας. ✓ Δηλώνουν την πρόθεση και τον κοινωνικό σκοπό τους σε ορισμένα κειμενικά είδη. ✓ Χρησιμοποιούν επικοινωνιακές στρατηγικές προσαρμοσμένες σε εκείνες του συνομιλητή και της συνομιλήτριάς τους. ✓ Ερμηνεύουν και ελέγχουν τις αντιδράσεις των ακροατών και ακροατριών. ✓ Χρησιμοποιούν κατάλληλα γλωσσικά, παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά μέσα για να κρατήσουν την προσοχή αδιάπτωτη και να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα του μηνύματος. ✓ Αξιοποιούν τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία που είναι τα καταλληλότερα για το κειμενικό είδος και το επικοινωνιακό πλαίσιο του λόγου τους. ✓ Αξιοποιούν τον κυριολεκτικό ή το μεταφορικό λόγο ανάλογα με το σκοπό που επιδιώκουν. ✓ Χρησιμοποιούν διαφορετικά συνώνυμα ανάλογα με τους συνομιλητές και τις συνομιλήτριάς τους, το είδος και το θέμα του λόγου. ✓ Χρησιμοποιούν την κατάλληλη φρασεολογία για να δομήσουν την ταυτότητά τους ως ομιλητών και ομιλητριών. 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το θέατρο ✓ Το τραγούδι ✓ Οι γλώσσες του κόσμου ✓ Η Ελλάδα ✓ Η Ευρώπη και η Ευρωπαϊκή Ένωση ✓ Η ειρήνη και ο πόλεμος ✓ Οικουμενικές αξίες ✓ Παρελθόν και μέλλον ✓ Η τέχνη ✓ Σύγχρονη τεχνολογία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ομιλίες στο κοινό ✓ Παρουσιάσεις βιβλίων ✓ Παρουσιάσεις συμβάντων ✓ Παρουσιάσεις κινηματογραφικών έργων ✓ Παρουσιάσεις θεατρικών έργων 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συμμετοχή σε διαλογικούς αγώνες, τηλεδιασκέψεις, ραδιοφωνικές συζητήσεις και ανοιχτές συζητήσεις ή ομιλίες. ✓ Αξιοποίηση λογισμικών παρουσίασης σε ομιλία ή συζήτηση. ✓ Κριτική αποτίμηση στην τάξη μαγνητοσκοπημένων ομιλιών ή κινηματογραφικών και θεατρικών έργων που προβάλλονται στο διαδραστικό πίνακα ή στον υπολογιστή. ✓ Κριτική αποτίμηση ενός βιβλίου, ενός έργου, ενός άρθρου από εφημερίδα ή το διαδίκτυο κτλ., και αιτιολόγηση των κρίσεων κατά τη σχετική συζήτηση στην τάξη με βάση κατάλληλα κριτήρια αξιολόγησης. ✓ Χρήση επικοινωνιακών στρατηγικών, όπως η επαναδιατύπωση και η προσαρμογή στις στρατηγικές του συνομιλητή και της συνομιλήτριας. ✓ Χρήση κυριολεκτικού ή μεταφορικού λόγου σε διαφορετικές περιστάσεις με στόχο την επίτευξη συγκεκριμένου επικοινωνιακού αποτελέσματος. ✓ Μετατροπή του μεταφορικού λόγου σε κυριολεκτικό και το αντίστροφο, παρατήρηση των λειτουργικών μεταβολών και αποτίμηση του επικοινωνιακού αποτελέσματος. ✓ Επιλογή συνώνυμων λέξεων ανάλογα με το ύφος (π.χ. επίσημο ή οικείο) και το είδος του 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου</i>. Για τα βασικά θέματα: τα κείμενα από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του εγχειριδίου. Για τη θεωρία και τις δραστηριότητες:</p> <p>Ενότητα 2 (Κριτική αποτίμηση), Ενότητα 3 (Κυριολεξία και μεταφορά), Ενότητα 4 (Συνώνυμα και αντίθετα) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 4^ο κεφ., 2.3 (σημασίες των λέξεων) (ενδεικτικά)</p> <p>Λογισμικό <i>Νέα λογομάθεια</i>, ενότητες 2 και 4 (συνώνυμα, αντώνυμα), 5 (κυριολεξία και μεταφορά) (ενδεικτικά)</p> <p>Κείμενα που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθη-</p>
--	--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αξιοποιούν τη γεωγραφική ή κοινωνιογλωσσική ποικιλότητα ως μηχανισμό ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων ή και οπτικής γωνίας. ✓ Κατανοούν την προθετικότητα διαφορετικών κειμένων και υιοθετούν κριτική στάση απέναντι στα νοήματα που εκφράζονται ή συνάγονται έμμεσα από αυτά. ✓ Τηρούν τις συμβάσεις της συνομιλίας κατά περίπτωση και ανάλογα με το κειμενικό είδος και το πλαίσιο επικοινωνίας. ✓ Αξιολογούν την προφορική τους παραγωγή εντός και εκτός τάξης. ✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία ποικίλων προφορικών κειμενικών ειδών. ✓ Παρουσιάζουν συνθετικές εργασίες σε διαφορετικά ακροατήρια προσαρμόζοντας το λόγο τους στο επικοινωνιακό πλαίσιο. 		<p>προφορικού κειμένου.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Διήγηση ή αναδιήγηση πραγματικών ή φανταστικών ιστοριών, εναλλακτικές συνέχειες ιστοριών, αφηγήσεις με ορισμένο επικοινωνιακό στόχο. ✓ Σύγκριση μεταξύ προφορικών κειμένων με και χωρίς την παρουσία παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών στοιχείων. ✓ Αξιοποίηση συγκειμενικών, παραγλωσσικών (επιτονισμός, «γλώσσα σώματος» κτλ.) και εξωγλωσσικών στοιχείων σε ομιλίες, συζητήσεις κ.ά. και αξιολόγησή τους σε συσχετισμό με τους αποδέκτες και το καταστασιακό πλαίσιο. ✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες παίρνουν το λόγο για να προσθέσουν ένα νέο στοιχείο στη συζήτηση, τηρούν τα χρονικά πλαίσια της ομιλίας τους, εκφράζουν εντός θέματος απόψεις, μιλούν με επιχειρήματα και δίνουν με τη σειρά το λόγο στους συνομιλητές και τις συνομιλήτριές τους. ✓ Εκφράζουν τη συμφωνία τους ή την αντίθεσή τους στις απόψεις που υιοθετούν οι (συν)ομιλητές και οι (συν)ομιλήτριες και αιτιολογούν τη στάση τους με την κατάλληλη επιχειρηματολογία, λαμβάνοντας υπόψη την κοινωνική ταυτότητα του αποδέκτη και το ευρύτερο κοινωνικό και επικοινωνιακό πλαίσιο. ✓ Αξιολόγηση ενός ομιλητή και μιας ομιλήτριας σε σχέση με τον τρόπο οργάνωσης της ομιλίας, τις γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές του/της και συνολικά το βαθμό επίτευξης του επιδιωκόμενου αποτελέσματος. ✓ Παρουσίαση συνθετικών εργασιών στην τάξη, σε σχολική γιορτή ή άλλες περιστάσεις με χρήση των νέων τεχνολογιών (λογισμικό παρουσίασης, βιντεοπροβολή κτλ.). 	<p>τές/τριες:</p> <p>μαγνητοφωνημένα ή βιντεοσκοπημένα προφορικά κείμενα, συναφή με τα βασικά θέματα, από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, το διαδίκτυο ή άλλες πηγές</p>
---	--	--	---

Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Βασικά θέματα / Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ & ΑΝΑΓΝΩΣΤΡΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν την ποικιλία των λόγων ανάγνωσης ενός κειμένου (λ.χ. απόκτηση πληροφορίας, ενημέρωση, απόλαυση). ✓ Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές του γραπτού κειμένου (συνολική κατανόηση θέματος και σκοπού, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου κτλ.). ✓ Καλλιεργούν διαφορετικές στρατηγικές κατανόησης του γραπτού κειμένου (υποθέσεις με βάση τα συμφοραζόμενα, το ευρύτερο πλαίσιο, αξιοποίηση εικόνας, τίτλου, λέξεων κλειδιών). ✓ Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές ανάλογα με το αν το κείμενο είναι συνεχές, μη συνεχές (χάρτης, γράφημα, σχεδιάγραμμα κτλ.) ή υπερκείμενο. ✓ Εντοπίζουν την πολυφωνικότητα ορισμένων κειμένων και κατανοούν την οπτική γωνία του πομπού. ✓ Εντοπίζουν το πλαίσιο επικοινωνίας και την κοινωνική σχέση συγγραφέα και πραγματικού/εννοούμενου αναγνώστη (λ.χ. διαφορετικός βαθμός εξουσίας/αυθεντίας, ισότιμη σχέση/σχέση αλληλεγγύης ή οικειότητας κτλ.). 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το σχολείο μας ✓ Η φύση ✓ Η προστασία του περιβάλλοντος ✓ Διατροφή ✓ Το θέατρο ✓ Ο κινηματογράφος ✓ Ο αθλητισμός ✓ Ο τόπος μου ✓ Ο εαυτός μου ✓ Ραδιόφωνο, τηλεόραση ✓ Διαδίκτυο <p><i>Κειμενικά είδη:</i> <i>Κείμενα συνεχή</i> (αφηγήσεις, περιγραφές, επεξηγήσεις, επιχειρηματολογία, οδηγίες, υπερκείμενα). Πιο συγκεκριμένα: Λειτουργικά κείμενα (προσκλήσεις, αφίσες, κατάλογοι, λεζάντες, πληροφόρηση, προσανατολισμός, οδηγίες). Κείμενα δημοσιογραφικού λόγου (ρεπορτάζ, συνεντεύξεις, άρθρα, σχόλια). Επιστημονικά κείμενα (εγκυκλοπαιδικά άρθρα, βιβλιοκριτικές). Πολυτροπικά κείμενα (διαφημίσεις, κινούμενα σχέδια, γελοιογραφίες)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύγκριση διαφορετικών κειμένων ηλεκτρονικών ή έντυπων στην τάξη (π.χ. ενός άρθρου στην ιστοσελίδα μιας εφημερίδας, ενός επιστημονικού άρθρου που μόλις δημοσιεύτηκε στο διαδίκτυο, ενός δελτίου τύπου κτλ.) και συστηματική καταγραφή των εντοπιζόμενων διαφορών σε πίνακα ή στον προσωπικό «μαυροπίνακα» του κάθε μαθητή-χρήστη. ✓ Αξιοποίηση από τους μαθητές και τις μαθήτριες διευθύνσεων ηλεκτρονικών βιβλιοθηκών (wikis) για την άντληση πληροφοριών σχετικά με ένα ζήτημα που ερευνούν. ✓ Αναζήτηση πληροφοριών από τους μαθητές και τις μαθήτριες σε ιστοχώρους συζητήσεων (fora) και αξιολόγηση της εγκυρότητας των πηγών τους με βάση κριτήρια που προέκυψαν από συζήτηση στην τάξη. ✓ Συστηματική επεξεργασία των κειμένων μέσω ερωτήσεων διαφορετικού τύπου (ερωτήσεις συνολικής κατανόησης, αναζήτησης συγκεκριμένης πληροφορίας, ερμηνείας) που καλλιεργούν διαφορετικές όψεις της κατανόησης ενός κειμένου. ✓ Μετατροπή κειμένων σε νοητικούς χάρτες. ✓ Ανάγνωση του προλόγου ενός κειμένου ή της αρχής μιας ιστορίας και πρόβλεψη της συνέχειας με αξιοποίηση στοιχείων όπως οι εικόνες, ο τίτλος κτλ. ✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες ασκούνται με βιωματικό τρόπο στη χρήση στρατηγικών κατανόησης 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i>. Για τα βασικά θέματα: τα κείμενα από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του εγχειριδίου. Για τη θεωρία και τις δραστηριότητες:</p> <p>Ενότητα 2 (Περιστάσεις επικοινωνίας), Ενότητα 3 (κειμενικοί τύποι/λειτουργίες: περιγραφή, αφήγηση κτλ.), Ενότητα 4 (περιγραφή), Ενότητα 5 (αφήγηση), Ενότητα 10 (Σημεία στίξης, Χρήση λεξικών) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 1^ο κεφ., 3.3 (σημεία στίξης), 5^ο κεφ. 2.2-2.3 (κειμενικά είδη-υφολογία) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Ερμηνευτικό λεξικό νέας ελληνικής</i></p> <p>Ηλεκτρονικά σώματα κει-</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν τη σχέση των παραπάνω με τη μορφή του παραγόμενου κειμένου (ποσότητα και οργάνωση πληροφορίας, γλωσσική ποικιλία, ύψος, χρήση πολυτροπικών στοιχείων κτλ.). ✓ Αναγνωρίζουν το κειμενικό είδος και τον κειμενικό τύπο (ή κειμενικούς τύπους) που απαντούν στο υπό επεξεργασία κείμενο με βάση τα συγκεκριμένα κειμενικά και γλωσσικά χαρακτηριστικά του. ✓ Διακρίνουν αν ένα κείμενο εμπλέκει χαρακτηριστικά μόνο από ένα ή και περισσότερους κειμενικούς τύπους (π.χ. αν ένα κείμενο είναι αμιγώς περιγραφικό ή εμπλέκει αφήγηση, επεξήγηση, επιχειρηματολογία κτλ.). ✓ Αντιλαμβάνονται τους μηχανισμούς συνοχής του κειμένου (σύνδεσμοι, επεξηγήσεις κτλ.) και αξιολογούν την καταλληλότητά τους ανάλογα με τις συμβάσεις του κειμενικού είδους. ✓ Αξιολογούν το περιεχόμενο (θέμα) και τη μορφή (γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές, συνοχή και συνεκτικότητα) του γραπτού κειμένου και αποτιμούν την αποτελεσματικότητά του. ✓ Ερμηνεύουν τη λειτουργία βασικών σημείων στίξης και οπτικών και τυπογραφικών συμβάσεων. ✓ Χρησιμοποιούν λεξικά αξιοποιώντας λεξικογραφικές πληροφορίες που συμβάλλουν στο να αντιληφθούν την προθετικότητα και τον τύπο του κειμένου. ✓ Χρησιμοποιούν τη γραμματική για να διευρύνουν τη γνώση τους αναφορικά με γραμματικές δομές (π.χ. ενεργητική και παθητική διάθεση, υποτακτική και παρατακτική σύνταξη) και άλλα γραμματικά φαινόμενα (π.χ. εγκλίσεις, παραγωγή, σύνθεση) και τη χρήση τους στα κείμενα. ✓ Μέσω της χρήσης της γλώσσας τελειοποιούν 	<p><i>Κείμενα μη συνεχή</i> (χάρτες, σχεδιαγράμματα, πίνακες, γραφήματα, φόρμες αιτήσεων, βεβαιώσεις, πιστοποιητικά)</p>	<p>κειμένου και στη συνέχεια αξιολογούν την επιτυχία της κάθε στρατηγικής ανάλογα με τον τύπο του κειμένου.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύγκριση στην τάξη, μέσα από εργασία σε ομάδες, κειμένων συνεχών ή και μη συνεχών ως προς την ευκολία κατανόησής τους και ανίχνευση των παραγόντων που διευκολύνουν ή δυσχεραίνουν την κατανόηση σε συνεχή και μη συνεχή κείμενα. ✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες αναζητούν διαδιδκτυκά κείμενα ή δίνονται έντυπα κείμενα ή κείμενα από εκπαιδευτικά λογισμικά και στη συνέχεια κατατάσσουν τα κείμενα ανάλογα με το κειμενικό είδος ή τον τύπο κειμένου. Έπειτα, εντοπίζουν τα αξιολογικά σχόλια που εκφέρονται από τον/τη συγγραφέα και τα διακρίνουν από τα γεγονότα αυτά καθεαυτά. ✓ Εντοπισμός και αφαίρεση συνοχικών μηχανισμών από κείμενα διαφορετικών ειδών και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. ✓ Εντοπισμός της λειτουργικής χρήσης γραμματικών φαινομένων (υποτακτική και παρατακτική σύνταξη, απρόσωπη σύνταξη, σειρά των όρων, χρόνοι του ρήματος, μηχανισμοί εστίασης, πολυτυπίες κτλ.) σε ορισμένα κειμενικά είδη και αιτιολόγηση της χρήσης τους με βάση την προθετικότητα του συγγραφέα και το επικοινωνιακό πλαίσιο (δημιουργία επίσημου ύφους κτλ.). ✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες διαβάζουν τίτλους εφημερίδων και εντοπίζουν τις λεξικογραμματικές επιλογές (π.χ. παθητική/ενεργητική σύνταξη, ονοματική σύνταξη, επιλεγμένοι κλιτικοί τύποι). Καλούνται να συζητήσουν γιατί έκανε ο δημοσιογράφος αυτή την επιλογή. Τι θέλει να πει; Τι μπορεί να αποκρύπτει; Πώς θα διατυπώναμε τον ίδιο τίτλο με άλλο τρόπο; Τι θα άλλαζε; ✓ Εντοπισμός των λειτουργιών των σημείων στίξης σε διάφορα είδη κειμένων και εξέταση των περιπτώ- 	<p>μένων</p> <p>Λογισμικό <i>Νέα λογομάθεια</i>, ενότητες «Περί γλώσσας» (προφορικός και γραπτός λόγος) και «Εισαγωγή» (περιγραφή, αφήγηση, σημεία στίξης) (ενδεικτικά)</p> <p>Κείμενα που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες:</p> <p>έντυπα ή ψηφιακά, χρηστικά και μη χρηστικά, μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα, συναφή με τα βασικά θέματα, από βιβλία και τον τύπο, από εκπαιδευτικά λογισμικά, το διαδίκτυο ή από άλλες πηγές</p>
---	--	---	---

<p>επίσης τη χρήση του κλιτικού συστήματος και των άλλων γραμματικών φαινομένων.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αρχίζουν κατά την ανάγνωση να διακρίνουν τα αξιολογικά σχόλια από τα γεγονότα. ✓ Αρχίζουν να εντοπίζουν υπόρρητες πληροφορίες, στάσεις και ιδεολογίες. ✓ Εντοπίζουν την πολυφωνικότητα των κειμένων και διακρίνουν την οπτική των συγγραφέων. ✓ Ερμηνεύουν τη χρήση της γεωγραφικής ή κοινωνιογλωσσικής ποικιλότητας ως μηχανισμών ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων ή και οπτικής γωνίας. ✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία ποικίλων γραπτών κειμενικών ειδών. ✓ Συγκρίνουν τις αναγνωστικές τους συνήθειες εντός και εκτός τάξης. 		<p>σεων αστιξίας και επιλεκτικής αστιξίας, π.χ. σε λογοτεχνικά κείμενα ή πολυτροπικά κείμενα.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ερμηνεία των οπτικών και τυπογραφικών συμβάσεων που χρησιμοποιούνται σε ορισμένα γραπτά κείμενα (τύπο και μέγεθος γραμματοσειράς, πλάγια ή έντονα γράμματα κτλ.). ✓ Χρήση συνεργατικών εργαλείων επεξεργασίας κειμένου στο διαδίκτυο. ✓ Εξάσκηση στην κατανόηση συντομογραφιών και αρκτικολεξών. ✓ Εξάσκηση στη χρήση λεξικών και την αναγνώριση της σημειογραφίας τους. ✓ Άντληση πληροφοριών από τα λεξικά σχετικά με άγνωστες λέξεις ή σημασίες και χρήσεις λέξεων και εντοπισμός της προθετικότητας κειμένων διαφορετικών ειδών με βάση και τα λεξιλογικά μέσα που χρησιμοποιούν. ✓ Ανάσυρση πληροφοριών από ηλεκτρονικά σώματα κειμένων σχετικά με τις χρήσεις και τα συγκεκριμένα λέξεων. ✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες συγκρίνουν το λόγο και το λαϊκό λεξιλόγιο της ελληνικής αξιοποιώντας τις γνώσεις τους και από άλλα μαθήματα, όπως λ.χ. τα Αρχαία Ελληνικά από το πρωτότυπο, και παρατηρούν πώς λόγιες και λαϊκές λέξεις χρησιμοποιούνται ανάλογα με την προθετικότητα του συγγραφέα και τις συμβάσεις του κειμενικού είδους και του πλαισίου επικοινωνίας. ✓ Σύγκριση στην τάξη των τρόπων με τους οποίους παρουσιάζεται το ίδιο γεγονός από διαφορετικές πηγές, π.χ. διαφορετικές εφημερίδες. 	
--	--	---	--

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Διαβάζουν μεγαλόφωνα ένα κείμενο με τον τρόπο που απαιτείται. ✓ Αξιοποιούν κατάλληλες αναγνωστικές στρατηγικές και στρατηγικές κατανόησης ανάλογα με το στόχο τους (αναζήτηση συγκεκριμένης πληροφορίας, εντοπισμός υποδηλώσεων, χρήση των γνώσεων/εμπειριών τους για την ερμηνεία του κειμένου κτλ.). ✓ Εντοπίζουν το πλαίσιο επικοινωνίας και την κοινωνική σχέση συγγραφέα και πραγματικού/εννοουμένου αναγνώστη και αναγνώστριας (λ.χ. διαφορετικός βαθμός εξουσίας/αυθεντίας, ισότιμη σχέση/σχέση αλληλεγγύης ή οικειότητας κτλ.). ✓ Συνειδητοποιούν τη σχέση των παραπάνω με τη μορφή του παραγόμενου κειμένου (ποσότητα και οργάνωση πληροφορίας, γλωσσική ποικιλία, ύφος, χρήση πολυτροπικών στοιχείων κτλ.). ✓ Κατανοούν ότι οι λέξεις έχουν ορισμένη ιστορία, που έχει σχέση με το υφολογικό επίπεδο στο οποίο ανήκουν. ✓ Διακρίνουν λόγιες από λαϊκές λέξεις. ✓ Χρησιμοποιούν λεξικά διάφορων ειδών ανάλογα με τις ανάγκες πληροφόρησής τους. ✓ Συνειδητοποιούν τη διαφορά χρήσης μεταξύ παρατακτικής και υποτακτικής σύνταξης, απρόσωπης και μη απρόσωπης σύνταξης, ενεργητικής και παθητικής διάθεσης, μεταξύ οριστικής και των άλλων εγκλίσεων κ.ο.κ. και τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τη χρήση τους στην κειμενική οργάνωση και το ύφος. 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το διαδίκτυο ✓ Τα ΜΜΕ ✓ Ο καβγάς ✓ Τα ταξίδια ✓ Η οικογένεια ✓ Η φίλια ✓ Εργασία-ανεργία ✓ Καθημερινή ζωή ✓ Αειφόρος ανάπτυξη ✓ Το διάστημα κτλ. ✓ Συγκοινωνιακά μέσα ✓ Η επικοινωνία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ειδήσεις ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτία καιρού ✓ Σχολιογραφικά άρθρα ✓ Συνταγές ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Διαφημίσεις ✓ Ανακοινώσεις ✓ Κατάλογοι ✓ Ψηφιακά κείμενα ✓ Ηλεκτρονικά μηνύματα ✓ Κόμικς 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Παρουσίαση υποδειγματικών αναγνώσεων. ✓ Υποθέσεις-προβλέψεις για το περιεχόμενο του κειμένου που πρόκειται να αναγνωστεί. ✓ Αναζήτηση και εντοπισμός των επικοινωνιακών παραγόντων ενός κειμένου. ✓ Αναζήτηση και επιλογή, βάσει κριτηρίων, ορισμένων κειμενικών ειδών (π.χ. ειδησεογραφικών κειμένων) σε έντυπη μορφή, από το διαδίκτυο κτλ. ✓ Εντοπισμός σχολίου-γεγονότος-ιδεολογικής οπτικής του αρθρογράφου. ✓ Σύγκριση μεταξύ διαφημίσεων και εκτενών πληροφοριακών κειμένων. ✓ Αναζήτηση φαινομένων παράταξης και υπόταξης, απρόσωπης και μη απρόσωπης σύνταξης, ενεργητικής και παθητικής διάθεσης, σειράς των λέξεων, εστίασης, χρήσης ρηματικών χρόνων και εγκλίσεων, κλιτικών πολυτυπιών κτλ. και αιτιολόγησή τους σε σχέση με τους διαφορετικούς τύπους κειμένων όπου εμφανίζονται. ✓ Αξιοποίηση ποικίλων λεξικών (ερμηνευτικών, ετυμολογικών, συνωνύμων, παραγώγων κτλ.). ✓ Αναζήτηση άγνωστων λέξεων και ετυμολογιών σε λεξικά. ✓ Αναζήτηση διάφορων σημασιών και χρήσεων λέξεων σε λεξικά και ηλεκτρονικά σώματα κειμένων (κυριολεκτική/μεταφορική σημασία, πολυσημία, συνωνυμία κτλ.) και εντοπισμός των διαφορετικών λειτουργιών τους ανάλογα με το κειμενικό είδος. 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου</i>. Για τα βασικά θέματα: τα κείμενα από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του εγχειριδίου. Για τη θεωρία και τις δραστηριότητες:</p> <p>Ενότητα 1 (Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου), Ενότητα 2 (Περίληψη), Ενότητα 5 (Συλλογή υλικού), Ενότητα 8 (Αξιολόγηση επιχειρημάτων), Ενότητα 9 (Χρήση ποικίλων λεξικών) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 3^ο κεφ., 5.1-5.2 (παράταξη και υπόταξη), 4^ο κεφ. 2.1 (καταγωγή των λέξεων) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Ερμηνευτικό λεξικό νέας ελληνικής</i></p> <p>Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων</p> <p>Λογισμικό <i>Νέα λογομάθεια</i>, ενότητες 7 και 8 (παράταξη</p>
--	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εξηγούν την οργάνωση και το ύφος ενός κειμένου σε σχέση με το είδος και το πλαίσιο παραγωγής και πρόσληψής του. ✓ Διακρίνουν τους τρόπους οργάνωσης των παραγράφων (αιτιολόγηση, σύγκριση κτλ.) ανάλογα με τα κειμενικά είδη. ✓ Εντοπίζουν τα σημεία όπου υπάρχουν υπόρρητα νοήματα και αποκαλύπτουν ιδεολογικά μηνύματα. ✓ Αξιολογούν τη μορφή του κειμένου σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους στο οποίο ανήκει. ✓ Ερμηνεύουν τη χρήση της γεωγραφικής ή κοινωνιογλωσσικής ποικιλότητας ως μηχανισμών ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων ή και οπτικής γωνίας. ✓ Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των κειμένων που επεξεργάζονται. ✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία ποικίλων γραπτών κειμενικών ειδών. 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύγκριση κειμένων σε λαϊκό και επίσημο ύφος. ✓ Εντοπισμός γραμματικοσυντακτικών και λεξιλογικών στοιχείων που διαμορφώνουν το ύφος ενός κειμένου και αποτίμηση της αποτελεσματικότητάς τους σε διάφορα κειμενικά παραδείγματα. ✓ Εντοπισμός χαρακτηριστικών του προφορικού λόγου σε ορισμένα γραπτά κείμενα (π.χ. λαϊκοί τύποι, φατικά στοιχεία σε ηλεκτρονικά μηνύματα) και επισήμανση της λειτουργίας τους. ✓ Αναγνώριση των διαφορετικών τρόπων οργάνωσης παραγράφων και της λειτουργίας τους ανάλογα με τα κείμενα. ✓ Χρήση σημειώσεων στο τετράδιο ή σε ηλεκτρονικά σημειωματάρια (notepad). ✓ Πύκνωση κειμένου με εξαγωγή πλαγιότιτλων και ενσωμάτωση σε ευρύτερο κείμενο. ✓ Παρουσίαση αρχιτεκτονικής κειμένων. ✓ Αιτιολόγηση των δομικών επιλογών των συγγραφέων σε σχέση με το κειμενικό είδος. ✓ Ατομικές και ομαδικές έρευνες μικρής εμβέλειας με χρήση ηλεκτρονικών βιβλιοθηκών ή άλλων πηγών του διαδικτύου και λογισμικών. 	<p>και υπόταξη) (ενδεικτικά)</p> <p>Κείμενα που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες:</p> <p>έντυπα ή ψηφιακά, χρηστικά και μη χρηστικά, μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα, συναφή με τα βασικά θέματα, από βιβλία και τον τύπο, από εκπαιδευτικά λογισμικά, το διαδίκτυο ή από άλλες πηγές</p>
--	--	--	--

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Κάνουν γενικές παρατηρήσεις για την προέλευση ενός κειμένου και τις περιστάσεις που το παρήγαγαν. ✓ Αναγνωρίζουν τις λειτουργίες που επιτελεί ένα κείμενο. ✓ Κάνουν λεξιλογικές συγκρίσεις μεταξύ κειμένων. ✓ Εξηγούν ορισμένα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα σε σχέση με τις λειτουργίες τους σε διάφορα κείμενα. ✓ Διακρίνουν τον ευθύ από τον πλάγιο λόγο σε συγκεκριμένα κειμενικά είδη. ✓ Ετυμολογούν ορισμένες λέξεις. ✓ Διακρίνουν τα δομικά συστατικά ενός κειμένου και αναλύουν τις σχέσεις μεταξύ τους. ✓ Διακρίνουν τα φαινόμενα πολυσημίας, σημασιακής αλλαγής (μετωνυμίας και μεταφοράς) σε ένα κείμενο. ✓ Διακρίνουν τις επιλογές ανάμεσα σε συνώνυμες λέξεις, που διαφοροποιούν το ύφος του κειμένου. ✓ Αιτιολογούν τις επιλογές οργάνωσης ενός κειμένου που αφορούν το κειμενικό είδος και το πλαίσιο επικοινωνίας. ✓ Ερμηνεύουν τη χρήση της γεωγραφικής ή κοινωνιογλωσσικής ποικιλότητας ως μηχανισμών ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων ή και οπτικής γωνίας. ✓ Εντοπίζουν σημεία ενός κειμένου με τα οποία επιχειρείται να ασκηθεί επίδραση στην κοινή γνώμη. 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το θέατρο ✓ Το τραγούδι ✓ Οι γλώσσες του κόσμου ✓ Η Ελλάδα ✓ Η Ευρώπη και η Ευρωπαϊκή Ένωση ✓ Η ειρήνη και ο πόλεμος ✓ Οικουμενικές αξίες ✓ Παρελθόν και μέλλον ✓ Η τέχνη ✓ Σύγχρονη τεχνολογία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Δοκίμια ✓ Πολυτροπικά κείμενα ✓ Λογοτεχνικά κείμενα ✓ Επιστημονικά κείμενα ✓ Ηλεκτρονικά μηνύματα ✓ Διάλογοι μέσω διαδικτύου ✓ Άλλα ψηφιακά κείμενα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Άσκηση στην ανάγνωση δύσκολων κειμένων και αναζήτηση των επικοινωνιακών παραγόντων που οδήγησαν στην παραγωγή των κειμένων. ✓ Εξήγηση των λειτουργιών ενός έντυπου ή ψηφιακού κειμένου (π.χ. προπαγανδιστικό, παιδαγωγικό, προκλητικό κτλ.). ✓ Σύγκριση διαφορετικών εκδοχών του ίδιου κειμενικού είδους. ✓ Ενασχόληση με τη γραμματικοσυντακτική ορολογία με αφετηρία λειτουργικά στοιχεία των κειμένων. ✓ Αναγνώριση των λειτουργιών που εκπληρώνουν σε διάφορα κείμενα ορισμένα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα όπως π.χ. η παθητική διάθεση, η διαδοχική υπόταξη, η απρόσωπη σύνταξη, ο ετερόπτωτος προσδιορισμός, η παρατακτική και η υποτακτική σύνταξη, η συμπλεκτική και διαζευκτική σύνδεση όρων, η σειρά των όρων, οι μηχανισμοί εστίασης κ.ά. ✓ Αναγνώριση των λειτουργιών της γραμματικοσυντακτικής και λεξιλογικής ποικιλίας, π.χ. κλιτικές πολυτυπίες, επίθετα σε <i>-ης</i>, επιρρήματα σε <i>-ως</i> και σε <i>-α</i>, λόγιες και κοινές προθέσεις, <i>που/ο οποίος</i>, συνώνυμες λαϊκές και λόγιες λέξεις κ.ά. ✓ Εντοπισμός του πλάγιου λόγου σε αφηγήσεις, δημοσιογραφικά άρθρα κτλ., μετατροπή του σε ευθύ και παρατήρηση των αλλαγών στη λειτουργικότητα του κειμένου. ✓ Ανάλυση των κειμενικών συστατικών με πορεία από το κείμενο στη λέξη, αναγνώριση δεικτών συνοχής, εξήγηση των τρόπων με τους οποίους οι επικοινωνιακοί παράγοντες και η προθετικότητα διαμορφώνουν τα δομικά συστατικά των κειμένων. 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου</i>. Για τα βασικά θέματα: τα κείμενα από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του εγχειριδίου. Για τη θεωρία και τις δραστηριότητες:</p> <p>Ενότητα 1 (Παράταξη και υπόταξη), Ενότητα 2 (Πολυσημία, Αιτιολογημένες κρίσεις), Ενότητα 3 (Ευθύς και πλάγιος λόγος, Κυριολεξία και μεταφορά), Ενότητα 4 (Συνώνυμα και αντίθετα), Ενότητα 5 (Ανάλυση κειμένου στα συστατικά του), Ενότητα 7 (Μετωνυμία), Ενότητα 8 (Στίξη, Περίληψη) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 1^ο κεφ., 3.3 (σημεία στίξης), 2^ο κεφ., 2,3,6 (μορφολογία ουσιαστικών, επιθέτων, ρημάτων), 3^ο κεφ., 5.1-5.2 (παρατακτική και υποτακτική σύνταξη), 4^ο κεφ., 2.3 (σημασίες των λέξεων), 5^ο κεφ., 2.2-2.3 (κειμενικά είδη-υφολογία)</p>
---	---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ερμηνεύουν το ρόλο των γλωσσικών, υφολογικών και κειμενικών επιλογών στην κατασκευή και προβολή στάσεων, απόψεων, ιδεολογιών. ✓ Εντοπίζουν λανθάνοντα μηνύματα και ιδεολογικά στοιχεία στη μορφή και στο νόημα του κειμένου. ✓ Αποτιμούν την αποτελεσματικότητα των κειμένων. ✓ Αξιολογούν τα κείμενα συγκριτικά. ✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία ποικίλων γραπτών κειμενικών ειδών. 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναγνώριση πολυσημιών, μετωνυμιών και μεταφορών σε διάφορα κείμενα και αιτιολόγησή τους με βάση τον τύπο κειμένου και τις περιστάσεις σύνταξής του. ✓ Αναγνώριση των διαφορετικών λειτουργιών συνώνυμων λέξεων (π.χ. <i>κάνω</i> και <i>επιτελώ</i>) σε ποικίλα κείμενα με αντικαταστάσεις και μετασχηματισμούς. ✓ Ερμηνεία άγνωστων λέξεων με βάση τα συμφραζόμενα. ✓ Αναζήτηση άγνωστων ή σπάνιων λέξεων σε έντυπα, ψηφιακά και διαδικτυακά λεξικά και σε ηλεκτρονικά σώματα κειμένων. ✓ Ανάσυρση πληροφοριών από ηλεκτρονικά σώματα κειμένων σχετικά με τις υφολογικές χρήσεις ορισμένων λέξεων και παρατήρηση του ρόλου του συγκεκριμένου στα φαινόμενα πολυσημίας και νέων μεταφορών. ✓ Αναζήτηση των τρόπων που υπάρχουν σε πολυτροπικά κείμενα και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του κειμένου σε σχέση με το συνδυασμό γλωσσικών και εικονιστικών επιλογών. ✓ Αναζήτηση κειμένων με ορισμένη θεματολογία σε ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, εγκυκλοπαίδειες και ιστόχους συζητήσεων και αποτίμηση της πληροφοριακής τους συμβολής. ✓ Αναγνώριση και κατάταξη διαφορετικών τύπων κειμένων από το διαδίκτυο και αποτίμηση των στόχων και της αποτελεσματικότητάς τους. ✓ Παρουσίαση σχεδιασμού και οργάνωσης ιστοσελίδων. ✓ Αξιολόγηση του βαθμού συνοχής και της χρήσης κειμενικών δεικτών συνοχής και σχολιασμού στο εσωτερικό ενός τύπου κειμένων και σε διαφορετικούς τύπους κειμένων, έντυπων και ψηφιακών. 	<p>(ενδεικτικά)</p> <p>Λογισμικό <i>Νέα λογομάθεια</i>, ενότητες 5 (κυριολεξία και μεταφορά), 4 (συνώνυμα, αντώνυμα), 9 (ετυμολογικές οικογένειες λέξεων) και 10 (πρόταση, περίοδος, παράγραφος, σημασιακά σχήματα λόγου) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Ερμηνευτικό λεξικό νέας ελληνικής</i></p> <p>Διαδικτυακά λεξικά νέας ελληνικής</p> <p>Λεξικά της νέας ελληνικής γλώσσας</p> <p>Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων</p> <p>Κείμενα που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες:</p> <p>έντυπα ή ψηφιακά, χρηστικά και μη χρηστικά, μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα, συναφή με τα βασικά θέματα, από βιβλία και τον τύπο, από εκπαιδευτικά λογισμικά, το διαδίκτυο ή από άλλες πηγές</p>
--	--	---	---

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Βασικά θέματα/Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Επιλέγουν πλαίσιο επικοινωνίας, πιθανούς αποδέκτες, καθορίζουν τη φύση της κοινωνικής σχέσης συγγραφέα και αποδέκτη και το κειμενικό είδος. ✓ Σχεδιάζουν τα βασικά σημεία που θα χρησιμοποιήσουν στο κείμενό τους. ✓ Χρησιμοποιούν το κατάλληλο για την περίπτωση λεξιλόγιο, γραμματικές δομές και μηχανισμούς κειμενικής συνοχής. ✓ Εφαρμόζουν τους απαραίτητους γραμματικούς κανόνες (κλίση, σύνταξη, ορθογραφία), χρησιμοποιώντας χρηστικά βοηθήματα (λεξικά, πίνακες κλίσεων, γραμματικές) για να επαληθεύσουν τις επιλογές τους. ✓ Χρησιμοποιούν γραμματικές δομές και φαινόμενα γλωσσικής ποικιλότητας ανάλογα με την προθετικότητα και το ύφος του κειμένου. ✓ Χρησιμοποιούν τα βασικά σημεία στίξης αυξάνοντας τη λειτουργικότητα των κειμένων τους, ανάλογα με τις συμβάσεις του κειμενικού είδους. ✓ Χειρίζονται κειμενογράφο και άλλα λογισμικά επιλέγοντας τις κατάλληλες οπτικές και τυπογραφικές συμβάσεις. ✓ Προβάλλουν τη δική τους οπτική γωνία σε 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το σχολείο μας ✓ Ο άνθρωπος και η υγεία του ✓ Η φύση και το περιβάλλον ✓ Διατροφή ✓ Τέχνη και άνθρωπος ✓ Ο αθλητισμός ✓ Ο τόπος μου ✓ Η γνώση ✓ Ραδιόφωνο, τηλεόραση ✓ Διαδίκτυο <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <p><i>Κείμενα συνεχή</i></p> <p>Λειτουργικά κείμενα (προσκλήσεις, αφίσες, κατάλογοι, λεζάντες, πληροφόρηση, προσανατολισμός, οδηγίες, βιογραφικό, αυτοβιογραφικό)</p> <p>Κείμενα δημοσιογραφικού λόγου (ρεπορτάζ, συνεντεύξεις, άρθρα, σχόλια)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Επιστημονικά κείμενα (εγκυκλοπαιδικά άρθρα, βιβλιοκριτικές) ✓ Πολυτροπικά κείμενα ✓ Υπερκείμενα <p><i>Κείμενα μη συνεχή</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αιτήσεις 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συμμετοχή σε δραστηριότητες που καλλιεργούν τις τεχνικές προοργάνωσης γραπτού λόγου, π.χ. ιδεοθύελλα, ελεύθερη γραφή, δημιουργική γραφή, οργάνωση των βασικών σημείων. ✓ Αναπροσαρμογή/ιεράρχηση των στοιχείων που προέκυψαν κατά τον προσχεδιασμό/την προοργάνωση του κειμένου των μαθητών μέσω της ενεργοποίησης της προϋπάρχουσας γνώσης και του συνυπολογισμού ποικίλων επικοινωνιακών παραγόντων, π.χ. δέκτης, περίσταση επικοινωνίας, επίπεδο ύφους κτλ. ✓ Άσκηση στον εντοπισμό εναλλακτικών/ισοδύναμων/συνώνυμων λεξιλογικών τύπων και επιλογή του καταλληλότερου με βάση την περίσταση επικοινωνίας και το επίπεδο ύφους. ✓ Τροποποιήσεις της δόμησης και της οργάνωσης των γραπτών κειμένων, ώστε να ανταποκρίνονται στο σκοπό και στην περίσταση επικοινωνίας. ✓ Σύγκριση του παραγόμενου κειμένου με άλλα που εμπίπτουν στον ίδιο κειμενικό τύπο και εντοπίζονται στο σχολικό βιβλίο και στο διαδίκτυο ή προέρχονται από άλλες πηγές. Αντιπαραβολή των λεξικογραμματικών επιλογών τους και επιλογή μίας από τις εναλλακτικές επιλογές μετά από επαλήθευση της ορθότητάς της σε εγχειρίδια αναφοράς (λεξικά, γραμματι- 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i>. Για τα βασικά θέματα: τα κείμενα από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του εγχειριδίου. Για τη θεωρία και τις δραστηριότητες:</p> <p>Ενότητα 2 (Περιστάσεις επικοινωνίας), Ενότητα 3 (Είδη λόγου: περιγραφή, αφήγηση κτλ.), Ενότητα 10 (Χρήση λεξικών) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 1^ο κεφ., 3.3 (σημεία στίξης), 5^ο κεφ. 2.2-2.3 (κειμενικά είδη υφολογία) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Ερμηνευτικό λεξικό νέας ελληνικής</i></p> <p>Λεξικά της νέας ελληνικής γλώσσας</p> <p>Διαδικτυακά λεξικά της νέ-</p>

<p>σχέση με ένα θέμα.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Υιοθετούν τα γλωσσικά μέσα/μηχανισμούς που αναδεικνύουν την ταυτότητα και τη στάση τους ως παραγωγών του γραπτού κειμένου. ✓ Προβαίνουν σε αυτοαξιολόγηση του κειμένου τους με βάση προκαθορισμένα κριτήρια (χρήση κατάλληλου κειμενικού είδους, τήρηση των χαρακτηριστικών του κειμενικού είδους, δείκτες συνοχής, γραμματική του κειμένου, προβολή με ρητό ή υπόρρητο τρόπο της οπτικής τους), προχωρώντας σε διορθώσεις όπου το κρίνουν αναγκαίο. ✓ Αξιολογούν τα γλωσσικά ή άλλα μέσα που χρησιμοποιούν για να αναπτύξουν το θέμα τους και τα αναπροσαρμόζουν όταν υπάρχει ανάγκη. ✓ Συγκρίνουν τις συγγραφικές τους επιλογές και πρακτικές εντός και εκτός τάξης. ✓ Αναδεικνύουν τη σχέση της γλώσσας των κειμένων με ποικίλες κοινωνικές συνθήκες και ιδεολογικά μορφώματα που λανθάνουν σε όλες τις μορφές και χρήσεις του λόγου. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σχεδιαγράμματα ✓ Αγγελίες ✓ Κατάλογοι 	<p>κές κτλ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εξάσκηση στη στρατηγική χρήση λεξικού (παιχνίδια αναζήτησης λέξεων, ληματοποίησης κτλ.) ✓ Ομαδική παραγωγή κειμένου με υποβοήθηση στο πλαίσιο ομάδων. Κάθε ομάδα μελετά άλλα παρόμοια κείμενα, επιλέγει τα βασικά σημεία, το λεξιλόγιο και τις δομές που θα χρησιμοποιήσει και προχωρά στη συγγραφική φάση. ✓ Λειτουργική χρησιμοποίηση γραμματικών φαινομένων (π.χ. υπόταξης, απρόσωπης σύνταξης, σειράς των όρων, μηχανισμών εστίασης, ρηματικών χρόνων) και φαινομένων γλωσσικής ποικιλίας (π.χ. κλιτική πολυτυπία, ενεργητική/παθητική σύνταξη, λόγιες/λαϊκές λέξεις) και αξιολόγηση ως προς την αποτελεσματικότητά τους σε συνάρτηση με το κειμενικό είδος ✓ Σχολιασμός λαθών στην κατανόηση των παραγόμενων κειμένων που προκύπτουν από εσφαλμένη χρήση σημείων στίξης ✓ Εξάσκηση στην αξιοποίηση διαφορετικών γραφολογικών, τυπογραφικών και σημειωτικών επιλογών (π.χ. τύπος και μέγεθος γραμματοσειράς, πλάγια ή έντονα γράμματα, πολυτροπικά στοιχεία κτλ.) με βάση τον τύπο του παραγόμενου ψηφιακού κειμένου ✓ Εξάσκηση στη χρήση συντομογραφιών και αρκτικολέξων ✓ Μετασχηματισμός μέσα από παιγνιώδεις δραστηριότητες των κειμένων των μαθητών και μαθητριών, προκειμένου να αναδειχτεί διαφορετική προθετικότητα. Οι μαθητές και οι μαθήτριες διαφοροποιούν το κειμενικό είδος, τις λεξιλογικές και συντακτικές επιλογές, την οργάνωση της πληροφορίας, τη χρήση συνοχικών μηχανισμών και σχολιάζουν το αποτέλεσμα. 	<p>ας ελληνικής</p> <p>Λογισμικό <i>Νέα λογομάθεια</i>, ενότητες «Περί γλώσσας» (προφορικός και γραπτός λόγος) και «Εισαγωγή» (περιγραφή, αφήγηση, σημεία στίξης) (ενδεικτικά)</p> <p>Κείμενα που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες:</p> <p>έντυπα ή ψηφιακά, χρηστικά και μη χρηστικά, μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα, συναφή με τα βασικά θέματα, από βιβλία και τον τύπο, από εκπαιδευτικά λογισμικά, το διαδίκτυο ή από άλλες πηγές</p>
--	---	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύγκριση διαφόρων πολυτροπικών κειμένων για την ανάδειξη του ρόλου των οπτικών, γραφολογικών και τυπογραφικών σημειωτικών μέσων (π.χ. ο τύπος και το μέγεθος της γραμματοσειράς) στη μετάδοση πληροφοριών ✓ Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες και κοινή επεξεργασία κειμένου με χρήση κειμενογράφου και των υπηρεσιών και συνεργατικών εργαλείων του διαδικτύου ✓ Αφήγηση γεγονότων από διαφορετικές οπτικές γωνίες στο πλαίσιο δραστηριοτήτων δημιουργικής γραφής ✓ Σύγκριση των παραγόμενων κειμένων με άλλα κείμενα που πληρούν τα συγκεκριμένα κριτήρια, αντιπαραβολή των κειμένων στο διαδραστικό πίνακα ✓ Αυτοαξιολόγηση της γραμματικής δομής και των λεξιλογικών επιλογών στα παραγόμενα από τους μαθητές κείμενα με χρήση βοηθημάτων (λεξικά, γραμματικές) ✓ Εξάσκηση των μαθητών και μαθητριών στην αυτοαξιολόγηση και αυτοδιόρθωση των κειμένων τους με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, μέσα από δραστηριότητες που αναδεικνύουν τα στάδια συγγραφής ενός κειμένου 	
--	--	---	--

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Καθορίζουν τους επικοινωνιακούς στόχους του υπό σύνταξη κειμένου, το κειμενικό είδος και τη σχέση πομπού και αποδέκτη και επιλέγουν τον κατάλληλο τρόπο παρουσίασης του κειμένου. ✓ Σχεδιάζουν τη δομή μονοτροπικού ή πολυτροπικού κειμένου. ✓ Χρησιμοποιούν διαφορετικούς τρόπους οργάνωσης των παραγράφων (όπου χρειάζεται) σε συμφωνία με τους επικοινωνιακούς στόχους των κειμένων τους (αιτιολόγηση, σύγκριση, αντίθεση κτλ.). ✓ Χρησιμοποιούν βοηθήματα (λεξικά, γραμματική) για την αποδεκτή, ανάλογα με το είδος και την περίσταση, γραφή. ✓ Εφαρμόζουν συνειδητά μορφολογικούς και συντακτικούς κανόνες ανάλογα με το είδος και το επικοινωνιακό πλαίσιο. ✓ Αξιοποιούν τη γεωγραφική και κοινωνιολογική ποικιλότητα ως μηχανισμούς ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων ή και οπτικής γωνίας. ✓ Συνειδητοποιούν και αξιολογούν τη σημειωτική λειτουργία της εικόνας σε διαφορετικά πολυτροπικά κείμενα. ✓ Επιλέγουν και αξιολογούν τα γλωσσικά στοιχεία που αποδίδουν τη σκέψη του γράφοντα/της γράφουσας και την ιδεολογία τους. ✓ Επαναξιολογούν τα δικά τους κείμενα και τα βελτιώνουν. 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το διαδίκτυο ✓ Τα ΜΜΕ ✓ Ο καβγάς ✓ Τα ταξίδια ✓ Η οικογένεια ✓ Η φιλία ✓ Εργασία-ανεργία ✓ Καθημερινή ζωή ✓ Κοινωνική ζωή ✓ Αειφόρος ανάπτυξη ✓ Το διάστημα κτλ. ✓ Συγκοινωνιακά μέσα ✓ Η επικοινωνία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ρεπορτάζ ✓ Διαμαρτυρία ✓ Δελτία καιρού ✓ Σχολιογραφικά άρθρα ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Επιστολές ✓ Οδηγίες χρήσης ✓ Λεζάντες ✓ Διαφημίσεις ✓ Ανακοινώσεις ✓ Κατάλογοι ✓ Ψηφιακά κείμενα ✓ Ηλεκτρονικά μηνύματα ✓ Συνταγές 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συμμετοχή σε συζητήσεις με χρήση των εργαλείων επικοινωνίας και συνεργασίας του διαδικτύου για άντληση πληροφοριών ✓ Αναζήτηση έντυπων ή ψηφιακών κειμένων, σύγκριση πληροφοριών και κριτικός σχολιασμός ✓ Ενασχόληση με γραμματικοσυντακτικούς κανόνες και χρήση της αντίστοιχης ορολογίας ✓ Λειτουργική αξιοποίηση των γραμματικοσυντακτικών φαινομένων (ενεργητική/παθητική διάθεση, διαδοχική υπόταξη, απρόσωπη σύνταξη, παρατακτική και υποτακτική σύνταξη, χρόνοι του ρήματος, κλιτικές πολυτυπίες, σειρά των λέξεων, εστίαση κτλ.) κατά τη σύνταξη κειμένων διαφόρων ειδών ανάλογα με το επικοινωνιακό πλαίσιο ✓ Σύνταξη κειμένων σε λαϊκό και σε επίσημο ύφος και σε ενδιάμεσες διαβαθμίσεις με λειτουργική αξιοποίηση των λεξικογραμματικών στοιχείων. ✓ Λειτουργική αξιοποίηση των διαφορετικών τρόπων οργάνωσης παραγράφων κατά τη σύνταξη διαφόρων τύπων κειμένων ✓ Μετασχηματισμοί κειμένων (λογοτεχνικά/μη λογοτεχνικά) ✓ Επαναδιατυπώσεις κειμένων με έμφαση στην προσαρμογή των μορφοσυντακτικών και λεξιλογικών μέσων στους επικοινωνιακούς παράγοντες ✓ Εναλλαγή γραμματοσειρών και άλλων σημειωτικών δηλώσεων (κεφαλαία-πεζά, μαύρα-πλάγια κτλ.) ✓ Χωρισμός των μαθητών και μαθητριών σε ομάδες και κοινή επεξεργασία κειμένου με τη χρήση κειμενογράφου, λογισμικού παρουσίασης (για πολυτροπικά κείμενα) και διαδικτυακών εργαλείων συνεργατικής 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου</i>. Για τα βασικά θέματα: τα κείμενα από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του εγχειριδίου. Για τη θεωρία και τις δραστηριότητες:</p> <p>Ενότητα 1 (Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου), Ενότητα 2 (Επανάλεγχος της γραπτής έκφρασης), Ενότητα 4 (Οργάνωση ευρύτερου κειμένου), Ενότητα 5 (Οργάνωση και συνοχή περιγραφής και αφήγησης), Ενότητα 8 (Διατύπωση επιχειρημάτων) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 3^ο κεφ., 5.1-5.2 (παρατάξη και υπόταξη), 4^ο κεφ. 2.1 (καταγωγή των λέξεων) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Ερμηνευτικό λεξικό νέας ελληνικής</i> Λεξικά της νέας ελληνικής γλώσσας Διαδικτυακά λεξικά της νέας ελληνικής</p>
---	--	--	--

<p>✓ Συνειδητοποιούν τα διαφορετικά νοήματα που προκύπτουν από ένα κείμενο για διαφορετικές κοινωνικές ομάδες αναγνωστών και αναγνωστρίων.</p>		<p>γραφής</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εντοπισμός των αποδεκτών του κειμένου και διάκριση/ομαδοποίησή τους ✓ Παραγωγή μονοτροπικών και πολυτροπικών κειμένων, αντιπαραθετική παρουσίασή τους σε διαδραστικό πίνακα ή άλλο μέσο και επισήμανση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων τους ✓ Σύγκριση δύο διαφορετικών τρόπων παραγωγής κειμένου: σύνθεση κειμένου με <i>αλλά</i> και χωρίς προσχεδιασμό/προοργάνωση και επανέλεγχο. Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και ανατροφοδότηση ✓ Δημιουργική διόρθωση στην τάξη κειμένου που εντοπίστηκε σε ιστολόγιο, μη κατάλληλου επικοινωνιακά και μη ορθού γλωσσικά. Αντιπαραβολή του πρωτότυπου με το διορθωμένο κείμενο, σχολιασμός των πλεονεκτημάτων από τη χρήση βοηθημάτων και ανατροφοδότηση ✓ Ανάλυση κειμένου στην τάξη και μετασχηματισμός του σε κείμενο του ίδιου είδους αλλά διαφορετικού ύφους ✓ Μετατροπή προφορικού λόγου σε γραπτό, επισήμανση των διαφορών (επιλογή γλωσσικών και συγκειμενικών στοιχείων, οργάνωση της πληροφορίας, πλαίσιο επικοινωνίας κτλ.) και παρουσίαση των διαφορών μεταξύ των δύο κατηγοριών λόγου ✓ Σύγκριση της γλώσσας και της πληροφοριακής δομής κειμένων τα οποία έχουν παραχθεί από ομάδες που είναι κοινωνικά/ιδεολογικά διαφορετικές ✓ Παρουσίαση στην τάξη μικρών ατομικών ή ομαδικών ερευνών που γράφτηκαν στον υπολογιστή με χρήση κειμενογράφου, διορθωτή, λογισμικού επεξεργασίας εικόνας, σελιδοποιητή κτλ., εκπαιδευτικών λογισμικών ή με χρήση των υπηρεσιών και των συνεργατικών εργαλείων του διαδικτύου. 	<p>Λογισμικό <i>Νέα λογομάθεια</i>, ενότητες 7 και 8 (παράταξη και υπόταξη) (ενδεικτικά)</p> <p>Κείμενα που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες:</p> <p>έντυπα ή ψηφιακά, χρηστικά και μη χρηστικά, μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα, συναφή με τα βασικά θέματα, από βιβλία και τον τύπο, από εκπαιδευτικά λογισμικά, το διαδίκτυο ή από άλλες πηγές</p>
--	--	--	--

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Καθορίζουν τους επικοινωνιακούς στόχους του υπό σύνταξη κειμένου, το κειμενικό είδος και τη σχέση πομπού και αποδέκτη. ✓ Συντάσσουν πολυτροπικά κείμενα και εξηγούν το αποτέλεσμα από τη χρήση διαφορετικών τρόπων σε αυτά τα κείμενα. ✓ Χρησιμοποιούν το κατάλληλο ύφος ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας και εντάσσουν λειτουργικά τα γραμματικοσυντακτικά στοιχεία κατά τη σύνταξη κειμένων διαφόρων ειδών. ✓ Αξιοποιούν λειτουργικά όλα τα σημεία στίξης. ✓ Επιλέγουν την κατάλληλη γραμματοσειρά και γενικά τις κατάλληλες τυπογραφικές συμβάσεις κατά τη χρήση κειμενογράφου ή λογισμικού παρουσίασης. ✓ Χρησιμοποιούν πλάγιο λόγο σε ορισμένα είδη κειμένων. ✓ Αξιοποιούν τους κατάλληλους δείκτες συνοχής και σχολιασμού για τη σύνδεση προτάσεων αλλά και ευρύτερων τμημάτων του κειμένου. ✓ Αξιοποιούν τις πολυσημικές και μεταφορικές χρήσεις λέξεων σε ορισμένα κείμενά τους. ✓ Επιλέγουν από συνώνυμες λέξεις εκείνη που ταιριάζει με το ύφος και την προθετικότητα του κειμένου τους. ✓ Εξηγούν την επιλογή των γλωσσικών στοιχείων σε συνάρτηση με τα νοήματα και την κοινωνική/ πολιτισμική λειτουργία των κειμένων τους. ✓ Κατανοούν το πώς ορισμένες γλωσσικές επιλογές οδηγούν σε ορισμένες σημασίες και εκφράζουν ρητά ή υπόρητα στάσεις, αξίες και ιδεολο- 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το θέατρο ✓ Το τραγούδι ✓ Οι γλώσσες του κόσμου ✓ Η Ελλάδα ✓ Η Ευρώπη και η Ευρωπαϊκή Ένωση ✓ Η ειρήνη και ο πόλεμος ✓ Οικουμενικές αξίες ✓ Παρελθόν και μέλλον ✓ Η τέχνη ✓ Σύγχρονη τεχνολογία και άνθρωπος <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Δοκίμια ✓ Διαμαρτυρία ✓ Επιστολή ✓ Επιφυλλίδες ✓ Πολυτροπικά κείμενα ✓ Λογοτεχνικά κείμενα ✓ Επιστημονικά κείμενα ✓ Ηλεκτρονικά μηνύματα ✓ Διάλογοι μέσω διαδικτύου ✓ Άλλα ψηφιακά κείμενα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συμπλήρωση ημιτελών κειμένων ή κειμένων για τα οποία δίνεται η πρώτη παράγραφος ή ορισμένοι πλαγιότιτλοι ✓ Κατασκευή πολυτροπικών κειμένων που απευθύνονται σε συγκεκριμένους αποδέκτες, π.χ. διαφημιστικά μηνύματα ✓ Χρησιμοποίηση λογισμικών παρουσίασης για τη σύνταξη πολυτροπικών κειμένων και την αξιοποίησή τους σε ομιλία ✓ Κατασκευή διαγραμμάτων στον υπολογιστή, χρήση τους σε πολυτροπικό κείμενο και συλλογική αξιολόγηση στην τάξη ✓ Μετασηματισμός μονοτροπικού κειμένου σε πολυτροπικό και αντίστροφα και επισήμανση της επίδρασης που ασκούν οι μετατροπές στην κατασκευή του νοήματος ✓ Συμπύκνωση κειμένου με τη βοήθεια σημειώσεων, νοητικού χάρτη, σχεδιαγραμμάτων κτλ. ✓ Συγγραφή κειμένου με βάση δεδομένο σχεδιασμό, π.χ. με αφετηρία νοηματικού χάρτη, σημειώσεις κ.ά. επιχειρείται η σύνταξη συνεχούς κειμένου με προσθήκη κατάλληλων κειμενικών δεικτών. ✓ Σύνταξη κειμένων με λειτουργική αξιοποίηση διάφορων γραμματικοσυντακτικών φαινομένων όπως η ενεργητική και η παθητική διάθεση, η διαδοχική υπόταξη, η απρόσωπη σύνταξη, ο ετερόπλωτος προσδιορισμός, η παρατακτική και υποτακτική σύνταξη, η συμπλεκτική και διαζευκτική σύνδεση όρων, η σειρά των όρων, οι μη- 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου</i>. Για τα βασικά θέματα: τα κείμενα από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του εγχειριδίου. Για τη θεωρία και τις δραστηριότητες:</p> <p>Ενότητα 1 (Παράταξη και υπόταξη, Ερευνητικές εργασίες), Ενότητα 2 (Πολυσημία, Αιτιολογημένες κρίσεις), Ενότητα 3 (Ευθύς και πλάγιος λόγος, Κυριολεξία και μεταφορά), Ενότητα 4 (Συνώνυμα και αντίθετα), Ενότητα 7 (Μετωνυμία), Ενότητα 8 (Στίξη, Περίληψη) (ενδεικτικά)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 1^ο κεφ., 3.3 (σημεία στίξης), 2^ο κεφ., 2, 3, 6 (μορφολογία ουσιαστικών, επιθέτων, ρημάτων), 3^ο κεφ., 5.1-5.2 (παρατακτική και υποτακτική σύνταξη), 4^ο κεφ., 2.3 (σημασίες των λέξεων), 5^ο κεφ., 2.2-2.3 (κειμενικά είδη-υπολογία) (ενδεικτικά)</p>
---	--	--	--

<p>γίες.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναλύουν τα αποτελέσματα που προσδοκούν από το κείμενο που συντάξαν. ✓ Αναστοχάζονται πάνω στα δικά τους κείμενα, επαναπροσδιορίζουν τις επιλογές τους και τα βελτιώνουν με διορθώσεις όπου το κρίνουν αναγκαίο. ✓ Συγκρίνουν τις συγγραφικές τους επιλογές και πρακτικές εντός και εκτός τάξης. ✓ Συντάσσουν αξιολογικές κρίσεις για τα νοήματα που εκφράζονται από διάφορα κείμενα. ✓ Αναδεικνύουν τη σχέση της γλώσσας των κειμένων με ποικίλες κοινωνικές συνθήκες και ιδεολογικά μορφώματα που λανθάνουν σε όλες τις μορφές και χρήσεις του λόγου. ✓ Κατανοούν την προθετικότητα διαφορετικών κειμένων και υιοθετούν κριτική/διερευνητική στάση απέναντι στα νοήματα που εκφράζονται σε αυτά, διατυπώνοντας θετικές ή αρνητικές κρίσεις και αιτιολογώντας τη στάση τους. ✓ Συντάσσουν συνθετικές εργασίες αξιοποιώντας κριτικά πηγές κάθε είδους. 		<p>χανισμοί εστίασης κ.ά. ανάλογα με το κειμενικό είδος και τις περιστάσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύνταξη και επεξεργασία κειμένων σε διαφορετικό ύφος (π.χ. λαϊκό και επίσημο ύφος και ενδιάμεσες διαβαθμίσεις) με αξιοποίηση των λειτουργιών της γραμματικοσυντακτικής ποικιλίας, π.χ. λόγιοι και λαϊκοί κλιτικοί τύποι, επίθετα σε -ης, επιρρήματα σε -ως και σε -α, λόγιες και κοινές προθέσεις, <i>που/ο οποίος</i>, συνώνυμες λαϊκές και λόγιες λέξεις κ.ά. ✓ Σύνταξη κειμένων διαφόρων ειδών με λειτουργική χρήση των σημείων στίξης και των κειμενικών δεικτών συνοχής και σχολιασμού ✓ Σύνταξη αφηγήσεων, άρθρων κτλ. με λειτουργική ενσωμάτωση του πλάγιου λόγου ✓ Δημιουργική αξιοποίηση κειμενικών υποδειγμάτων από έντυπες ή διαδικτυακές πηγές για τη σύνταξη κειμένων διάφορων τύπων ✓ Ενσωμάτωση φαινομένων συνωνυμίας, πολυσημίας και μεταφοράς σε διάφορα κείμενα με βάση το κειμενικό είδος και τις περιστάσεις ✓ Σύνταξη παραφράσεων κειμένων με διαφοροποιημένους επικοινωνιακούς στόχους ✓ Διαφοροποιήσεις/μετασχηματισμοί στο ύφος ενός κειμένου πάνω σε συγκεκριμένο θέμα με βάση τη λειτουργία και την προθετικότητα του κειμένου καθώς και την κοινωνική ταυτότητα του αποδέκτη ✓ Επαναξιολόγηση από τους μαθητές και τις μαθήτριες των δικών τους κειμένων με βάση προκαθορισμένα κριτήρια (χρήση κατάλληλου κειμενικού είδους, τήρηση των χαρακτηριστικών του κειμενικού είδους, δείκτες συνοχής του κειμένου, γραμματική του κειμένου, προβολή με ρητό ή υπόρητο τρόπο της οπτικής τους) και πραγματοποίηση των αναγκαίων διορθώσεων 	<p><i>Ερμηνευτικό λεξικό νέας ελληνικής</i></p> <p>Λεξικά της νέας ελληνικής γλώσσας</p> <p>Διαδικτυακά λεξικά της νέας ελληνικής</p> <p>Λογισμικό <i>Νέα λογομάθεια</i>, ενότητες 4 (συνώνυμα, αντώνυμα), 5 (κυριολεξία και μεταφορά) και 10 (σημασιακά σχήματα λόγου) (ενδεικτικά)</p> <p>Κείμενα που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες:</p> <p>έντυπα ή ψηφιακά, χρηστικά και μη χρηστικά, μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα, συναφή με τα βασικά θέματα, από βιβλία και τον τύπο, από εκπαιδευτικά λογισμικά, το διαδίκτυο ή από άλλες πηγές</p>
---	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αποδόμηση και αναδόμηση του κειμένου που παράχθηκε και επαναπροσδιορισμός των επιλογών με συλλογική ανατροφοδότηση ✓ Επαναδιατυπώσεις κειμένων ως προς τις λεξιλογικές, μορφοσυντακτικές και υφολογικές επιλογές, την εκφραστική και νοηματική συνοχή κτλ. και διερεύνηση της καταλληλότητάς τους για την κατασκευή συγκεκριμένης σημασίας ✓ Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες και κοινή επεξεργασία κειμένου με χρήση κειμενογράφου και των υπηρεσιών και συνεργατικών εργαλείων του διαδικτύου ✓ Σύνταξη μονοτροπικών ή πολυτροπικών κειμένων (άρθρων, παρουσιάσεων, ανακοινώσεων, αιτημάτων κτλ.) για δημοσίευση στη σχολική εφημερίδα ή ιστοσελίδα ή σε εξωτερικούς ιστοτόπους και αλληλεπίδραση με τους αποδέκτες ✓ Σύνταξη κριτικής σε επιλεγμένο κείμενο, τεκμηρίωση των απόψεων και υιοθέτηση του κατάλληλου ύφους ανάλογα με τον αποδέκτη ✓ Συγκριτική αξιολόγηση υλικών από ποικίλες πηγές και σύνταξη ατομικής ή ομαδικής εργασίας ✓ Ετεροαξιολόγηση και κριτική ανάλυση των παραγόμενων κειμένων στην τάξη ✓ Σύνταξη ομαδικών συνθετικών εργασιών με χρήση των νέων τεχνολογιών (διαδίκτυο, κατάλληλα λογισμικά κτλ.) και δημοσιοποίησή τους στο διαδίκτυο ή αλλού σε πλήρη ή συντομευμένη μορφή. 	
--	--	---	--

2. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Σκοποί

Βασικός σκοπός της διδασκαλίας της λογοτεχνίας είναι «η κριτική αγωγή στο σύγχρονο πολιτισμό». Με τη φράση αυτή επιδιώκουμε να τονίσουμε πως αφετηρία μας είναι το παρόν, τα προβλήματα και τα χαρακτηριστικά του σύγχρονου, περίπλοκου και δυσνόητου κόσμου. Να αναδείξουμε τη λογοτεχνία ως ένα σύνθετο πολιτισμικό φαινόμενο το οποίο χαρακτηρίζεται από την ιστορικότητα του συγγραφέα, του κειμένου αλλά και των αναγνωστών του, εκπαιδευτικών και μαθητικού κοινού. Ένα φαινόμενο το οποίο έχει σημαντική θέση στη ζωή μας, γιατί μας δίνει εργαλεία να κατανοήσουμε τον κόσμο και να συγκροτήσουμε την υποκειμενικότητά μας. Να θέσουμε ως πρωταρχική αξία του μαθήματος την κριτική στάση απέναντι στις πολιτισμικές παραδόσεις, τις αξίες και τα μηνύματα από όπου κι αν προέρχονται.

Στον παραπάνω σκοπό περιλαμβάνονται τα εξής:

- ✓ Η συνειδητοποίηση, η διερεύνηση και η κριτική κατανόηση του τρόπου με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε την κοινωνική, ιστορική και πολιτισμική μας εμπειρία και συγκροτούμε την ταυτότητά μας.
- ✓ Η ανασύσταση της σχολικής τάξης ως μιας κοινότητας αναγνωστών, η οποία θα διέπεται από τις αξίες της δημοκρατίας, της ισότητας, του σεβασμού της διαφοράς, του πλουραλισμού, του διαλόγου, της κριτικής εγρήγορσης και αυτογνωσίας, της διαπολιτισμικής συνείδησης.
- ✓ Η δημιουργία ενός «έθνους αναγνωστών». Στην Ελλάδα η κρίσιμη μάζα των αναγνωστών είναι πολύ μικρή και το μάθημα της λογοτεχνίας μπορεί να βοηθήσει στην προώθηση της φιλαναγνωσίας, τη δημιουργία, δηλαδή, συστηματικών και ανεξάρτητων αναγνωστών, οι οποίοι αισθάνονται την ανάγνωση ως βασική τους ανάγκη και είναι ικανοί να επιλέγουν και να αξιοποιούν τα αναγνώσματά τους.
- ✓ Η συνειδητοποίηση της σχέσης της λογοτεχνίας με την ανθρώπινη εμπειρία και, επομένως, της σημασίας της για την κατανόηση του κόσμου στον οποίο ζούμε και του εαυτού μας.
- ✓ Η καλλιέργεια μιας ποικιλίας αναγνωστικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, μέσα από την αξιοποίηση κειμένων από όλο το φάσμα της πολιτισμικής παραγωγής, από όλα δηλαδή τα διαφορετικά είδη της εικονικής, θεατρικής και μαζικής επικοινωνίας. Μέσα από αυτή τη διευρυμένη ποικιλία κειμένων ο ρόλος της λογοτεχνίας αναδεικνύεται στρατηγικός, καθώς αυτή έχει αναπτύξει ένα ρεπερτόριο συμβολικών μορφών, τρόπων και συμβάσεων που διευκολύνουν την αναλυτική προσέγγιση και των άλλων ειδών επικοινωνίας –λ.χ. τα διαφορετικά είδη οπτικής αφήγησης και αναπαράστασης της υποκειμενικής εμπειρίας.
- ✓ Η ανάπτυξη της κριτικής και ταυτόχρονα δημιουργικής σχέσης των μαθητών με το σύγχρονο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον, καθώς και η συμβολική ενδυνάμωση της υποκειμενικότητας όλων των μαθητών και μαθητριών έτσι ώστε να γίνουν ενεργητικοί πολίτες και παραγωγοί πολιτισμού.
- ✓ Η αναγνώριση ότι η λογοτεχνία είναι ένας κατεξοχήν διαπολιτισμικός τόπος όπου ο διάλογος ανάμεσα στους πολιτισμούς γίνεται πράξη μέσα από τη μετάφραση, τη διασκευή και την αέναη επανερμηνεία και όπου η ετερότητα όχι μόνον αναγνωρίζεται αλλά ενσωματώνεται ως αναγκαίος όρος της ζωτικότητας και της δυναμικής της.

- ✓ Η ενίσχυση της αίσθησης ότι η δύναμη και οι δυνατότητες της γλώσσας μπορούν να είναι μία από τις μεγαλύτερες χαρές της ανάγνωσης της λογοτεχνίας. Η απόκτηση, μέσα από τη λογοτεχνία, πολλαπλών γλωσσικών εμπειριών και η εξοικείωση με τη μεταφορική λειτουργία της γλώσσας, απαραίτητη για τη φιλοσοφία, την έρευνα και το στοχασμό.

Ειδικότερα, οι σκοποί της διδασκαλίας της λογοτεχνίας *ως προς την πρόσληψη των λογοτεχνικών κειμένων* είναι:

- ✓ Να κατανοήσουν και να αποδεχθούν οι μαθητές τη σχετικότητα και την πολλαπλότητα των ερμηνευτικών προσεγγίσεων καθώς και να αντιμετωπίζουν κριτικά και τις δικές τους ερμηνευτικές προτάσεις.
- ✓ Να είναι σε θέση να διερευνούν όλους τους συντελεστές και τους αναγκαίους παράγοντες που συμβάλλουν στην παραγωγή και στην πρόσληψη των λογοτεχνικών κειμένων.
- ✓ Να είναι σε θέση να εντοπίζουν και να αναγνωρίζουν τις αξίες και τις ιδέες που ενυπάρχουν στα λογοτεχνικά κείμενα. Να κατανοήσουν ότι οι πολιτισμικές αξίες σχετίζονται με το χώρο, το χρόνο και την κοινωνική ομάδα που τις παράγει, είναι επομένως προσδιορισμένες ιστορικά, γεγονός που δικαιολογεί τη σχετικότητα αλλά και την ποικιλία τους. Να είναι σε θέση να διερευνούν την ιστορικότητά τους και να τοποθετούνται κριτικά απέναντι σε αυτές.
- ✓ Να εξοικειωθούν οι μαθητές με διαφορετικά λογοτεχνικά είδη και να κατανοήσουν ότι αυτά ανταποκρίνονται σε διαφορετικούς σκοπούς και ιστορικές ανάγκες. Να συνειδητοποιήσουν ότι τα λογοτεχνικά είδη διακρίνονται στη βάση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών και κειμενικών συμβάσεων.

2.1.1 Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Α΄ τάξη: Σχολική ζωή

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να κατανοήσουν ότι το σχολείο και η σχολική ζωή συνδέονται με την κοινωνία και την εποχή και άρα αλλάζουν σε κάθε ιστορική περίοδο. ✓ Να γνωρίσουν τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους οι συγγραφείς μιλούν για (τη δική τους) σχολική ζωή (με νοσταλγία, με απέχθεια). ✓ Να συνειδητοποιήσουν τις διαφορές της σχολικής ζωής παλαιότερα και σήμερα. ✓ Να κατανοήσουν τη διαφορετική θέση και, άρα, το διαφορετικό τρόπο με τον οποίον μιλούν για το σχολείο οι μεγάλοι και τα παιδιά. ✓ Να κατανοήσουν ότι το σχολείο είναι βασικά μέσο κοινωνικοποίησης των παιδιών. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να εντοπίζουν τις διαφορετικές 'φωνές' για το σχολείο: παρελθόντος, παρόντος, ανδρικής-γυναικείας, ενηλίκου-παιδιού. ✓ Να διακρίνουν το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο υπάρχει το σχολείο του κειμένου. ✓ Να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στη σχολική ζωή των ηρώων των κειμένων και τη δική τους. ✓ Να επισημαίνουν τις ομοιότητες και τις διαφορές σε επιμέρους θέματα: σχολικές πρακτικές, κτήρια, πειθαρχία, αμοιβές, ποινές, τεχνολογία. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ελληνικά και ξένα παιδικά και εφηβικά λογοτεχνικά κείμενα, σύγχρονα και παλαιότερα, αυτοβιογραφικά ή μυθοπλαστικά, σοβαρά ή χιουμοριστικά με σκηνές από τη ζωή στο σχολείο ✓ κόμικς με θέμα το σχολείο (λ.χ. <i>Μαφάλντα, Charlie Brown...</i>) ✓ αυτοβιογραφικά κείμενα ✓ ποιήματα με θέμα το σχολείο 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναζήτηση κειμένων για το σχολείο και τη σχολική ζωή ✓ Συζήτηση για το σχολείο και τη ζωή μας μέσα σ' αυτό ✓ Φωτογράφιση του σχολείου (συνειδητοποιούμε το μέγεθός του, τη λειτουργικότητά του, τα προβλήματα που έχουμε κτλ) ✓ Συνέντευξη από ανθρώπους μεγάλης ηλικίας: το σχολείο στις μέρες τους (κτηριακό, ποιινές και αμοιβές, πειθαρχία, τρόπος διδασκαλίας, εκδρομές) ✓ Αλλαγή του αφηγητή μιας ιστορίας, προκειμένου να δοθεί έμφαση στη σημασία της 'φωνής' (παιδική φωνή ή φωνή ενηλίκου, αγοριού ή κοριτσιού) του κειμένου ✓ Ταξινόμηση των κειμένων με κριτήρια που έχουν προκύψει κατά την ανάγνωση: αγόρι-α/κορίτσια, φωνή νοσταλγίας, φωνή πίκρας, θετική/αρνητική άποψη για το σχολείο, κ.ο.κ. ✓ Θεματική ανθολογία με κομμάτια από τα βιβλία που διαβάζουμε (λ.χ. για τις τιμωρίες). ✓ Ζωγραφική αναπαράσταση, δημιουργία κόμικς ή δραματο- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τα κείμενα από τα σχολικά βιβλία ✓ Κείμενα της βιβλιοθήκης του σχολείου, της τάξης ή της οικογένειας ✓ Συλλογή φωτογραφιών του σχολείου μας όπως ήταν παλιά (εάν υπάρχουν) ✓ Φωτογραφίες σχολείων και σχολικών πρακτικών από εγχειρίδια (ελληνικά και ξένα) ✓ Κινηματογραφικές ταινίες και τραγούδια για το σχολείο και τη σχολική ζωή (από δισκοθήκες, youtube) ✓ Βιβλία για την ιστορία σχολείων σε διάφορους τόπους ✓ Σκίτσα και κόμικς από βιβλιοθήκες ή το διαδίκτυο

			<p>ποίηση σημείων των κειμένων</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Μετάπλαση ιστοριών: αλλάζουμε το τέλος τους, το ύφος τους (από σοβαρές τις κάνουμε αστείες και το αντίστροφο) τις μεταφέρουμε σε άλλη εποχή ✓ Συγγραφή φανταστικού κειμένου για το πώς θα ήταν το σχολείο τους στο παρελθόν ή πώς θα είναι στο μέλλον με ενδεχόμενες αλλαγές στη χρήση των χώρων, στην τεχνολογία ✓ Ηλεκτρονική αλληλογραφία με άλλες σχολικές τάξεις για τη ζωή στο σχολείο 	
--	--	--	---	--

Εικόνες της Ελλάδας στην ποίηση

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να ανιχνεύσουν τους τρόπους με τους οποίους οι ποιητές εμπνεύστηκαν και απέδωσαν ποιητικά τα τοπία, τη φύση, την ιστορία (σε σχέση πάντα με τον τόπο) της Ελλάδας. ✓ Να συγκροτήσουν την ατομική και συλλογική τους ταυτότητα μέσα από τη συνείδηση του τόπου και της ιστορίας του. ✓ Να γνωρίσουν ποιητικές προσεγγίσεις σημαντικών γεγονότων της ελληνικής ιστορίας. ✓ Να γνωρίσουν διαφορετικές «εικόνες» της Ελλάδας μέσα από 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να ερμηνεύουν την «εικόνα» της Ελλάδας, που παρουσιάζει ο κάθε ποιητής με βάση τα ιστορικά και ιδεολογικά συμφραζόμενα της εποχής του. ✓ Να διακρίνουν τη διαφορετική προσέγγιση και οπτική γωνία του κάθε ποιητή όσον αφορά την «εικόνα» της Ελλάδας. ✓ Να εντοπίζουν τις ποιητικές τεχνικές με τις οποίες «κατασκευάζεται» η εικόνα ενός τόπου ή τοπίου. ✓ Να συσχετίζουν τη θεματική του ποιήματος με τα ιστορικά 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ποιήματα που αναφέρονται: <ul style="list-style-type: none"> • στην Ελλάδα ως χώρα • σε τόπους που συνδέονται με ιστορικά γεγονότα • σε τοπία της Ελλάδας • σε πόλεις της Ελλάδας ή στοιχεία των πόλεων (δρόμους, πλατείες κτλ.) ✓ Η Ελλάδα στην ξένη ποίηση. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να αναζητήσουν ποιήματα με ανάλογο θέμα. ✓ Να οπτικοποιήσουν το ποίημα με φωτογραφίες τοπίων της Ελλάδας, με κολάζ και έργα ζωγραφικής που θα βρουν στο διαδίκτυο ή με δικές τους ζωγραφίες και να το παρουσιάσουν στην τάξη χρησιμοποιώντας λογισμικό παρουσίασης. ✓ Να ακούσουν μελοποιήσεις ποιημάτων, αναγνώσεις των ίδιων των ποιητών και να ντύσουν με αυτές τις παρουσιάσεις τους. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Όλα τα ποιήματα των σχολικών εγχειριδίων με ανάλογη θεματική ✓ Βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης ✓ Έργα αγαπημένων ποιητών των παιδιών ✓ CD, βίντεο με αναγνώσεις ποιημάτων από τους ίδιους τους ποιητές ή από ηθοποιούς ✓ CD με μελοποιημένη ποίηση ✓ Ντοκιμαντέρ από το αρχείο της ΕΡΤ και το youtube ✓ Ιστοσελίδες: <ul style="list-style-type: none"> • ποιητών • του Σπουδαστηρίου Νέου Ελλη-

<p>τις διαφορετικές οπτικές γωνίες των ποιητών.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Να διερευνήσουν τους ποιητικούς τρόπους με τους οποίους συγκροτείται η εικόνα ενός τόπου ή τοπίου. ✓ Να παρακολουθήσουν διαχρονικά το μετασχηματισμό της «εικόνας» της Ελλάδας μέσα στην ποίηση, ανάλογα με τις ιστορικές συνθήκες αλλά και τις διαφορετικές ποιητικές τεχντροπίες. ✓ Να συγκρίνουν τη δική τους «εικόνα» ελληνικών τόπων και τοπίων με αυτή των ποιητών με σκοπό την ανάδειξη της πολυσημίας των «εικόνων» της Ελλάδας και την έκφραση των προσωπικών τους εμπειριών. ✓ Να διερευνήσουν τις στερεοτυπικές αντιλήψεις για την ελληνική φύση και το ελληνικό τοπίο, όπως εκφράζονται στην ποίηση. ✓ Να προσεγγίσουν διαθεματικά τις εικόνες της Ελλάδας με τη βοήθεια του μαθήματος της Ιστορίας και της Γεωγραφίας. 	<p>και κοινωνικά γεγονότα αξιοποιώντας τις ιστορικές τους γνώσεις.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Να συγκρίνουν τις ποιητικές εικόνες της Ελλάδας με τις εικόνες της σημερινής πραγματικότητας. 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να ανιχνεύσουν την «εικόνα» της Ελλάδας στο έργο των μεγάλων μας ποιητών (Κάλβος, Σολωμός, Καβάφης, Παλαμάς, Σικελιανός, Ρίτσος, Ελύτης, Σεφέρης). ✓ Να αποδώσουν είτε με κείμενο είτε με ζωγραφική τη διαφορετική «εικόνα» της Ελλάδας που προβάλλει ο κάθε ποιητής στο έργο του. ✓ Να γράψουν ατομικά ή ομαδικά ένα κείμενο στο οποίο θα περιγράφουν και θα ερμηνεύουν την οπτική του ποιητή λαμβάνοντας υπόψη τα ιστορικά και ιδεολογικά συμφραζόμενα της εποχής του. ✓ Να αναζητήσουν πληροφορίες σε γραπτές πηγές και στο διαδίκτυο για τον τόπο και τα ιστορικά γεγονότα που αναφέρονται στο ποίημα ✓ Να συγκρίνουν ποιήματα διαφορετικών ποιητών που πραγματεύονται εικόνες του ίδιου τόπου. ✓ Να γράψουν κείμενο στο οποίο θα συγκρίνουν τη δική τους εικόνα της Ελλάδας με αυτή των ποιητών. ✓ Να γράψουν κείμενο στο οποίο θα αιτιολογήσουν την προτίμησή τους στην «εικόνα» της Ελλάδας, όπως προβάλλεται στο έργο ενός συγκεκριμένου ποιη- 	<p>νισμού (ανθολόγιο λογοτεχνίας, ανθολόγιο αναγνώσεων)</p> <ul style="list-style-type: none"> • της Πύλης για την Ελληνική γλώσσα • του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού ✓ Βιβλία ιστορίας και γεωγραφίας
---	--	--	--	--

			<p>τή.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Να δημιουργήσουν αφίσα ή βίντεο με θέμα «Η Ελλάδα του Ελύτη», «Η Ελλάδα του Σεφέρη» κ.ά., «Η δική μου Ελλάδα». ✓ Να βρουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ της Ελλάδας των ποιημάτων και της Ελλάδας του σήμερα. 	
--	--	--	--	--

Φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να κατανοήσουν την ενότητα φύσης και κοινωνίας, του φυσικού και ανθρωπογενούς (κοινωνικού) περιβάλλοντος. ✓ Να γνωρίσουν το φυσικό και ανθρωπογενές (κοινωνικό) περιβάλλον της Ελλάδας και της τοπικής κοινωνίας στην οποία ζουν. ✓ Να εμβαθύνουν στην κατανόηση της αλληλεπίδρασης φύσης και κοινωνίας (του ανθρώπου πάνω στη φύση και το αντίστροφο). ✓ Να συνειδητοποιήσουν ότι τα περιβαλλοντικά προβλήματα τίθενται με όρους ιστορικούς-κοινωνικούς τόσο στα πληροφοριακά κείμενα όσο και στα λογοτεχνικά και να διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ των δύο. ✓ Να αναπτύξουν κοινωνικά προ- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να εντοπίζουν το «περιβαλλοντικό θέμα» στο κείμενο και να αναδεικνύουν την πολυπλοκότητά του. ✓ Να αναγνωρίζουν την οπτική γωνία από την οποία μιλά το κείμενο για το φυσικό ή κοινωνικό περιβάλλον. ✓ Να διακρίνουν τις λύσεις που προτείνει το κείμενο και να διατυπώνουν τη δική τους αιτιολογημένη, ενδεχομένως διαφορετική, στάση-άποψη. ✓ Να παρατηρούν το φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον, να εντοπίζουν τα προβλήματα της κάθε περιοχής και να φαντάζονται λύσεις. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ λογοτεχνικά κείμενα που μιλούν για τη σχέση ανθρώπου-φύσης, για περιβαλλοντικά προβλήματα, για την αλληλεπίδραση φύσης και κοινωνίας ✓ κείμενα επιστημονικής φαντασίας 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εντοπισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων του χώρου του σχολείου (συνοικίας, χωριού, πόλης) ✓ Εντοπισμός του περιβαλλοντικού προβλήματος στο κείμενο και περιγραφή των κοινωνικών παραμέτρων του ✓ Αναγνώριση της οπτικής γωνίας από την οποία το κείμενο πραγματεύεται το περιβαλλοντικό θέμα. Προφορική ή γραπτή αφήγηση του κειμένου με αλλαγή αφηγητή. ✓ Σύγκριση μεταξύ κειμένων ως προς τη διαφορετική οπτική γωνία ✓ Συγγραφή διαφορετικών κειμένων ειδών με αφορμή τα κείμενα που διαβάστηκαν (λ.χ. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Λογοτεχνικά κείμενα από τα σχολικά ανθολόγια ✓ Λογοτεχνικά βιβλία ✓ Κείμενα-φυλλάδια-μπροσούρες περιβαλλοντικών οργανώσεων ✓ Εφημερίδες για διάφορα περιβαλλοντικά ζητήματα ✓ Κινηματογραφικές ταινίες και βίντεο από το youtube ✓ Ιστοσελίδες περιβαλλοντικών οργανώσεων

<p>σανατολισμένη περιβαλλοντική συνείδηση.</p> <p>✓ Να διερευνήσουν τους τρόπους με τους οποίους η λογοτεχνία μιλά για τη σχέση ανθρώπου-περιβάλλοντος.</p>			<p>ημερολόγιο, διάλογος, αφήγηση, γράμμα, ρεπορτάζ, διαμαρτυρία στον τύπο)</p> <p>✓ Έκδοση εφημερίδας με σκοπό την καταγραφή των προβλημάτων της περιοχής και πλαισίωσή τους από λογοτεχνικά κείμενα</p> <p>✓ Επαφή με οικολογική οργάνωση και αλληλογραφία με αυτήν. Εάν υπάρχει εκπαιδευτικό υλικό δουλεύεται στην τάξη.</p>	
---	--	--	--	--

2.1.2 Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Β΄ τάξη: Πορτρέτα εφήβων

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓ Να κατανοήσουν οι μαθητές τη διαδικασία με την οποία διαμορφώνεται μέσα στο λογοτεχνικό κείμενο η ατομική ταυτότητα των ηρώων εφήβων.</p> <p>✓ Να ενισχύσουν την αυτοσυνειδησία τους μέσα από αυτή τη διερεύνηση.</p> <p>✓ Να επισημάνουν τα προβλήματα της παλαιότερης και της σύγχρονης ζωής και τις επιπτώσεις τους στη ζωή των εφήβων.</p> <p>✓ Να διερευνήσουν τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνονται οι ανθρώπινες σχέσεις μέσα σε ποικίλα περιβάλλοντα και να εξετάσουν τις επιπτώσεις τους στα άτομα.</p>	<p>✓ Να εντοπίσουν οι μαθητές αντιστοιχίες ανάμεσα στους έφηβους ήρωες των κειμένων και στους ίδιους.</p> <p>✓ Να επισημάνουν τους συγκρουόμενους κώδικες συμπεριφοράς στη ζωή του ήρωα.</p> <p>✓ Να ερμηνεύουν την αλλαγή στάσης του ήρωα, (π.χ. το ξέπέρασμα μιας προσωπικής κρίσης).</p> <p>✓ Να σχολιάζουν τις παραμέτρους που προσδιορίζουν τη διαμόρφωση της εφηβικής ταυτότητας.</p> <p>✓ Να συνδέσουν το κείμενο με τη δική τους ζωή για να ανα-</p>	<p>✓ Λογοτεχνικά κείμενα, παλαιότερα και σύγχρονα, με ήρωες εφήβους (διάφορες παραλλαγές του bildungsroman):</p> <ul style="list-style-type: none"> • κείμενα που παρακολουθούν τους εφήβους έως την ωρίμανση • κείμενα που παρακολουθούν τους εφήβους σε μία μόνο περίοδο της ανάπτυξής τους • βιβλία που ανήκουν στο εφηβικό «μυθιστόρημα ιδεών» • βιβλία με ήρωες εφήβους που κινούνται στο χώρο του φανταστικού <p>✓ κινηματογραφικές ταινίες με ανάλογη θεματική</p>	<p>✓ Σύγκριση διαφορετικών εφηβικών πορτρέτων και αιτιολόγηση συμπεριφορών</p> <p>✓ Συγγραφή κειμένου για το οποίο να προσπαθεί να ελκύσει τους έφηβους αναγνώστες</p> <p>✓ Δημιουργία «πινακοθήκης εφηβικών πορτρέτων»</p> <p>✓ Δημιουργία σχολικού λογοτεχνικού περιοδικού με ίδιο θέμα</p> <p>✓ Παρουσίαση των εργασιών της τάξης σε ιστολόγιο και δημιουργία διαδικτυακής κοινότητας αναγνωστών</p> <p>✓ Αναζήτηση διαφόρων ειδών κειμένων που να αναφέρονται σε</p>	<p>✓ Τα σχολικά ανθολόγια όλων των τάξεων</p> <p>✓ Προσωπικά αναγνώσματα των μαθητών με ίδιο θέμα</p> <p>✓ E-books με ανάλογο θέμα</p> <p>✓ Κινηματογραφικές ταινίες με ανάλογο θέμα</p>

<p>✓ Να εξετάσουν τις αντιθέσεις-συγκρούσεις που βιώνει ο έφηβος ήρωας με τον εαυτό του, τους άλλους (συνομηλίκους, μεγαλύτερους, άλλο φύλο) και την κοινωνία.</p> <p>✓ Να κατανοήσουν ότι ανάλογα με το χρόνο, το χώρο, τις οικογενειακές και φιλικές σχέσεις, τον κοινωνικό περίγυρο, τις ιδιαίτερες κλίσεις του εφήβου προκύπτουν ποικίλα εφηβικά πορτρέτα τόσο μέσα στα κείμενα, όσο και στην ίδια τη ζωή.</p> <p>✓ Να δώσουν έμφαση στις ιδιαιτερότητες που εμφανίζει η κοινωνική ένταξη εφήβων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (γυναίκες, «ξένοι»).</p> <p>✓ Να συνδέσουν τα εφηβικά μυθιστορήματα με άλλα λογοτεχνικά είδη (ιστορικό μυθιστόρημα, ταξιδιωτικό μυθιστόρημα) ή άλλα γνωστικά αντικείμενα (ιστορία, ψυχολογία, κοινωνιολογία).</p> <p>✓ Να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί ο ρεαλισμός στη μυθοπλασία (κύριο μέσο ανάδειξης κοινωνικών προβλημάτων που βιώνουν οι νέοι) αλλά και τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το υπερφυσικό και μαγικό στοιχείο το οποίο συνυπάρχει με το ρεαλισμό σε πολλά «εφηβικά» μυθιστορήματα.</p>	<p>στοχαστούν τις δικές τους εμπειρίες.</p>		<p>εφήβους σε βιβλιοθήκες, βιβλιοπωλεία αλλά κυρίως σε ιστολόγια και σχολιασμό τους με βάση τις παραμέτρους που αναφέρονται στη σκοποθεσία</p> <p>✓ Αλλαγή του τέλους της ιστορίας</p> <p>✓ Αναδιήγηση τμήματος της ιστορίας από την οπτική γωνία άλλου εφήβου ή ενήλικα</p> <p>✓ Δημιουργία μιας σκηνής στην οποία ο αναγνώστης συναντιέται με τον ήρωα (π.χ. με μορφή συνέντευξης ή δραματοποιημένης αφήγησης)</p> <p>✓ Γραφή ανάλογου κειμένου με βάση προσωπικές παρατηρήσεις από την καθημερινή ζωή</p>	
---	---	--	--	--

Ετερότητα στη λογοτεχνία

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να κατανοήσουν την έννοια της ετερότητας στις διάφορες μορφές της: εθνική, πολιτισμική, θρησκευτική, αναπηρία. ✓ Να κατανοήσουν ότι μπορούμε να συνυπάρχουμε παρά την ετερότητά μας: είμαστε όλοι ίσοι αλλά όχι ίδιοι. ✓ Να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στην ετερότητα, να την αποδεχτούν ως ιστορική, κοινωνική και φυσική αναγκαιότητα. ✓ Να κατανοήσουν τις έννοιες: ρατσισμός, κοινωνικός αποκλεισμός κ.ά. ✓ Να κατανοήσουν ότι η ετερότητα είναι κοινωνικά κατασκευασμένα. ✓ Να κατανοούν και να αποδέχονται τις ομοιότητες και διαφορές των θρησκειών, των λαών, των νοστροπιών ζωής. ✓ Να αποδεχθούν την ύπαρξη κάποιων ομάδων με δυσκολίες και να κατανοούν τις ανάγκες τους. ✓ Να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθηση. ✓ Να αναγνωρίζουν τις δικές τους προκαταλήψεις. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να συγκρίνουν τους διάφορους λόγους που μιλούν και 'κατασκευάζουν' τον ξένο: του ιστορικού με το λογοτεχνικό, με τον δημοσιογραφικό κ.ο.κ. ✓ Να εντοπίζουν την ετερότητα στα κείμενα και να είναι σε θέση να αιτιολογούν γιατί για τον καθένα η ετερότητα έχει διαφορετική νοηματοδότηση. ✓ Να εντοπίζουν στο κείμενο τον «διαφορετικό» ήρωα και να ερμηνεύουν τη δική του συμπεριφορά καθώς και των άλλων ηρώων απέναντί του. ✓ Να διακρίνουν στο κείμενο τις οπτικές των ηρώων. ✓ Να εντοπίζουν τα στοιχεία που κάνουν τους ανθρώπους διαφορετικούς μεταξύ τους: κοινωνική θέση, θρησκεία, έθιμα. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ κλασικά έργα (Αισχύλος <i>Πέρσες</i>, Ευριπίδης <i>Τρωάδες</i>, Σαίξπηρ <i>Ο Έμπορος της Βενετίας</i>) ✓ ελληνική και ξένη ποίηση και πεζογραφία με θέμα την ετερότητα ✓ δημοτικά τραγούδια και άλλα τραγούδια για ξένους, μετανάστες, πρόσφυγες, μειονότητες 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Έρευνα σε εφημερίδες και περιοδικά για συλλογή και ανθολόγηση του λόγου για την ετερότητα ▪ Έρευνα σε σχολικά και άλλα βιβλία για συλλογή και ανθολόγηση του λόγου για τον 'ξένο' και την ετερότητα ✓ Ανεύρεση και καταγραφή της οπτικής γωνίας μέσω της οποίας κατασκευάζεται η ετερότητα, του τρόπου που μιλά ο συγγραφέας γι' αυτήν (θετικός ή αρνητικός), των στερεοτύπων που δημιουργούνται ✓ Πλαισίωση των λογοτεχνικών κειμένων με ιστορικά στοιχεία που φωτίζουν το κείμενο ✓ Δραματοποίηση κρίσιμων σκηνών των βιβλίων ✓ Συγκρότηση της ανθολογίας της τάξης για την ετερότητα με κείμενα εμπλουτισμένα με ψηφιακό υλικό ✓ Συγγραφή προσωπικών κειμένων (ημερολόγια, αυτοβιογραφίες, επιστολές) με εμπειρίες ετερότητας 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα από τα σχολικά βιβλία, τη βιβλιοθήκη του σχολείου και του σπιτιού ✓ Ταινίες ✓ Αναζήτηση στο διαδίκτυο για αφίσες, τραγούδια ✓ Φωτογραφικά λευκώματα

Θέατρο

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να γνωρίσουν οι μαθητές τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του θεατρικού λόγου. ✓ Να γνωρίσουν τα διαφορετικά είδη θεατρικού λόγου (κωμωδία, δράμα, παντομίμα, κουκλοθέατρο, θέατρο σκιών) και τη μεταβολή τους σε κάθε εποχή. ✓ Να αντιληφθούν τη σχέση ανάμεσα στο θεατρικό προϊόν και το πολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο παράγεται. ✓ Να κατανοήσουν τη λειτουργία των θεατρικών συμβάσεων. ✓ Να συνειδητοποιήσουν τη δομή ενός θεατρικού έργου. ✓ Να κατανοήσουν τη σημασία των δραματουργικών στοιχείων (χώρος, χρόνος, χαρακτήρες, σύγκρουση). ✓ Να προβληματιστούν γύρω από τη σχέση λογοτεχνίας και θεάτρου. ✓ Να αντιληφθούν τη θεατρικότητα της καθημερινής ζωής. ✓ Να συνειδητοποιήσουν ότι η θεατρική παράσταση αποτελεί ένα σύνθετο καλλιτεχνικό προϊόν στο οποίο συμβάλλουν πολλές τέχνες. ✓ Να κατανοήσουν ότι η παράσταση (ως αποτέλεσμα μιας ορισμένης σκηνοθεσίας) είναι ερμηνεία του 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να καλλιεργήσουν οι μαθητές τη δεξιότητα της παρατήρησης των ανθρώπων εν δράσει. ✓ Να αναγνωρίζουν τα στοιχεία από τα οποία συντίθεται μια θεατρική παράσταση και να τα σχολιάζουν. ✓ Να συγκρίνουν ένα θεατρικό έργο με ένα λογοτεχνικό αφήγημα και να εντοπίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές. ✓ Να εντοπίζουν το κεντρικό διακύβευμα-σύγκρουση σε ένα θεατρικό έργο. ✓ Να αναγνωρίζουν τη λειτουργία των σκηνών στο πλαίσιο της συνολικής δραματουργίας του θεατρικού έργου. ✓ Να διακρίνουν την ποιότητα του θεατρικού έργου από την ποιότητα της παράστασης. ✓ Να καλλιεργήσουν τις δικές τους ικανότητες δραματικής έκφρασης, μέσα από τη χρήση δραματικών τεχνικών και συμβάσεων. ✓ Να δοκιμάσουν να σκηνοθετήσουν το δικό τους «θεατρικό σύμπαν» σε δεδομένες συνθήκες. 	<ul style="list-style-type: none"> Θεατρικά έργα παλαιότερα και σύγχρονα: ✓ Έργα του παιδικού θεάτρου (π.χ. <i>Παραμύθι χωρίς όνομα</i>, έργα της Ξ. Καλογεροπούλου) ✓ Κείμενα του θεάτρου σκιών ✓ Αριστοφάνης ✓ Κρητικό θέατρο ✓ Commedia del' arte ✓ Σαίξπηρ (κυρίως κωμωδίες ή τον Ρωμαίο και την Ιουλιέτα) ✓ Επτανησιακό θέατρο (π.χ. <i>Βασίλειος</i> του Μάτεση, ή έργα του Ξενόπουλου) ✓ Νεοελληνικό θέατρο (π.χ. Παντελής Χορν, Ι. Καμπανέλλης) ✓ Μονόπρακτα του Τσέχωφ ή του Μπρεχτ ✓ Λογοτεχνικά κείμενα με έντονη θεατρικότητα (π.χ. Θ. Βαλτινού, <i>Φτερά μεκάτσας</i>) ή λογοτεχνικά κείμενα με θέμα το θέατρο 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ομαδική ανάγνωση θεατρικού έργου με διανομή ρόλων ✓ Δραματοποίηση σκηνών και συγκρούσεων της καθημερινής ζωής ✓ Συλλογική παρακολούθηση μιας θεατρικής παράστασης μετά από ανάγνωση του έργου ✓ Ανάγνωση θεατρικής κριτικής ✓ Συγγραφή κριτικής για θεατρική παράσταση ✓ Ταύτιση με έναν θεατρικό χαρακτήρα και συγγραφή προσωπικών κειμένων (ημερολογίου, επιστολής) από την οπτική γωνία του ✓ Παράσταση (επιλογή, διανομή ρόλων, σκηνοθεσία) σκηνών από θεατρικό έργο ✓ Συνεξέταση δύο έργων συγγραφικών ως προς το θέμα ή το είδος ✓ Μετατροπή αφηγηματικού κειμένου σε θεατρικό και θεατρικό σε αφηγηματικό ✓ Αλλαγή σκηνών και τέλος σε ένα θεατρικό έργο ✓ Πρόσθεση ή αφαίρεση χαρακτήρων από θεατρικό έργο ✓ Δραματοποιήσεις (παγωμένες εικόνες, μια μέρα από τη ζωή του ήρωα, ο διάδρομος της συ- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Θεατρικά έργα ✓ Φωτογραφίες από παραστάσεις ✓ Θεατρικά προγράμματα ✓ Θέατρο στο ραδιόφωνο ✓ Βίντεο από παραστάσεις (αρχείο Εθνικού Θεάτρου, Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος) ✓ Ιστοσελίδες μεγάλων θεάτρων

θεατρικού έργου.			νείδησης) ✓ Διαφήμιση ενός θεατρικού έργου με παντομίμα, τρέιλερ ή αφίσα ✓ Συγγραφή θεατρικού μονόπρακτου	
------------------	--	--	---	--

2.1.3 Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Γ΄ τάξη: Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓ Να αντιληφθούν οι μαθητές το διαφορετικό τρόπο με τον οποίο οι ποιητές μιλούν για τη ζωή.</p> <p>✓ Να αιτιολογήσουν τις στάσεις ζωής (τον τρόπο σκέψης, τις αξίες, τις παραινήσεις κτλ. που καταγράφονται στο ποιητικό κείμενο) με βάση τις ιστορικές συνθήκες, αλλά και το συνολικό χαρακτήρα του έργου κάθε ποιητή.</p> <p>✓ Να καταλάβουν πως ένα ποιητικό κείμενο δε μας μαθαίνει πράγματα μόνο για τους άλλους αλλά και για τον εαυτό μας.</p> <p>✓ Να κατανοήσουν πως η διαμόρφωση της «βιοθεωρίας» είναι ανάγνητη καθολική και διαχρονική και δεν αφορά μόνο τους εφήβους αλλά και τους ενηλίκους.</p> <p>✓ Να αρχίσουν να συζητούν τη σχέση της τέχνης με τη ζωή.</p>	<p>✓ Να εντοπίζουν τη συγκεκριμένη στάση ζωής που προτείνει ο ποιητής στο κείμενο και να ερμηνεύουν την επιλογή του.</p> <p>✓ Να σχολιάζουν και να κρίνουν τους διαφορετικούς τρόπους σκέψης και τις διαφορετικές αξίες που συναντούν καθημερινά σε αφηγηματικά και ποιητικά κείμενα ή κείμενα οπτικής αφήγησης.</p> <p>✓ Να συγκρίνουν τις διαφορετικές οπτικές στα κείμενα αλλά και στην πραγματικότητα.</p> <p>✓ Να αναπτύξουν ικανότητα αυτοπροσδιορισμού με το σχολιασμό της πιθανής αποδοχής ή απόρριψης των προτάσεων του ποιητή.</p> <p>✓ Να αναπτύξουν την ικανότητα σχολιασμού διατυπώνοντας δικές τους προτάσεις για στά-</p>	<p>✓ ελληνική και μεταφρασμένη ποίηση</p> <p>✓ παλαιότερη και σύγχρονη μελοποιημένη ποίηση</p> <p>✓ τραγούδια</p> <p>✓ αφηγηματικά, θεατρικά και κινηματογραφικά έργα με ανάλογη θεματική</p>	<p>✓ Ανάγνωση κειμένων ομαδικά ή ατομικά με στόχο τη σύγκριση και αιτιολόγηση των διαφορετικών στάσεων ζωής που προτείνονται από τις διαφορετικές ποιητικές φωνές</p> <p>✓ Συγγραφή κειμένου με στόχο την παρουσίαση ενός ποιήματος και μιας στάσης ζωής στο λογοτεχνικό περιοδικό του σχολείου</p> <p>✓ Ακρόαση των ποιητικών κειμένων και σχολιασμός των αναγνωστικών εκδοχών</p> <p>✓ Δημιουργία μίας σκηνής-συνάντησης με τον ήρωα του ποιητικού κειμένου που μας εντυπώσισε περισσότερο (π.χ. με μορφή συνέντευξης, με στόχο τη διερεύνηση των παραμέτρων που οδηγούν στη συγκεκριμένη στάση ζωής ή στη διερεύνηση της συναισθηματικής κατάστασης</p>	<p>✓ Τα ποιητικά κείμενα όλων των τάξεων με ανάλογη θεματική (π.χ. για την Γ΄ Γυμνασίου: «Τώρα», Α. Χριστόπουλου, «Τρία χαϊκού», Γ. Σεφέρη «Τριαντάφυλλα στο παράθυρο», Α. Εμπειρικού, Μ. Αναγνωστάκη, «Στο παιδί μου»)</p> <p>✓ Ανθολογίες ποίησης</p> <p>✓ Αγαπημένα ποιήματα των μαθητών</p> <p>✓ Αγαπημένες κινηματογραφικές ταινίες ή μυθιστορήματα με ανάλογη θεματική</p>

	σεις ζωής που επιλέγουν.		του ποιητή που μιλά) ✓ Σύγκριση μιας ποιητικής στάσης με τη στάση ενός αγαπημένου ήρωα αφηγηματικής ή οπτικής αφήγησης ✓ Συζήτηση γύρω από τη σύνθετη διαδικασία της διαμόρφωσης της υποκειμενικότητας και του αξιακού συστήματος των ανθρώπων	
--	--------------------------	--	--	--

Χιούμορ & σάτιρα

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να κατανοήσουν τις διαβαθμίσεις του κωμικού (χιούμορ, ειρωνεία, φάρσα, σάτιρα κτλ.). ✓ Να διερευνούν το κίνητρο του συγγραφέα, τους στόχους του, τα μέσα με τα οποία επιτυγχάνει το χιουμοριστικό και σατιρικό στοιχείο, καθώς και τους αποδέκτες του κωμικού. ✓ Να καταλάβουν πως ο χώρος, ο χρόνος, το φύλο, η ηλικία, ο ρόλος κτλ. είναι παράγοντες που επηρεάζουν τη διαφορετική πρόσληψη του χιουμοριστικού και σατιρικού στοιχείου. ✓ Να συνειδητοποιήσουν τη νέα οπτική, συνήθως «ανατρεπτική», μέσα από την οποία προβάλλονται στο χιουμοριστικό κείμενο οι άν- 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να διακρίνουν τα χιουμοριστικά από τα σατιρικά κείμενα. ✓ Να εντοπίζουν τους τρόπους με τους οποίους παράγεται το χιουμοριστικό και σατιρικό στοιχείο μέσα στο κείμενο. ✓ Να αναγνωρίζουν την κοινωνική φύση του χιουμοριστικού και σατιρικού στοιχείου των κειμένων με την ανάπλαση των όρων της επικοινωνιακής περίπτωσης: (δηλαδή, με την εξέταση της ατομικής και κοινωνικής ταυτότητας του πομπού, του αποδέκτη, με την εξέταση του χώρου, του χρόνου, του μέσου επικοινωνίας). ✓ Να συγκρίνουν το «σοβαρό μοντέλο» αναπαράστασης του 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ελληνικά και ξένα παραμύθια ✓ μύθοι ✓ ποιήματα χιουμοριστικά και σατιρικά ✓ τραγούδια ✓ θεατρικά έργα ✓ μικρά και μεγάλα χιουμοριστικά και σατιρικά κείμενα (μυθιστορήματα, διηγήματα, μικρές ιστορίες, ευθυμογραφήματα, χρονογραφήματα, κριτικές) ✓ κόμικς ✓ γελοιογραφίες ✓ κείμενα του περιοδικού και ημερήσιου τύπου ✓ οπτική αφήγηση με ανάλογο περιεχόμενο 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εντοπισμός και σχολιασμός του τρόπου παραγωγής του χιουμοριστικού και σατιρικού στοιχείου στο συγκεκριμένο κείμενο ✓ Ανάδειξη της επικοινωνιακής συνθήκης μέσα στην οποία εγγράφονται τα διαφορετικά κείμενα ✓ Ανάγνωση σατιρικών κειμένων και καταγραφή της θεματολογίας τους (σάτιρα χαρακτηρισμών, κοινωνικής συμπεριφοράς, ιδεών, σάτιρα κοινωνική και πολιτική) ✓ Δραματοποίηση σκηνών (π.χ. από τη σάτιρα ηθών, από τις χιουμοριστικές καταστάσεις παρεξηγήσεων ή αντιστροφής ρόλων, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Όλα τα χιουμοριστικά και σατιρικά κείμενα που περιλαμβάνονται στα βιβλία όλων των τάξεων του Γυμνασίου ✓ Βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης με ανάλογη θεματική ✓ Ανθολογίες χιουμοριστικών και σατιρικών κειμένων ✓ Κινηματογραφικές ταινίες ✓ Κείμενα των παιδιών ✓ Κείμενα του ημερήσιου και περιοδικού τύπου

<p>θρωποι, οι ιδέες, η γλώσσα.</p> <p>✓ Να γνωρίσουν τις τεχνικές με τις οποίες παράγεται το κωμικό στοιχείο στα χιουμοριστικά κείμενα. Να διακρίνουν, δηλαδή, το κωμικό που εκφράζει η γλώσσα (π.χ. επαναλήψεις καταστάσεων, αντιστροφή ρόλων, δίσημη ερμηνεία του ίδιου γεγονότος) και το κωμικό που δημιουργεί η γλώσσα (μεταφορική και κυριολεκτική χρήση της γλώσσας, παρηχίσεις κτλ.).</p> <p>✓ Να κατανοήσουν ότι σε ένα σατιρικό κείμενο η κριτική και συνάμα χιουμοριστική στάση απέναντι στην πραγματικότητα έχει ως προϋπόθεση ένα ηθικό πρότυπο.</p> <p>✓ Να διερευνούν όλους τους παράγοντες που συμβάλλουν στην παραγωγή και πρόσληψη του σατιρικού κειμένου (την ταυτότητα, την οπτική, το κίνητρο του συγγραφέα, το θέμα του κειμένου, τα μέσα που χρησιμοποιεί, τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την κατανόηση του κειμένου από τους αποδέκτες κτλ).</p> <p>✓ Να συνειδητοποιούν την ψυχολογική και κοινωνική λειτουργία της σάτιρας. Να συνειδητοποιούν, δηλαδή, πως η σάτιρα προκαλεί γέλιο, μελαγχολία ή θυμό, προσπαθώντας συνειδητά ή όχι να αναλάβει δράση για την αναμόρφωση της κοινωνίας, είτε με απλή επισήμανση των σφαλμάτων, είτε με την</p>	<p>κόσμου με το «δυνητικά ανατρεπτικό» του χιουμοριστικού κειμένου.</p> <p>✓ Να χρησιμοποιούν τη σάτιρα ως ιστορική πηγή για την ιστορία των ιδεών και των νοοτροπιών μιας εποχής.</p> <p>✓ Να μετατρέπουν ένα χιουμοριστικό και σατιρικό κείμενο σε «σοβαρό» και αντίστροφα.</p> <p>✓ Να συνδέουν τις παρατηρήσεις τους με άλλα μαθήματα (π.χ. Ιστορία) αλλά και με την καθημερινή ζωή.</p>		<p>κτλ.)</p> <p>✓ Μεταφορά του αφηγηματικού κειμένου σε πολυτροπικό π.χ. με μορφή τηλεοπτικού αφιερώματος ή τηλεοπτικής εκπομπής</p> <p>✓ Προσθήκη και αφαίρεση σκηνών και χαρακτήρων από το κείμενο για ενίσχυση ή για εξάλειψη του χιουμοριστικού και σατιρικού στοιχείου</p> <p>✓ Μετατροπή του κειμένου σε «σοβαρό»</p> <p>✓ Δημιουργία χιουμοριστικών και σατιρικών κειμένων (πολυτροπικών, αφηγηματικών)</p> <p>✓ Δημιουργία ανθολογίας χιουμοριστικών και σατιρικών κειμένων</p> <p>✓ Γραφή «οπισθόφυλλου» για την παρουσίαση ενός κειμένου</p>	
--	--	--	--	--

<p>αυστηρή επικριτική στάση και την υπονόμηση.</p> <p>✓ Να κατανοήσουν τους τρόπους με τους οποίους το ίδιο θέμα μετατρέπεται από κωμικό ή σατιρικό σε «σοβαρό» και αντίστροφα.</p>				
---	--	--	--	--

Άτομο και κοινωνία

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓ Να κατανοήσουν την αλληλεπίδραση ατόμου-κοινωνίας.</p> <p>✓ Να κατανοήσουν τη σημασία των κοινωνικών αγώνων και τη μετουσίωσή τους στη λογοτεχνία.</p> <p>✓ Να συνειδητοποιήσουν ότι η λογοτεχνία και ειδικά το μυθιστόρημα ασχολείται κυρίως με τη διερεύνηση της σχέσης ατόμου-κοινωνίας.</p> <p>✓ Να αντιληφθούν την κοινωνική λειτουργία της λογοτεχνίας, ιδίως σε δύσκολες ιστορικές στιγμές.</p> <p>✓ Να γνωρίσουν τις διαβαθμίσεις της σχέσης ατόμου-κοινωνίας: από την απόλυτη απομόνωση ορισμένων λογοτεχνικών ηρώων έως τη στράτευση άλλων ηρώων σε κοινωνικούς αγώνες και ιδεολογίες.</p> <p>✓ Να αναδειχθεί η ιστορικότητα του συγγραφέα, του κειμένου και του αναγνώστη.</p>	<p>✓ Να εντοπίζουν τις τεχνικές με τις οποίες η λογοτεχνία έχει αποδώσει τη σχέση ατόμου και κοινωνίας.</p> <p>✓ Να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο ένας λογοτεχνικός ήρωας καθορίζει και καθορίζεται από το κοινωνικό του περιβάλλον.</p> <p>✓ Να εντοπίζουν τις ιδέες των ηρώων και να τις συσχετίζουν με τις κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες.</p> <p>✓ Να ερμηνεύουν την αντίδραση των ηρώων σε συνθήκες κοινωνικής καταπίεσης και μεγάλης προσωπικής πίεσης.</p>	<p>✓ ρεαλιστικά μυθιστορήματα τέλη 19^{ου} αρχών 20^{ου} αιώνα</p> <p>✓ ηθογραφικά διηγήματα</p> <p>✓ μεσοπολεμική κοινωνική πεζογραφία</p> <p>✓ ποίηση γενιάς του '30</p> <p>✓ ποίηση Α' και Β' μεταπολεμικής γενιάς</p> <p>✓ ποίηση γενιάς του '70. Πεζογραφία της ίδιας εποχής</p> <p>✓ εφηβικά κοινωνικά μυθιστορήματα</p> <p>✓ λαϊκά τραγούδια</p> <p>✓ μελοποιημένη ποίηση</p>	<p>✓ Περιγραφή και σχολιασμός της σχέσης των ηρώων του κειμένου με το κοινωνικό και ιστορικό πλαίσιο</p> <p>✓ Συγγραφή ερευνητικών εργασιών για το κεντρικό θέμα του κειμένου (λ.χ. καταπίεση γυναικών, φτώχεια, δικτατορία, παγκόσμιοι πόλεμοι, προσφυγιά, εμφύλιος, Κυπριακός αγώνας, παιδί στον πόλεμο) με παράλληλη σύνδεση με το μάθημα της Ιστορίας και της Κοινωνιολογίας και πλαισίωση με φωτογραφίες και μουσική. Παρουσίαση της εργασίας με λογισμικό παρουσίασης</p> <p>✓ Έρευνα για την ιστορικότητα του συγγραφέα (βιογραφικά στοιχεία που να σχετίζονται με τα κείμενά του), της εποχής του κειμένου και των ηρώων</p> <p>✓ Συγκριτική μελέτη ομόθεμων</p>	<p>✓ Τα κείμενα των σχολικών ανθολογιών</p> <p>✓ Κείμενα από τη σχολική βιβλιοθήκη και τη βιβλιοθήκη της οικογένειας</p> <p>✓ Έλληνες και ξένοι κοινωνικοί φωτογράφοι</p> <p>✓ Καλλιτεχνικό υλικό (εικαστικό, γραφιστικό) με ανάλογα θέματα</p>

			<p>ή σύγχρονων κειμένων</p> <p>✓ Δραματοποίηση συγκρουσιακών καταστάσεων (εσωτερική σύγκρουση των χαρακτήρων, συνειδησιακά διλήμματα, καταπίεση των ατόμων από αυταρχικές εξουσίες)</p> <p>✓ Κατασκευή χρονολογίου με τα έργα που διαβάστηκαν, τα γεγονότα στα οποία αναφέρονται, τα γεγονότα της εποχής του συγγραφέα με παράλληλη έκθεση καλλιτεχνικού και φωτογραφικού υλικού.</p>	
--	--	--	---	--

3.ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

4.2 Σκοποί και στόχοι

Βασικός στόχος της διδασκαλίας κειμένων ΑΕ γλώσσας και γραμματείας, στο αναμορφωμένο ΠΣ, είναι να έρθουν σε επαφή οι μαθητές και οι μαθήτριες με την πνευματική δημιουργία των αρχαίων Ελλήνων, με την οποία συνδέεται ο νεοελληνικός και ο ευρωπαϊκός πολιτισμός, και να εντοπίσουν ομοιότητες, αναλογίες και διαφορές σε επίπεδο γλωσσικής μορφής/γλωσσικών τύπων, αλλά και στο επίπεδο του πολιτισμού, ιδεών, νοοτροπιών, ηθών-εθίμων, ή άλλων πολιτιστικών στοιχείων.

Ειδικότερα:

(Α) Η διδασκαλία της ΑΕ γλώσσας και γραμματείας στο Γυμνάσιο στοχεύει, κατά κύριο λόγο, να φέρει σε μια πρώτη επαφή τους μαθητές και τις μαθήτριες με τις αξίες του ελληνικού πολιτισμού, τον τρόπο σκέψης των αρχαίων Ελλήνων, την έννοια του υπεύθυνου και ενεργού πολίτη της κλασικής Αθήνας, χωρίς υπερβολές και ωραιοποιήσεις. Μέσα από τα επιλεγόμενα κείμενα, και τηρουμένων των αναλογιών, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα κληθούν:

- ✓ Να αναγνωρίσουν αξίες που θεμελίωσαν τη δημοκρατία, το σεβασμό στον άνθρωπο και το περιβάλλον.
- ✓ Να διακρίνουν το δίκαιο από το άδικο.
- ✓ Να οδηγηθούν σε αισθητικές αποτιμήσεις.
- ✓ Να προσεγγίσουν τη σκέψη που θεμελίωσε τις απαρχές των επιστημών, αλλά και κατασκεύασε εξουσίες, υπηρέτησε ανισότητες.

Σε σχέση με τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γραμματείας από μετάφραση επιδιώκεται ειδικότερα οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- ✓ Να αντιληφθούν τη σχέση της λογοτεχνίας με την ανθρώπινη εμπειρία και να κατανοήσουν τη σημασία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας για την κατανόηση του αρχαίου ελληνικού κόσμου.
- ✓ Να έρθουν σε επαφή με ένα ευρύ φάσμα κειμένων αρχαίας ελληνικής γραμματείας (ρητορική, φιλοσοφία, θέατρο, ποίηση, ιστοριογραφία) και να είναι σε θέση να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά των διαφορετικών αυτών ειδών καθώς και τη λειτουργικότητά τους, δηλαδή το σκοπό για τον οποίο γράφονται.
- ✓ Να αντιληφθούν το αξιακό σύστημα των κειμένων και να τα συνδέσουν με το πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής.
- ✓ Να κατανοήσουν την πολλαπλότητα προσεγγίσεων ενός κειμένου και να επιχειρούν δικές τους ερμηνευτικές προσεγγίσεις.
- ✓ Να σχηματίσουν μέσα από την κριτική θεώρηση των κειμένων μια εικόνα για τον αρχαίο ελληνικό κόσμο και να επιχειρήσουν να διερευνήσουν πώς συνδέεται η εικόνα αυτή με την εικόνα που έχουν για το σύγχρονο ελληνικό και δυτικοευρωπαϊκό πολιτισμό.

(Β) Ειδικότερα ως προς τους γλωσσικούς στόχους μέσα από τη διδασκαλία της ΑΕ γλώσσας και γραμματείας από το πρωτότυπο επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- ✓ Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις του συστήματος της ΑΕ (συντακτικές, μορφολογικές, λεξιλογικές), ώστε να είναι σε θέση να προσεγγίζουν απλά κείμενα από το πρωτότυπο.
- ✓ Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις των μορφολογικών και ορθογραφικών συμβάσεων της ΑΕ.
- ✓ Να αντιληφθούν τη συνέχεια και τις ασυνέχειες της ελληνικής σε επίπεδο λεξιλογίου.

Η διδασκαλία της ΑΕ και η εξέταση της ελληνικής γλώσσας στη διαχρονική της διάσταση εξυπηρετεί και άλλους σημαντικούς στόχους:

- ✓ Βοηθά τους μαθητές και τις μαθήτριες να σχηματίσουν απτή εικόνα για τη μορφή που είχε η γλώσσα μας μέσα στο πέρασμα των αιώνων.
- ✓ Ευαισθητοποιεί/εξοικειώνει τους μαθητές και τις μαθήτριες με την έννοια της γλωσσικής αλλαγής, αναπόδραστο φαινόμενο για όλες τις φυσικές γλώσσες που μιλούν οι άνθρωποι.
- ✓ Επιτρέπει καλύτερη σχέση των νέων με επιβιώσεις του ιστορικού παρελθόντος στη σύγχρονη εποχή που μοιάζουν λιγότερο ή περισσότερο «απόμακρες» (που γνωρίζουν για παράδειγμα μέσα από π.χ. επισκέψεις σε μουσεία ή αρχαιολογικούς χώρους, εκκλησιαστικός λόγος κ.ά.).

3.1 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

3.1.1 Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΤΑΞΗ Α΄ *(56 ΩΡΕΣ)+4 ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ

1^Η ΕΝ: 3 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

2^Η-12^Η ΕΝ: 4 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

Διδασκαλία εκτεταμένου/ων σεναρίου/ων 4/5 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

ΣΧΗΜΑΤΙΚΑ: Συνοπτική παρουσίαση του σχεδίου προγράμματος διδασκαλίας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες Διδακτική μεθοδολογία: συνδυαστικό μοντέλο διαδικασίας και περιεχομένων	Εκπαιδευτικό υλικό (από το υπάρχον υλικό τι παίρνουμε;)
<p>ΟΙ μαθητές/ τριες επιδιώκεται να:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Εξοικειωθούν με την αρχαία ελληνική γλώσσα. -Αντιληφθούν τις διαλεκτικές διαφορές της ΑΕ και να τις συγκρίνουν με τις αντίστοιχες της ΝΕ. -Εξοικειωθούν με τα γραφικά σύμβολα και τα βασικά χαρακτηριστικά της ΑΕ στο φωνολογικό επίπεδο. Λόγος για προσωδία -Αντιληφθούν την αξία της δασείας, τόσο για τα ΑΕ όσο και για ορισμένες σύνθετες και παράγωγες λέξεις της ΝΕ. - Εργαστούν στο λεξιλογικό επίπεδο, με τη βοήθεια του μορφοφωολογικού επιπέδου της γλώσσας. -Παρατηρήσουν τη δομή της γλώσσας. 	<p>Κείμενα χαρακτηριστικά των φάσεων της εξέλιξης της γλώσσας και της γραφής.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Κείμενα που διασώζουν τις διαλεκτικές διαφορές στην ΑΕ. -Αξιοποίηση των γνώσεων του περιβάλλοντος (τοπικού και ανθρώπινου) για τις ιδιολέκτους στην ΚΝΕ -Κείμενα που επιλέγονται με κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> α. το ενδιαφέρον που παρουσιάζουν για τους μαθητές (ως προβολή, λ.χ. του καθημερινού βίου και πολιτισμού των αρχαίων Ελλήνων) β. το σύνολο των πληροφοριών που σε κάθε επίπεδο μπορούν να τους δώσουν, αλλά και τις αξίες που προβάλλουν. γ. την ηλικιακή ανάπτυξη των μαθητών 	<p>Το διδακτικό περιεχόμενο και το αναμενόμενο μαθησιακό αποτέλεσμα να εισάγεται στην εκπαιδευτική διαδικασία υπό τη μορφή:</p> <ul style="list-style-type: none"> Α. διατύπωσης ερωτημάτων Β. προσδιορισμού προβλήματος Γ. σχεδιασμού και μεθόδευσης διερευνήσεων Δ. αναζήτησης απαντήσεων στα προβλήματα Ε. αναζήτησης και αξιοποίησης ερευνητικών εργαλείων Στ. ανάλυσης και σύνθεσης δεδομένων Ζ. κατανόησης βασικών εννοιών, διαδικασιών και γεγονότων <p>Δηλαδή, να αποφεύγεται να δίδεται το</p>	<p>Διατηρούμε από τα κείμενα του σχολικού βιβλίου αυτά που βρίσκονται στις ενότητες 2, 4, 6, 9</p> <p>Επίσης την κατάταξη των διαλέκτων (σ. 11)</p> <p>Από την ετυμολογία: Παραγωγή και σύνθεση λέξεων (σ. 22-23), από την παραγωγή ουσιαστικών ΜΟΝΟ σελ. 48 (χωρίς να απαιτούμε από τους μαθητές να εντοπίζουν τι δηλώνεται κάθε φορά)</p> <p>Τα μεταφραστικά σχόλια των κειμένων καλό είναι να μην είναι τόσο εκτενή, αλλά να παρουσιάζουν την αντίστοιχη λέξη στα νεοελληνικά όσο</p>

<p>- Αντιληφθούν τις επιβιώσεις στη συγχρονία προγενέστερων φάσεων της ελληνικής γλώσσας.</p> <p>-Μαθαίνουν να σχηματίζουν ό,τι επιβιώνει στα νέα ελληνικά, καθώς και ό,τι υπηρετεί το λόγο χρηστικό επίπεδο της νέας ελληνικής.</p> <p>Οι υπόλοιποι τύποι του παραγωγικού κλιτικού συστήματος να αναγνωρίζονται απλά.</p> <p>-Θέσουν τις βάσεις για τη διαθεματικότητα.</p> <p>-Είναι σε θέση να κάνουν ανάγνωση του αρχαίου κειμένου.</p> <p>-Αναγνωρίζουν απλές δομές στο αρχαίο κείμενο αντίστοιχες με εκείνες της ΝΕ, ενώ σταδιακά εξοικειώνονται με τη δομή και την εκφραστική ιδιαιτερότητα του αρχαίου λόγου.</p> <p>-Μπορούν να κατανοήσουν ένα απλό εύληπτο και ενδιαφέρον αρχαίο κείμενο απαντώντας σε ερωτήσεις κατανόησής του.</p> <p>ΚΑΙ ΕΠΙΠΛΕΟΝ (ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ):</p> <p>-Να κινηθεί το ενδιαφέρον των παιδιών για τον ελληνικό πολιτισμό.</p> <p>-Να είναι σε θέση να συζητούν για τις ιδέες, τις απόψεις, τα προβλήματα της αρχαίας εποχής και να τα συγκρίνουν με αυτά της σύγχρονης ελληνικής και της παγκόσμιας πραγματικότητας.</p> <p>-Να αναγνωρίζουν τη συνέχεια ή την ασυνέχεια των πολιτιστικών φαινομένων και την αξία του παρελθόντος για την κατανόηση και ερμηνεία του παρόντος.</p>	<p>και το γεγονός ότι πρώτη φορά έρχονται σε επαφή με τον αρχαίο λόγο.</p> <p>δ. τη θεματική τους σύνδεση με άλλα διδακτικά αντικείμενα της ίδιας τάξης (λ.χ. στην τάξη που διδάσκονται για τα σχήματα δίνουμε τον ορισμό του κύκλου από τον Αρχιμήδη)</p> <p>-Γνωριμία με τα σύμφωνα και τα φωνήεντα (φθόγγοι και γράμματα) της ΑΕ</p> <p>-Βασικά χαρακτηριστικά της ΑΕ: τόνοι, πνεύματα, προσωδία. Βασικοί κανόνες τονισμού</p> <p>-Αναγωγή στις νεολατινικές γλώσσες.</p> <p>-Εξοικείωση με την ετυμολογία και την ορολογία.</p> <p>-Μεταπτωτικές βαθμίδες- πρώτοι ετυμολογικοί νόμοι.</p> <p>Εντοπισμός λέξεων και η σημασία τους που συναντώνται σε άλλα επιστημονικά πεδία</p> <p>-Ονόματα β' κλίσης σε <i>-ος, -ον</i></p> <p>-Θηλυκά α' κλίσης σε <i>-α, -η</i></p> <p>-Η προσωπική και η δεικτική αντωνυμία <i>-το εμί</i></p> <p>-Όλοι οι χρόνοι Οριστικής βαρύτωνων ρημάτων ενεργητικής φωνής</p> <p>-Αρσενικά α' κλίσης σε <i>-ης και -ας</i></p> <p>-Όλοι οι χρόνοι στην Οριστική των βαρύτωνων ρημάτων παθητικής φωνής</p> <p>-Κλίση δευτερόκλιτων επιθέτων</p> <p>-Εισαγωγή στις βασικές συντακτικές κατηγορίες:</p> <p>Με βάση το ρήμα, λόγος για Υποκείμενο, Αντικείμενο, Κατηγορούμενο</p> <p>- τα είδη των προτάσεων ως προς τους</p>	<p>διδασκτικό περιεχόμενο στο σύνολό του ως έτοιμη- προκατασκευασμένη γνώση.</p> <p>ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>-Κάθε φορά: ανάγνωση των κειμένων και αντιγραφή επιλεγμένων από τον καθηγητή αποσπασμάτων.</p> <p>-Επισημάνση των λεξιλογικών επιβιώσεων στη ΝΕ.</p> <p>Ταξινόμηση των λέξεων που είναι ίδιες στα ΑΕ και ΝΕ, <i>λίγο διαφορετικές, εντελώς διαφορετικές.</i></p> <p>-Μικρές εργασίες συγκέντρωσης διαλεκτικών τύπων του περιβάλλοντος: σύγκριση, αναγνώριση, κατάταξη... αντιπαραβολή με την ΑΕ</p> <p>-Ταξινόμηση λέξεων ανάλογα με το πνεύμα, αλλά και ανακάλυψή τους μέσα από τη σύνθεση, βάσει των κανόνων.</p> <p>-Δημιουργία λέξεων με παραγωγή και σύνθεση και κατάταξή τους σε θεματικές κατηγορίες Τύπος άσκησης: «<i>Δημιουργείστε το προσωπικό σας λεξιλόγιο ξεκινώντας από τη ρίζα των λέξεων</i>»</p> <p>-Συσχετισμός διδασκαλίας ΑΕ και ΝΕ: κίνηση από τη συγχρονία στη διαχρονία: από το τώρα στο χθες.</p> <p>Συνεργασία με καθηγητές άλλων ειδικοτήτων για ανάδειξη της ορολογίας και της ερμηνείας της</p> <p>-Έμφαση στην αναγνώριση των γραμματικών τύπων και κατηγοριών και όχι τόσο στην κλιτική αναπαραγωγή τους</p>	<p>γίνεται πιο κοντά στον αρχαίο τύπο και με λίγες εκδοχές (ώστε να καταδεικνύεται η συνέχεια, αλλά να αποφεύγεται και η σύγχυση)</p> <p>Λ.χ. στη σ. 15 γράφεται <i>μετ' επιμελείας</i> = με φροντίδα, επιμελημένα, ενώ παρακάτω δίνεται το ρ. <i>επιμελούνται</i> (<i>επιμελέομαι-επιμελουμαι</i>= φροντίζουν (ΝΕ. <i>επιμέλεια, επιμελητής</i>). Αυτό θα μπορούσε να δοθεί μόνο με έναν τύπο και εναπόκειται στους μαθητές να βρουν τις συνδέσεις, τις πολλαπλές ερμηνείες και τα συνώνυμα.</p> <p>Από τη γραμματική σε γενικές γραμμές διατηρούμε την παρουσίαση των συγκεκριμένων φαινομένων (όπως δίνονται στα Βασικά Θέματα). Ωστόσο οι ασκήσεις να είναι περισσότερο αναγνώριση τύπων (με τη μορφή ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, διάζευξης, αντιστοίχισης) παρά παραγωγή.</p> <p>(Σε αυτή την περίπτωση με τη μορφή μετασχηματισμού λέξεων εντός φράσεων ως προς τον αριθμό, την πτώση, τη φωνή ή το χρόνο)</p> <p>Από το συντακτικό τροποποιούμε το χρόνο, τον τρόπο και τη σειρά διδασκαλίας των φαινομένων, αλλά αξιοποιούμε τους συνολικούς πίνακες κατάταξης, όπως υπάρχουν στις σελ. 87 (για την απλή πρόταση) και στη σελ. 96 (για τα είδη των προτάσεων ως προς τους όρους τους)</p> <p>ΠΡΟΣΘΕΤΟΥΜΕ</p> <p>-Στο νέο σχολικό εγχειρίδιο καλό θα</p>
--	--	--	---

	<p>όρους τους</p> <p>-Σύνταξη απλών προτάσεων βάσει του σχήματος: Υ-Ρ /Α / Κ</p> <p>-Χωρισμός απλών περιόδων ή ημιπεριόδων και επισήμανση της κύριας πρότασης σε σχέση με την αντίστοιχη διεργασία στα ΝΕ</p> <p>-Μετατροπή ενεργητικής σε παθητική σύνταξη και το αντίστροφο: μετατροπή με χρήση ρημάτων στην Οριστική</p> <p>-επιθετικοί προσδιορισμοί</p> <p>-πρώτη αναφορά στη λειτουργία επιρρηματικών προσδιορισμών</p>	<p>- Συζήτηση για τη σχέση ΑΕ και ΝΕ λόγου: επισήμανση του λόγιου χρηστικού επιπέδου της νέας ελληνικής, κυρίως σε επίσημο επίπεδο λόγου.</p> <p>-Εντοπίζουμε και σχολιάζουμε τα στοιχεία που αφορούν τις ρίζες του πολιτισμού.</p> <p>-Συζητήσεις στην τάξη για να παρατηρηθεί η συνειδητοποίηση της σύνδεσης ΑΕ και ΝΕ πολιτισμού.</p> <p>-Ασκήσεις που συσχετίζουν τη σκέψη με τη γλώσσα (π.χ. ενεργητική- παθητική σύνταξη: προβολή προσώπου ή δράσης).</p> <p>-Έμφαση στα αποσπάσματα που αποδεικνύουν ότι οι βάσεις των επιστημών τέθηκαν - σε μεγάλο βαθμό- από τους αρχαίους Έλληνες, όπως και της σύγχρονης μυθιστορίας</p> <p>-Παραπομπές σε ευρωπαίους ή άλλους λογοτέχνες ή επιστήμονες που έχουν εμπνευστεί από τους αρχαίους Έλληνες.</p> <p>-Κατάδειξη της διαφοράς κοινωνικών δομών μεταξύ αρχαιοελληνικής και σύγχρονων κοινωνιών.</p> <p>-Εντοπισμός των στοιχείων που αναφέρονται στον καθημερινό βίο των αρχαίων Ελλήνων</p> <p>-Ενθάρρυνση του μαθητή να αναζητήσει περισσότερα στοιχεία για ό,τι τον ενδιαφέρει, από όπου μπορεί, μόνος, ή με τη βοήθεια των υπολοίπων</p>	<p>ήταν να υπάρχει παράθεμα του συνόλου των διδαγμένων φαινομένων στο επίπεδο της γραμματικής, του συντακτικού και της ετυμολογίας</p> <p>-Ψηφιακό υλικό σε κάθε σχολείο, έτοιμο να αναπαραχθεί –εφόσον και στο βαθμό που χρειάζεται- για κάθε μαθητή.</p> <p>Οι νέες τεχνολογίες καλούνται να βοηθήσουν ως προς την εξοικείωση των μαθητών/ τριών με:</p> <p>Λογισμικό</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επεξεργασίας κειμένου • Δημιουργίας και επεξεργασίας εντύπων (MS Publisher ή ανάλογο), • κόμικς ή κινούμενης εικόνας (ComicLab ή ανάλογο)
		<p>-Επιλογή διαδραστικών προγραμμάτων, εργασιών με τη μέθοδο project,</p>	<p>ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ ΕΠΗΛΕΟΝ:</p>

		<p>(όπως θα μπορούσε να είναι η κατασκευή κόμικς και η τιτλοφόρησή τους στα ΑΕ)</p> <p>- πλοήγηση στο διαδίκτυο και άντληση υλικού (πληροφοριακού ή εικονιστικού περιεχομένου) από αυτό.</p> <p>- κατασκευή πρωτότυπου υλικού με τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες (ομαδική εργασία)</p> <p>- δημοσιοποίηση του παραγόμενου υλικού στην κοινότητα.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ηλεκτρονικά λεξικά • ηλεκτρονικό ταχυδρομείο • διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης και βάσεις δεδομένων (εικόνες, clipart, ήχους, βίντεο κ.ά.) • Εργαλεία Web 1.0 (ιστοσελίδες εστιασμένης θεματολογίας, πλατφόρμες εκπαιδευτικού υλικού κ.ά.) • Εργαλεία Web 2.0 (σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, e-blogs, wikis κ.ά.) • Λογισμικό Π.Ι. (ΑΕ Γλώσσα Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ) και ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ (ΑΕ Γλώσσα Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ) λ.χ.: http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGL102/
--	--	---	---

3.1.2 Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΤΑΞΗ Β΄ *(80 ΩΡΕΣ)+4 ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ

1^Η ΕΝ: 6 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ: (στην 1^η ενότητα θα ενταχθεί και η επανάληψη των φαινομένων που ο εκπαιδευτικός κρίνει ότι πρέπει να επαναληφθούν από τη διδασκαλία της Α΄ Γυμνασίου)

2^Η -15^Η ΕΝ: 4 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

Διδασκαλία εκτεταμένου/ων σεναρίου/ων 4/5 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

ΣΧΗΜΑΤΙΚΑ: Συνοπτική παρουσίαση του σχεδίου προγράμματος διδασκαλίας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας

Α. ΣΤΟΧΟΙ	Βασικά θέματα	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες πρέπει να:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Συνεχίσουν την εξοικείωσή τους με την ΑΕ γλώσσα. -Αντιληφθούν τις ομοιότητες και τις διαφορές της ΝΕ από την ΑΕ και μέσω της σύγκρισής τους να συνειδητοποιήσουν ότι παρά τις ιδιομορφίες της ΑΕ πρόκειται για την ίδια γλώσσα σε ένα προηγούμενο στάδιο της που εξελίχθηκε μέσα στους αιώνες και έφτασε στη σημερινή της μορφή. -Αποδίδουν τα αρχαία κείμενα με ορθό νεοελληνικό λόγο. -Αντιληφθούν ότι η ΑΕ γλώσσα που σήμερα είναι νεκρή ως μη ομιλούμενη, αποτέλεσε το φυσικό λόγο των αρχαίων Ελλήνων. Ήταν η γλώσσα της καθημερινής ζωής, αλλά και το όργανο με το οποίο υπηρέτησαν τους υψηλότερους τομείς του πνεύματος: λογοτεχνία, ιστορία, φιλοσοφία, ποίηση και επιστήμες. -Αντιληφθούν στην πράξη ότι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός χρωστάει τη θεμελίωση αλλά και τη συνέχειά του στον 	<p><i>Κριτήρια επιλογής κειμένων</i></p> <p>γλωσσικά: κείμενα της αττικής διαλέκτου, αφηγηματικά ή διαλογικά σε πεζό λόγο εύληπτο και κατανοητό, με περιεχόμενο που κινεί το ενδιαφέρον.</p> <p>ειδολογικά: κείμενα που ανήκουν στα κυριότερα είδη του πεζού λόγου (μυθιστορία, ιστορία, ρητορική, φιλοσοφία, βιογραφία, μυθιστόρημα) από συγγραφείς γνωστούς και αντιπροσωπευτικούς του κάθε είδους.</p> <p>θεματικά: κείμενα που πραγματεύονται ποικίλα θέματα σχετιζόμενα με την καθημερινή ζωή, ιστορικά γεγονότα, ιστορικές προσωπικότητες, θεσμούς και όργανα της δημοκρατίας, βασικά προβλήματα και κυρίαρχες απόψεις της εποχής.</p> <p>χρονολογικά: κείμενα που καλύπτουν τη λογοτεχνική παραγωγή από την πρώιμη</p>	<p>Το διδακτικό περιεχόμενο και το αναμενόμενο μαθησιακό αποτέλεσμα να εισάγεται στην εκπαιδευτική διαδικασία υπό τη μορφή:</p> <ul style="list-style-type: none"> Α. διατύπωσης ερωτημάτων Β. προσδιορισμού προβλήματος Γ. σχεδιασμού και μεθόδευσης διερευνήσεων Δ. αναζήτησης απαντήσεων στα προβλήματα Ε. αναζήτησης και αξιοποίησης ερευνητικών εργαλείων Στ. ανάλυσης και σύνθεσης δεδομένων Ζ. κατανόησης βασικών εννοιών, διαδικασιών και γεγονότων <p>Δηλαδή, να αποφεύγεται να</p>	<p>Διατηρούνται οι ενότητες του διδακτικού εγχειριδίου της Β΄ Γυμνασίου:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2^η ενότητα 3^η ενότητα 4^η ενότητα 6^η ενότητα 11^η ενότητα 15^η ενότητα <p>Ανάμεσα στο βασικό και παράλληλο κείμενο της 8^{ης} ενότητας πρέπει να υπάρξει μια αμοιβαία αντιμετάθεση και το πλατωνικό κείμενο από τον Πρωταγόρα να γίνει το βασικό.</p> <p>Σε σχέση με τις ενότητες αυτές προτείνονται τα</p>

<p>αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Σημαντικό: όλα αυτά να δίνονται απαλλαγμένα από ιδεολογικές αγκυλώσεις και ρομαντική αρχαιοπληξία.</p> <p>-Κατανοούν γλωσσικά με τη βοήθεια των σχολίων απλά κείμενα της αττικής διαλέκτου.</p> <p>-Δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στο λεξιλόγιο της ΑΕ που επιβίωσε στη ΝΕ γλώσσα. Η διαχρονική διάσταση της ελληνικής γλώσσας να υπερβαίνει την περίοδο μέσα στην οποία εντάσσονται τα κείμενα των διδακτικών ενοτήτων και με απλές φράσεις αντλημένες από μεταγενέστερους συγγραφείς (της βυζαντινής περιόδου κυρίως) οι μαθητές και οι μαθήτριες να συνειδητοποιούν την εξέλιξη της ΑΕ γλώσσας και την επιβίωσή της στο σύγχρονο νεοελληνικό λόγο. Παράλληλα να επισημαίνεται και το λεξιλόγιο της ΑΕ που πέρασε και χρησιμοποιείται στην επιστημονική (και όχι μόνο) ορολογία των ευρωπαϊκών γλωσσών.</p> <p>-Μπορούν να αναπτύξουν την αναγνωστική τους ικανότητα με ταυτόχρονη καλλιέργεια της κριτικής τους σκέψης.</p> <p>-Ασκούνται στη διαδικασία της μετάφρασης και να χρησιμοποιούν τις τεχνικές της για την επιτυχημένη απόδοση ενός αρχαιοελληνικού κειμένου στη νεοελληνική γλώσσα.</p>	<p>έως την ύστερη αρχαιότητα.</p> <p>- Είναι σημαντικό να τηρείται μία έστω χαλαρή νοηματική σύνδεση και η μετάβαση από τη μία ενότητα στην επόμενη να μη γίνεται με άλματα. Οι μαθητές και οι μαθήτριες αντιλαμβάνονται ευκολότερα και αφομοιώνουν γρηγορότερα τις γνώσεις που συνδέονται και όχι τις ανεξάρτητες και ασύνδετες πληροφορίες.</p> <p>- Χρήση παράλληλων κειμένων, τόσο για πολλαπλή γλωσσική επεξεργασία, όσο και νοηματική: συνοδεύουν το βασικό κείμενο για να ενισχύσουν την άποψη που διατυπώνεται σε αυτό ή για να τη συμπληρώσουν ή επειδή έρχονται σε αντίθεση με αυτό.</p> <p><i>Διδασκαλία λοιπών φαινομένων γραμματικής:</i></p> <p>Ουσιαστικά γ' κλίσης που απαντούν στα κείμενα</p> <p>Προθέσεις και σύνδεσμοι</p> <p>Αντωνυμίες</p> <p>Επίθετα γ' κλίσης (κριτήριο επιλογής : η συχνότητα που συναντώνται στην ΚΝΕ: σιγμόληκτα σε -ης, -ης, -ες)</p> <p>Τα ανώμαλα επίθετα <i>μέγας</i> και <i>πολύς</i></p> <p>Το ρήμα <i>εμί</i> στον ενεστώτα στην υποτακτική, ευκτική, προστακτική</p> <p>Βαρύτονα ρήματα σε όλους τους χρόνους και σε όλες τις εγκλίσεις (πλην οριστικής) ενεργητικής και μέσης φωνής, ανάλογα και σε σχέση με τη συντακτική τους λειτουργία: διδάσκουμε δηλ. την υποτακτική/ ευκτική, εφόσον τη συναντήσουμε</p>	<p>δίδεται το διδακτικό περιεχόμενο στο σύνολό του ως έτοιμη- προκατασκευασμένη γνώση.</p> <p>ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ:</p> <p>--Οι γραμματικές και συντακτικές ασκήσεις μπορεί να είναι πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, αντιστοίχισης, διάζευξης και μετασχηματισμού.</p> <p>-Οι ασκήσεις για τον έλεγχο της κατάρτησης του λεξιλογίου μπορεί να είναι ασκήσεις διαθεματικού τύπου και σύνδεσή τους είτε με άλλα διδακτικά αντικείμενα (ιστορία, νεοελληνική και ευρωπαϊκή λογοτεχνία, τέχνες, θετικές επιστήμες).</p> <p>Εργασίες-πρότζεκτ σε σχέση με κοινωνικά φαινόμενα στη διαχρονική τους εξέλιξη, ή κοινωνικές εκδηλώσεις, πολιτειακούς θεσμούς, ιδέες και αντιλήψεις, ρόλο των προσωπικοτήτων στο ιστορικό και κοινωνικό γίγνεσθαι, έτσι ώστε οι μαθητές να οδηγούνται σε διακειμενική- διαθεματική έρευνα, μέσα στη διακεκριμένη περιοχή της λογοτεχνίας.</p> <p>-Συμπληρωματικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν και εναλλακτικές δραστηριότητες, όπως:</p> <p>-θεατρική ανάγνωση, δραματοποίηση, υπόδυση ρόλου</p> <p>-κατασκευή κόμικς</p> <p>-διαγωνισμοί ομιλιών</p> <p>-σχεδιασμός αφίσας</p>	<p>εξής:</p> <p>Με βάση τα κριτήρια της επιλογής των κειμένων η σειρά των ενοτήτων πρέπει να ανατραπεί και να ενταχθούν νέα κείμενα από τις προτεινόμενες θεματικές ενότητες (συμβατά με τα βασικά θέματα). Οι ερωτήσεις κατανόησης του περιεχομένου επιβάλλεται να εμπλουτισθούν (πάντα θα παρέχεται παράλληλο κείμενο μεταφρασμένο ή δοσμένο παράλληλα στο πρωτότυπο και τη μετάφρασή του) και, με δεδομένο ότι υπάρχει μια λογική σύνδεση των κειμένων, οι μαθητές θα αξιοποιούν τη γνώση που αποκτήθηκε από τα προηγούμενα. Οι ερωτήσεις αξίζει να δίνουν αφορμές για τη δημιουργία ομαδικών συνθετικών εργασιών. Προς την κατεύθυνση αυτή μπορεί να ενταχθεί στο μάθημα της ΑΕ γλώσσας και το βιβλίο «Αρχαία Ελλάδα, ο τόπος και οι άνθρωποι», το οποίο πλέον θα λειτουργεί ως κείμενο αναφοράς.</p>
--	--	---	---

	<p>στις προτάσεις με ανάλογη δομή</p> <p>Διδασκαλία λοιπών φαινομένων της σύ- νταξης:</p> <p>Ονοματικοί προσδιορισμοί, ομοιόπτωτοι (πλήρης αναγνώριση) και ετερόπρωτοι (ως προς τη λειτουργία τους συνολικά)</p> <p>Αντικείμενο (μονόπρωτα και δίπρωτα ρήματα)</p> <p>-Σύνταξη <i>απαρεμφάτου</i>: ταυτοπροσωπία- ετεροπροσωπία</p> <p>Διδασκαλία αναφορικής μετοχής και από την επιρρηματική, την τροπική, αιτιολο- γική, χρονική.</p> <p>Παρατακτική και υποτακτική σύνδεση προτάσεων: διδασκαλία των συνδέσμων (ή της έλλειψής τους) που δημιουργούν παρατακτική σύνδεση προτάσεων (σε σχέση και με την εκφορά τους).</p> <p>Διδασκαλία λεξιλογίου</p> <p>-ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ ΛΕΞΕ- ΩΝ με τη χρήση μορφολογικών κανόνων από τους ίδιους τους μαθητές και κατά- ταξή τους σε θεματικές κατηγορίες ορο- λογίας μαθημάτων.</p>	<p>ΚΑΙ ΑΚΟΜΑ:</p> <p>- πλοήγηση στο διαδίκτυο και άντλη- ση υλικού (πληροφοριακού ή εικονι- στικού περιεχομένου) από αυτό.</p> <p>-κατασκευή πρωτότυπου υλικού με τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες (ομαδική εργασία)</p> <p>-δημοσιοποίηση του παραγόμενου υ- λικού στην κοινότητα.</p> <p>Εν τέλει βασική αρχή για τη διδασκα- λία της ΑΕ είναι ότι το μάθημα πρέπει να μετατραπεί από παθητικό σε ενερ- γητικό, από μνημονικό σε δραστικό και από στατικό σε δυναμικό.</p>	<p>Από τη γραμματική και το συντακτικό επιλέγο- νται φαινόμενα τα οποία εντοπίζονται στα κείμενα του πρωτοτύπου, έτσι ώ- στε αυτά να μπορούν να λειτουργούν ως κείμενα αναφοράς, ενώ οι ασκή- σεις αναπροσαρμόζονται με βάση το πνεύμα που διαπνέει το νέο ΠΣ.</p> <p>ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥ- ΜΕ ΕΠΙΠΛΕΟΝ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ηλεκτρονικά λεξικά • ηλεκτρονικό ταχυ- δρομείο • διαδικτυακές μηχαν- ές αναζήτησης και βάσεις δεδομένων (ει- κόνες, clipart, ήχους, βίντεο κ.ά.) • Εργαλεία Web 1.0 (ιστοσελίδες εστιασμέ- νης θεματολογίας, πλατφόρμες εκπαιδευ- τικού υλικού κ.ά.) • Εργαλεία Web 2.0 (σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, e-blogs,
--	--	---	---

			wikis κ.ά.) <ul style="list-style-type: none"> • Λογισμικό Π.Ι. (ΑΕ Γλώσσα Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ) και ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: http://digitalschool.min.edu.gov.gr/courses/DSGYM-B120/ http://digitalschool.min.edu.gov.gr/courses/DSGYM-B112/
--	--	--	---

3.1.3 Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΤΑΞΗ Γ΄ *(80 ΩΡΕΣ)+4 ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ

(στην 1^η ενότητα θα ενταχθεί και η επανάληψη των φαινομένων που ο εκπαιδευτικός κρίνει ότι πρέπει να επαναληφθούν από τη διδασκαλία της Β΄ Γυμνασίου)

1^Η, 3^Η, 5^Η, 7^Η, 9^Η ΕΝΟΤΗΤΑ: 4 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

2^Η, 4^Η, 6^Η, 8^Η, 10^Η, 11-15:ΕΝΟΤΗΤΕΣ: 6 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

Διδασκαλία εκτεταμένου/ων σεναρίου/ων 4/5 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

ΣΧΗΜΑΤΙΚΑ: Συνοπτική παρουσίαση του σχεδίου προγράμματος διδασκαλίας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό (από το υπάρχον υλικό τι παίρνουμε;)
ΟΙ μαθητές/ τριες οδηγούνται να μπορούν να: -Αναγνωρίσουν το διαχρονικό χαρακτήρα της γλώσσας.	Κείμενα χαρακτηριστικά των φάσεων της εξέλιξης της γλώσσας και της γραφής.	Το διδακτικό περιεχόμενο και το αναμενόμενο μαθησιακό αποτέλεσμα να εισάγεται στην εκπαιδευτική διαδικασία υπό τη μορφή:	1) Κείμενα: Α) Τα κείμενα στις ενότητες 2, 4, 6, 8, 10 Β) Τα κείμενα 1, 3, 5, 7, 9 μόνο από

<p>-Αντιληφθούν τις διαφορές της ΑΕ με τη ΝΕ και τη διαχρονική εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας.</p> <p>-Εργαστούν στο λεξιλογικό επίπεδο, με τη βοήθεια του μορφο-φωνολογικού επιπέδου της γλώσσας.</p> <p>-Παρατηρήσουν τη δομή της γλώσσας.</p> <p>- Αντιληφθούν τις επιβιώσεις προγενέστερων φάσεων της ελληνικής γλώσσας.</p> <p>- Μαθαίνουν να σχηματίζουν ό,τι επιβιώνει στα νέα ελληνικά, καθώς και ό,τι υπηρετεί το λόγιο χρηστικό επίπεδο της νέας ελληνικής.</p> <p>Οι υπόλοιποι τύποι του παραγωγικού κλιτικού συστήματος απλώς να αναγνωρίζονται.</p> <p>-Θέσουν τις βάσεις για τη διαθεματικότητα.</p> <p>-Αναγνωρίζουν απλές δομές στο αρχαίο κείμενο αντίστοιχες με εκείνες της ΝΕ, ενώ σταδιακά εξοικειώνονται με τη δομή και την εκφραστική ιδιαιτερότητα του αρχαίου λόγου.</p> <p>-Μπορούν να κατανοήσουν ένα απλό, εύληπτο και ενδιαφέρον αρχαίο κείμενο απαντώντας σε ερωτήσεις κατανόησής του.</p> <p>ΚΑΙ ΕΠΙΠΛΕΟΝ (ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ):</p> <p>-Να κινηθεί το ενδιαφέρον των παιδιών για τον ελληνικό πολιτισμό.</p> <p>-Να είναι σε θέση να συζητούν για τις ιδέες, τις απόψεις, τα προβλήματα της αρχαίας εποχής και να τα συγκρίνουν με αυτά της σύγχρονης ελληνικής και παγκόσμιας πραγματικότητας.</p>	<p>-Αξιοποίηση των γνώσεων του περιβάλλοντος (τοπικού και ανθρώπινου) για τις ιδιολέκτους στην ΚΝΕ</p> <p>-Κείμενα που επιλέγονται με βάση το ενδιαφέρον που μπορούν να έχουν για τους μαθητές (ως προβολή, λ.χ. του καθημερινού βίου και πολιτισμού των αρχαίων Ελλήνων), το σύνολο των πληροφοριών που σε κάθε επίπεδο μπορούν να τους δώσουν, αλλά και τις αξίες που προβάλλουν.</p> <p>-Μεταπτωτικές βαθμίδες- πρώτοι ετυμολογικοί νόμοι.</p> <p>-Εντοπισμός λέξεων και η σημασία τους που συναντώνται σε άλλα επισημονικά πεδία</p> <p>-Αναγνώριση συνηρημένων ρημάτων (περιορισμένη και επιλεκτική η άσκηση στην παραγωγή τους)</p> <p>-Αόριστος β΄</p> <p>-Παθητικός μέλλοντας και αόριστος</p> <p>-Μέλλοντας και αόριστος υγρολήκτων και ενρινολήκτων</p> <p>-Όλα τα βασικά ουσιαστικά της γ΄ κλίσης</p> <p>-Απρόσωπη σύνταξη</p> <p>Επιρρηματικοί Προσδιορισμοί</p> <p>-Δευτερεύουσες προτάσεις: εντοπισμός και συσχέτισή τους με τον τρόπο εισαγωγής τους: αντωνυμίες, επιρρήματα και συνδέσμους</p> <p>-Διδασκαλία παθητικής σύνταξης: ποιητικό αίτιο</p>	<p>Α. διατύπωσης ερωτημάτων</p> <p>Β. προσδιορισμού προβλήματος</p> <p>Γ. σχεδιασμού και μεθόδευσης διερευνήσεων,</p> <p>Δ. αναζήτησης απαντήσεων στα προβλήματα.</p> <p>Ε. αναζήτησης και αξιοποίησης ερευνητικών εργαλείων</p> <p>Στ. ανάλυσης και σύνθεσης δεδομένων</p> <p>Ζ. κατανόησης βασικών εννοιών, διαδικασιών και γεγονότων</p> <p>Δηλαδή, να αποφεύγεται να δίδεται το διδακτικό περιεχόμενο στο σύνολό του ως έτοιμη- προκατασκευασμένη γνώση.</p> <p>ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>- Επισήμανση των λεξιλογικών επιβιώσεων στην ΝΕΓ.</p> <p>Ταξινόμηση των λέξεων που είναι <i>ίδιες</i> στα ΑΕ και ΝΕ, <i>λίγο διαφορετικές</i>, <i>εντελώς διαφορετικές</i>.</p> <p>-Μικρές εργασίες συγκέντρωσης διαλεκτικών τύπων του περιβάλλοντος: σύγκριση, αναγνώριση, κατάταξη... αντιπαραβολή με την ΑΕΓ</p> <p>-Ταξινόμηση λέξεων ανάλογα με το πνεύμα, αλλά και ανακάλυψή τους μέσα από τη σύνθεση, βάσει των νόμων.</p> <p>-Δημιουργία λέξεων με παραγωγή και σύνθεση και κατάταξή τους σε θεματικές κατηγορίες Τύπος άσκησης: «<i>Δημιουργείστε το προσωπικό σας λεξιλόγιο ξεκινώντας από τη ρίζα των λέξεων</i>»</p> <p>-Συσχετισμός διδασκαλίας ΑΕΓ και ΝΕΓ: κίνηση από τη συγχρονία στη διαχρονία:</p>	<p>μετάφραση</p> <p>Γ) Τα παράλληλα κείμενα στις σελ. 100 (δευτέρο παράλληλο), 102, 105 107 (πρώτο παράλληλο), 109 αντί των κειμένων των ενοτήτων 1, 3, 5, 7, 9 ΠΡΟΣΘΕΤΟΥΜΕ 5 ΝΕΑ ΚΕΙΜΕΝΑ</p> <p>2) Ερμηνευτικά σχόλια: Ενότητες 1-10</p> <p>3) Λεξιλόγιο-Ετυμολογία: Συνοπτική συγκεντρωτική διδασκαλία των ενοτήτων 1 - 8 με βάση ένα συγκεκριμένο πίνακα διδασκαλίας της γραμματικής κατηγορίας των παραγωγών/σύνθετων λέξεων της ΑΕ και των συστατικών τους</p> <p>4) Γραμματική: Σε γενικές γραμμές διατηρούμε την παρουσίαση των φαινομένων. Ωστόσο οι ασκήσεις να ζητούν περισσότερο την αναγνώριση τύπων (με τη μορφή ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, διάζευξης, αντιστοίχισης) της ΑΕ που δεν έχουν επιβιώσει στη ΝΕ (α) υποτακτική, ευκτική, προστακτική, απαρέμφατο και μετοχή των συνηρημένων ρημάτων, β) μέρος των παραθετικών, γ) μέλλοντας ενρινολήκτων/υγρολήκτων), και την παραγωγή τύπων (με ασκήσεις μετασχηματισμού λέξεων εντός φράσεων ως προς τον αριθμό, την πτώση, τη φωνή ή το χρόνο) που έχουν επιβιώσει στη ΝΕ (α) Αόριστος β΄, β) Παθητικός Μέλλοντας και Αόριστος, γ) Μέρος των παραθετικών, δ) Οριστική των συνηρημένων και κάποιοι λίγοι τύποι από</p>
---	--	---	---

<p>-Να αναγνωρίζουν τη συνέχεια των πολιτιστικών φαινομένων και την αξία του παρελθόντος για την κατανόηση και ερμηνεία του παρόντος.</p>		<p>από το τώρα στο χθες. Συνεργασία με καθηγητές άλλων ειδικοτήτων για ανάδειξη της ορολογίας και της ερμηνείας της. -Έμφαση στην αναγνώριση των γραμματικών τύπων και κατηγοριών και όχι τόσο στην κλιτική αναπαραγωγή τους - Συζήτηση για τη σχέση ΑΕ και ΝΕ λόγου: επισήμανση του λόγιου χρηστικού επιπέδου της νέας ελληνικής, κυρίως σε επίσημο επίπεδο λόγου. -Εντοπίζουμε και σχολιάζουμε τα στοιχεία που αφορούν τις ρίζες του πολιτισμού. -Συζητήσεις στην τάξη για να παρατηρηθεί η συνειδητοποίηση της σύνδεσης ΑΕ και ΝΕ πολιτισμού. -Έμφαση στα αποσπάσματα που αποδεικνύουν ότι οι βάσεις των επιστημών τέθηκαν - σε μεγάλο βαθμό- από τους αρχαίους Έλληνες, όπως και της σύγχρονης μυθιστορίας -Παραπομπές σε ευρωπαίους ή άλλους λογοτέχνες ή επιστήμονες που έχουν εμπνευστεί από τους αρχαίους Έλληνες. -Κατάδειξη της διαφοράς κοινωνικών δομών μεταξύ αρχαιοελληνικής και σύγχρονων κοινωνιών. -Εντοπισμός των στοιχείων που αναφέρονται στον καθημερινό βίο των αρχαίων Ελλήνων. -Ενθάρρυνση του μαθητή να αναζητήσει περισσότερα στοιχεία για ό,τι τον ενδιαφέρει, από όπου μπορεί, μόνος, ή με τη βοήθεια των υπολοίπων.</p>	<p>τις υπόλοιπες εγκλίσεις) 4) Συντακτικό: Τροποποιούμε το χρόνο, τον τρόπο και τη σειρά διδασκαλίας των φαινομένων, αλλά αξιοποιούμε τους συνολικούς πίνακες κατάταξης, όπως υπάρχουν στις σελ. 11-133: α) Προσδιορισμοί, β) Δευτερεύουσες Προτάσεις. Η αναφορά δεν θα είναι εκτενής (είδη προτάσεων, εισαγωγή και συντακτική θέση) και η βάση θα είναι η αντιπαράθεσή τους με τις δευτερεύουσες προτάσεις της ΝΕ, γ) ποιητικό αίτιο. ΠΡΟΣΘΕΤΟΥΜΕ (ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ) -Στο νέο σχολικό εγχειρίδιο καλό θα ήταν να συμπληρωθεί το παράθεμα με πίνακες των διδαγμένων φαινομένων στο επίπεδο της γραμματικής, του συντακτικού και της ετυμολογίας -Πρόσθετο διδακτικό υλικό με τις επιβιώσεις της ΝΕ, αντιπαραθετικούς πίνακες ΑΕ και ΝΕ, επιλογή ασκήσεων του βιβλίου και νέες ειδικές ασκήσεις -Προτεινόμενα projects (ομαδοσυνεργατικές εργασίες) ανά ενότητα, που θα παραπέμπουν τόσο στη χρήση του σχολικού βιβλίου <i>Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας</i> όσο και σε άλλα κείμενα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, όπως ενδεικτικά: 1) εν. 1: Ελένη, 2) εν. 2: Επιτάφιος του Περικλή, εν. 3: Οιδίπους Τύραννος κτλ. -Ψηφιακό υλικό σε κάθε σχολείο, έτοιμο να αναπαραχθεί –εφόσον και στο</p>
---	--	--	---

			<p>βαθμό που χρειάζεται– για κάθε μαθητή.</p> <p>Οι νέες τεχνολογίες καλούνται να βοηθήσουν ως προς την εξοικείωση των μαθητών/ τριών με:</p> <p>Λογισμικό</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επεξεργασίας κειμένου • Δημιουργίας και επεξεργασίας εντύπων (MS Publisher ή ανάλογο), • κόμιξ ή κινούμενης εικόνας (ComicLab ή ανάλογο),
		<p>-Επιλογή διαδραστικών προγραμμάτων, εργασιών με τη μέθοδο project, (όπως θα μπορούσε να είναι η κατασκευή κόμικς και η τιτλοφόρησή τους στα ΑΕ)</p> <p>-πλοήγηση στο διαδίκτυο και άντληση υλικού (πληροφοριακού ή εικονιστικού περιεχομένου) από αυτό.</p> <p>-κατασκευή πρωτότυπου υλικού με τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες (ομαδική εργασία)</p> <p>-δημοσιοποίηση του παραγόμενου υλικού στην κοινότητα.</p>	<p>ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ ΕΠΙΠΛΕΟΝ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ηλεκτρονικά λεξικά • ηλεκτρονικό ταχυδρομείο • διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης και βάσεις δεδομένων (εικόνες, clipart, ήχους, βίντεο κ.ά.) • Εργαλεία Web 1.0 (ιστοσελίδες εστιασμένης θεματολογίας, πλατφόρμες εκπαιδευτικού υλικού κ.ά.) • Εργαλεία Web 2.0 (σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, e-blogs, wikis κ.ά.) <p>Λογισμικό Π.Ι. (ΑΕ Γλώσσα Α΄ ΓΥ-ΜΝΑΣΙΟΥ) και Ψηφιακού σχολείου: λ.χ.: http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-C106/</p>

3.2 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

3.2.1 Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ
ΤΑΞΗ Α΄ 56 ΔΙΔ. ΩΡΕΣ + 4 ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ
ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΚΑΙ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: 3 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

53 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΕΝΑ ΕΥΡΥ ΦΑΣΜΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ τους ΔΙΑΔΡΟΜΗ

Γενικές παρατηρήσεις για το προτεινόμενο ΠΣ της αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας από Μετάφραση

- Οι στόχοι στο υπάρχον ΠΣ είναι προς τη σωστή κατεύθυνση και άρα οι όποιες προτάσεις μας είναι συμπληρωματικές και όχι ανατρεπτικές. Ωστόσο οφείλουμε να επισημάνουμε:
- Το σχολικό εγχειρίδιο (Μαρία Σαμαρά-Κ. Τοπούζης, *Αρχαία Ελληνικά, Ομηρικά Έπη Οδύσσεια*) δοσμένο υπό μορφή ανθολογίου, ωθεί τους μαθητές σε αποσπασματική ανάγνωση και γνώση του αρχαίου κειμένου, αίροντας μάλλον παρά συμβάλλοντας στους αρχικούς στόχους του ΠΣ.
- Κρίνεται υπερβολικός ο όγκος των πληροφοριών, των εικόνων αλλά και των ασκήσεων σε κάθε ενότητα (στη 2^η ενότητα για 100 στίχους παρατίθεται ένα παράλληλο κείμενο με άσκηση και 10 επιπλέον ασκήσεις σε 2,5 σελίδες) γεγονός που διασπά και αποπροσανατολίζει τους μαθητές, ενώ
- Επιπλέον ασκεί καθοδηγητικό ρόλο στους καθηγητές, οδηγώντας τους σε κάθε βήμα, απομακρύνοντάς τους από την αυτενέργεια και στερώντας τους την πρωτοβουλία των κινήσεων. Καθηγητές όμως με τέτοια χαρακτηριστικά πώς θα ωθήσουν στη συνέχεια τους μαθητές τους να αυτενεργήσουν ή να αναπτύξουν κριτική σκέψη; Χρειάζεται –δηλαδή– να είναι γνωστός ο τύπος των ασκήσεων, αλλά ο

τρόπος διαχείρισής τους καλό είναι να αφήνεται στον καθηγητή, ο οποίος καλείται να συνυπολογίσει και το σημείο αφετηρίας των μαθητών του και τις δυνατότητες της τάξης του.

- Δεν χρειάζεται σε κάθε ενότητα ανακεφαλαίωση: επιτείνει την αποσπασματικότητα και καταστρέφει την ολότητα του κειμένου. Δίνει την εσφαλμένη εντύπωση της ολοκλήρωσης.
- Η περιληπτική αναδιήγηση των γεγονότων κατά χρονολογική σειρά στερεί από το λογοτέχνημα την ευρηματική αφηγηματική τεχνική του δημιουργού του, χωρίς να επιτυγχάνει κάτι τόσο σημαντικό που να επιτρέπει μια τέτοια ανατροπή. Την ιστορία άλλωστε του Οδυσσέα σε σειριακή μορφή οι μαθητές την ξέρουν μετά από 6 χρόνια στο Δημοτικό. Στο Γυμνάσιο οφείλουμε να διδάξουμε πώς «ακριβώς» την έγραψε ο Όμηρος. (Αυτόν τον στόχο άλλωστε εξυπηρετεί και το εξαιρετικό συνοπτικό ημερολόγιο της Οδύσσειας που ακολουθεί στην επόμενη σελίδα.)
- **ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ**
- Το βιβλίο του μαθητή να είναι ολόκληρη η Ομήρου Οδύσσεια, σε μετάφραση προσιτή στην ηλικία, το νοητικό δυναμικό και τη γλωσσική ανάπτυξη των μαθητών. Το άριστο βεβαίως θα ήταν να γραφεί μια μετάφραση για διδακτικούς σκοπούς, αλλά εφόσον κάτι τέτοιο δεν μπορεί να επιτευχθεί, προτείνεται η μετάφραση του Δ. Μαρωνίτη.

ΣΧΗΜΑΤΙΚΑ: Συνοπτική παρουσίαση του σχεδίου προγράμματος διδασκαλίας της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Διδακτικό περιεχόμενο ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ, ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (της αρχαιότητας, της νεότερης Ελλάδας, αλλά και του σύγχρονου κόσμου)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό (από το υπάρχον υλικό τι παίρνουμε;)
	ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ: Συνδυασμός διαδικασίας και περιεχομένου	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Ερμηνευτική-κειμενοκεντρική	
Οι μαθητές/τριες πετυχαίνουν ώστε να: -Κατανοήσουν την Οδύσσεια ως ποιητική ανθρωπογεωγραφία, ως ύμνο στον άνθρωπο και τα κατορθώματά του, ως διδαχή αξιών, ισχυρών πίστεων και ανθρώπινης ευθύνης.		-οι μαθητές/τριες διαβάζουν οι ίδιοι – μετά τον καθηγητή– τμηματικά τους στίχους της ενότητας και επιδιώκεται η αναγνωστική κατανόηση.	Ως βιβλίο μαθητή απορρίπτουμε το ανθολόγιο και υιοθετούμε το διδακτικό εγχειρίδιο που περιλαμβάνει το σύνολο του κειμένου της Ομήρου Οδύσσειας, η οποία

<p>-Έρθουν σε επαφή με τις αξίες του ελληνικού (και όχι μόνο) πολιτισμού, τον ιδιαίτερο τρόπο σκέψης των αρχαίων Ελλήνων, την έννοια του υπεύθυνου και ενεργού πολίτη χωρίς υπερβολές και ωραιοποιήσεις.</p> <p>ΣΤΟΧΟΣ είναι το κείμενο να ερμηνεύεται ως κείμενο της εποχής του ενταγμένο στη συγχρονία, χωρίς υποκειμενικές και αυθαίρετες γενικεύσεις. Από κει και πέρα όμως οι μαθητές πρέπει να προχωρούν σε συγκρίσεις του τότε και του τώρα (ακόμα και με ενδιάμεσες παρενθέσεις) και να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αντιλαμβάνονται το έπος ως πνευματική δημιουργία με την οποία συνδέεται ο νεοελληνικός πολιτισμός και η οποία αποτέλεσε τη βάση για τη διαμόρφωση του ελληνορωμαϊκού και δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού. -Αντιλαμβάνονται ότι ο Όμηρος «δίδασκε» και τους αρχαίους Έλληνες (ήθος και αξίες) γι' αυτό σε όλη την αρχαιότητα αποτελούσε μόνιμο διδακτικό αντικείμενο για τους μαθητές. -Διαμορφώνουν αξιολογικά αισθητικά κριτήρια. -Δουλεύουν διαθεματικά κινούμενοι με ευχέρεια από το ένα λογοτεχνικό κείμενο στο άλλο, αναγνωρίζοντας τις ομοιότητες, αλλά και τις διαφορές στο χώρο και στο χρόνο. -Αντιληφθούν την αντιπαράθεση ασιατικού-ελληνικού κόσμου. -Αντιληφθούν την έννοια των διακειμένων που διαπλέκονται και να φτάσουν έτσι στην αισθητική αποτίμηση και την απόλαυση. -Κατανοήσουν το μύθο στην ποιητική του μετάπλαση και την πλοκή. -Κατανοήσουν το θεολογικό σύμπαν των αρχαίων Ελλήνων και τη σχέση των ανθρώπων με τους θεούς. -Αναγνωρίζουν στοιχεία που επιβιώνουν στην ποίηση και τη λογοτεχνία από τον Όμηρο έως τη σύγχρονη δημοτική ποίηση. -Αντιληφθούν ότι η συλλογική μνήμη διατήρησε αλλά και μετασημάτισε τις επικές ποιητικές μορφές, το ύφος και τους αρχαίους μύθους σε σύγχρονες μορφές ποίησης και λαϊκής λογοτεχνίας. -Διερευνήσουν τη δομή της Οδύσσειας, ώστε να γνωρίσουν λογοτεχνικές και αφηγηματικές τεχνικές (εγκιβωτισμός, ευθύς λόγος, διάλογος, μονόλογος, πρωτο(2°/ 3°)πρόσωπη αφήγηση, τη λειτουργία του χρόνου ως προς την τάξη (αναδομή, προοικονομία) ως προς τη διάρκεια (διαστολή και συστολή- επιβράδυνση) εκφραστικές τεχνικές, σχήματα λόγου, μοτίβα λογοτεχνικά (άστοχα ερωτήματα, τυπικά επαναλαμβανόμενους στίχους) αιτιολογώντας το λειτουργικό τους ρόλο. -Ανάλογα να μπορούν να κινηθούν και με το κείμενο του Ηροδότου (: διείσ- 	<ul style="list-style-type: none"> - Εντοπίζουμε και σχολιάζουμε τα στοιχεία που αφορούν τις ρίζες του πολιτισμού στον ελλαδικό ή έξω από αυτόν χώρο και τις ίδιες ή διαφορετικές αντιλήψεις σε επίπεδο ηθών-εθίμων, ιδεών, νοοτροπιών, ή άλλων πολιτιστικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν τους ανθρώπους κατά τη διάρκεια των αιώνων -Αντιπαραβάλλουμε τον ανθρωπομορφισμό των θεών στην Οδύσεια με τον τρόπο που περιγράφεται στις Ιστορίες του Ηροδότου (λ.χ. το διάλογο Καλυψώ- Ερμή με την επιστολή που στέλνει ο Αιγύπτιος βασιλιάς Αμασης στον τύραννο της Σάμου Πολυκράτη: Γ, 40) -Αντιπαραβάλλουμε τη θέση της γυναίκας στην ομηρική κοινωνία με εκείνη της Αθηναίας του 5^{ου} αι., της Σπαρτιάτισσας, της ελληνίδας γυναίκας στις αρχές του προηγούμενου αιώνα και σήμερα. -Κάνουμε λόγο για το τυπικό της φιλοξενίας στον Όμηρο σε αντιπαράβολή με τη φιλοξενία όπως την προσέφερε ο Λυδός βασιλιάς Κροίσος στο Φρύγα Άδραστο, ο οποίος τελικά έμελλε να του σκοτώσει το γιο. Ο Κροίσος όμως δεν μετάνιωσε για ό,τι είχε κάνει στον Άδραστο. Σύγκριση ασιατικού-ελληνικού κόσμου (Μήπως και ο Όμηρος το ήξερε και προσπαθούσε και αυτός να «διδάξει»; -Τα θέματα να τίθενται σε συζήτηση υπό μορφή ερωτήσεων και όχι με τελειωμένες απαντήσεις. -Οι στίχοι ή οι ραψωδίες που δεν διδασκούνται αναλυτικά μπορούν είτε να ακούγονται σε «αγώνες ανάγνωσης» στις 	<p>κατ' αυτόν τον τρόπο θα δίδεται στους μαθητές με τη μορφή ενός λογοτεχνικού βιβλίου: ενός βιβλίου δηλαδή που περιέχει λογοτεχνία γραμμένη τον 8^ο αι. π. Χ., δοσμένη σε νεοελληνική απόδοση από τον Δ. Μαρωνίτη.</p> <p>Ο καθηγητής μπορεί να έχει μια ποικιλία βιβλίων από τα οποία κάθε φορά ελεύθερα θα επιλέγει τι θα δείξει στους μαθητές του ή σε τι προγράμματα θα τους εμπλέξει.</p> <p>Τα παιδιά όμως δεν θα αποσπώνται από το κείμενο τη στιγμή που θα το διαβάζουν.</p> <p>Ως ανάλογης βαρύτητας με την Οδύσεια ορίζονται και οι Ηροδότου Ιστορίες, με την έννοια ότι βασικά θέματα θα συζητούνται για τον τρόπο που παρουσιάζονται τόσο στην Οδύσεια όσο και στον Ηρόδοτο.</p> <p>Το εγχειρίδιο <i>Αρχαίοι Τόποι και άνθρωποι</i> μπορεί να λειτουργήσει ως παράλληλα κείμενα</p> <p>ΚΑΙ ΒΕΒΑΙΩΣ</p> <p>ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ ΕΠΙΠΛΕΟΝ:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ηλεκτρονικά λεξικά -ηλεκτρονικό ταχυδρομείο -διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης και βάσεις δεδομένων (εικόνες, clipart, ήχους, βίντεο κ.ά) -Εργαλεία Web 1.0 (ιστοσελίδες εστιασμένης θεματολογίας, πλατφόρμες εκπαιδευτικού υλικού κ.ά.) -Εργαλεία Web 2.0 (σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, e-blogs, wikis κ.ά.) -Λογισμικό Π.Ι. (Ομήρου Οδύσεια. Η-
---	---	--

<p>δυση στα πολιτιστικά στοιχεία, ερμηνευτική ανάλυση περιεχομένου, καταβύθιση στη συγχρονία και συνεξέταση λαών πολιτισμών και εποχών). Σημειώνεται ότι προτείνεται αναλυτική διδασκαλία επιλεγμένων αποσπασμάτων της Οδύσσειας καθώς και ανάγνωση και περιληπτική αναδιήγηση των στίχων που δεν θα διδαχτούν αναλυτικά.</p> <p>ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ</p> <ul style="list-style-type: none"> -η λειτουργία του προοιμίου -εγκιβωτισμός -νόστος -το τυπικό της φιλοξενίας -η αναγνώριση -ανθρωπομορφισμός των θεών -ύβρις-τίσις-νέμεσις -κοινωνική και πολιτική οργάνωση -ηρωικό στοιχείο -αφηγηματικές (λογοτεχνικές- ποιητικές) τεχνικές -αξίες και στάση ζωής στην οικογένεια, την κοινωνία, την πολιτική -η θέση της γυναίκας στην ομηρική κοινωνία και η σύγκρισή της με την ύστερη αρχαιότητα και τη νεότερη Ελλάδα <p>Ανάδειξη και κριτική κατανόηση της οπτικής και του κοινωνικού ρόλου των προσώπων:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ανάδειξη δρώντων, δράσεων, αποδεκτών. -ανάδειξη υποκρυπτόμενων δρώντων, -ανάδειξη απόντων και σιωπόντων <p>Κλίμακα αιτιότητας</p> <ul style="list-style-type: none"> -παρουσίαση και συγκριτική θεώρηση άλλων αρχαίων κειμένων: -παρουσίαση και συγκριτική θεώρηση λαϊκών θρύλων, παραμυθιών και δημοτικών τραγουδιών και έλεγχου αναλογιών, ομοιοτήτων και διαφορών -Από τις Ηροδότου Ιστορίες να μπορούν διακειμενικά και περικειμενικά να παρακολουθήσουν την εξέλιξη της ανθρώπινης σκέψης μέσα από το έργο ενός συγγραφέα που έγραψε μετά από 3 αι. από τον Ομηρο και κινείται οριζόντια στους τότε γνωστούς τόπους, ενώ καταγράφει συνήθειες και αντιλήψεις διαφορετικών λαών και πολιτισμών. <p>ΚΟΙΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> -η αντιμετώπιση του ξένου 	<p>οποίες θα συμμετέχουν όλοι οι μαθητές, και στη συνέχεια χωρισμένοι σε ομάδες καλούνται να γράψουν περίληψη ανά 50 στίχους.</p> <p>Εναλλακτικά μπορεί να δίνονται –κατά την κρίση του καθηγητή σε περιληπτική μορφή.</p> <p>ΕΠΙΠΛΕΟΝ:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Επιλογή διαδραστικών προγραμμάτων, εργασιών με τη μέθοδο project, Θεατρικής ανάγνωσης, δραματοποίησης, υπόδυσης ρόλου -κατασκευή κόμικς -διαγωνισμοί ομιλιών -σχεδιασμός αφίσας -διερεύνηση πηγών, βιβλιογραφίας και πλοήγηση στο διαδίκτυο και άντληση υλικού (πληροφοριακού ή εικονιστικού περιεχομένου) από αυτό -κατασκευή πρωτότυπου υλικού με τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες (ομαδική εργασία) -δημοσιοποίηση του παραγόμενου υλικού στην κοινότητα. 	<p>ροδότου Ιστορίες, <i>Αρχαίοι Τόποι και άνθρωποι</i> Α΄ και Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ) και ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ: λ.χ.: http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-A115/ http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-A105/ http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-A113/</p>
---	--	--

-Ο επεκτατικός πόλεμος -Οι θεοί -Οι φορείς της εξουσίας και ο τρόπος που την ασκούν: Οι αντιλήψεις των βασιλέων και των τυράννων διαφόρων λαών και πολιτισμών		
---	--	--

3.2.2 Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΤΑΞΗ Β΄ 56 ΔΙΔ. ΩΡΕΣ + 4 ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΑ ΚΑΙ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (της αρχαιότητας, της νεότερης Ελλάδας, αλλά και του σύγχρονου κόσμου)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: 3 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

53 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΕΝΑ ΕΥΡΥ ΦΑΣΜΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (της αρχαιότητας, της νεότερης Ελλάδας, αλλά και του σύγχρονου κόσμου)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό (από το υπάρχον υλικό τι παίρνουμε;)
Οι μαθητές με τη διδασκαλία του δευτέρου Ομηρικού έπους επιδιώκεται να: -Ενισχύσουν τη γνώση που απέκτησαν για τον Όμηρο και τα δημιουργήματά του στην Α΄ Γυμνασίου. -Αντιληφθούν γιατί το έργο, παρά	- Αναλυτική διδασκαλία επιλεγμένων αποσπασμάτων της Ιλιάδας -Ανάγνωση και περιληπτική αναδιήγηση των στίχων που δεν θα διδαχτούν αναλυτικά Στις με αναλυτικό τρόπο διδασκόμενες ενότητες θίγονται, ανάλογα με την περίπτωση και το προσφερόμενο υλικό της,	-Τα θέματα να τίθενται σε συζήτηση υπό μορφή ερωτήσεων και όχι με τελειωμένες απαντήσεις. -Οι στίχοι ή οι ραψωδίες που δεν διδασκούνται αναλυτικά μπορούν είτε να ακούγονται σε «αγώνες ανάγνωσης» στις οποίες θα συμμετέχουν όλοι οι μαθητές, και στη συνέχεια χωρισμένοι σε ομάδες	ΠΡΩΤΙΣΤΗ ΑΝΑΓΚΗ ΤΗΣ ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΟΥΜΕ ΣΤΟ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΒΙΒΛΙΟ Το κύριο ζήτημα με το υφιστάμενο υλικό είναι η παρωχημένη και δύσκολη για τους μαθητές μετάφραση του Ι. Πολυλά. Προέχει η αντικατάστασή της. Αν αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί, προτείνεται να

<p>το ότι προηγείται χρονικά, διδάσκεται δεύτερο στο σχολείο.</p> <p>-Εμπεδώσουν τη σημασία του επιτεύγματος του Ομήρου και να αντιληφθούν την πρωτοτυπία του: το έργο, ενταγμένο σε μια μακρά ποιητική παράδοση προφορικής σύνθεσης, αποτελεί το πρώτο μνημείο της αφηγηματικής τέχνης και το πρώτο θεμέλιο της αφηγηματικής τεχνικής.</p> <p>-Κατανοήσουν την Ιλιάδα ως ποιητική ανθρωπογεωγραφία με ιδιαίτερο σύστημα αξιών, ιδεών και αντιλήψεων.</p> <p>-Κατανοήσουν ότι ο ποιητής, αν και καθιστά την <i>μῆνιν</i> του Αχιλλέα έναρξη αλλά και θεματικό κέντρο της πλοκής, στο έργο του αντικατοπτρίζει την προϊστορία και το τέλος του πολέμου και μετατρέπει την <i>Διάδα</i> σε έπος του δεκαετούς Τρωϊκού πολέμου.</p> <p>-Εκτιμήσουν τη μετάπλαση του τρωϊκού μύθου σε επικό ποίημα με κεντρικό θεματικό πυρήνα και δευτερεύοντα επεισόδια.</p> <p>-Διαπιστώσουν ομοιότητες και διαφορές της <i>Διάδας</i> και της <i>Οδύσσειας</i> σε κάθε επίπεδο.</p> <p>-Εμπεδώσουν την τεράστια επίδραση που άσκησε ο Όμηρος –ως λογοτεχνικό αρχέτυπο– τις μεταγενέστερες εποχές μέσα από τον τρόπο της πρόσληψής του.</p>	<p>τα θέματα που συνιστούν τον κόσμο και την ποιητική τεχνική του Ομήρου: επική προφορική παράδοση αφηγηματικές τεχνικές εκφραστικά μέσα ομηρικές παρομοιώσεις αναχρονισμοί άνθρωποι-θεοί ανθρωπομορφισμός. Θεϊκή επιφάνεια, κοινωμία των θεών// κοινωμία των ανθρώπων οργή του Αχιλλέα, βουλή του Δία ομηρικές-ηρωικές αξίες: τιμή, ἀρετή, αἰδώς, κλέος, δόξα, κύδος. Πόλεμος, μάχη, μονομαχία, μοιρα, άτη, ύβρις- τίσις- νέμεσις, έργα της ειρήνης, ανθρώπινες συνήθειες και θεσμοί, ομιλία εταιρική, συζυγική, εχθρική, σύγκριση με την Οδύσσεια</p> <p>-Παράλληλα κείμενα από τη μεταγενέστερη αρχαία ελληνική λογοτεχνία σε μετάφραση (λυρικούς ποιητές, Ηροδότου Ιστορίες (:για της αξίες, της πολεμικές τεχνικές, της στόχους του πολέμου σε διαφορετικούς λαούς, πολιτισμούς και εποχές) τραγωδία, Πλάτωνα, Αριστοτέλη, ελληνιστικούς συγγραφείς), τη νεότερη ελληνική (Σολωμός, Καβάφης, κ.ά.) και την ευρωπαϊκή λογοτεχνία.</p> <p>-Παρουσίαση και συγκριτική θεώρηση λαϊκών θρύλων, παραμυθιών που συναντώνται και σήμερα στα δημοτικά τραγούδια.</p>	<p>καλούνται να γράψουν περίληψη ανά 50 στίχους.</p> <p>Εναλλακτικά μπορεί να δίνονται –κατά την κρίση του καθηγητή σε περιληπτική μορφή.</p> <p>Επιπλέον οι μαθητές/τριες μπορούν να:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ομαδοποιούν θέματα και στίχους που τα προβάλλουν (λ.χ.: συγκέντρωση και παρουσίαση των ενοτήτων που ενσωματώνουν πληροφορίες για την προϊστορία και τη συνέχιση του έπους με έμφαση της τεχνικής της αφήγησης. -παρουσίαση των ομιλιών των πρωταγωνιστών, θεματική κατάταξη της και σχολιασμός των πολλαπλών λειτουργιών της. -συγκέντρωση και παρουσίαση των ομηρικών παρομοιώσεων και άλλων εκφραστικών μέσων του ποιητή. -ερμηνεία των αναχρονισμών και των στοιχείων νεωτερικότητας του έπους (οι αναδυόμενοι πολιτειακοί θεσμοί) -η δράση των θεών -κλέος-σήμα (ταφικά έθιμα και μεταθανάτιες αντιλήψεις) -έπος και τραγωδία (οι ομηρικοί ήρωες-πρωταγωνιστές στο δράμα, μετάπλαση ομηρικών θεμάτων στους τραγικούς ποιητές) -συγκριτική μελέτη των δύο επών του Ομήρου -ο οπλισμός των ομηρικών ηρώων-συσχέτιση με την τέχνη της ηρωικής και αρχαϊκής εποχής -η επιβίωση των ηθών και εθίμων της ομηρικής εποχής στο λαϊκό ελληνικό πολιτισμό 	<p>παρέχεται η δυνατότητα στους μαθητές να μπορούν να έχουν σε ψηφιακή μορφή και να διαβάζουν τη μετάφραση των Καζαντζάκη-Κακριδής. Επιπλέον είναι σημαντικό το κείμενο να περιληφθεί χωρίς περικοπές και να έγκειται στην ευχέρεια του διδάσκοντος η επιλογή ενοτήτων που πληρούν τους στόχους του μαθήματος.</p> <p>Τα παράλληλα κείμενα και ο σχολιασμός να μπου στο βιβλίο του καθηγητή, για να μην προκαλούν σύγχυση στους μαθητές. Εναπόκειται σε εκείνον να επιλέξει ανάλογα με τη δυναμική της τάξης του τι από αυτά θα ζητήσει και πώς. Ανάλογα ισχύουν και με τις προτεινόμενες δραστηριότητες, που είναι προτιμότερο να μεταφερθούν στο βιβλίο του καθηγητή, ενώ οι χρήσιμες πληροφορίες και τα θέματα της ομηρικής φιλολογίας που διευκολύνουν τους μαθητές στην κατανόηση πρέπει να παραμείνουν στο σχολικό εγχειρίδιο ως αντικείμενο μελέτης.</p> <p>ΚΑΙ ΒΕΒΑΙΩΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ ΕΠΙΠΛΕΟΝ:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ηλεκτρονικά λεξικά -ηλεκτρονικό ταχυδρομείο -διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης και βάσεις δεδομένων (εικόνες, clipart, ήχος, βίντεο κ.ά.) -Εργαλεία Web 1.0 (ιστοσελίδες εστιασμένης θεματολογίας, πλατφόρμες εκπαιδευτικού υλικού κ.ά.) -Εργαλεία Web 2.0 (σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, e-blogs, wikis κ.ά.) -Λογισμικό Π.Ι. (Ομήρου Οδύσσεια, Ομήρου Ιλιάδα στις ψηφιοποιημένες μετα-
--	--	--	---

<p>-Γι' αυτό το λόγο αξίζει να αναγνωρίζουν της τεχνικές (πρόληψη/προοικονομία, ανάληψη, εξωτερική/εσωτερική αφήγηση) μέσα από της οποίες ο Όμηρος επιτυγχάνει να ενσωματώσει σε μια φαινομενικά ευθύγραμμη αφήγηση τις πληροφορίες που του χρειάζονταν, αλλά να δώσει και ένα άρτιο εκφραστικά αποτέλεσμα.</p> <p>-Διακρίνουν τα εκφραστικά (λέξεις, φράσεις, στίχους) από τα θεματικά στερεότυπα (επαναλαμβανόμενα μοτίβα, τυπικές σκηνές) και να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία της στη διαδικασία της σύνθεσης του έπους.</p> <p>-Αναγνωρίζουν τα στοιχεία της προφορικότητας του έργου.</p> <p>-Εντοπίζουν και να ερμηνεύουν της αναχρονισμούς.</p> <p>-Συνειδητοποιήσουν το λόγο για τον οποίο η <i>Ώιάδα</i> θεωρείται η μήτρα του τραγικού είδους.</p> <p>-Αντιληφθούν ότι, αν και κύριο θέμα της <i>Ώιάδας</i> είναι ο πόλεμος, πρόκειται για ένα βαθιά αντιπολεμικό έπος, στο οποίο κυριαρχεί η αντίληψη ότι ο πόλεμος επιδεινώνει την έτσι και αλλιώς τραγική φύση του ανθρώπου. Υπό την έννοια αυτή να μπορούν να κατανοήσουν το ρόλο των <i>ομιλιών</i>, που αποτελούν μη πολεμικές ή αντιπολεμικές παύσεις του έπους.</p>		<p>-Διεξαγωγή στην τάξη ρητορικού αγώνα λόγων με θέμα «η Ιλιάδα πολεμικό ή αντιπολεμικό έπος;»</p> <p>-αναζήτηση στοιχείων που να τεκμηριώνουν τη θέση: Όμηρος πηγή έμπνευσης για τους ζωγράφους όλων των εποχών ή</p> <p>-η πρόσληψη του Ομήρου μετά τον «Όμηρο» ή</p> <p>-ο Ε. Σλήμαν και ο Μ. Πάρρυ: η συμβολή τους στην ομηρική φιλολογία ΕΠΗΛΕΟΝ:</p> <p>-Επιλογή διαδραστικών προγραμμάτων, εργασιών με τη μέθοδο project, Θεατρικής ανάγνωσης, δραματοποίησης, υπόδυσης ρόλου</p> <p>-κατασκευή κόμικς</p> <p>--σχεδιασμός αφίσας</p> <p>-διερεύνηση πηγών, βιβλιογραφίας και πλοήγηση στο διαδίκτυο και άντληση υλικού (πληροφοριακού ή εικονιστικού περιεχομένου) από αυτό</p> <p>-κατασκευή πρωτότυπου υλικού με τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες (ομαδική εργασία)</p> <p>-δημοσιοποίηση του παραγόμενου υλικού στην κοινότητα</p> <p>-επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους σχετικούς με το έπος</p>	<p>φράσεις της), Ηροδότου Ιστορίες, Αρχαίοι Τόποι και άνθρωποι Α΄ και Β΄ ΓΥ-ΜΝΑΣΙΟΥ) και ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ: λ.χ.:</p> <p>http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-A115/</p> <p>http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-A105/</p> <p>http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-A113/</p>
--	--	--	--

<p>-Αναγνωρίζουν τα στοιχεία των δύο πολιτισμών που συμφύρονται στο έπος και κατανοούν την αιτία της ύπαρξής της.</p> <p>-Γνωρίζουν την τεράστια επίδραση που άσκησε ο Όμηρος –ως λογοτεχνικό αρχέτυπο– τις μεταγενέστερες εποχές μέσα από τον τρόπο της πρόσληψής του.</p>			
---	--	--	--

3.2.3 Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΤΑΞΗ Γ΄ 56 ΔΙΔ. ΩΡΕΣ + 4 ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: 3 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

53 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

Και ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΟΣΟ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΙΑ ΟΣΟ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΙΑΧΡΟΝΙΑ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ	56 ΔΙΔ. ΩΡΕΣ + 4 ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ: 3 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ	Εκπαιδευτικό υλικό (από το υπάρχον υλικό τι παίρνουμε;)
Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Διδακτικό περιεχόμενο ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	
Με τη διδασκαλία της δραματικής ποίησης επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να: -Ερθουν σε επαφή με ένα καινούργιο γραμματειακό είδος που όχι μόνο εμφανίστηκε πρώτη φο-	Ο μύθος να ειδωθεί όπως αναπτύχθηκε και στους: - Όμηρο, Οδύσσεια, δ -Στησίχορο, Παλινωδία -Ηρόδοτο Ιστορίη, 2.120 -Γοργία, Ελένης Εγκώμιον,	Ελεύθερος σχολιασμός της σκέψης του Ευριπίδη αναφορικά με το κατά πόσον ήταν πρωτοποριακός σε σχέση με την εποχή του Κριτική της επιλογής του συγκεκριμένου θέματος από τον ποιητή, προκειμένου να	Το σχολικό εγχειρίδιο Ευριπίδη Ελένη, των Ν. Δεσύπρη, Δ. Παπαγεωργάκη, Χ. Ράμμου, Κ. Τσενέ κρίνεται ικανοποιητικό και δεν προτείνεται η αλλαγή του. Όμως χρειάζεται να εμπλουτιστεί με μια εισαγωγή στο γραμματειακό είδος της δραμα-

<p>ρά στην Αθήνα του 5^{ου} αι. π. Χ. αλλά έφτασε και σε ανυπέρβλητο ύψος ποιητικής απόδοσης.</p> <p>-Αντιληφθούν τη σχέση δραματικής ποίησης και δημοκρατίας.</p> <p>-Παρακολουθήσουν την εξέλιξη της ελληνικής σκέψης και λογοτεχνίας και να παρατηρήσουν τη διαχρονικότητά της.</p> <p>Με τη διδασκαλία της <i>Ελένης</i> του Ευριπίδη επιδιώκεται να:</p> <p>-Απολύσουν ένα μύθο σε μια παραλλαγή που ανατρέπει την - έως τότε γνωστή τους- αφορμή ενός μεγάλου πολέμου ορίζοντας εκ νέου τα αίτιά του.</p> <p>-Αντιληφθούν τη σχετικότητα των ανθρωπίνων πραγμάτων και τη λειτουργία των στερεοτύπων στη ζωή και στην ανθρώπινη σκέψη.</p> <p>-Πορευτούν με τον άνθρωπο και τη μοίρα του και να δουν να την αποδέχεται και να την παλεύει.</p> <p>-Κινηθούν διακειμενικά και να δουν πώς προσλαμβάνεται ο μύθος της Ελένης-Μενελάου στο σύνολό του ή στα επιμέρους στοιχεία του από συγγραφείς της αρχαιότητας που διακονούν μάλιστα σε διαφορετικά λογοτεχνικά είδη (Όμηρος, Γοργίας, Ηρόδοτος), αλλά και σύγχρονους λογοτέχνες (Σεφέρης).</p> <p>-Αντιληφθούν τη διαφορά του «φαίνεσθαι» από το «είναι».</p> <p>-Συνειδητοποιήσουν το βαθύ α-</p>	<p>- Γ. Σεφέρης, Ελένη -Γ. Ρίτσο, Ελένη</p> <p>ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ</p> <p>-δράμα</p> <p>-γυναίκα-τιμή-προσβολή-επινοητικότητα-πρωτοβουλία</p> <p>-ηθική-συζυγική πίστη-τιμιότητα</p> <p>-φιλία-συμπάρασταση (ο ρόλος του συνόλου των γυναικών στην τραγωδία)</p> <p>-ειρήνη-πόλεμος// παραλογισμός</p> <p>-αιτία-αφορμή</p> <p>-απάτη-αυταπάτη-«φαίνεσθαι»-«είναι»</p> <p>-εξουσία: η θέση του ισχυρού σε σχέση με την προσωπικότητα: είναι αυταξία το αξίωμα;</p> <p>-ξενιτεμός</p> <p>-πολιτισμοί: οι συγκρούσεις τους: ομοιότητες-διαφορές</p>	<p>καταδείξει τη ματαιότητα του πολέμου</p> <p>Αντιπαραβολή με το του Ηράκλειτου: «πόλεμος πατήρ πάντων» (απ. 53) και με το κεφ. «πολιτικές υποθήκες» από το Ανθολόγιο Φιλοσοφικών κειμένων)</p> <p>-Αντιπαραβολή του ρόλου και της θέσης της Ελένης στη συγκεκριμένη τραγωδία και στην ομηρική ποίηση: διαπίστωση της αντίληψης του Ευριπίδη για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία και σύγκρισή της με τη θέση που κρατά για κείνη ο Πλάτωνας στην ιδανική πολιτεία (Α. Φ. Κ.:76-80)</p> <p>-Αντιπαραβολή της κατάστασης γνώσης-άγνοιας Ελένης-Μενελάου με τις έννοιες «γνώση-αλήθεια» από το ομώνυμο υποκεφ. των Φιλοσοφικών κειμένων (σ. 22-25), για να καταλήξουμε στη «σχετικότητα της γνώσης» (σ. 46-49)</p> <p>Ομαδικές εργασίες για το ρόλο τόσο της Ελένης όσο και όλων των γυναικείων προσώπων της τραγωδίας αναλογικά και συγκριτικά με άλλες γυναικείες μορφές της αρχαιότητας, αλλά και νεότερων περιόδων της ελληνικής ιστορίας έως των σύγχρονων: ανάδειξη των πολλαπλών όψεων των προσωπικοτήτων των ηρωίδων</p> <p>-Αντιπαραβολή της Ελένης με τις Πηνελόπη, Κλυταιμνήστρα, Μήδεια, Αρετούσα (συσχετισμός με την προσωπικότητα του άντρα-συντρόφου)</p> <p>-αξιολογική αποτίμηση του συνόλου του έργου και κατάταξή του στις τραγωδίες ή στις κωμωδίες</p> <p>ΕΠΙΠΛΕΟΝ:</p>	<p>τικής ποίησης (με υποκεφ: η έννοια του δράματος, πώς προέκυψε, πού παιζόταν/διδασκόταν, ποιες οι πιο γνωστές αρχαίες τραγωδίες και οι δημιουργοί τους, πού-πώς παίζονται σήμερα), ώστε οι μαθητές/τριες να αποκτήσουν αντίληψη του είδους, της αξίας, της ειδοποιούς διαφοράς του συγκεκριμένου λογοτεχνικού είδους και της προσφοράς των αρχαίων Ελλήνων στο σύγχρονο κόσμο. Για το σκοπό αυτό προτείνεται να ενσωματωθεί στο σχολικό βιβλίο το κεφ. για τη δραματική ποίηση (στο σύνολό του ή επιλεγμένα αποσπάσματα) από το βιβλίο <i>Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας</i>, των Α. Στέφου-Εμμ. Στεργιούλη-Γ. Χαριτίδου που είναι προορισμένο να λειτουργήσει ως κείμενο αναφοράς και για τις 3 τάξεις του Γυμνασίου (σ. 63-82 και 88-96)</p> <p>ΩΣ ΚΕΜΕΝΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ</p> <p>ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ ΕΠΙΠΛΕΟΝ:</p> <p>-Ανθολόγιο φιλοσοφικών Κειμένων (ΑΦΚ), Γ΄ Γυμνασίου</p> <p>-Ομήρου Οδύσσεια</p> <p>-Ηρόδοτου Ιστορίες</p> <p>ΚΑΙ ΒΕΒΑΙΩΣ</p> <p>ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ ΕΠΙΠΛΕΟΝ:</p> <p>-διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης και βάσεις δεδομένων (εικόνες, clipart, ήχος, βίντεο κ.ά.)</p> <p>-Εργαλεία Web 1.0 (ιστοσελίδες εστιασμένης θεματολογίας, πλατφόρμες εκπαιδευτικού υλικού κ.ά.)</p> <p>-Εργαλεία Web 2.0 (σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, e-blogs, wikis κ.ά.)</p> <p>-Λογισμικό Π.Ι. (Ομήρου Οδύσσεια. Η-</p>
--	---	---	---

<p>ντιπολεμικό μήνυμα του έργου σε συνδυασμό με τον ιστορικο-κοινωνικό χωρόχρονο στον οποίο συνετέθη.</p> <p>-Συναισθανθούν τα αισθήματα των ηρώων και να εμπλακούν στο <i>έλεος και το φόβο</i>, να συμμεριστούν την αγωνία, ώστε να μπορέσουν να φτάσουν στην κάθαρση.</p> <p>-Παρακολουθήσουν τη δομή μιας τραγωδίας: περιπέτεια, αναγνώριση, κορύφωση και λύση.</p> <p>-Αντιληφθούν τις ιδιαίτερες εκφραστικές τεχνικές της τραγωδίας, την εναλλαγή επικών-λυρικών μερών, αιτιολογώντας το λειτουργικό τους ρόλο.</p> <p>-Μπορούν να εντοπίσουν σκηνοθετικές λεπτομέρειες στο κείμενο του θεατρικού ποιητή, αξιοποιήσιμες στην παράστασή του.</p>		<p>-Επιλογή διαδραστικών προγραμμάτων, εργασιών με τη μέθοδο project, δραστηριοτήτων ομαδικής έκφρασης</p> <p>Θεατρικής ανάγνωσης, δραματοποίησης, υπόδυσης ρόλου, σκηνικής αναπαράστασης του συνόλου του έργου, επιλεγμένων μερών του ή και επιμέρους στίχων του</p> <p>-παρακολούθηση μιας παράστασης αρχαίας τραγωδίας στα θέατρα όπου παιζόταν (εφόσον είναι δυνατό) ή έστω μέσω DVD ή από το διαδίκτυο</p> <p>-διερεύνηση πηγών, βιβλιογραφίας, πλοήγηση στο διαδίκτυο και άντληση υλικού (πληροφοριακού ή εικονιστικού περιεχομένου) από αυτό.</p> <p>-κατασκευή πρωτότυπου υλικού με τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες (ομαδική εργασία)</p> <p>-δημοσιοποίηση του παραγόμενου υλικού στην κοινότητα.</p>	<p>ροδότου Ιστορίες, Ευριπίδη Ελένη, άλλες αρχαίες τραγωδίες, Ανθολόγιο φιλοσοφικών Κειμένων, Γ΄ Γυμνασίου) και ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ: λ.χ.:</p> <p>http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-C112/</p> <p>http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-C116/</p> <p>http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-C119/</p>
---	--	---	---

Η ισχύς της παρούσης αρχίζει από το Σχολικό Έτος 2011-2012.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ

